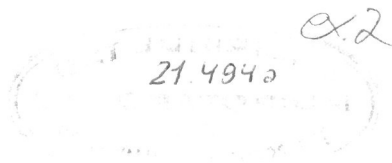

Betænkning

om

en sognemedhjælperordning

Afgivet af
et udvalg nedsat den 9. april 1974
af kirkeministeriet

BETÆNKNING NR. 889

1979

trykt på genbrugspapir

2. oplag april 1980

ISBN 87-503-3115-9

Stougaard Jensen/København

Ki 00-124-bet.

- fotografisk genoptryk

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Indledning	7
Kap. 1. Sognemedhjælperbegrebets opståen og udvikling. Frivillige sognemedhjælperordninger.	10
1.1. Tiden før 1900	10
1.2. Det i henhold til lov af 7. marts 1928 nedsatte udvalg angående forholdet mellem staten og kirken.	12
1.3. Privat lovforslag fremsat i folketinget i 1950.	13
1.4. Privat udvalg af 1961.	13
1.5. Ændret forslag af 1963, afgivet af privat udvalg af 1961.	13
1.6. Kirkeministeriets strukturkommission af 1964.	14
1.7. Hjemmel for ansættelse af konfirmandmedhjælp.	14
1.8. Biskoppernes udvalg af 1972.	14
1.9. Frivillige sognemedhjælperordninger i praksis i senere tid	15
Kap. 2. Sognemedhjælperordninger i andre nordiske lande.	17
2.1. Norge	17
2.2. Sverige	22
2.3. Finland og Island	23
Kap. 3. Behovsundersøgelsen.	24
3.1. Rundspørge	24
3.2. Behov Ja/Nej	25
3.3. Rundspørgets afgrænsning af sognemedhjælperbegrebet	26
3.4. Skole/erhvervsuddannelse	29
3.5. Stillingens karakter i øvrigt	29
3.6. Resumé	29
Kap. 4. Afgrænsning af sognemedhjælperbegrebet.	30
4.1. Indledende bemærkninger.	30
4.2. Forslag til afgrænsning af sognemedhjælperfunktioner.	31
4.3. Negativ afgrænsning af sognemedhjælperfunktioner.	33
4.3.1. Afgrænsning i forhold til diakoni.	33
4.3.2. Afgrænsning i forhold til den offentlige forsyning	34
4.3.3. Afgrænsning i forhold til det frivillige kirkelige arbejde	34
4.3.4. Afgrænsning i forhold til fritidslovgivningen	34
4.3.5. Afgrænsning i forhold til forslag til en kirkeskole	34
4.4. Sognemedhjælperens tjenesteområde.	35

4.4.1.	Befolkningsgrundlag	35
4.4.2.	Tjenesteområdets geografiske afgrænsning	35
Kap. 5.	Varetagelse af sognemedhjælperfunktioner (stillingsstrukturen).	37
5.1	Yderligere præstestillinger. Hjelpepræster	37
5.2.	Kombination med kordegnestillingen	38
5.2.1.	Kordegnestillingens arbejdsindhold og den senere tids udvikling heri.	38
5.2.2.	Udvalgets overvejelser og forslag med hensyn til en generel ændring af kordegnestillingens indhold.	40
5.3.	Kombination med andre stillinger i folkekirken	42
5.3.1.	Organiststillingen	42
5.3.2.	Kirketjenerstillingen	42
5.4.	Selvstændig ny stilling som sognemedhjælper.	43
Kap. 6.	Fremgangsmåde ved realisering af de af udvalget foreslåede muligheder.	46
6.1.	Almindelige synspunkter	46
6.2.	Kordegnestillingen	46
6.2.1.	Sogneassistentfunktioner	46
6.2.2.	Kateketfunktionen	47
6.3.	Anden varetagelse af sognemedhjælperfunktioner	47
6.3.1.	Sogneassistentfunktionen	47
6.3.2.	Kateketfunktionen	47
6.4.	Ansættelseskompetence og opslag	48
6.5.	Afsluttende bemærkninger	48
Kap. 7.	Len- og ansættelsesvilkår. Tilsyn	50
7.1.	Ansættelsesformen	50
7.2.	Lønniveauet	50
7.3.	Andre ansættelsesvilkår	50
7.4.	Lønregning m. v.	51
7.5.	Tilsynet med sognemedhjælperen	51
Kap. 8.	Uddannelsen	52
8.1.	Forkundskaber	52
8.2.	Tilrettelæggelse	52
8.3.	To uddannelsesmodeller	53
8.4.	Et forslag til skemalægning	53
8.5.	Uddannelsens varighed	53
8.6.	Fag og fagenes fordeling på trimestre	53
8.7.	Prøver	55
8.8.	Administration og ledelse	55
Kap. 9.	Økonomiske konsekvenser af en sognemedhjælperordning	56
9.1.	Lønudgifter	56
9.1.1.	Lønudgifternes afholdelse	56
9.1.2.	Antal stillinger	56
9.2.	Udgifter til uddannelse	56

9.2.1.	Udgifter til efteruddannelse	58
9.2.2.	Udgifter ved etablering af en uddannelse for sognemedhjælpere	58
Kap. 10.	Sammenfatning af udvalgets forslag	59
10.1.	Yderligere præstestillinger. Hjelpepræster	59
10.2.	Kordegnestillingen	59
10.3.	Sognemedhjælperstillingen	59
10.3.1.	Katekestillingen	59
10.3.2.	Sogneassistentstillingen	60
10.4.	Mindretalsindstilling vedr. sogneassistentstillingen	61
10.5.	Kombination af sognemedhjælperstillinger med andre stillinger	61
10.6.	Uddannelsen	61
Kap. 11.	Tillæg vedr. sekretærbistand	64
Bilagsfortegnelse		
Bilag 1	Sognemedhjælper- og konfirmandundersøgelse 1975	65
Bilag 2	Forslag om oprettelse af en stilling som sognemedhjælper, afgivet den 12. marts 1973 til kirkeministeriet af et af biskopperne nedsat udvalg	145
Bilag 3	Danmarks kordegneforenings redegørelse af 16. februar 197	148
Bilag 4	Regulativ for kordenestillinger	151

INDLEDNING

Nærværende udvalg blev nedsat ved skrivelse af 9. april 1974 fra daværende kirkeminister Kresten Damsgaard til professor, dr. theol. Børge Diderichsen. Skrivelsen havde følgende ordlyd:

»I de senere år har ministeriet flere gange modtaget henvendelser fra forskellig side med anmodning om, at der må blive taget initiativ til oprettelse af stillinger som **sognemedhjælpere**, som skulle have til opgave at udføre forskelligt kirkeligt arbejde i tilknytning til og i samarbejde med de stedlige præster. Sidst har ministeriet i 1973 modtaget et skitsemæssigt forslag, som er udarbejdet af et af biskopperne nedsat udvalg.

Da ministeriet må finde det ønskeligt, at der arbejdes videre med tanken om indførelse af sådanne stillinger - hvis oprettelse forudsætter en hertil sigtende lovbestemmelse - har ministeriet besluttet at nedsætte et udvalg, og man anmoder Dem om at ville tiltræde udvalget som dettes formand. Foruden Dem vil udvalget komme til at bestå af repræsentanter for Den danske Præsteforening og Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer samt en biskop og en teologisk professor, eventuelt også en repræsentant for kirkeministeriet.

Ministeriet vil ikke fastlægge præcise rammer for udvalgets virksomhed, men kun nævne nogle spørgsmål, som man vil finde det ønskeligt, at udvalget undersøger og drøfter:

1. Omfanget af behovet for sognemedhjælpere.
2. Stillingsbeskrivelse og målsætning.
3. Sognemedhjælperes funktion og kompetence i forhold til sognets præster, øvrige kirkelige betjening og menighedsrådet.
4. Indplacering, aflønning og ansættelsesforhold.

Ministeriet finder det også ønskeligt, at der foretages en undersøgelse af, om og eventuelt i hvilket omfang de opgaver, som kunne tænkes henlagt til en sognemedhjæl-

per, måtte være - eller kunne blive - tilgodeset af andre ordninger.

Udvalget kan tilkalde særligt sagkyndige til forhandling og er i øvrigt bemyndiget til at indhente alle oplysninger, der anses for at være fornødne til udvalgets overvejelser.

Ministeriet vil stille sekretær til rådighed for udvalget og refundere udvalget dets udgifter i forbindelse med arbejdet.

Udvalget har ved udarbejdelsen af den nærværende betænkning haft følgende sammensætning:

Professor, dr. theol. Børge Diderichsen (formand).

Provst Svend Ebbe Jakobsen som repræsentant for Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer.

Biskop Hans Kvist.

Domprovst Olav C. Lindegaard som repræsentant for Den danske Præsteforening.

Professor, dr. theol. P. G. Lindhardt.

Sognepræst Børge Riisgaard som repræsentant for Den danske Præsteforening.

Skoleinspektør Hans Therkildsen som repræsentant for Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer.

Provst Svend Ebbe Jakobsen indtrådte i udvalget i august måned 1975, hvor han afløste proprietær Steen Fibiger som repræsentant for Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer.

Fuldmægtig Ellinor Bagger, kirkeministeriet, har virket som udvalgets sekretær. I perioden fra udvalgets nedsættelse og indtil marts måned 1975 virkede tillige ekspeditionsssekretær Steen Henriksen, kirkeministeriet, som sekretær i udvalget.

Udvalget afholdt sit første møde den 23. oktober 1974 og har afholdt i alt 34 møder, hvoraf de første 11 møder vedrørte behovsundersøgelsen. Udvalget har foretaget en statistisk undersøgelse af behovet for sognemed-

hjelperstillinger. Undersøgelsen blev foretaget i samarbejde med Danmarks Statistik og med lic. theol. Jørgen Thorgaard, der har ydet udvalget sociologisk og teknisk/statistisk bistand.

Under det forberedende arbejde med behovsundersøgelsen blev det af kirkeministeriet efter forhandling med Den danske Præsteforening overladt udvalget at tage stilling til, hvorvidt der ved udsendelse af spørgeskemaer til præsterne burde foretages en undersøgelse til belysning af konfirmandundervisningsforholdene. Udvalget besluttede - stærkt tilskyndet af præsteforeningens repræsentanter i udvalget - at foretage undersøgelsen sideløbende med behovsundersøgelsen. Undersøgelsens resultater tillige med en af lic. theol. Jørgen Thorgaard afgiven rapport over undersøgelsen blev den 6. oktober 1976 afgivet til kirkeministeriet uden yderligere bearbejdelse i udvalget. Enkelte spørgsmål i konfirmandundersøgelsen, der også var af interesse for udvalgets behovsundersøgelse, er dog inddraget i denne.

Forstander for Den danske Diakonissestiftelse pastor Hans Jørgen Torkelund gav som repræsentant for diakonissehusene i februar 1976 udvalget en mundtlig redegørelse for de planer om oprettelse af en ny skole for kirkelig diakonundervisning, som var under forberedelse på Diakonissestiftelsen, og som i februar 1977 blev offentliggjort under navnet Sogne-Diakonien. På samme tidspunkt redegjorde daværende forstander for diakonhøjskolen i Århus, pastor Jens Nørgaard som repræsentant for diakonskolerne for de undervisningsmuligheder, som Diakonhøjskolen i Århus og Kolonien Filadelfias diakonskole ville kunne tilbyde i forbindelse med uddannelse af sognemedhjælper, ligesom forstander Verner Pedersen som repræsentant for diakonforbundene redegjorde for forbundenes syn på sognemedhjælperspørgsmålet.

Daværende generalsekretær G. Hermansen og pastor Palle Højland har som repræsentanter for Kirkefondet redegjort for Kirkefondets synspunkter i forbindelse med en eventuel sognemedhjælperordning og for fondets praktiske erfaringer med sognemedhjælper/menighedssekretærer.

Daværende forstander for Løgumkloster højskole, cand. mag. J. Kr. Krarup har redegjort for Dansk Bibelskoles syn på kristendomsundervisningen og for de religionspædagogiske bestræbelser, der udgår fra Løgumkloster.

Daværende konsulent for Kirkernes Oplysnings- og Kursusvirksomhed pastor Egon Lindberg har redegjort for organisationens arbejde og for dens syn på problemerne omkring kirkelig undervisning.

Daværende konsulent Benjamin Blomberg, undervisningsministeriet, har orienteret udvalget om fritidslovgivningen og dens anvendelsesmuligheder med henblik på kirkelig undervisning.

Direktør for indenrigsministeriets sekretariat for personregistrering Henrik Nielsen, der var formand for det udvalg, som indenrigsministeriet havde nedsat i 1970, og som i 1972 har afgivet en betænkning om borgerlig personregistrering, redegjorde i august 1976 for udsigterne for realisering af betænkningens forslag og for konsekvenserne af en eventuel gennemførelse heraf.

Kontorchef Arne Truelsen, kirkeministeriet, orienterede udvalget om kirkeministeriets overvejelser vedrørende rationalisering af ministerialbogsførslen.

I april 1976 redegjorde distriktstoldchef K. Elkrog og forretningsfører Anker Honoré, som medlemmer af et af Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer i 1974 nedsat udvalg, for det foreløbige resultat af udvalgets arbejde. Nævnte udvalg, der havde til opgave bl. a. at vurdere de samlede virkninger for folkekirken og dens personale af det i betænkningen om borgerlig personregistrering stillede forslag, afgav senere - i maj 1978 - en redegørelse for udvalgets »Vurdering m. v. af det i Betænkning om borgerlig personregistrering (Betænkning nr. 649) stillede forslag«.¹⁾

Danmarks Kordegneforening, repræsenteret ved den daværende formand kordegn H. Voltzmann og næstformand, kordegn Arne Søgaard, redegjorde første gang i foråret 1976 for kordegneforeningens syn på kordegnestillingen i relation til en eventuel sognemedhjælperstilling, samt for den betydning eventuelle ændringer i reglerne om personregistrering og rationalisering af ministerial-

¹⁾ Betænkningen og dens relation til nærværende udvalgs arbejde er nærmere omtalt i kap. 5.2.1.

bogsførslen måtte forventes at få for kordegnestillingerne. Senere - i februar 1978 - indbød udvalget påny kordegneforeningen, der ved foreningens formand, kordegn Arne Søgaard og næstformand, kordegn Arne Vincent redegjorde for den udvikling, der siden var sket i kordegnestillingerne på grund af stedfundne ændringer i ministerialbogsførslen. Kordegn Søgaard redegjorde ved denne lejlighed tillige for de forslag, der var fremsat til ændringer i kordegnestillingen og for foreningens syn herpå m. v.¹⁾

Endelig har Landsforbundet Frivilligt Dreng- og Pigeforbund - FDF/FPF - ved forbundets næstformand, seminarieadjunkt Knud Munksgaard og generalsekretær Knud

Hiibertz over for udvalget redegjort nærmere for et af landsforbundet udarbejdet forslag til Lov om kirkeskole, der af kirkeministeriet blev oversendt til udvalget.²⁾ Dette forslag blev den 20. oktober 1976 fremsat som privat lovforslag i folketinget, hvorefter det gik til behandling i det kirkelige udvalg og bortfaldt, da det ikke var færdigbehandlet ved folketingssamlingens slutning. Lovforslaget er ikke senere genfremsat.

Udvalget har afsluttet sit arbejde med afgivelsen af nærværende betænkning. Et mindretal bestående af Svend Ebbe Jakobsen og Olav C. Lindegaard har ikke kunnet tilslutte sig flertallets forslag på et enkelt punkt, jfr. side 61.

København, den 12. december 1979

Børge Diderichsen, (formand)

Svend Ebbe Jakobsen

Hans Kvist

Olav C. Lindegaard

P. G. Lindhardt

Børge Riisgaard

Hans Therkildsen

Ellinor Bagger
(sekretær)

¹⁾ Med hensyn til dele af denne redegørelse henvises til bilag 3.

²⁾ Forholdet mellem dette forslag og nærværende udvalgs forslag vil blive berørt i kap. 4.3.5.

Kapitel 1

Sognemedhjælperbegrebets opståen og udvikling

Frivillige sogneredhjælperordninger

1.1. Tiden før 1900

Ved professor, dr. theol. P. G. Lindhardt.

I ældre tider ville man næppe tale om »sognemedhjælper«, men nok om »præstens medhjælper«. Og præstens ældste medhjælper er degnen, diakonen, som i katolsk tid var en gejstlig uden den fulde ordination, men dog med en indvielse der gav ret til at udøve en række kirkelige funktioner f. eks. at døbe og prædike. Efter reformationen var degnen fortsat præstens medhjælper, bl. a. som kirkesanger, og embedet betragtedes stadig som kirkeligt, men med den vægt reformationen lagde på kristendomsoplæringen, faldt det naturligt, at som præsten skulle gennemgå katekismen ved gudstjenesten skulle også »sædedegnen« - dvs. den fastboende - indprente den i sognets børn; det kunne også ske, at »løbedegne« - latinskoleelever fra de ældre klasser - fik overdraget om søndagen at gå rundt i sogne nærmest byerne med samme opgave. På degnens arbejde er folkeskolen grundlagt, selvom både pietismens ordning af 1739 og rationalismens af 1814 selvsagt også regnede med andre lærere; en vanskelighed var det dog, at man ikke havde sørget tilstrækkeligt for seminarieuddannelse; rekrutteringsproblemet var derfor længe alvorligt nok, men til dato er folkeskolen præstens fornemste »medhjælper« i kristendomsundervisningen.

Ved siden af det pædagogiske aspekt må fremhæves det, som angår kirketugten. Den lutherske kirke havde aldrig formået at udvikle en egentlig kirketugtsinstans - principielt skulle »tugten« ske ved ordet alene i forkyndelse og sjælesorg, men i svære tider, hvor Guds vredes ris øjensynligt hang over land og rige, og alskens ulykker, især da det 17. århundredes mange og som oftest tabte krige, fjendtlige troppers grumme besættelse, foruden pest, brand og stormfloder, på det eftertrykkeligste, omend med omvendt fortegn indprentede den politisk-teologiske læresætning, at fromhed styrker riget, greb man til kirketugt som middel til større fromhed og dermed bedre trivsel for folket. Efter Christi-

an V's nederlag i trediveårskrigen, hvor Wallenstein holdt hele Jylland besat i 2 år, men freden takket være Gustav II Adolfs optræden blev uventet gunstig, indførte man 1629 en kirketugtsordning, som da naturligvis måtte kopieres efter gammel kanonisk ret, ikke mindst som den for nylig var udformet af Calvin i **Geneve**. I god overensstemmelse med Mt. 18.15ff. blev det slået fast, at synderen først skulle påmindes alene af præsten, derefter i vidners nærvær, så i hele menighedens påsyn, for til sidst - hvis han endnu var hårdnakket - at stødes bort som en »hedning eller tolder«, og som yderste konsekvens landsforvises. Vidnerne var præstens såkaldte »medhjælper«; der skulle i byerne være så mange som befolkningstallet gjorde rimeligt, i landsognene mindst to; de valgtes af præsten blandt de »gudfrygtigste, bedste og vederhæftigste sognemænd«, aflagde en embedsed og forpligtigedes til uden personsansæelse at give præsten besked om al tænkelig umoral i sognet og til at mødes med ham til forhandling mindst 4 gange om året og iøvrigt så tit, han ønskede det; de skulle ikke tage sig af egentlig kriminelle sager - som faldt under strafferetten - men af de laster »som ellers ved sædvanlig rettergang ikke så bekvemmeligt er at afskaffe«, såsom gudstjenesteforsømmelse, sabbatskrænkelser, udebliven fra sakramentet, alle former for svir og drukkenskab, banden og sværgen, uordentligt og ufordrageligt samliv mellem ægtefæller, mellem forældre og børn »halsstarrighed hos trolovede folk«, som nægtede at lade sig vie, men levede »papirløst« sammen, dertil uhæderlighed i handel, åger og gerrighed, og ganske specielt forførelse af ungdommen til solderi og overflodigt pengeforbrug. Bestemmelserne gik over i Danske Lov af 1683 (2-9-1 ff); det viser, hvilken vægt enevældens samfund lagde på dem, og der er mange eksempler på, at pietistiske præster og bisper i den følgende tid gjorde, hvad de formåede for at effektivisere medhjælperinstitutionen og bringe den på fode, hvor den var gået i forfald. Meningen med hele systemet var -

hvad ikke mindst pietisterne understregede - at kirketugten skulle være »sjælesorg« og ikke verdslig straf - men i praxis var grænsen tit svær at trække.

Pietismen var, ialtfald i den statskirkelige form som sejrede i Danmark, fremfor alt pædagogisk interesseret, opslugt af tanken om en skole, der kunne »udrive sjælene af den evige fortabelses fare« (som hofpræst Bluhme skrev), og som præstens medhjælper indførte den et kateketembede, først ved Holmens kirke, siden ved de andre københavnske kirker (der var fra omkring 1700 kirkeskoler i alle sognene), og ifølge en instrux af 1736 - lige efter den konfirmationslov, der pålagde præsterne et nyt og ofte brydsomt arbejde - slog man fast at kateketerne (hvoraf der kunne være flere ved en kirke) på visse ugedage skulle undervise et bestemt antal bom i kirken, desuden regelmæssigt prædike, hjælpe præsten med at føre skoletilsyn, bistå ved konfirmandforberedelse, besøge syge, forberede proselytter til dåb og fanger til døden - alt under præstens opsyn, for at præsterne kunne »anvende den lettelse, som dem i deres publike embedes forretninger hermed forundes, til menighedens fremvækst i det gode, så at de som tro hyrder går efter hvert et fortabt får og med magt (dvs. effektivitet) befordre deres tilhøreres opbyggelse«. Samme år - 1736 - oprettedes i det teologiske fakultet et professorat i kateketik, en spire til pastoralseminariet, og det 18. århundrede var rigt på pastoralteologiske værker, prægede af pietismen eller af oplysningsfilosofien og alle med et kraftigt pædagogisk sigte. Løvrigt fik også de større byer med tiden deres kateketer; de var uordnede, men skulle gå i sort tøj, bære studenterkappe og bladkrave. Siden var de som oftest ordnede, og da man efter 1803 nedlagde en del residerende kapellaner (og overførte indtægterne til skolen), skulle, hvor der ved en bykirke ikke fandtes en residerende kapellan, førstelæreren ved købstadskolen være ordineret kateket. Fra midt i det 19. århundrede nedlagdes gradvis igen disse embeder og blev en slags personelle kapellanier.

Men kirketugtslinien blev ikke opgivet. Den skulle indgå organisk i den kirkeforfatning som grundloven af 1849 stillede i udsigt, men da forfatningsspørgsmålet ikke blev løst og man begyndte at lovgive en detaille om kirkelige anliggender - f. ex. om sogne-

båndsløsning 1855 - kom man også, dog ikke »ved lov«, men ved et kultusministerielt cirkulære (24/9 1856), ind på kirketugten; det skete som en opfordring til at oprette frivillige menighedsråd, enten gennem demokratiske valg eller ved at præsten ialtfald i første omgang udpegede medlemmerne. Cirkulæret citerede med tilslutning forordningen af 1629 og ville bygge på den; det ønskede ikke at give faste instruxer for hvordan »alt hvad der kan tjene til at vække, styrke og lede et sundt kristeligt liv i menigheden« kan fremmes, men det skulle ske ved, at rådet efter aftale med præsten og på hans anvisning henvendte sig til »de enkelte med vejledning, trøst eller påmindelse«, modarbejdede alt, som kunne vække forargelse - f. eks. misbrug af sakramenterne - og støttede, alt som kunne drage menigheden til Guds hus og forøge dets værdighed eller gudstjenestens højtidelighed; rådet skulle tage sig af den (samtidigt oprettede) »frie fattigkasse«, men dets væsentligste opgave lå i »deltagelse i forvaltningen af sjælesørgerembedet og i bestyrelsen af menighedens indre religiøse anliggender«, i samklang med den under »de nærværende forhold« umulige »benyttelse af borgerlig tvang indenfor kirkens enemærker«. Det stillede i udsigt, at borgerlig straf for undladelse af dåb og konfirmation ville blive ophævet (det skete 1857), men des mere skulle menighedsrådet tilskynde forældre, som var medlemmer af folkekirken til at sørge for deres børn i så henseende, og iøvrigt under alle forhold gå frem efter det kendte mønster med »påmindelser, advarsler, udelukkelse fra nadverens sakramente og endog fra kirkens samfund«; desuden skulle rådet deltage i mæglingsforhandlinger i skilsmisse-sager.

Baggrunden for cirkulæret er tydeligt nok det »oprør«, sektkritikken og Kierkegaardstormen havde rejst i de umiddelbart foregående år, men opfordringen til at danne menighedsråd mødte ikke genklang; kun ca. 20 pct. af sognene fulgte den, og heller ikke her blev rådene effektive; tiden var forpasset, folk ville ikke mere finde sig i, hvad en lollandsk krovært kaldte et »kirkepoliti og spioneri«.

Da obligatoriske menighedsråd indførtes ved lov i 1903, knyttede man til ved cirkulæret og citerede det i § 19: »præsten kan henvende sig til menighedsrådet om samarbejde

i alt, hvad der kan tjene til at vække, styrke og lede et sundt kristeligt liv i menigheden, samt i virksomheden for sådanne formål som en kristen menighed bør have interesse for». Men den paragraf er senere bortfaldet.

I denne forbindelse er der ingen grund til at gå ind på de højst varierede »sognemedhjælperordninger«, som skabtes af det frivillige kirkelige arbejde, der fik sit gennembrud i 1870'erne og 1880'erne, især inden for Københavns Indre Missions vidt forgrenede pædagogiske eller karitativt-sociale virksomhed, igennem menighedsplejer og i de menighedssamfund, der opstod som basis for det arbejde, der udførtes af Københavns Kirkefond. Her var tendensen udpræget antistatskirkelig, frivilligheden og uafhængigheden af det offentlige blev altid stærkt betonet; ved egen indsats skulle »den levende menighed« tjene sig op til at blive »kirkens subjekt« og - når adskillelsen fra staten kom - overtage kirkestyret; iøvrigt var der også et tydeligt antisocialistisk træk i den frivillige aktivitet; djævelens socialisme overvindes bedst ved Vorherres socialisme, og det må under moderne forhold - som biskop Stein udtrykte det - ske ved en gennemorganiseret kristelig foreningsvirksomhed.

Op til nutiden forløber debatten om sognets eller præstens medhjælper i det væsentlige efter to linier: 1) en der præges af ønsket om effektiv kirketugt; denne linie kan stadig spores, men må nok siges at have mistet alle muligheder for at blive realiseret. 2) en pædagogisk linie som har langt større chancer for at sætte sig igennem - under en eller anden form.

1.2. Det i henhold til lov af 7/3 1928 nedsatte udvalg ang. forholdet mellem staten og kirken.

I dette århundrede blev spørgsmålet om etablering af en sognemedhjælperordning inden for kirkens officielle rammer først rejst i det i henhold til lov af 7. marts 1928 nedsatte udvalg angående forholdet mellem staten og kirken; det afgav betænkning i juni 1940. I dette udvalg fremsatte Inger Gautier Schmit i 1930 et forslag til lov om ansættelse af kvindelige, honorarlønnede sognemedhjælper. Efter forslaget kunne menighedsrådet, når vedtagelsen heraf var eenstemmig og sognepræsten billigede det, ansætte en kvindelig sognemedhjælper til at »bistå Sognepræsten ved kristeligt-socialt Arbejde i Sog-

net. Herunder tænkes på Syge-, Hus- og Fængselsbesøg, Afholdelse af Møder, Hjælp ved Konfirmandundervisning m. m.«. Den kvindelige sognemedhjælper skulle være honorarlønnet, og udgiften hertil udredes af den almindelige sogneligning. Forslaget tog ifølge forslagsstilleren ikke sigte på indførelse af kvindelige præster, men formålet var at åbne adgang til stærkere endnu at udnytte den kvindelige arbejdskraft ved en lovordnet indførelse af kvindelig medhjælp i menighedsarbejdet, navnlig i store sogne, hvor der var brug for sådan medhjælp.

Under forhandlingerne i udvalget gjorde der sig forskellige anskuelser gældende om forslaget og nytten deraf. Nogle sluttede sig til tanken i forslaget, medens andre fandt det dels uklart dels overflødigt under henvisning til den frivillige hjælp, der allerede blev ydet af kvinder, ligesom der udtaltes betænkelighed ved at flytte udgifter - f. eks. til menighedssygeplejersker og diakonisser - der hidtil var dækket af frivillig vej, over på den kirkelige ligning.

Efter at behandlingen af forslaget havde været sat i bero i nogen tid, forelagde Inger Gautier Schmit i 1931 for udvalget et noget ændret forslag om ansættelse af kvindelige sognemedhjælper. Efter dette forslag kunne der af menighedsråds-kassen - hvis midler til sognemedhjælperens løn ikke på anden måde kunne skaffes til veje - ydes tilskud helt eller delvis til lønnen. Forslaget kom imidlertid først til behandling i udvalget i 1938, hvor det blev overdraget et underudvalg at forhandle spørgsmålet og afgive betænkning, hvilket skete i oktober 1939. Betænkningen konkluderede, at adskillige spørgsmål vedrørende indførelsen af et sådant kvindeembede i selve folkekirkens tjeneste trængte til nærmere belysning, hvorfor underudvalget anbefalede nedsættelse af en kommission til behandling af spørgsmålet.

En sådan kommission blev aldrig nedsat.

Allerede inden det af Inger Gautier Schmit forelagte forslag af 1931 nåede til behandling i udvalget, etableredes der frivillige sognemedhjælperordninger, således i Ålborg, hvor Vor Frue menighed i 1936 ansatte en diakonisse som »sognemedhjælper« til at arbejde med husbesøg, bibeltimer, nat- og beværtningsmission og kristne møder af forskellig art for unge, gamle og arbejdsløse, ligesom fængselsdirektoratet i 1938 ansatte

en kvindelig cand. theol. som uordineret medhjælp for præsten ved kvindefængslet i København ved sjælesorgen og forsorgsarbejdet for de kvindelige fanger.

1.3. Privat lovforslag fremsat i folketinget i 1950.

Efter at der i 1947 var skabt hjemmel for ansættelse af kvindelige præster, blev spørgsmålet om ansættelse af kvindelige sognemedhjælper påny bragt frem. Der blev således i 1950 i folketinget fremsat et privat lovforslag herom (Rigsdagstidende, Folketinget II, 1949 - 50, spalte 2705-34). Forslaget, der var fremlagt som et forslag til et tillæg til lov nr. 280 af 30 juni 1922 om menighedsråd, jfr. lovbekendtgørelse nr. 245 af 7. maj 1949, blev forelagt af Inger Gautier Schmit og havde lighedspunkter med de forslag, hun tidligere havde fremsat i det kirkepolitiske udvalg. Efter forslaget skulle et menighedsråd, når vedtagelsen var enstemmig, kunne ansætte en kvindelig sognemedhjælper til at bistå ved kristeligt-socialt arbejde i sognet, herunder syge-, hus-, og fængselsbesøg, afholdelse af møder samt hjælp ved børne- og ungdomsarbejde. Valget af vedkommende **sogne**medhjælper skulle godkendes af præsten (præsterne). Lønnen skulle ifølge forslaget fastsættes af menighedsrådet og udredes af den kirkelige ligning i forbindelse med de øvrige i menighedsrådslovens § 13 nævnte udgifter.

Forslaget blev ikke vedtaget og ikke siden genfremsat.

Imidlertid ansattes stadig - uden støtte i lovgivningen og uden tilskud af offentlige midler - i en række hovedstads- og købstads-sogne uordinerede medhjælper i sognearbejdet.

1.4 Privat udvalg af 1961.

Tanken om en lovmæssigt forordnet sognemedhjælperordning kom næste gang til udtryk i et af biskopperne og Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer i 1961 nedsat udvalg vedrørende sognemedhjælper. Udvalget fremsatte i 1962 over for kirkeministeriet et forslag om etablering af en sognemedhjælperordning, hvorefter såvel kvinder som mænd, der havde modtaget en hertil sigtende uddannelse, af kirkeministeriet kunne ansættes som sognemedhjælper, når der

på grundlag af et fra sognemenigheden (menighederne) eller en eller flere af de faste præster fremsat ønske forelå indstilling herom fra sognets (sogdenes) menighedsråd, og under forudsætning af, at der ved frivillige bidrag var tilvejebragt en nærmere bestemt økonomisk baggrund for sognemedhjælperens ansættelse. Sognemedhjælperens opgave skulle være - i samråd med sognets (sogdenes) præst (præster) - at varetage husbesøg, rådgivning, sjælesorg og praktisk hjælp blandt ensomme, gamle, syge, invalide og andre i sognet (sognene), der trængte til omsorg og medmenneskelig hjælp.

Det forudsattes, at et væsentligt bidrag til sognemedhjælper-tjenesten skulle ydes gennem kirkeskatten, medens den resterende del af udgifterne skulle dækkes ved midler tilvejebragt gennem det frie kirkelige initiativ.

1.5. Ændret forslag af 1963, afgivet af privat udvalg af 1961.

Da kirkeministeriet gav udtryk for tvivl om, at forslaget af 1961 i den forelagte form ville kunne realiseres på daværende tidspunkt, tog udvalget sagen op påny og fremsatte i 1963 over for ministeriet et ændret forslag om etablering af en sognemedhjælperordning. Forslaget sigtede på en ordning, hvorefter sognemedhjælper-tjenesten skulle etableres på frivilligt grundlag, men således at der åbnedes mulighed for at yde tilskud til sognemedhjælperens lønning af den lokale kirkelige ligning. I overensstemmelse hermed fremsatte udvalget forslag til en tilføjelse til menighedsrådslovens § 13, hvorefter der - fortrinsvis i bysogne - skulle kunne finde en forhøjelse sted af menighedsrådenes rådighedsbeløb ud over lovens normale maksimum med henblik på ydelse af tilskud til aflønning af en sognemedhjælper, dog maksimalt med halvdelen af lønnen. Midlerne til den resterende del af lønningen m. v. forudsattes tilvejebragt ved frivillige bidrag. Det fremgår af bemærkningerne til udvalgets forslag, at sognemedhjælperen tænkte ansat af den kreds af medlemmer af sognemenigheden, der ydede de pågældende frivillige bidrag.

1.6. Kirkeministeriets strukturkommission af 1964.

Forslaget af 1963 blev heller ikke realiseret - formentlig bl. a. fordi hele spørgsmålet om kirkens fremtidige struktur skulle optages til drøftelse i den af kirkeministeriet i 1964 nedsatte strukturkommission. Kommissionen inddrog da også spørgsmålet om sognemedhjælpere i sine overvejelser, men tog i denne forbindelse udgangspunkt i den daværende og den forventede præstemangel.

Kommissionen konkluderer i sin betænkning af 3. marts 1971 om folkekirken i det moderne samfund, at det vil være muligt i nogen grad at afbøde præstemangelen og samtidig tilgodese økonomiske hensyn ved oprettelse af stillinger som uordnede medhjælpere hos præsterne. Kommissionen fandt, at sognemedhjælperstillingen var begrundet i overdragelse af funktioner, der normalt hører til præsteembedet, og at sognemedhjælpere derfor normalt bør knyttes til bestemte præster.

Der burde være mulighed for heltidsansatte sognemedhjælpere, der via tidligere virksomhed eller uddannelse, eventuelt suppleret med et af kirkeministeriet godkendt kursus, var kvalificeret til stillingen, og desuden for deltidsansatte sognemedhjælpere, eventuelt med en mere speciel uddannelse, til varetagelse af mere isolerede funktioner, f. eks. konfirmandundervisning. Man mente her, at teologiske studenter kunne komme på tale, ligesom man fandt, at mange kordegne - eventuelt efter en supplerende uddannelse - ville kunne ansættes som sognemedhjælpere. I de af kommissionen skitserede løn- og ansættelsesvilkår indgik forslag om, at lønudgifter m. v. afholdes af den kirkelige ligning. Kommissionen fandt, at sognemedhjælpere meget vel kunne ansættes inden for den nuværende kirkelige struktur, således at stillingerne oprettes efter indstilling af et eller flere menighedsråd, tiltrædelse af provstiuvalg og stiftsovrighed og endelig godkendelse af kirkeministeriet. Kommissionen ville ikke foreslå stillingsbetegnelsen sognemedhjælper indført generelt, men foreslog stillingsbetegnelsen overladt til lokal afgørelse. Man kunne tænke sit betegnelser som diakon, diakonisse, kateket, kirkelærer, kirkesekretær, konfirmandlærer, menighedssekretær, pastoratsassistent og provstisekretær.

1.7. Hjemmel for ansættelse af konfirmandmedhjælper.

Forinden strukturkommissionen havde afgivet betænkning, blev der ved en ændring af 4. juni 1970 af § 34 i folkekirkens lønningslov af 1969 åbnet mulighed for ansættelse af medhjælp til konfirmandundervisning, idet biskoppen efter bestemmelsens stk. 3 efter indstilling fra en præst og vedkommende menighedsråd kan tillade, at der antages medhjælp ved konfirmandundervisningen. Udgifter hertil afholdes af præstelønningsskassen. Det er ved bestemmelsen forudsat, at tilladelse gives, hvor et unormalt stort antal konfirmandhold i forening med en betydelig arbejdsbyrde for vedkommende præst iøvrigt begrundes. Det er forudsat, at medhjælperen alene skal bistå præsten og ikke overtage hele undervisningen af et eller flere hold konfirmander.

Nærværende udvalg har ved et rundspørge den 22. november 1974 til alle biskopper søgt oplyst, i hvilket omfang, der ansættes konfirmandmedhjælp. Det fremgik af besvareelserne, at der var ansat ialt 68 konfirmandmedhjælpere. Endvidere blev der, som tidligere nævnt, i forbindelse med behovsundersøgelsen foretaget en undersøgelse af konfirmandundervisningsforholdene, hvoraf enkelte spørgsmål tillige indgik i udvalgets behovsundersøgelse. Besvareelserne af disse spørgsmål viste, at der i de af undersøgelsen omfattede 466 pastorater var ansat 27 konfirmandmedhjælpere i henhold til præstelønningslovens § 34, meden 7 præster ydede bistand i henhold til præsternes rådighedsordning, og at der i 10 tilfælde var ansat anden medhjælp.

1.8. Biskoppernes udvalg af 1972.

Et udvalg nedsat efter henstilling fra biskopperne i januar 1972 med biskop over Viborg stift Johannes W. Jacobsen som formand og med repræsentanter for bl. a. Den danske Præsteforening, Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer, Diakonirådet, Kirkefondet og Dansk Bibelskole samt Danmarks Kordegneforening tilstillede i 1973 kirkeministeriet og folketingets kirkeudvalg et forslag om oprettelse af en stilling som **sognemedhjælper**¹⁾

Efter forslaget, der anvendte betegnelsen sogneseekretær i stedet for sognemedhjælper,

¹⁾ Forslaget er optrykt som bilag 2.

skulle der ved en sognesekretær forstås en mand eller kvinde, der med godkendelse af stiftets biskop og provstiuvalget ansættes af menighedsrådet til hjælp i det kirkelige arbejde i sognet. Sognesekretærens opgaver blev foreslået udformet i 2 hovedlinier, nemlig en kateketlinie, omfattende forskellige undervisningsopgaver, og en diakonlinie, omfattende omsorgsarbejde i samråd med sognets præst, herunder bl. a. husbesøg, sjælesorg og praktisk hjælp for forskellige grupper, samt opfølgning af opsøgende arbejde, herunder f. eks. klubarbejde. Fælles for begge linier var f. eks. opgaver som almindeligt sekretærarbejde og konsulentvirksomhed for eventuelt andet kirkeligt arbejde i sognet. Det skulle efter forslaget være en forudsætning for ansættelse, at den pågældende var i besiddelse af en af det offentlige anerkendt uddannelse og havde haft et par års tilfredsstillende erhvervspraktik inden for uddannelsesfeltet, suppleret med en kirkelig uddannelse på mindst 500 skematimer i bibelkundskab, troslære og kirkeskundskab, kristendoms-pædagogik, sjælesorg, diakoni og kirke-lig administration.

Om dette forslag udbad folketingets kirkeudvalg sig en udtalelse fra kirkeministeren (Kresten Damsgaard), der i besvarelsen af 30. januar 1974 bl. a. anførte følgende:

»Det nu foreliggende forslag er kortfattet og må vel nærmest karakteriseres som en skitse. Men det indeholder, så vidt jeg kan skønne, værdifulde bidrag til belysning af spørgsmålet, omend det lader mange problemer uløste. Jeg ser med en vis sympati på de fremsatte tanker, men jeg tror ikke det vil være muligt at fremsætte et lovforslag alene på grundlag af det nu foreliggende materiale.

Bortset herfra er det mit indtryk, at hele dette spørgsmål indeholder en del problemer - også kirkepolitiske - hvilket man får et ganske godt indtryk af ved gennemlæsning af forhandlingerne i folketinget i 1950.....Hertil kommer, at det måske ikke netop nu er det rette tidspunkt at fremsætte forslag om oprettelse af nye stillinger, hvis det ikke er absolut nødvendigt. Og det er under alle omstændigheder mit håb, at præstemangelen snart vil være afhjulpel, hvorved spørgsmålet om oprettelse af stillin-

ger som sognemedhjælpere bliver så meget mindre påtrængende.«

Da der den 6. februar 1974 blev rejst spørgsmål i folketinget om, hvorvidt kirkeministeren agtede at foretage sig videre i sagen, lovede han at fortsætte de undersøgelser, som allerede var gjort for at skabe et rimeligt grundlag for et eventuelt lovforslag om sognemedhjælpere (Folketingstidende, forhandlingerne I, spalte 1759-63).

Videreførelsen af disse undersøgelser overlod kirkeministeren til nærværende udvalg.

1.9. Frivillige sognemedhjælperordninger i praksis i senere tid.

Som tidligere nævnt har sognemedhjælperordninger på frivillig basis fungeret sideløbende med de forsøg, der er gjort på at få skabt en lovhjemlet ordning. Udvalget har gjort sig bekendt med rapporter vedrørende både tidligere og nuværende ordninger. Rapporterne viser blandt andet, at langt de fleste sognemedhjælpere hidtil har været kvinder, at det i reglen er sognets menighedsspleje, der ansætter sognemedhjælpere, og at sognemedhjælperens arbejde i det væsentligste består i husbesøg og omsorgsarbejde for syge, gamle og enlige. Desuden omfatter arbejdet ungdomsarbejde og forskelligt menighedsarbejde, men kun i ringe omfang egentlig undervisnings- og andet pædagogisk arbejde.

Det samme ses af en af Dansk Diakoniråd i efteråret 1974 foretagen undersøgelse af 22 eksisterende sognemedhjælperordninger, heraf 15 i København, 3 i Århus og 2 i Holstebro, 1 i Randers og 1 i Viborg. Undersøgelsen blev ifølge en redegørelse i bladet »Nyt fra Diakonissestiftelsen« (1/2 1975) foretaget i den hensigt »ud fra praksis at få oplysninger frem, der kunne give aspekter til det arbejde, der for tiden pågår med henblik på en eventuel sognemedhjælperstilling«. Ifølge redegørelsen viste undersøgelsen blandt andet, at sociale opgaver var den største del af sognemedhjælperens arbejde, dernæst det evangeliserende arbejde med andagter og møder af forskellig art, hvortil kom samtaler ved husbesøg, herunder sjælesorg og hjælp med religiøse og kristelige problemer, men i langt mindre grad pædagogisk arbejde såsom direkte undervisning af børn og unge, klub-

arbejde, instruktion af medarbejdere m. v. Færrest var engageret i administrativt arbejde. Af interesse er det, at der ved besvarelsen af de i det udsendte spørgeskema stillede spørgsmål om uløste opgaver blandt andet peges på dåbsundervisning og undervisning af frivillige medarbejdere. Det anføres, at »det tyder på, at sognemedhjælperen enten ikke har kunnet magte opgaven eventuelt på grund af uddannelse, eller andre opgaver har været så påtrængende, at den undervisende opgave er blevet skubbet til side«. Det nævnes endvidere i redegørelsen, at det er karakteristisk »at kun en enkelt har fået en stillingsbeskrivelse, det vil sige, der er næsten ingen menigheder, der har gjort sig klart, hvilke opgaver den ønskede løst, og hvilke særlige problemer, der er karakteristisk netop for dette sogn«.

Siden nævnte undersøgelse har Den danske Diakonissestiftelse og De samvirkende Menighedsplejer oprettet en ny skole for kirkelig- diakonal undervisning. Skoleprojektet

blev offentliggjort i februar 1977 under navnet Sogne-Diakonien. Udvalget modtog i oktober 1977 en redegørelse for Sogne-Diakoniens stade og planer, efter at skolen havde fungeret et par måneder. Sogne-Diakonien er en fortsættelse af Diakonissestiftelsens tidligere kirkelig-diakonale uddannelse under nye former. Man stræber efter at knytte undervisning og praktik sammen i samarbejde med interesserede sogne, der modtager elever i praktik under uddannelsen. Ved semestrets begyndelse i 1977 fulgte 16 mennesker undervisningen - heraf 6 heltidsstuderende - og samarbejdsaftale var indgået om et tilsvarende antal praktikpladser i sogne i København og omegn.

Som det fremgår af udvalgets tidligere bemærkninger, har man endvidere gennem forhandling med repræsentanter for diakonissehusene, diakonskolerne og diakonforbundene orienteret sig nærmere om indholdet af eksisterende sognemedhjælperordninger m. v.

Kapitel 2

Sognemedhjælperordninger i andre nordiske lande

Ved sognepræst Børge Riisgaard.

2.1. Norge.

I Norge har man forlængst taget den undervisningsopgave op, som den norske kirke ved sig forpligtet på. Man har genskabt Kateketembedet, som Danmark og Norge kendte fra 1703 og langt frem i tiden.

Allerede i 1967 behandlede Bispemødet spørgsmålet om oprettelse af en katekettjeneste i den norske kirke. I en udtalelse fra mødet hedder det: «Spørgsmålet om større differensiering av tjenestene tvinger seg derfor frem av mange grunner. Det vil være i samsvar med nytestamentlig tankegang om man - uden å rokke ved prestens sentrale stilling som forvalter av Ord og sakrament - søgte å bygge ut en *mer selvstendig undervisningstjeneste* og *diakonitjeneste* ved siden av preste-tjenesten».

Selve Loven om Katekettjenesten skriver sig fra 19. juni 1969, og i den hedder det, at «efter afgørelse af Departementet kan der i et kirkesogn oprettes kateketstilling». I 1976 var der i alt oprettet 43 sådanne officielle stillinger, men desforuden var der oprettet ca. 15 hel- eller deltidsstillinger på initiativ af forskellige instanser.

Ovennævnte oplysninger og den følgende beskrivelse af tjenesterne er hentet fra den af Kirkerådet udsendte «Tjenester og Stillinger i Den Norske Kirke», til hvilket skrift anførte sidetal refererer.

Kateket

I. Ordning af tjenesten

I. Opgave:

I samarbejde med menighedsråd, præst og evt. andre faste medarbejdere har kateketen sin opgave inden for menighedens undervisningsarbejde og fungerer som **undervisningsleder** i menigheden. Kateketens særlige ansvar er at fremme og gennemføre et under-

visnings- og lederuddannelsesarbejde blandt børn, unge og voksne.

2. Arbejdsområder:

Følgende arbejdsområder er udpeget:

- a) organisering og udførelse af konfirmandforberedelse med vedkommende præst(er),
- b) styrkelse af ungdomsarbejdet, herunder bistand i forebyggende og miljøskabende foretagender,
- c) udbygning af pædagogisk vejledning i arbejde blandt børn,
- d) udbygning af lederuddannelse og voksenundervisningen (studiearbejde/kurser cl.),
- e) kontakt og samarbejde mellem skole og menighed, bl. a. ved fagligt samarbejde med kristendoms lærerne,
- f) kontakt og samarbejde med instanser og organisationer om undervisningsforanstaltninger inden for menigheden,
- g) arrangement af kurser og sammenkomster for dåbs- og konfirmandforældre.
- h) ledelse og forberedelse af børne-, skole- og ungdomsgudstjenester i samråd med præsten(erne).

Normalt oprettes kateketstilling i henhold til lov, men der kan også oprettes stillinger, som ikke lønnes over statsbudgettet.

Kateketstillinger oprettes da på følgende to måder:

- a) Kateketstilling kan i henhold til lov om katekettjenesten af 1969 oprettes i en menighed efter bestemmelse af Departementet, efter at vedkommende kommune har haft lejlighed til at udtale sig. Desuden må der foreligge udtalelse fra menighedsråd, bispedømmeråd og biskop.

- b) Kateketstilling kan oprettes af menighed og/eller kommune. Stillingen skal godkendes af bispedømmerrådet, efter at menighedsrådet har haft lejlighed til at udtale sig.

II. Kvalifikationskrav

1. Grunduddannelse:
Et af følgende krav stilles:
 - a) Teologisk embedseksamen eller anden embedseksamen med kristendomskundskab som hovedfag.
 - b) Lektorkompetence med kristendoms-kundskab som grundfag, mellemfag eller tilsvarende.
 - c) Adjunktkompetence med kristendoms-kundskab som grundfag, mellemfag eller tilsvarende.
 - d) Anden relevant højere uddannelse, som svarer mindst til adjunktkompetence i niveau og omfang med mindst kristendoms-kundskab som grundfag eller tilsvarende.
 - e) Læreruddannelse med kristendoms-kundskab på grundfagsniveau eller som til-lægsfag, samt mindst to års ansættelse på heltid i skole eller menighed.

2. Pædagogisk uddannelse:

Den pædagogiske uddannelse bør svare til pædagogisk seminar, lærerskole eller pædagogik som grundfag. Alternativt godkendes forkursus i pædagogik og praktisk-kateketisk seminar.

3. Praktisk uddannelse:

Som praktisk uddannelse kræves godkendt praktisk-kateketisk seminar. For teologiske kandidater godkendes indtil videre praktisk-teologisk seminar.

Ansættelsesmyndigheden kan i helt særlige tilfælde fravige de formelle kvalifikationskrav.

III. Ansættelsesforhold

Kateketen skal selvsagt være medlem af Den Norske Kirke.

1. Kateketer til stillinger, som er oprettet ved afgørelse af Kirke- og undervisnings-departementet, ansættes af Departementet efter indstilling af vedkommende me-

nighedsråd, provst og biskop på de vilkår, som til enhver tid gælder for offentlige tjenestemænd.

2. Ansættelse i stillinger, som er oprettet af menighed og/eller kommune, sker i menighedsrådet, evt. i et fællesmøde af menighedsråd. Ansættelsen skal godkendes af bispedømmerrådet, som giver ansættelsesbrev.

Biskoppen giver kaldsbrev. Dette gælder både når ansættelsen er foretaget af Departementet, og når den er foretaget af menighedsråd.

IV. Tjenesteforhold

- a) Tjenestesager skal kateketen sende ad tjenestevejen gennem sognepræsten. I administrativ henseende rådfører kateketen sig med sognepræsten, menighedsrådsformanden og/eller andre med administrativt ansvar i menigheden.
- b) Kateketen kan indkaldes til menighedsråds møder og tage del i forhandlingerne uden stemmeret.
- c) I menigheder, hvor menighedsrådet har oprettet udvalg/råd til at varetage ansvaret for undervisningsopgaverne (katekumenatudvalg, ungdomsråd, studieudvalg o.l.), skal kateketen udføre sin tjeneste i samarbejde og forståelse med disse. Kateketen har fast sæde med stemmeret i disse udvalg og råd.
- d) På grundlag af normalinstruks fastsætter bispedømmerrådet instruks for stillingen efter forslag fra menighedsrådet.
- e) Ansættelsesmyndigheden ser til, at de ydre arbejdsforhold lægges til rette for kateketens tjeneste og sørger for, at der er tilfredsstillende ordninger m. h. t. kontorforhold, bolig, befordring, telefon o. l.
- f) Det forudsættes, at kateketen indgår i et teamarbejde med de øvrige stillingsindhavere i menigheden (præst, diakon, organist, menighedssekretær, klokker o. l.).
- g) Kateketen er i sin tjeneste undergivet de sædvanlige bestemmelser angående tavshedspligt.

V. Lønforhold

- a) Kateketer lønnes efter det almindelige lønregulativ for statens tjenestemænd. I

- henhold til uddannelse og kvalifikationer lønnes kateketer inden for rammen af løntrin 11-18. Det anses for ønskeligt, at lønindplaceringen kan ske efter de samme regler, som gælder i skolevæsenet.
- b) Optjent lønanciennitet fra tidligere tjeneste i kirken eller skolevæsenet medregnes ved ansættelser.

VI. Indvielse/ordination

Nærmere bestemmelser om dette fastsættes i forbindelse med en ordning for indvielse af de forskellige kategorier af kirkelige tjenestemænd.

(Tjenester og Stilling, s. 16-19).

Diakontjenesten

I Den Norske Kirke har det diakonale ansvar fået udtryk i lovgivningen (Lov om Den Norske Kirkes ordning §§ 23, 47 c og 49).

På grundlag af afgivne indstillinger og indhentede udtalelser vedtog Kirkerådet 15. juni 1973 forslag til normalordning for diakonstillinger på menigheds- (og **bispedømmeplan**). Dette forslag ligger til grund for den følgende beskrivelse af diakontjenesten.

I. Ordning af tjenesten

Menighedernes diakonale ansvarsområde omfatter arbejde både i institutioner, som menigheden driver, og uden for disse.

Oprettelsen af stillinger vil afhænge af de enkelte menigheds størrelse, behov og institutionsmæssige udbygning. Følgende to stillinger oprettes: Sognediakon og diakoniarbejdere.

A. Sognediakon

1. Opgave:

Sognediakonen er den daglige leder af menighedens diakonale arbejde. Hans/hendes særlige ansvar er i samarbejde med menighedsråd (diakoniudvalg) og andre faste medarbejdere at opbygge en frivillig, diakonal tjeneste i menigheden og at tilrettelægge uddannelsen af frivillige arbejdere.

2. Arbejdsområder:

Der peges på følgende arbejdsområder:

- a) opbyggende virksomhed.

- b) forebyggende virksomhed. Med udgangspunkt i de forskellige organer inden for menigheden at lægge op til miljøarbejde og arbejde for risikogrupper.
- c) kirkelig betjening af funktionshæmmede.
- d) kontakt med offentlig og evt. anden frivillig, social tjeneste i menigheden.
- e) udførelse af visse liturgiske funktioner efter nærmere bestemmelse af biskoppen. Specielle arbejdsopgaver præciseres nærmere ud fra stillingsindehaverens faguddannelse.

3. Oprettelse af stilling:

Stilling som sognediakon oprettes i en menighed af menighedsråd og/eller kommune og er menighedens hovedstilling i diakoni. Ved evt. oprettelse af lovfæstet diakonistilling i en menighed er det stillingen som sognediakon, som bør indgå i denne.

B. Diakoniarbejdere

Betegnelsen diakoniarbejdere er her brugt som en fællesbetegnelse for indehavere af forskellige stillinger inden for kirkens diakoni. Stillingerne oprettes efter behov.

Det kan her dreje sig om stillinger både inden og uden for institution (som f. eks. børnehavelærere, barneplejersker, sygeplejersker, menighedssøstre, diakonisser, **hjelpeplejere**, socionomer, ergoterapeuter, aktivitetsledere og hjemmeplejere.)

Menighederne har mulighed for hel- eller deltidsarbejdere i disse stillinger.

II. Kvalifikationskrav

A. Sognediakon

Faguddannelse af 3 års varighed inden for sundheds-, social- eller pædagogiksektoren, samt et-årig diakonal tillægsuddannelse.

B. Diakoniarbejdere

Sækular grunduddannelse, som svarer til krav angående de enkelte stillinger, samt diakonal tillægsuddannelse, enten indbygget i grunduddannelsen eller som tillægsuddannelse af tre måneders varighed.

III. Ansættelsesforhold

Sognediakon og diakoniarbejdere skal være medlemmer af Den Norske Kirke. Når

det drejer sig om diakoniarbejdere kan ansættelsesmyndigheden dispensere fra denne bestemmelse.

A. Sognediakon

Sognediakon ansættes af menighedsrådet efter indstilling fra diakonatets styrelse/diakoniudvalg. Ansættelsen skal godkendes af bispedommerrådet. Biskoppen giver kaldsbrev.

Ved evt. oprettelse af lovfæstet diakonistilling i menigheden bør stillingen som sogne- diakon indgå i denne. Opslag og ansættelse sker efter Departementets bestemmelser.

B. Diakoniarbejdere

1. Diakoniarbejdere i institutioner ansættes af vedkommende institution. Diakoniarbejdere uden for institution ansættes af menighedsrådet efter indstilling af diakonatets styrelse/diakoniudvalg.
2. Frivillige menighedsplejer kan ansætte diakoniarbejdere i samråd med menighedsrådet. Der forudsættes et nært samarbejde mellem menighedsplejen og menighedsrådet om diakonien i menigheden.

IV. Tjenesteforhold

A. Sognediakon

- a) Tjenestesager skal sognediakonen sende ad tjenestevejen gennem sognepræsten. I administrativ henseende rådfører sogne- diakonen sig med sognepræsten, menighedsrådsformanden og/eller andre med administrativt ansvar i menigheden.
- b) Sognediakonen kan indkaldes til menighedsrådets møder og tage del i forhandlingerne uden stemmeret.
- c) I menigheder, hvor der er diakoniudvalg (eller diakonatet ledes af en styrelse) til at forestå den diakonale virksomhed udfører sognediakonen sin tjeneste i samarbejde og forståelse med dette. Sognediakonen har fast sæde med stemmeret i udvalg/styrelsen.
- d) På grundlag af normalinstruks fastsætter bispedommerrådet instruks for stillingen efter forslag fra menighedsrådet.
- e) Ansættelsesmyndigheden påser, at de ydre arbejdsforhold lægges til rette for sognediakonens tjeneste og sørger for, at

der er tilfredsstillende ordninger m. h. t. kontorforhold m. m.

- f) Det forudsættes, at sognediakonen går ind i et teamarbejde med de øvrige stillingsindehavere i menigheden (præst, kateket, organist, klokker o.l.).
- g) Sognediakonen er i sin tjeneste undergivet de sædvanlige bestemmelser angående tavshedspligt.

B. Diakoniarbejdere

- a) Sognediakonen er den daglige foresatte for diakoniarbejdere, når ikke andet er fastsat i instruks.
- b) Der hvor man har diakoniudvalg/diakonatstyrelse, kan ansatte diakoniarbejdere indkaldes til udvalgets/styrelsens møder og tage del i forhandlingerne, men uden stemmeret.
- c) Diakoniarbejderen skal udføre sin tjeneste i forståelse med menighedsrådet. Når ikke andet er fastsat i instruks, er det menighedsrådets opgave at påse, at de ydre arbejdsforhold lægges til rette. Ansættelsesmyndigheden skal sørge for instruks.
- d) Det forudsættes, at diakoniarbejdere går ind i et teamarbejde med de øvrige stillingsindehavere i menigheden (præst, kateket, organist, menighedssekretær, klokker o.l.).
- e) Diakoniarbejderen er i sin tjeneste undergivet de sædvanlige bestemmelser angående tavshedspligt.

V. Lønforhold

Udgangspunkt er ens grundløn for alle diakonistillinger med 3-årig grunduddannelse og mindst 1-årig diakonal tillægsuddannelse.

Der gives løntrinsoprykning for stillinger, som er tillagt lederansvar.

A. Sognediakon

Lønnes inden for rammen af løntrin 11-18.

B. Diakoniarbejdere i heltidsstillinger inden og uden for institution.

De ansatte i institution lønnes efter institutionens regulativ. Diakoniarbejdere uden for institution lønnes efter faguddannelse med en løntrinsoprykning for diakonal tillægsuddannelse.

VI. Indvielse/ordination

Nærmere bestemmelser om dette fastsættes i forbindelse med en ordning for indvielse af de forskellige kategorier af kirkelige tjenestemænd.

(Tjenester og Stillinger, s. 20-23).

Menighedssekretær

Menighedssekretær er en ordnet tjeneste i kirken, som kan tilpasses forskellige behov i menighederne. Tjenesten består i en kombination af sekretariatsarbejde og arbejde i marken.

I. Ordning af tjenesten

1. Opgave og arbejdsområder.

De enkelte menigheder må selv lægge vægt på de opgaver, som man ser, man har mest behov for at få dækket.

Af arbejdsområder, som kan tillægges stillingen, peges på følgende:

- a) Sekretær for menighedsrådet med førelse af protokol og effektivering af vedtagelser.
- b) Opgaver på kirke- og menighedskontor: Skrivearbejde, korrespondance, stencilering, postforsendelser, praktisk arbejde i forbindelse med møder, kurser og andre arrangementer. Desuden tilrettelæggelse af en god udnyttelse af de lokaliteter, man har til disposition, og undgåelse af sammentræng af møder.
- c) Kontakttled for menighedens forskellige virksomheder. Informationsarbejde.
- d) Lederrekruttering og -træning.
- e) Deltagelse i konfirmandarbejdet. Opgaver i forbindelse med husbesøg, børne- og ungdomsarbejde.
- 0 I mange menigheder vil det være naturligt, at også arbejdet på præstekontoret lægges til denne stilling.
- g) I enkelte tilfælde vil man finde det ønskeligt, at menighedssekretæren har ansvar for menighedens regnskaber. Der, hvor disse bliver tidskrævende, bør opgaven ikke tillægges menighedssekretæren.

2. Oprettelse af stilling:

Menighedssekretærstilling kan oprettes af menighed og/eller kommune. Stillingen kan være heltids- eller deltidstilling.

Praktiske og økonomiske grunde kan gøre det ønskeligt og nødvendigt at kombinere menighedssekretærstillingen med andre stillinger i menigheden som klokker, kontorassistent.

Når sådanne kombinationer kommer på tale, må det ved instruks sikres, at menighedssekretærfunktionen bliver varetaget.

II. Kvalifikationskrav

I denne stilling vil personlige egenskaber, forudsætninger og tidligere erfaringer have stor betydning.

En menighedssekretær bør have god almenuddannelse med tillægsuddannelse, hvor der er lagt vægt på kirke- og kristendomskundskab. Som sådan tillægsuddannelse bør godkendes seminarium med kristendom som grundfag/liniefag, bibelskolernes 1- og 2-årige linier, ledertræningslinje ved enkelte folkehøjskoler (1-årige), KM-linie ved Distriktshøjskolen i Voldo (2-årig) og menighedsseminar (1-årig).

Der, hvor menighedssekretærstillingen tillægges sekretær- og kontorfunktioner, bør der kræves uddannelse for kontor og administration, enten som egen uddannelse eller indbygget i anden kvalificerende uddannelse.

III. Ansættelsesforhold

Menighedssekretæren skal være medlem af den norske kirke. Menighedssekretæren ansættes af menighedsrådet. Ansættelsen skal godkendes af bispedømmerrådet, som også giver ansættelsesbrev. Menighedssekretær ansættes fortrinsvis på åremål.

IV. Tjenesteforhold

- a) Menighedsrådet er menighedssekretærens nærmeste overordnede.
- b) Menighedsrådet fastsætter tjenesteinstruks for stillingen.
- c) Menighedsrådet påser, at de ydre arbejdsforhold lægges til rette for menighedssekretærens tjeneste, og sørger for, at der er tilfredsstillende ordninger m. h. t. kontorforhold, telefon m. m.
- d) Det forudsættes, at menighedssekretæren går ind i et teamarbejde med de øvrige stillingsindehavere i menigheden (præst, kateket, sognediakon, klokker, organist).

- e) Menighedssekretæren er i sin tjeneste undergivet de sædvanlige bestemmelser angående tavshedspligt.

V. Lønforhold

Menighedssekretærer i heltids- eller deltidstilling, som ikke er kombineret med anden stilling, lønnes efter kvalifikationer inden for rammen af løntrin 7-15. Menighedssekretær i stilling kombineret med anden stilling må have en lønindplacering, som svarer til lønindplaceringen i den anden stilling.

Optjent lønanciennitet fra tidligere relevant tjeneste regnes med ved ansættelsen.

(Tjenester og Stillinger, s. 31 f.).

2.2. Sverige.

Lægmandstjeneste i den svenske kirke

Inden for den svenske kirke er der de senere årtier vokset en særlig lægmandstjeneste frem. Den skylder sin fremkomst, at det moderne samfund er blevet dels så differentieret, dels også kompliceret, men nok også en voksende forståelse for menighedens fælles ansvar for sognet, foruden et ønske om at aflaste præsterne, så de bedre kan samle sig om deres egentlige tjeneste: Forkyndelse i snævrere og videre forstand.

I løbet af 60'erne udformedes denne lægmandstjeneste i følgende tre stillinger i store og arbejdskrævende sogne: Ungdomssekretær, menighedsassistent og menighedssekretær. Af særlig interesse i vor sammenhæng er de to sidste stillinger, som der her skal gives en kort redegørelse for.

Församlingsassistenter

Som det for så vidt allerede ligger i navnet, skal församlingsassistenten i bred almindelighed bistå i sognets arbejde på snart sagt alle felter.

For at hindre vedkommende i at blive en kirkelig altnuligmand eller en gejstlig stikirend dreng har man søgt, dels ved udredning af Svenska Kyrkans Utbildningsnämnd, dels ved lokale instrukser, at få mere hold på stillingen og give den et præcist arbejdsindhold.

I forslaget fra Utbildningsnämndet fra 1974 hedder det sammenfattende, at Utbildningsnämndet foreslår, at församlingsassistent- og ungdomssekretærtjenesten slås sammen til en fælles tjeneste,

at denne tjeneste skal være en almen tjeneste inden for menighedens såkaldte «frie» virksomhed for de forskellige aldre, samt for administrationen af denne virksomhed. Tjenesten skal omfatte fire hovedområder: Børnearbejde, junior-, konfirmand- og ungdomsarbejde, en vis fritidsvirksomhed blandt voksne og ældre, samt administration inden for den «frie» sektor og menighedens information, at uddannelsen bliver en 2-årig, postgymnasial, kirkeligt profileret fritidslederuddannelse,

at kursusplan for denne uddannelse snarest udarbejdes og senere stadfæstes af Utbildningsnämndet,

at uddannelsen henlægges til RKUs Ungdomslederinstitut/Sigtuna folkhögskola og Jämshögs folkhögskola, under forudsætning af, at den stadfæstede kursusplan tillempes (Forslaget s. 21).

Der vil blive givet mulighed for videreuddannelse.

Församlingssekreterare

I modsætning til församlingsassistenten, hvis arbejde i menigheden har all-round karakter, skal församlingssekretæren i egentligste forstand varetage en pædagogisk tjeneste, som den i stor udstrækning er ønsket af menighederne selv.

I forslaget fra 1974 foreslår Utbildningsnämndet sammenfattende bl. a. følgende vedrørende församlingssekretærens tjeneste og uddannelse,

at tjenesten bliver en pædagogisk tjeneste, hovedsagelig med planlæggende, uddannende og undervisende funktioner. Særlig opmærksomhed bør derved rettes på funktionær- og lederuddannelse, på tværgående undervisningsplanlægning, på direkte undervisning i voksengrupper af forskellig art, på konfirmandundervisning, samt på komplette undervisning og studiearbejde inden for ungdomsarbejdet,

at uddannelsen omfatter dels teologisk kandidatexamen, hvorved det differentierede emnestudium skal omfatte mindst 30 points i religionsadfærdsvidenskab, 20 points bibelkundskab og 10 points tros- og livsanskuelse-skundskab, dels en praktisk uddannelse på et år, integreret i den praktiske præsteuddannelse eller, i en overgangsperiode, integreret i diakonikurs 2 sammen med en termins kombineret studium, bestående af fritstående em-

nekurser ved folkehøjskole og universitetsstudier, fortrinsvis i religionsvidenskab, at læreruddannelse (akademisk eksamen eller lærerhøjskole) under visse forudsætninger skal give kompetence for adgang til den praktisk-kirkelige uddannelse. Prøve skal i hvert enkelt tilfælde foretages af Utdanningsnämndet,

at den praktiske uddannelse i sidste tilfælde bliver formål for nærmere udformning af kursusplan

at Svenska Kyrkans Utdanningsnämnd fastsætter den for församlingssekretaren gældende uddannelse og indtil videre er ansvarlig for uddannelsen,

at attest for gennemgået og godkendt uddannelse udfærdiges af Svenska Kyrkans Utdanningsnämnd (Forslaget s. 15).

Også her foreslår man naturligvis fortsat efteruddannelse.

2.3. Finland og Island.

Vedrørende forholdene i Finland og Island kan henvises til den af kirkeministeriets strukturkommission i 1971 afgivne betænkning om folkekirken i det moderne samfund (betænkning nr. 610, 1. del, s. 45 f. og s. 51)

Det fremgår heraf, at der i den finske kirke i hver menighed foruden en «kyrkoherde» skal findes en kantor-organist og en diakonisse. Der kan af domkapitlet gives dispensation fra at foretage oprettelse af de to sidstnævnte stillinger.

I den islandske kirke har diakonstillingen været anvendt til betjening af afsides beliggende menigheder, hvortil ansøgninger om præstestillingen ikke var fremkommet. Desuden har i en kort periode en diakonisse været ansat i Reykjavik til hjælp i børne- og ungdomsarbejdet.

Kapitel 3.

Behovsundersøgelsen

3.1. Rundspørge.

Udvalget er ved kommissoriet anmodet om bl. a. at udtale sig om »omfanget af behovet for sognemedhjælpere« samt om at foretage »stillingsbeskrivelse og målsætning« for sognemedhjælperstillingen. Disse to emner er sammenhængende, da behovet for en sognemedhjælper naturligvis vil afhænge af stillingens karakter. Enkelte forsøg på nærmere at præcisere en sognemedhjælperstilling indhold er gjort, jfr. nærmere kap. 1, medens der ikke tidligere har været gjort realistiske forsøg på at fastlægge behovet for stillinger af den definerede art.

En besvarelse af det udvalget stillede spørgsmål om behovet for en sognemedhjælperstilling kunne derfor kun gives efter foretagelse af en undersøgelse heraf, og det var naturligt, at udvalget måtte betragte denne undersøgelses gennemførelse som sin første opgave, hvoraf udvalgets øvrige arbejde måtte afhænge. Betydningen af behovsundersøgelsen for det videre arbejde med sognemedhjælper tanken gjorde en meget grundig og omhyggelig tilrettelæggelse og gennemførelse nødvendig. Udvalget søgte derfor og fik kirkeministeriets tilslutning til, at udvalget fik sagkyndig sociologisk og statistisk bistand til undersøgelsen af lic. theol. Jørgen Thorgaard (jfr. indledningen). Endvidere udvirkede kirkeministeriet, at Danmarks Statistik påtog sig at forestå undersøgelsens tekniske tilrettelæggelse og gennemførelse samt den statistiske bearbejdelse.

Det var udvalgets opfattelse, at undersøgelsen bedst kunne foretages ved udsendelse af spørgeskemaer til et repræsentativt udsnit af landets menighedsrådsmedlemmer og præster. Det var udvalgets ønske at konstatere behovet i menighederne, og praktiske grunde talte for at spørge menighedernes valgte repræsentanter og præster - ikke som råd, men netop som enkeltmedlemmer af menighederne og repræsentanter for disse. Den indven-

ding, udvalget har mødt over for denne fremgangsmåde, nemlig at man ikke derved opnår *menighedsrådenes* tilkendegivelser, idet enkeltmedlemmernes opfattelse måtte forventes påvirket af rådsforhandlinger vedrørende spørgsmålet, er forfejlet, for så vidt som udvalget netop har søgt frem til menighedernes opfattelse.

Det skal bemærkes, at det også fra sagkyndig side blev fremhævet, at man ved at gøre enkeltpersoner til svarenhed eliminerer mange forvridninger, der kan opstå, hvor kollektiver er svarenhed.

Under forhandlinger med de til udvalget knyttede sagkyndige blev undersøgelsen begrænset til at omfatte samtlige præster og menighedsrådsmedlemmer i Ribe og Helsingør stifter samt i alle pastorater med et indbyggertal på 5.000 og herover, dvs. ialt 6.170 menighedsrådsmedlemmer og 800 præster, repræsenterende ialt 466 pastorater.

Når man som undersøgelsesområde valgte Helsingør og Ribe stifter, skyldes det, at de adskiller sig geografisk og urbaniseringsmæssigt så klart fra hinanden, at de kan betragtes som sociologiske modpoler i stiftsbilledet, og at man i tilslutning hertil kunne forvente et polart billede af behovet for en sognemedhjælper i sognet. Når man desuden valgte at undersøge behovet i alle pastorater på over 5.000 indbyggere, var det ud fra en formening om, at der i disse ville være tale om et særligt udtalt behov.

Der blev fra sagkyndig side tilsikret udvalget, at dette udsnit af landets **menighedsråds**medlemmer var repræsentativt, således at resultaterne af undersøgelsen uden videre kunne lægges til grund for en rigtig antagelse om forholdene i landet som helhed.

Sideløbende med undersøgelsen vedrørende behovet for sognemedhjælpere foretog udvalget ved et særskilt spørgeskema, der kun udsendes til menighedsrådenes formænd, en undersøgelse af ansættelsesformen

og antallet af henholdsvis kordegne, selvstændigt lønnede sekretærer for menighedsrådene, samt lønudgifterne til dette personale.

Som i indledningen berørt besluttede udvalget samtidig med sognemedhjælperundersøgelsen at foretage en undersøgelse af forholdene i forbindelse med konfirmandundervisningen. Gennemførelsen af disse undersøgelser samtidig havde betydelige praktiske og økonomiske fordele. Dertil kom, at enkelte spørgsmål i de to undersøgelser var sammenfaldende.

For så vidt angår undersøgelsen i det hele, dens gennemførelse, resultater og troværdighed, henvises til *lic. theol.* Jørgen Thorgaards

rapport, der er optrykt i nærværende betænkning som bilag 1, dog med udeladelse af den del af rapporten angående konfirmandundersøgelsen, der ikke vedrører udvalgets behovsundersøgelse. Rapporten herom er den 6. oktober 1976 afgivet til kirkeministeriet uden yderligere bearbejdelse i udvalget.

3.2. Behov ja/nej.

De valgte menighedsrådsmedlemmers besvarelse af det primære spørgsmål i undersøgelsen: »Mener De, at der er behov for en sognemedhjælper i Deres menighed?« fordelte sig - opdelt efter sognekategori - således efter de valgte menighedsrådsmedlemmers besvarelser:

Valgte menighedsrådsmedlemmer

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt	
	AB ¹⁾	PR ²⁾	AB	PR	AB	PR	AB	PR		
<i>Alle stifter</i>										
<i>Sognestørrelse (indbyggere)</i>										
- 500	38	14	212	79	20	7	0	0	270	
500- 1000	93	18	388	76	28	6	0	0	509	
1.000- 2.000	132	25	374	70	26	5	0	0	532	
2.000- 3.000	74	37	112	57	12	6	0	0	198	
3.000- 5.000	116	53	85	39	17	8	0	0	218	
5.000- 7.000	445	58	268	35	48	6	0	0	761	
7.000-10.000	641	61	323	31	93	9	9	0	1057	
10.000-12.000	428	67	165	26	42	7	0	0	635	
12.000-15.000	310	63	148	30	33	7	0	0	491	
15.000-	238	70	79	23	23	7	0	0	340	
Total	2515	50	2154	43	342	7	0	0	5.011	

¹⁾ AB = absolutte tal.

²⁾ PR = Pct.

Det er ved undersøgelsen fastslået, at der i sogne på under 3.000 indb. er et flertal af menighedsrådsmedlemmer, der ikke mener, at de i deres menigheder har behov for en sognemedhjælper, medens der i sogne på over 3.000 indb. er et flertal, der mener det modsatte. Behovet stiger i en næsten ubrudt kurve sammen med sognekategorien - i hvert fald for så vidt angår sogne på over 5.000

indbyggere.

Den positive tendens er forstærket i undersøgelsen af præsternes stillingtagen, når bortses fra Ribe stift, der i det hele afviger noget fra de øvrige stifter, jfr. nærmere herom bilag 1 side 73-74.

De tilsvarende besvarelser for præster fordelte sig således:

Præster

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB ¹⁾	PR ²⁾	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Alle stifter

Pastoratstørrelse (indbyggere)

- 500	0	0	3	00	0	0	0	0	3
500- 1.000	0	0	14	93	1	7	0	0	15
1 000- 2.000	11	18	48	79	2	3	0	0	61
2 000- 3.000	15	42	21	58	0	0	0	0	36
3 000- 5.000	16	50	15	47	1	3	0	0	32
5 000- 7.000	89	75	29	24	1	1	0	0	119
7 000-10 000	116	68	45	26	10	6	0	0	171
10 000-12 000	80	76	22	21	3	3	0	0	105
12 000-15 000	84	79	17	16	5	5	0	0	106
15 000-	57	71	17	21	6	7	0	0	80
Total	468	64	231	32	29	4	0	0	728

¹⁾ AB = absolutte tal.

²⁾ PR = Pct.

3.3. Rundspørgets afgrænsning af sognemedhjælperbegrebet.

Udvalget var ved undersøgelsens igangsætning klar over, at en sognemedhjælperstilling ikke er nogen begrebsmæssig klar og entydig fastlagt betegnelse. Et svar med et ja eller et nej på spørgsmålet, om et behov for en sådan stilling findes, ville derfor i sig selv ikke være vejledende for udvalget. Udvalget måtte derfor gennem undersøgelsen tillige søge fastslået, hvad besvarerne forstod ved en sognemedhjælperstilling.

De udsendte spørgeskemaer indeholdt ikke nogen definition af begrebet sognemedhjælper, idet udvalget fremfor på forhånd at fastlægge en mere eller mindre fast definition af begrebet foretrak gennem besvarelsene at få oplyst, hvilke opgaver der er behov for at pålægge en sognemedhjælper, samt hvilken uddannelse, aflønningsform m. v. man lokalt finder ønskværdig. Besvarelser af de spørgsmål som drejer sig om, hvilke opgaver, der er behov for, at en sognemedhjælper udfører, er derfor af overordentlig interesse.

I spørgeskemaet opdeltes sognemedhjælperfunktionerne i 3 hovedgrupper: 1. *pædagogisk arbejde*. 2. *omsorgsarbejde* der ikke falder ind under den sociale bistandslovgivning, og 3. *sekretærarbejde* der hver for sig blev underopdelt i forskellige funktioner, som hovedarbejdsområdet kunne omfatte.

Pædagogisk arbejde underinddeltes i:

- kirkelig undervisning af børn,
- hjælp til konfirmandundervisning,
- kirkelig undervisning af unge i 14–18 års alderen,
- kirkelig voksenundervisning,
- uddannelse af frivillige kirkelige medhjælpere.

Omsorgsarbejde underinddeltes i:

- husbesøg, sjælesorg, anden omsorg for den enkelte,
- kirkeligt omsorgsarbejde i videre forstand, f. eks. møder, klubvirksomhed o. lign.

Sekretærarbejde underinddeltes i:

- kasserervirksomhed for de kirkelige kasser,
- sekretærarbejde for menighedsrådet,
- sekretærarbejde for præsten,
- ministerialbogsførelse og/eller vikartjeneste ved kirkelige handlinger.

Man bad besvareren afmærke de arbejdsområder inden for hovedgruppen, hvortil han mente, der var behov for en sognemedhjælper i hans menighed, og man bad samtidig om en prioritering af behovene inden for

hvert hovedområde, idet det vigtigste arbejdsområde skulle mærkes med et 1-tal, det næstvigtigste med et 2-tal etc. To arbejdsområder, der blev betragtet som lige vigtige, skulle mærkes med samme tal.

På det første hovedspørgsmål: »Mener De, at der i Deres menighed er behov for ansættelse af en sognemedhjælper til pædagogisk arbejde?«, svarede 76 pct. af de af de valgte

menighedsrådsmedlemmer, der havde svaret ja til spørgsmålet, om der er behov for en sognemedhjælper i menigheden, bekræftende, 17 pct. benægtende og 4 pct. ved ikke. (3 pct. uoplyst). 86 pct. af præsterne svarede ja, 11 pct. nej og 1 pct. ved ikke. (2 pct. uoplyst).

Prioriteringen af de enkelte arbejdsområder inden for pædagogisk arbejde så således ud:

Procenttal.

Arbejdsområder	1 pri.		2 pri.		3. pri.		4. pri.		5. pri.		Ingen pri.		Ved ikke/ uoplyst		Totalt
	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M/P
Kirkelig undervisning af børn . . .	54	61	16	16	7	7	3	4	1	1	14	9	5	1	100
Hjælp til konfirmandundervisningen	29	32	10	8	9	6	9	10	5	7	32	36	5	1	100
Kirkelig undervisning af unge i 14-18 års alderen	29	32	23	22	16	16	5	6	1	1	21	22	5	1	100
Kirkelig voksenundervisning.	14	24	9	14	16	18	15	12	6	7	36	25	5	1	100
Uddannelse af frivillige kirkelige hjælpere...	14	19	6	8	10	10	9	11	10	10	45	40	5	1	100

M = menighedsrådsmedlemmer

P = præster

Heraf ses, at 54 pct. af dem, der har sagt ja til, at der er behov for en sognemedhjælper til pædagogisk arbejde, giver funktionen »kirkelig undervisning af børn« 1. prioritet. Lægger man 1. og 2. prioriteten på 16 pct. sammen, når man således op på 70 pct., der har placeret denne funktion meget højt. Hos præsterne forstærkes tendensen, idet man her havde 61 pct., der gav undervisning af børn 1. prioriteten. På andenpladsen kommer kirkelig undervisning af unge i 14-18 års alderen, på 3. pladsen hjælp til konfirmandundervisning og på 4. pladsen, men langt nede i rækken, kommer kirkelig voksenundervis-

ning tæt fulgt af uddannelse af frivillige kirkelige hjælpere.

På det andet hovedspørgsmål: »Mener De, at der i Deres menighed er behov for ansættelse af en sognemedhjælper til varetagelse af omsorgsarbejde, der ikke falder ind under den sociale bistandslovgivning?«, fordelte svarene for valgte menighedsrådsmedlemmer sig således, at ialt 80 pct. svarede ja, 13 pct. svarede nej og 5 pct. ved ikke, (2 pct. uoplyst), for præsternes vedkommende svarede 76 pct. ja.

Prioriteringen af de enkelte arbejdsområder inden for omsorgsområdet så således ud:

Procenttal.

Arbejdsområder	1. pi.		pri.		Ingen pri.		Ved ikke/uoplyst		Totalt
	M	P	M	P	M	P	M	P	
Husbesøg, sjælesorg, anden omsorg	73	72	14	18	9	8	3	1	100
Kirkeligt omsorgsarbejde i videre forstand, møder, klubvirksomhed o. lign.	40	51	38	36	19	11	3	1	100

M = menighedsrådsmedlemmer

P = præster

Også med hensyn til omsorgsarbejdet konstateres et stort behov - størst, som det ses, inden for det førstnævnte arbejdsområde: husbesøg, sjælesorg, anden omsorg, idet dog kirkeligt omsorgsarbejde i videre forstand vurderes noget højere af præsterne end af de valgte menighedsrådsmedlemmer.

Besvarelsen af det *trede hovedspørgsmål*: »Mener De, at der i Deres menighed er behov for ansættelse af en sognemedhjælper til sekretærarbejde?«, synes at vise, at der kun er et begrænset behov herfor. Svarene fra de valgte menighedsrådsmedlemmer fordelte sig med 43 pct. ja, 46 pct. nej, 7 pct. ved ikke. (4

pct. uoplyst).

Dog har præsterne i deres svar en noget mere positiv holdning, idet 56 pct. svarede ja og 37 pct. nej.

Det mindretal af valgte menighedsrådsmedlemmer, der har svaret bekræftende til spørgsmålet om behov for sekretærfunktioner, har prioriteret kasserervirksomhed vedrørende de kirkelige kasser højest, dernæst sekretærarbejde for menighedsrådet, medens præsterne har prioriteret ministerialbogsførsel og/eller vikartjeneste ved kirkelige handlinger højest og dernæst sekretærarbejde for præsten, jfr. nedenstående tabel:

Procenttal

Arbejdsområder	1. pri.		pri.		3. pri.		4. pri.		Ingen pri.		Ved ikke / uoplyst		Totalt
	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M	P	M/P
Kasserervirk. vedr. de kirkelige kasser.	48	42	9	12	5	9	3	4	27	30	8	3	100
Sekretæarb. for menighedsrådet	32	27	21	17	10	17	4	8	25	28	8	3	100
Sekretæarb. for præsten.	26	34	12	15	11	6	7	11	36	32	8	3	100
Ministerialbogsførelse og/eller vikartjeneste ved kirkelige handlinger.	25	49	13	14	11	9	7	3	36	21	8	3	100

Selv om præsterne stiller sig mere positive til sekretærfunktionen ¹⁾ end de valgte menighedsrådsmedlemmer, må man alt i alt konkludere, at denne funktion spiller en tilbagetrædende rolle, medens reaktionen på de første funktioner, det pædagogiske arbejde og omsorgsfunktioner, har udløst en meget positiv reaktion, der klart angiver, at det er på disse områder behovet for en sognemedhjælper ligger.

Der var endvidere i spørgeskemaet stillet spørgsmål om, hvorvidt besvareren fandt, at der var andre opgaver for sognemedhjælperen i hans menighed end de i spørgeskemaet nævnte, og i bekræftende fald bad man oplyst, hvilke andre opgaver der var behov for. Ved besvarelserne heraf svarede kun en lille del - 14 pct. - bekræftende på spørgsmålet, 18 pct. nej og 58 pct. ved ikke, og de eksempler på andre mulige opgaver, der blev

¹⁾ se nærmere kap. 11.

nævnt, var sådanne, som allerede på forhånd direkte eller indirekte er omfattet af et af de i spørgeskemaet nævnte arbejdsområder.

Man kan heraf slutte, at udvalget ved specificeringen i spørgeskemaet af tænkelige arbejdsopgaver har ramt det erkendte behovs indhold nogenlunde eksklusivt, og at man derfor ved det videre arbejde med stillingsbeskrivelsen kan udelukke andre funktioner end de i spørgeskemaet omhandlede.

3.4. Skole/erhvervsuddannelse.

Svarene på spørgsmålet om skole- og erhvervsuddannelse viste en relativt udbredt mening om, at realeksamen og dermed lige-stillet eksamen bør være minimum af krav til en sognemedhjælper grundlæggende skolegang, og et overbevisende ønske om, at sognemedhjælperen skal have en forudgående erhvervsuddannelse (93 pct. for præsters vedkommende og 87 pct. for valgte menighedsrådsmedlemmers). Prioriteringen af erhvervsuddannelsens art har naturligvis relation til besvarelsene af behovsprioriteringen med hovedvægten på diakon/diakonisse og læreruddannelse svarende til henholdsvis omsorgsarbejde og kirkelig undervisningsarbejde.

Ligeledes har besvarelsene af spørgsmålene om nødvendigheden af en særlig kursusvirksomhed for sognemedhjælpere, og hvilke fagområder sådanne kurser bør omfatte, en klar tendens mod de psykologiske og pædagogiske fagområder.

3.5 Stillingens karakter iøvrigt.

Af svarene på skemaets spørgsmål af ad-

ministrativ karakter skal her nævnes, at tilhængerne af en sognemedhjælper i store sogne overvejende går ind for heltidsansættelse, medens tilhængere i små sogne overvejende går ind for deltidsansættelse, dog med betydelige forskydninger fra sogn til sogn.

Af interesse er det endvidere, at ca. 3/5 af besvarerne, der er tilhængere af en sognemedhjælp, finder, at aflønning af sognemedhjælperen bør ske af lokale kirkelige ligningsmidler, medens Vs mener, at den kun bør ske delvis af ligningsmidler. Den sidste femtedel tager ikke stilling.

På spørgsmålet om sognemedhjælpere bør være tilknyttet et eller flere sogne i pastoratet, eventuelt tilknyttet flere pastorater, viste undersøgelsen et lavt antal positive holdninger til ansættelse i alle sogne indenfor et patorat.

Undersøgelsen viste således, at man i meget høj grad forbinder sognemedhjælperfunktionerne med det enkelte sogn.

3.6. Resumé.

Udvalget skal sammenfattende bemærke, at undersøgelsen inden for det undersøgte område har vist et behov for en sognemedhjælperordning for sogne af en størrelse på 3.000 indbyggere og derover og i udpræget grad i sogne på over 5.000. Endvidere har undersøgelsen vist, at interessen for arbejdskraft navnlig ligger i det oplysende pædagogiske undervisningsarbejde og i det omsorgsbetonede arbejde. Her er endvidere ved en klar tilkendegivelse af ønsket om at afholde lønudgifterne af kirkelige ligningsmidler givet udtryk for, at stillingen skal betragtes som en offentlig stilling.

Kapitel 4.

Afgrænsning af sognemedhjælperbegrebet

4.1. Indledende bemærkninger.

Efter at det gennem behovsundersøgelsen var konstateret, at der i adskillige sogne antages at være behov for medhjælp til varetagelse af forskellige opgaver af henholdsvis undervisningsmæssig, omsorgsmæssig og administrativ karakter, har udvalget overvejet, hvilke foranstaltninger der mest hensigtsmæssigt kan imødekomme dette behov. Man har i overensstemmelse med kommissionen ikke alene overvejet oprettelse af selvstændige nye stillinger - sognemedhjælperstillinger - men også undersøgt, i hvilket omfang de opgaver, som kunne tænkes henlagt til en sådan ny stilling, måtte være - eller kunne blive - tilgodeset af andre ordninger.

Som omtalt i kap. 3.3. ønskede udvalget ikke i forbindelse med udfærdigelsen af spørgeskemaer til brug ved undersøgelsen af behovet for en sognemedhjælper at definere sognemedhjælperbegrebet. Man foretrak at udskyde en nærmere afgrænsning af begrebet, indtil man gennem besvarelserne fik oplyst, til hvilke opgaver der er behov for medhjælp, således at udvalgets endelige forslag til en fastlæggelse af begrebet kunne ske på grundlag heraf.

Selv om sognemedhjælperbegrebet ikke har en koncis afgrænsning, som umiddelbart kunne overtages af udvalget, er det dog ikke noget nyt begreb. En ting har været forudsat såvel i hele den offentlige omtale af sognemedhjælperideen som i udvalgets kommissorium og også i udvalgets rundspørge: nemlig at en sognemedhjælper er en *uordneret* medhjælp i det sognekirkelige arbejde.

Undersøgelsen viste også, at der blandt menighedsrådsmedlemmer er meget ensartede opfattelser af, hvad stillingens indhold bør være. De væsentligste opgaver for sognemedhjælperen bør efter *menighedsråds* medlemmernes opfattelse være kirkelig undervisning - særlig af børn - og den del af omsorgsarbejdet, der omfatter husbesøg, sjæle-

sorg og anden omsorg. Da alt dette er væsentlige dele af præstens arbejdsområde, må man spørge, om ikke undersøgelsen kan - og bør - tages som et udtryk for, at der ikke er normeret tilstrækkeligt mange præstestillinger i folkekirken, således at det påviste behov bedst og naturligst dækkes ved oprettelse af nye præstestillinger i de pastorater, hvor behovet er mest udtalt. Eller med andre ord - om ikke hele sognemedhjælperproblematikken er udtryk for og opstået af en reel præstemangel.

Det er udvalgets opfattelse, at der eksisterer en vis præstemangel i betydningen mangel på præstestillinger. I mange pastorater - f. eks. i udviklingskommunerne omkring København, i større byer, i stationsbyer og i vidtstrakte pastorater med 3 eller 4 kirker - er der et behov for flere præster, end der nu er ansat. Kan oprettelse af flere præstestillinger imødekomme en væsentlig del af behovet på det pædagogiske og omsorgsmæssige område, vil denne løsning i adskillige kredse være den foretrukne. Hos mange mennesker findes - bevidst eller ubevidst - forestillinger om »præsten«, som gør, at denne ikke uden videre kan erstattes af en uordneret. Disse forestillinger er nok bestemt af tradition og vane, men er ikke desto mindre et meget tydeligt moment i sognets forhold og forventning til »præsten«. Hertil kommer, at når de her omhandlede opgaver netop har været henlagt til præsterne, kræves der en særlig begrundelse for helt eller delvist at frigøre opgaverne fra præstestillingen.

Udvalget har i kap. 5 søgt at redegøre for, i hvilket omfang »sognemedhjælperbehovet« bør afhjælpes gennem oprettelse af flere præstestillinger, og i hvilken udstrækning der er begrundelse for at inddrage andet personale. I sidstnævnte henseende er det overvejet, om man bør foreslå oprettelse af en ny type stillinger i kirken, der bestrides af dertil særligt uddannede personer. Endvidere - og i særlig

grad - har man undersøgt mulighederne for at udnytte de bestående uddannelser og stillinger i videst muligt omfang. Der har, medens udvalget har arbejdet, fundet en udvikling sted på flere områder inden for de eksisterende personalegrupper i folkekirken, der gør det både naturligt og nødvendigt at inddrage disse grupper under overvejelserne. Her tænkes på hjælpepræsterne og kordegnene.

De muligheder for afhjælpning af det konstaterede behov, som udvalget har medtaget i sine overvejelser er følgende:

1. Oprettelse af flere præstestillinger, herunder særligt hjælpepræstestillinger.
2. Udvidelse af kordegnens tjenestepligter med sognemedhjælperfunktioner.
3. Udvidelse af andre kirkefunktionærers tjenestepligter med sognemedhjælperfunktioner.
4. Indførelse af en ny stilling - heltids- eller deltidstilling - inden for folkekirken.

Resten af dette kapitel vil beskæftige sig med en nærmere fastlæggelse af de funktioner - opgaver - som man vil betragte som **henhørende** under begrebet sognemedhjælper, samt af sognemedhjælperens tjenesteområde.

4.2. Forslag til afgrænsning af sognemedhjælperfunktioner.

Sognemedhjælperbegrebet har hidtil været vagt defineret. Udvalget finder det væsentligt, at der foretages en nøjagtigere afgrænsning af, hvad der kan henregnes til sognemedhjælperfunktioner. Et fortrinligt materiale som grundlag herfor er tilvejebragt gennem behovsundersøgelsen.

For at få en afgrænsning, der skaber mindst mulig tvivl, har udvalget forsøgt at give en beskrivelse, der såvel positivt som negativt fastlægger, hvad udvalget i resten af denne betænkning forstår ved sognemedhjælperfunktioner. Afgrænsningen - og dermed også en udtrykkelig udskillelse af nogle funktioner som ikke-sognemedhjælperfunktioner, uanset at de er anført i adskillige besvarelser af spørgeskemaerne - er naturligvis motiveret i overvejelser om, hvilke opgaver der kan og bør inddrages blandt folkekirkens officielle opgaver.

Det er udvalgets forslag, at de nedenfor opregnede arbejdsopgaver skal kunne henlægges til en folkekirkelig medarbejder. I hvilket omfang, opgaverne skal tages op det enkelte sted, må afhænge af det lokale behov. Arbejdsopgaver, der ikke kan henregnes blandt de nedenfor opregnede, kan efter udvalgets forslag derimod ikke henlægges til en folkekirkelig medarbejder.

Det er naturligt at tage udgangspunkt i den i det udsendte spørgeskema anvendte hovedinddeling, der af besvarerne blev anset for dækkende, nemlig opdelingen i undervisningsmæssige, omsorgsmæssige og administrative funktioner.

A. Undervisningsmæssige opgaver.

Hertil henregnes alle former for kristendomsundervisning uanset aldersniveau, altså såvel omfattende børn som unge og voksne. Der sigtes til den kristendomsundervisning, som udspringer af præstens embede i tilslutning til præstens forkyndende funktion, altså en undervisning, som adskiller sig fra folkeskolens kristendomsundervisning og fra kristendomsundervisning, som den normalt praktiseres i andre sammenhænge. Undervisningen må ligesom gudstjenesten have folkekirkens bekendelse som grundlag.

Undervisningen kan naturligvis gøres mere eller mindre specialiseret med henblik på specielle grupper. Her tænkes ikke blot på forskellige aldersgrupper, men også på andre grupper, f. eks. den i behovsundersøgelsen nævnte gruppe, der omfatter medarbejdere i frivilligt kirkeligt arbejde. Det skal blot her fremhæves, at undervisningen i disse grupper skal være kristendomsundervisning, medens f. eks. en speciel træning af ledere i kristeligt ungdomsarbejde er sognemedhjælperfunktionen ivedkommende.

Tilrettelæggelse af undervisningen bør i betydelig grad være overladt til lokal beslutning af præst og menighedsråd i samarbejde med den medhjælper, der ansættes, jfr. kap. 6. Dette gælder såvel beslutning om, hvilke grupper der bør tilbydes undervisning: børn, konfirmander, unge, voksne, specielle grupper, som beslutning om omfanget heraf. Ligeledes må den form, hvori undervisningen skal finde sted, være overladt til præst og menighedsråd i samarbejde med den medhjælper, der ansættes (søndagsskole, studie-

kredse, foredragsrækker, eventuelle situationsspil etc.).

B. Omsorgsmæssige opgaver.

De omsorgsmæssige opgaver kan ikke ganske adskilles fra de i det følgende afsnit nævnte opgaver af administrativ art. Med dette i erindring, og idet man følger inddelingen i udvalgets spørgeskema op, vil følgende funktioner falde ind herunder:

1. Husbesøg, sjælesorg, anden omsorg for den enkelte.

a. Husbesøg.

Husbesøg bør efter udvalgets opfattelse kun kunne pålægges en sognemedhjælper i tilfælde, hvor præsten finder det ønskeligt og efter samråd med denne i det konkrete tilfælde. Hvis en sognemedhjælper får kendskab til, at en sogneboer ønsker besøg af præsten, bør han naturligvis give præsten besked herom.

Udvalget finder således, at en forpligtelse til selvstændigt at foretage et opsøgende arbejde bør holdes uden for de tjenesteplichter, der kan pålægges en sognemedhjælper.

b. Sjælesorg.

Ved sjælesorg forstås i denne sammenhæng enhver samtale, som et husbesøg giver anledning til. Sådanne samtaler vil oftest dreje sig om dagligdags emner, og værdien heraf skal på ingen måde underkendes. Men i tilfælde af, at den besøgte selv bringer mere personlige spørgsmål på bane eller ønsker, at sognemedhjælperen holder en kort andagt, skal denne - naturligvis med takt og forståelse - søge på bedst mulig måde at være til hjælp.

c. Anden omsorg for den enkelte.

Arten heraf skal ikke nærmere beskrives, men ofte vil der være tale om kontaktformidlende arbejde.

2. Omsorgsarbejde i videre forstand.

En væsentlig forpligtelse blandt sognemedhjælperfunktionerne bør være varetagelse af alle praktiske opgaver i forbindelse med præstens(ernes) mødearrangementer, klubvirksomhed o. lign., herunder eksempelvis at træffe aftaler med medvirkende, sørge for mødelokale, mødeindkaldelse, trykning af programmer, annoncering, fremskaffelse af materialer, evt. mangfoldiggørelse af materialer, etc., etc.

Herudover bør der efter udvalgets opfattelse kunne pålægges en sognemedhjælper forpligtelse til på forskellig vis at medvirke under disse møder, alene eller sammen med præsten/præsterne.

Ligeledes må det kunne pålægges en medhjælp at holde andagter på institutioner, plejehjem, alderdomshjem m. v. eller at medvirke ved andagter samt at foretage udsyngning af lig¹⁾.

I sognemedhjælperfunktionerne kan indbefattes særlige opgaver i henseende til menighedsplejen, hvorom henvises til afsnit C.

Hvad der er nævnt om sognemedhjælperens forpligtelser ved præstens mødevirksomhed bør også gælde menighedsrådets mødevirksomhed.

C. Administrative opgaver.

1. Administrativt arbejde for menighedsrådet.

Det administrative arbejde for menighedsrådet, som vil kunne henlægges til en medhjælper, omfatter:

a. *Hvervet som regnskabsfører og administrator af kirke- og præstelønningskassen, samt hvervet som kasserer for nævnte kasser.*²⁾

b. Sekretærhverv for menighedsrådet.

Sekretærhvervet omfatter varetagelse af almindelige sekretærpligter for menighedsrådet og menighedsrådets udvalg, herunder mødeindkaldelse, udarbejdelse af eventuelle oplæg til dagsordenen, førelse af forhandlingsprotokollen, udsendelse af mødereferater og udførelse af de beslutninger, der tages på

¹⁾ Efter gældende regler kan det pålægges kordegne i bysogne og kirkesangeren i landsogne at medvirke ved andagter på institutioner og at foretage udsyngninger.

²⁾ Den kirkelige lovgivning forudsætter, at opgaver af denne art, hvor andre hensyn ikke taler imod, henlægges til en af kirkens funktionærstillinger, i almindelighed kordegnestillingen.

møderne. Endvidere omfatter hvervet forpligtelse til at være til rådighed for menighedsrådets formand i den daglige administration.³⁾

For så vidt som menighedsplejen bestyres af menighedsrådet, vil sekretærhvervet også omfatte menighedsplejens administration.

Den, der er kasserer for kirkekassen, vil i reglen også, hvor menighedsplejen bestyres af menighedsrådet, være kasserer for menighedsplejen.

Normalt vil sekretærfunktionen tillige omfatte forhold, hvortil udgifterne afholdes af menighedsrådets rådighedsbeløb (menighedsrådslovens § 13, stk. 2). Disse opgaver kan bestå i administration af kirkebil, distribution og administration af kirkeblad.

Endelig kan nævnes de administrative forpligtelser i forbindelse med forberedelse og gennemførelse af menighedsrådsvalg.

2. Varetagelse af sekretærarbejde for præsten.

I en beretning af 20. november 1978 afgivet af et underudvalg under kirkeministeriets stående udvalg af 14. januar 1971 vedrørende kirkefunktionærers lønforhold foreslås der fastsat kriterier for oprettelse af kordegnestillinger. Minimumskravet - et folketal i sognet på 5.000 - er underudvalget kommet til på grundlag af overvejelser af, hvilket omfang registreringsarbejdet skal have for at begrunde en offentlig ekspeditionstid på **kordegne**-kontoret af passende omfang. Underudvalget erkender, at der i sogne med under 5.000 kan være et udtalt behov for medhjælp for præsten i registreringsarbejdet. Denne medhjælp foreslås ydet som sekretærbistand. En sådan medhjælp adskiller sig fra en kordegn derved, at sekretæren ikke har selvstændig ekspedition af henvendelser om registrering, men foretager kontorarbejde efter anvisning af præsten.

Nærværende udvalg deler disse synspunkter jfr. nærmere herom kap. 11. Sekretærbistand er efter udvalgets opfattelse dog ikke nogen typisk sognemedhjælperfunktion.

En afgrænsning som i dette kapitel foreslået af en sognemedhjælperes arbejdsområder indebærer en bistandsordning for præsten, hvorfor det overalt i nærværende betænkning er forudsat, at det **gøres** til en ansættelsesbe-

tingelse, at sognemedhjælperen skal være medlem af folkekirken.

4.3. Negativ afgrænsning af sognemedhjælperfunktioner.

I tilslutning til den foreslåede grænsedragning og som en forudsætning for denne skal man gøre nogle bemærkninger af mere principiel karakter.

Udvalget er klar over, at der hersker delte meninger om betimeligheden af at udforme en sognemedhjælperordning, men det er udvalgets **opfattelse**, at en del af modstanden skyldes en for uklar afgrænsning af sognemedhjælperfunktionerne i de tidligere fremsatte forslag eller måske en afgrænsning, der ikke i alle tilfælde falder i tråd med den danske folkekirkes væsen og stilling i samfundet.

Det har derfor været afgørende nødvendigt for udvalget at foretage en afgrænsning af sognemedhjælperfunktionerne, der er i overensstemmelse med folkekirkens stilling i det danske samfund.

4.3.1. Afgrænsning i forhold til diakoni.

Dette medfører f. eks., at man ikke ved afgrænsningen af sognemedhjælperbegrebet har benyttet betegnelser som diakoni, diakon og dermed beslægtede udtryk. Ordet diakoni bruges allerede i flere betydninger, dels i bred almindelighed om mange former for omsorgstjeneste, dels - og navnlig - om en speciel form for omsorgsarbejde, som det udføres af dertil uddannede diakoner/diakonisser. I de seneste år er også begrebet sognediakoni kommet til på initiativ af Diakonissestiftelsen. At anvende ordet diakoni om den side af sognemedhjælperbegrebet, som i behovsundersøgelsen sammenfattes under betegnelsen »omsorgsarbejde i videre forstand« ville derfor kun øge forvirringen og udviske konturerne af funktioner, som vel er beslægtede, men dog forskelligartede, hvad både uddannelse og virksomhed angår. En diakon er ifølge forstanderen for diakonhøjskolen i Århus Carsten Nissen »et menneske, som har gennemgået en faglig uddannelse af plejemæssig eller socialpædagogisk art, og som ønsker at anvende sin uddannelse som led i kirkens diakoni« (Kristeligt Dagblads kronik den 26. marts 1979).

Sognemedhjælperen skal ikke konkurrere med diakonen. Sognemedhjælperens om-

³⁾ Det er i praksis forudsat, at opgaver af denne art, hvor andre hensyn ikke taler imod det, henlægges til en af kirkens funktionærstillinger, i almindelighed kordegnestillingen.

sorgsopgaver bør hverken omfatte plejemæssig eller socialpædagogisk virksomhed. Svarende hertil vil der ikke i udvalgets forslag til uddannelse af sognemedhjælpere indgå forslag om undervisning, teoretisk eller praktisk, i plejevirksomhed, ligesom den sociale del af uddannelsen er af mere elementær art end i diakonuddannelsen.

4.3.2. Afgrænsning i forhold til den offentlige forsg.

Begrebet omsorgsarbejde vil efter sit pålydende dække sider af samfundslivet, som varetages af den offentlige forsg. Det må være en selvfølge, at sognemedhjælperens omsorgsopgaver afgrænses som ikke omfattende den form for omsorg, der henhører under socialforsorgen.

4.3.3. Afgrænsning i forhold til det frivillige kirkelige arbejde.

Det er af kritiske roster blevet anført at en sognemedhjælperordning vil have en uheldig indflydelse på det frivillige kirkelige arbejde. Udvalget har derfor gennemdrøftet dette spørgsmål meget grundigt.

Ved siden af det kirkelige arbejde, der udføres af lønnede personer ansat ved kirken, ydes der i de fleste sogne en indsats af frivillige medarbejdere, tilknyttet private organisationer både lokalt og som led i landsdækkende og internationale foreningers virksomhed. En del af de opgaver, som vil kunne ventes løst over en sognemedhjælperordning - f. eks. ledelse af søndagsskole, organisering og ledelse af klubvirksomhed, møder m. v. og også omsorgsarbejde - varetages allerede i vidt omfang af medarbejdere i frivillige organisationer.

Det har derfor været naturligt at rejse det spørgsmål, om en sognemedhjælperordning, hvadenten den etableredes på den ene eller den anden måde, vil skabe konflikter eller ligefrem ødelægge noget værdifuldt i det frivillige og ulønnede arbejde.

Udvalget erkender fuldt ud frivillighedens værdi. Frivilligheden er uundværlig i en kirke netop af folkekirkens status, idet det frivillige arbejde ikke er bundet inden for samfundsspecialiseringen, således som de lønnede medarbejdere er. Man har derfor lagt vægt på, at en sognemedhjælperordning gen-

nemføres således, at den ikke udformes i konkurrence med det frivillige arbejde.

Fordelene ved en lønnet medarbejder er bl. a., at vedkommende forudsættes at have gennemgået en uddannelse, der forbereder til varetagelse af de særlige opgaver hvis løsning, der er behov for, og at der sikres en vis kontinuitet og stabilitet i udførelsen af arbejdet.

Det må overlades det enkelte pastorats menighedsråd og præst(er) ved udformningen af sognemedhjælperens stillingsindhold at afstikke grænserne til det frivillige arbejde, der udføres i pastoratet, og det må være vedkommende menighedsråds og præsters opgave at sørge for, at en sognemedhjælperordning tilrettelægges således, at den ikke lægger hindringer i vejen for det frivillige arbejde i sognet.

4.3.4. Afgrænsning i forhold til fritidslovgivningen.

Hvad særligt angår undervisningsområdet, er det spørgsmål rejst, om man ikke kunne klare sig med at tilbyde undervisning inden for fritidslovens rammer. Det er nok muligt, at kurser i kristendomskundskab efter fritidsloven kan imødekomme behovet nogle steder, og man bør da selvfølgelig gå denne vej. Men man må gøre sig klart, at den opgave, som folkekirken har med hensyn til kristendomsvejledning, ikke er nogen fritidsopgave, men en opgave, der udspringer af kirkens forkyndende virksomhed. Man kan ved varetagelsen af denne opgave bruge de rammer, som fritidsloven giver, hvis de skønnes passende i det konkrete tilfælde, men må ikke lade sig binde i disse rammer. Eksempelvis bør det være muligt for menigheden at modtage kirkens kristendomsundervisning, uden at skulle betale særligt vederlag, hvilket er uforeneligt med fritidslovens regler. Heller ikke reglerne om holdstørrelse m. v. bør være gældende for undervisning, der skal finde sted inden for folkekirkens rammer.

4.3.5. Afgrænsning i forhold til forslag om en kirkeskole.

Samme hensyn, som ligger til grund for udvalgets forslag om gennem en sognemedhjælperfunktion at udbygge folkekirkens muligheder for at yde kristendomsvejledning, lå til grund for det i folketingssamlingen 1976/

77 fremsatte private forslag til lov om kirkeskole, som kirkeministeriet har bedt udvalget om at tage i betragtning. Samme mål - mulighed for kirkelig undervisning af alle uanset alder - tilsigtes med begge forslag. Imidlertid skal efter kirkeskoleforslaget menighedsrådet have ansvaret for etablering og gennemførelse af undervisningen, ligesom det er menighedsrådet, der fastlægger målet, indholdet og omfanget af de enkelte kurser. Hverken præsten (bortset fra hans medlemskab af menighedsrådet) eller provst og biskop har efter forslaget nogen kompetence eller medindflydelse på undervisningen. Dette anser nærværende udvalg for betænkeligt og finder det mere naturligt at knytte en udbygning af kirkelige undervisningstilbud til præsten gennem en sognemedhjælper.

4.4. Sognemedhjælperens tjenesteområde.

4.4.1. Befolkningsgrundlag.

Den afgrænsning, der er foretaget foran, indebærer, at sognemedhjælperfunktionerne falder inden for den ramme, hvori folkekirken arbejde allerede er lagt. Der tilsigtes ikke et udvidet ansvar for folkekirken, men formålet er alene at støtte det nuværende kirkelige arbejde i sogne med en vis befolkningsskoncentration, således at folkekirkens medlemmer i disse sogne kan opnå en bedre folkekirkelig betjening og dermed i højere grad være ligestillet med folkekirkens medlemmer i mindre pastorater, hvor præstens arbejdskraft strækker til.

Heraf følger, at det må være en forudsætning for ansættelse af medhjælp, at der er tale om befolkningsmæssigt større sogne, hvor en vis fremmedgørelse mellem befolkning og kirke er tilbøjelig til at opstå på grund af det praktisk uoverkommelige for præsten i at holde kontakt med de enkelte medlemmer af folkekirken.

Den gennemførte behovsundersøgelse viste, at et flertal blandt menighedsrådsmedlemmerne i sogne på under 3.000 indbyggere mener, at der ikke i disse sogne er behov for en sognemedhjælper, medens et flertal af menighedsrådsmedlemmerne i sogne på over 3.000 indbyggere mener, at der eksisterer et sådant behov, jfr. kap. 3.2. Særligt udtalt er behovet i sogne på over 5.000 indbyggere. Denne meningstilkendegivelse stemmer godt med udvalgets synspunkt, nemlig at behovet

for sognemedhjælper opstår i tilfælde, hvor præstens arbejdskraft ikke slår til. At dette netop er ved overskridelsen af et befolkningstal på ca. 3.000 kommer ikke som nogen overraskelse.

Udvalget finder det derfor rimeligt at foreslå, at det som en betingelse for ansættelse af medhjælp til varetagelse af sognemedhjælperfunktioner fastsættes, at der skal være et befolkningsunderlag på 3.000 eller derover.

4.4.2. Tjenesteområdets geografiske afgrænsning.

I sammenhæng med, at den befolkningsmæssige grænse for ansættelse af sognemedhjælper fastsættes under hensyn til præstens arbejdsbyrde, må sognemedhjælperens tjenesteområde fastsættes svarende til præstens tjenesteområde, altså som pastoratet - og ikke sognet. Det skal dog ikke være til hinder for, at en sognemedhjælperstilling - ligesom det iøvrigt er muligt for præstestillinger - bliver fælles for flere pastorater.

Udvalget foretog som led i behovsundersøgelsen en undersøgelse af de adspurgtes syn på sognemedhjælperens tjenesteområde, jfr. kap. 3.5. Besvarelsene viste, at 44 pct. af de menighedsrådsmedlemmer i flersognspastorater, der havde svaret bekræftende til spørgsmålet, om der var behov for en sognemedhjælper, mente, at sognemedhjælperen kun burde være tilknyttet deres eget sogn, medens kun et mindretal, nemlig 36 pct., fandt, at sognemedhjælperen også burde være tilknyttet de andre sogne i pastoratet og 10 pct., at ansættelsen burde omfatte flere pastorater.

Uanset dette resultat må udvalget fastholde, at pastoratet bør være sognemedhjælperens tjenesteområde. Også bortset fra, at dette er impliceret i kravet til befolkningsunderlag, ville enhver anden løsning være håbløst upraktisk. I det omfang en sognemedhjælper funktion skal være som medhjælp for præsten at varetage undervisningsmæssige eller omsorgsmæssige opgaver, vil det være en urimelig belastning af præsten at foretage en skarp opdeling af hans arbejde mellem de sogne, der indgår i pastoratet. I det omfang det er muligt, må præsten forventes at tage hensyn til, om sognemedhjælperen eventuelt kun er ønsket i det ene sogn i et flersognspastorat.

Det er en forudsætning for udvalgets forslag, at beslutningen om oprettelse af en sognemedhjælperstilling skal ske ved et fællesmode mellem menighedsrådene og fællesafstemningen være afgørende. I modsat fald kunne et lille anneksogn hindre et stort hovedsogn i at få en sognemedhjælperstilling. Ved fællesafstemningen vil det store sogns stilling til spørgsmålet få afgørende betydning for udfaldet. Denne konsekvens er imidlertid ikke urimelig, da det store sogns menighedsråd repræsenterer en overvejende del af pastoratets befolkning, og da sognemedhjælperen netop vil få sit væsentligste virke her.

Ved uenighed i det store sogn om stillingsoprettelse vil imidlertid det mindre sogns stemmer kunne blive udslaggivende. Denne konsekvens kan være uheldig, for så vidt dette alene skyldes, at det mindre sogn får en i befolkningsmæssig henseende uforholdsmæssig stor indflydelse på fælles anliggender. Dette forhold kan dog ikke opfattes som en indvending imod, at pastoratet er sognemedhjælperens tjenesteområde, men indvendingen må rettes imod den almindelige regel om fastsættelse af antallet af menighedsrådsmedlemmer i forhold til befolkningstallet.

Udvalgets synspunkt, at en sognemedhjælperes ansættelsesområde bør følge præstens, gælder kun selvstændige sognemedhjælperstillinger, ikke tilfælde, hvor sognemedhjælperfunktionen henlægges til en bestående kordegnestilling. I sidstnævnte tilfælde må

kordegnens hidtidige ansættelsesområde kunne forblive uændret, men udvalget skal dog anbefale, at det tages op til overvejelse også at lade kordegnens tjenesteområde følge pastoraterne.

Som det tidligere er nævnt, skal forslaget om pastoratet som tjenesteområde ikke være til hinder for fastlæggelse af et tjenesteområde bestående af flere pastorater.

I overensstemmelse med foranstående skal udvalget derfor foreslå, at der ved oprettelse af særlige stillinger som sognemedhjælper stilles krav om, at sognemedhjælperens ansættelsesområde omfatter alle sogne i et pastorat - dog at der i ganske særlige tilfælde vil kunne dispenseres fra nævnte krav. Der tænkes her på den situation, at det lille sogn i et pastorat, omfattende f. eks. et meget stort bysogn og et mindre landsogn, ved afstemningen har forhindret ansættelsen af en sognemedhjælper.

Man skal endvidere foreslå, at der etableres mulighed for oprettelse af særlige sognemedhjælperstillinger med tjenesteområde omfattende flere pastorater, og endelig, at det som betingelse for oprettelse af en sognemedhjælperstilling fastsættes, at pastoratet - i sidstnævnte tilfælde samtlige pastorater, som indgår i tjenesteområdet, hver for sig - har et folketal på mindst 3.000.

I pastorater, hvor befolkningstallet vel ligger over 3.000, men hvor der er ansat flere præster, bør behovet vurderes i de enkelte tilfælde, hvor ansøgning herom fremkommer.

Kapitel 5

Varetagelse af sognemedhjælperfunktioner (stillingsstrukturen)

Efter at sognemedhjælperfunktionerne er afgrænset i det foregående kapitel, skal man vende tilbage til spørgsmålet om, hvorledes disse funktioner mest hensigtsmæssigt kan varetages.

Som det fremgår såvel af behovsundersøgelsen som af den nærmere beskrivelse af sognemedhjælperfunktionerne i kapitel 4 og i nærværende kapitel, er disse indbyrdes meget forskelligartede. Navnlig skiller undervisningsfunktionerne sig klart ud fra de øvrige. Udvalget har derfor fundet det hensigtsmæssigt at dele sognemedhjælperstillingen i to: en, hvis hovedopgave er kirkelig undervisning og en anden, som i hovedsagen tager sig af omsorgsarbejde og praktiske opgaver. Udvalget foreslår derfor at benævne en sognemedhjælper med undervisningsopgaver *kateket* og en sognemedhjælper med omsorgsarbejde m. m. *sogneassistent*. Disse benævnelser anvendes også, hvor der ikke er tale om selvstændige stillinger, men hvor sognemedhjælperfunktionerne indgår som dele af andre stillinger. Der tales så om kateketfunktioner og sogneassistentfunktioner.

I tilknytning hertil henvises til et mindretals forbehold angående sogneassistentstillingen, som anføres i kap. 10.4. side 61.

5.1. Yderligere præstestillinger. Hjælpepræster.

Som omtalt i kap. 4.1. er vejledning i kristendomsforståelse og sjælesorg centrale dele af præsternes tjenestepligter. Oprettelse af yderligere præstestillinger kan derfor ikke blot imødekomme behovet for yderligere pædagogisk virksomhed og sjælesorg i videre forstand i menighederne, men vil ofte være den naturlige løsning. I de store sogne, hvor der allerede er flere præstestillinger, vil oprettelse af yderligere faste stillinger imidlertid

støde på den vanskelighed, at gudstjeneste-
turnus vil give hver af præsterne for få gudstjenester i forhold til, hvad der er ønskeligt for en præst.

I adskillige tilfælde - nemlig, hvor der i forvejen kun er ansat en eller to præster - vil denne ulempe ikke gøre sig gældende. Såfremt der i sogne (pastorater) af denne art er behov for varetagelse af yderligere opgaver, og dette behov må anses for at være af varig karakter, bør det i hvert enkelt tilfælde overvejes, om ikke endnu en fast præstestilling bør oprettes.

Hvor ovennævnte eller andre grunde taler imod oprettelse af en fast præstestilling, bør oprettelse af en stilling som hjælpepræst overvejes.

Hjemlen for ansættelse af hjælpepræster findes i § 34 i lov om folkekirkens lønningsvæsen m. m., hvorefter kirkeministeren kan ansætte midlertidige hjælpepræster til hjælp ved betjeningen af et fast præsteembede eller en menighed, såfremt arbejdets omfang, sygdomstilfælde eller andre særlige forhold begrundes det.

Ved overenskomst af 21. august 1978 mellem finansministeriet og Den danske Præsteforening er der fastsat nærmere regler for midlertidige hjælpepræsters løn- og ansættelsesvilkår. Der er ved overenskomsten sikret hjælpepræsten lønanciennitet og aflønning på niveau med de faste præster. Der er der-
ved skabt det fornødne grundlag for en udvidet brug af hjælpepræster. I den her foreliggende sammenhæng har udvalget imidlertid hæftet sig mere ved de fremtrædende forskelle i ansættelsesvilkårene mellem faste præster og midlertidige hjælpepræster. Hjælpepræster kan for det første ansættes som deltidsbeskæftigede, der aflønnes i forhold til beskæftigelsesgraden. For det andet forudsættes der

pålagt - i hvert fald deltidsbeskæftigede hjælpepræster - ret nøje afgrænsede opgaver, der fastsættes i et regulativ for hjælpepræsten. Endelig skal for det tredje nævnes, at ansættelsesforholdet, når der ikke mere er behov for det, kan bringes til ophør efter opsigelse eller ved udlobet af en bestemt fastsat periode.

Hjælpepræstestillingen er således mere fleksibel end den faste præstestilling, både hvad omfang og indhold angår. Der vil gennem ansættelse af en hjælpepræst kunne sikres et sogn midlertidig teologisk bistand til bestemte former for præsteligt arbejde. Det er endda muligt at fastsætte stillingsindholdet for en hjælpepræst - i hvert fald for en deltidsbeskæftiget hjælpepræst - således, at det ikke, eller kun i meget ringe omfang, indebærer afholdelse af ordinære gudstjenester. En hjælpepræst vil dermed i større omfang end en fast præst kunne afhjælpe de behov, der har fundet udtryk i tankerne om en sognemedhjælper.

Udvalget er overbevist om, at man ved øget brug af hjælpepræster kan dække en del af behovet for sognemedhjælpere, især for så vidt der er tale om kirkelig undervisning, men også i vidt omfang til omsorgsarbejde, planlægning af studiekredse o. lign. mødevirksomhed.

Udvalget vil i denne sammenhæng desuden gøre opmærksom på, at en sådan løsning kan få gavnlig virkning på områder, hvor det ikke er direkte tilsigtet. Den vil skaffe flere arbejdspladser, hvor unge teologer vil kunne få en tiltrængt supplerende praktisk uddannelse. I videre perspektiv kan ordningen virke tilskyndende på udformningen af en mere differentieret præsteuddannelse, hvormed der lægges større vægt på den pædagogiske side af uddannelsen.

5.2. Kombination med kordegnestillingen.

Udvalget erkender naturligvis, at ikke alle behov for en sognemedhjælper kan tilgodeses gennem nye præstestillinger. Ofte vil det, der er behov for, være en uordineret medhjælper for præsten, en lægmand, hvad også afgrænsningen af sognemedhjælperfunktionerne i sig selv indikerer. Der påhviler præsterne mangfoldige opgaver, hvis udførelse ikke forudsætter en højere uddannelse. Hel eller delvis frigørelse af præstens arbejdskraft fra disse

opgaver vil give ham mere tid til det sjælesørgeriske og pædagogiske arbejde i menigheden. Endvidere kan det meget vel tænkes, at præstens arbejde i konkrete tilfælde bedst suppleres af en person med en noget anderledes uddannelse end den traditionelt teologiske. Dertil kommer, at økonomiske hensyn formentlig vil sætte ret snævre grænser for en omfattende forøgelse af præstestillingerne.

5.2.1. Kordegnestillingens arbejdsindhold og den senere tids udvikling heri.

I omtalen af sognemedhjælper tanken har kordegnestillingen i almindelighed været inddraget. Muligheden for kombination af denne stilling med sognemedhjælperfunktion er derfor også taget op af udvalget på et tidligt tidspunkt. Der har, siden udvalget blev nedsat, kunnet konstateres en udvikling med hensyn til kordegnestillingen, der væsentligt øger mulighederne for en sådan kombination.

Udvalget var fra først af klar over, at en gennemførelse af forslaget i indenrigsministeriets betænkning nr. 649 om borgerlig personregistrering (afgivet 1972) ville få afgørende indflydelse på kordegnestillingerne og dermed på folkekirkens personaleresourcer. Ved begyndelsen af sit arbejde søgte udvalget derfor orientering om mulighederne for betænkningens gennemførelse og konsekvenserne heraf. Man bad blandt andre direktør Henrik Nielsen, indenrigsministeriet, der var formand for indenrigsministeriets udvalg, og kontorchef Arne Truelsen, kirkeministeriet, om en mundtlig redegørelse for de nævnte spørgsmål.

Af disse redegørelser fremgik det, at de oprindelige planer om indførelse af borgerlig personregistrering med anvendelse af edb var blevet ændret. Medens den borgerlige registrering i følge betænkningen burde søges gennemført i 1978 eller 1979, må gennemførelsen nu anses for udsat i en længere årrække. Udsigterne for indførelse af borgerlig civilregistrering er overhovedet mindre nu, end de tidligere har været. Så vidt det er udvalget bekendt, er videreudviklingen af nævnte registreringssystem da også foreløbig standset og erstattet af en simpel teknisk modernisering af det borgerlige registreringssystem, kaldet CPR-78.

Et resultat af denne udvikling er også, at kirkeministeriet, der ikke hidtil har villet godkende oprettelsen af nye tjenestemandstillinger som kordegn, nu i skrivelse af 9. juli 1979 har erklæret sig villig hertil.

Udvalget er under et møde med repræsentanter for et af Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer den 14. august 1974 nedsat udvalg blevet gjort bekendt med de overvejelser, som dette havde gjort sig om det i betænkningen om borgerlig personregistrering stillede forslag og konsekvenserne heraf. Ved samme lejlighed har endvidere Danmarks Kordegneforening redegjort for foreningens synspunkter. De synspunkter, der blev fremført af såvel udvalgsrepræsentanterne som af kordegneforeningens repræsentanter, var i det væsentligste sammenfaldende og er senere udmøntet i en redegørelse, som udvalget afgav i maj 1978. Redegørelsen indeholder bl. a. følgende indstillinger:

»1. Personregistreringsopgaven bibeholdes i kirkeligt regi.

2. Folkekirkens ydre ramme indrettes på at nærbetjene sognets befolkning. Det betyder, at den må baseres på

- en sognestruktur i princippet svarende til den nuværende, og
- stedlig samhørighed mellem sogn/kirke(r), præst(er) og den kirkelige administration.

3. Der gennemføres en dybtgående rationalisering af den nuværende ministerialbogsføring med det sigte dels at opnå en mere moderne og rationel ordning end den nuværende, dels at indrette den kirkelige personregistrering sådan, at den i påkommende fald vil kunne integreres i en eventuel udvidet personregistreringsordning på edb.

4. Kirkeministeriet anmodes om at nedsætte et udvalg med den opgave at overveje en, eventuelt flere, model(ler) for folkekirkens fremtidige personalemæssige indretning, herunder navnlig de fremtidige arbejdsopgaver for kordegnene. Der må i den forbindelse også tages hensyn til opgaverne under den sognemedhjælperordning, som for tiden er under overvejelse.

På grundlag af resultatet af de foretagne overvejelser skal dette udvalg endvidere fremkomme med forslag til det fremtidige

stillingsindhold og ansættelsesbetingelser for kordegne samt til en egentlig uddannelsesordning for dette personale.«

Det fremgår såvel af redegørelsen som af den nævnte tidligere forhandling med udvalget, at udvalget ser med megen betænkelighed på tanken om oprettelse af en ny stillingstype i folkekirken. En rationalisering og modernisering af kordegnenes nuværende arbejde vil betyde, at der vil være personaleressourcer til rådighed, der i kordegnestillingerne vil kunne anvendes til sognemedhjælperfunktioner.

Med virkning fra 1. januar 1978 fastsatte kirkeministeriet ændrede regler om anmeldelse af fødsler og dødsfald til ministerialbøgerne, hvorefter anmeldelse skal ske til ministerialbogsføreren i den fødendes eller afdødes bopæls sogn i stedet for som tidligere til ministerialbogsføreren i det sogn, hvor fødslen eller dødsfaldet havde fundet sted. Denne ændring har medført en reduktion af det samlede antal ministerialbogstilførsler og dermed en formindskelse af kordegnenes samlede arbejdsbyrde. Den hidtidige dobbeltregistrering undgås i de mangfoldige tilfælde, hvor en fødsel finder sted uden for bopæls sognet, medens dåben foretages i bopæls sognet.

En yderligere forenkling er sket ved kirkeministeriets cirkulære af 15. november 1978 om tilførsel til folkekirkens ministerialbøger om begravelser.

Uanset den generelle formindskelse af kordegnenes arbejdsbyrde, som gennemførelsen af bopælsregistreringsordningen indebar, har spredningen af fødsels- og dødsfaldsregistreringerne, der tidligere var koncentreret i sogne med store fødeklinikker og hospitaler, samtidig haft den virkning, at der er opstået et øget behov for kordegne i sogne, der hidtil har kunnet klare sig uden kordegn - heriblandt sogne i en størrelsesorden op til ca. 7.000 indbyggere. Dette nye behov for kordegne har foranlediget kirkeministeriets stående udvalg af 14. januar 1971 vedrørende løn- og ansættelsesvilkår for kirke- og kirkegårdsfunktionærer til i en skrivelse af 6. februar 1979 at foreslå kirkeministeriet ved en bekendtgørelse at fastsætte de betingelser, som må være opfyldt, for at en kordegnestilling kan oprettes. Efter nævnte udvalgs forslag skal der kunne oprettes kordegnestilling

ger i sogne med et folketal på 5.000 og dero-
ver - i ganske særlige tilfælde også i sogne
med mindre end 5.000 indbyggere. En kor-
degnestilling skal dog kun kunne oprettes
som heltidsstilling i sogne med mere end ca.
13.000 beboere. I øvrigt oprettes stillingerne
som deltidsbeskæftigelse efter følgende skala:

<i>Folketal:</i>	<i>Kvota (procent)</i>
5-5.999	50
6-6.999	55
7-7.999	60
8-8.999	65
9-9.999	70
10-10.999	75
11-11.999	80
12-12.999	85
13-13.999	90
14.000 og dero-	100

Beskæftigelsesgraden vil dog kunne øges
med op til 25 pct. ved at henlægge henholds-
vis hvervet som sekretær og hvervet som kas-
serer for de kirkelige kasser til stillingen. Er
begge disse hverv henlagt til en kordegnestil-
ling, foreslås beskæftigelsesgraden fastsat
således:

<i>Folketal:</i>	<i>Kvota (procent)</i>
5-5.999	70
6-6.999	75
7-7.999	80
8-8.999	85
9-9.999	95
10.000 og dero-	100

Udvalget af 14. januar 1971 foreslår i sin
beretning endvidere, at der ved kvotafastsæt-
telsen for kordegne skal kunne tages hensyn
til, om der er pålagt kordegnene administra-
tive forpligtelser i forbindelse med aktivite-
ter, der finansieres af menighedsrådets rådigh-
hedsbeløb (kirkebil, menighedsplejen, kirke-
blad m. v.).

Det er det nævnte udvalgs hensigt, at eksis-
terende kordegnestillinger ved ledighed skal
vurderes, og beskæftigelsesgraden - og der-
med lønkvoten - bringes i overensstemmelse
med udvalgets forslag. D.v.s. at gennemførel-
se af udvalgets forslag vil medføre, at et me-
get betydeligt antal af de nuværende heltids-
stillinger - evt. tjenestemandstillinger - ved
ledighed nedlægges og erstattes med deltids-
beskæftigelser. Eller sagt på en anden måde,
at der i de nuværende heltidsstillinger som

kordegn er en betydelig arbejdskraftreserve.
Ved yderligere rationalisering af kirkebogs-
førslen vil denne arbejdskraftreserve stige.

Der er for nylig af kirkeministeriet nedsat
en arbejdsgruppe, der skal fremlægge forslag
om en yderligere rationalisering og moderni-
sering af registreringen.

Foranlediget af de ændringer, der siden
1976 er sket i kordegnenes registreringsbyrde,
og i de forslag, der fra forskellig side var
fremkommet med hensyn til stillingens frem-
tid, fandt nærværende udvalg det naturligt
påny at indbyde Danmarks Kordegnefore-
ning til at redegøre for sit syn på kordegne-
stillingernes fremtid. Denne redegørelse er
optrykt som bilag 3.

Det bør afsluttende i forbindelse med ud-
viklingen i kordegnestillingen nævnes, at den
1. januar 1976 trådte loven af 26. juli 1975
om begravelse og ligbrænding i kraft. Ved
loven er forskellige administrative forretnin-
ger henlagt til sognepræsten i afdødes bo-
pælssogn som begravelsesmyndighed. Efter
lovens ikrafttræden meddelte kirkeministeriet
i en cirkulærskrivelse, at der intet var til hin-
der for, at sognepræsten i sogne, i hvilke der
er oprettet kordegnestilling, kunne bemyndi-
ge kordegnen til på sine vegne at varetage
ekspeditionerne som begravelsesmyndighed.
Det er overfor udvalget oplyst, at denne ad-
gang er benyttet i vid udstrækning, og kor-
degnen er således den, der får den første
kontakt med de pårørende.

5.2.2. Udvalgets overvejelser og forslag med hensyn til en generel ændring af kordegnestil- lingens indhold.

Sammenknytning af sognemedhjælper-
funktioner med en i forvejen centralt place-
ret stilling i menigheden har iøjnefaldende
fordele. Kordegnen vil som sognemedhjælper
i forvejen have betydelige kontakthaver til
menigheden og vil derfor - alt andet lige -
have betydeligt større forudsætninger for at
få et tilfredsstillende resultat ud af sogne-
medhjælperfunktionerne end en særligt an-
sat, der skal opbygge kontakten med menig-
heden alene på grundlag af sognemedhjæl-
perfunktionen. Omvendt vil sognemedhjæl-
perfunktionen kunne virke gunstigt tilbage
på udførelsen af de øvrige, den pågældende
påhvilede funktioner.

Kordegnestillingen er placeret sikkert og traditionsrigt i menigheden. Den vil af denne grund være velegnet til at kombineres med sognemedhjælperfunktioner. Hertil kommer yderligere, at kordegnen allerede i vid udstrækning må betragtes som medhjælp for præsten og udfører sine funktioner under ansvar over for præsten og efter dennes anvisning, samtidig med at det er menighedsrådet, der er kordegns foresatte. En tilsvarende stilling måtte sognemedhjælperen formentlig indtage, i hvert fald i væsentlige dele af sine funktioner, jfr. nærmere fremstillingen i kapitel 6. Det må forventes, at man vil undgå mange tvivlsspørgsmål og kompetencestridigheder, hvis sognemedhjælperfunktionerne indgår i et allerede givet mønster.

En yderligere fordel ved at knytte funktionerne til kordegnestillingen er, at sognemedhjælperfunktionen vil blive meget fleksibel. Det vil altid - eller så godt som altid - være muligt at regulere omfanget af den arbejdskraft, som kordegnen skal anvende til sognemedhjælperarbejdet gennem større eller mindre bevillinger af kontorhjælp for kordegnen.

Efter de over for udvalget givne oplysninger må der antages at eksistere en ikke ubetydelig arbejdskraftreserve i kordegnestillingerne. Udnyttelsen af denne til at afhjælpe bestående behov i menighederne vil have dobbelt værdi. Dels afhjælpes behovene, dels vil kordegnestillingen kunne styrkes og dermed bevares. En opsplitning af **kordegne**-funktioner og sognemedhjælperfunktioner i to forskellige stillinger vil i almindelighed have til følge, at ingen af dem vil være fuldtidsstillinger, hvilket indebærer en nærliggende fare for en forringelse af mulighederne for ansættelse af kvalificerede personer.

Udvalget deler Danmarks Kordegneforenings opfattelse, at det stillingsindhold, som er angivet i kordegns tjenesteregulativ (bilag 4), og som i det væsentlige består i ministerialbogsførelse og medvirken ved gudstjenester og kirkelige handlinger samt i visse tilfælde administrative funktioner for menighedsrådet, ikke svarer til menighedernes forventning til kordegnen. Tværtimod vil en ændring, hvorved sognemedhjælperfunktioner indlægges i stillingen - officielt og regulativmæssigt - ofte ikke være følelig i praksis, da de i forvejen udføres af kordegnen »på frivillig basis.«

Udvalget foreslår derfor, at der i standardregulativet for kordegnen optages følgende:

»Kordegnen er, efter anvisning af præsten, pligtig at foretage husbesøg i sognet.

Kordegnen er pligtig at varetage praktiske, administrative opgaver i forbindelse med præstens og menighedsrådets mødearrangementer, klubvirksomhed o. lign. samt til at medvirke ved disse efter anvisning.

Kordegnen er pligtig at medvirke ved eller efter anvisning fra præsten selv at holde andagter på institutioner i sognet, eller som sognet betjener«.

Det følger af de allerede gældende regler, at de administrative opgaver, der er omtalt i kap. 4.2.C., eller i hvert fald de væsentligste af disse, kan henlægges til kordegnen efter menighedsrådets beslutning.

Der vil intet være til hinder for at udvide kordegns forpligtelser med sekretærhverv for præsten.

Udvalget anser det ikke for betænkeligt, at den foreslåede udvidelse af stillingsindholdet kommer til at gælde også for de nuværende kordegne, såfremt menighedsråd og præst finder dette ønskeligt og forsvarligt, og kordegnen indvilger heri. Man må derimod nære tvivl om, hvorvidt en udvidelse af stillingsindholdet kan gennemføres imod kordegns ønske. Udvalget anser sig ikke for at være tilstrækkeligt sagkyndigt til at afgøre, om stillingsændringen ligger inden for de rammer, som forudsættes i tjenestemandsslovens § 42. Selvom stillingen ikke er en tjenestemandsstilling, vil tilsvarende principper formentlig skulle lægges til grund.

Utvivlsomt er det derimod, at stillingsindholdet kan ændres ved stillingsledighed, og man skal i denne forbindelse henvise til en undersøgelse af kordegns aldersfordeling, som det af Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer nedsatte udvalg har foretaget. Denne viser, at ca. 60 pct. af de nuværende kordegne nærmer sig 60 år. Det betyder, at der i løbet af den nærmeste halve snes år skal ske nybesættelse af omkring 2/3 af alle kordegnestillingerne.

Den styrkelse af kordegnestillingen, som foranstående forslags gennemførelse vil betyde, giver grundlag for krav om, at ansøgere skal have gennemført en særlig uddannelse og bestået en anordnet prøve. Udvalget mener, at en sådan uddannelse må indeholde

kurser vedrørende det hidtidige stillingsindhold for kordegne og skal herudover indstille, at den i kap. 8. omhandlede uddannelse af sogneassistenter indkorporeres i kordegneuddannelsen. Det bemærkes herved, at det udvidede stillingsindhold for kordegne svarer til de senere omtalte sogneassistentfunktioner.

Der er ikke i det udvidede stillingsindhold inddraget undervisningsopgaver, og den skitserede uddannelse for kordegne (og sogneassistenter) giver heller ikke grundlag for kvalificerede undervisningsopgaver.

Det er nærværende udvalg bekendt, at der under Danmarks Kordegneforening er nedsat et uddannelsesudvalg, og fastsættelse af generelle uddannelseskrav må naturligvis ske under hensyntagen til arbejdet i nævnte udvalg.

Udvalget foreslår herefter, at der af kirkeministeriet nedsættes en arbejdsgruppe til at fastlægge en uddannelse, som gøres til adgangsbetingelse til kordegnestillinger.

En udvidelse af kordegnestillingens indhold som foreslået vil have til følge, at præsten kan frigøre arbejdskraft, som vil kunne anvendes i undervisningsopgaver, hvorved behovet herfor tilgodeses. Der vil ikke være betænkeligheder ved, at præsten benytter kordegnen som medhjælp i undervisningen i tilfælde, hvor kordegnen efter præstens skøn har forudsætninger herfor. Benyttelse af kordegnen som medhjælp i konfirmandundervisningen forudsætter naturligvis iagttagelse af reglerne i § 34, stk. 3, i lov om folkekirkens lønningsvæsen m. m. af 1969. I modsætning til de nugældende regler bør undervisningsopgaver kunne indgå blandt kordegnenes tjenestepligter - ikke som en generel ordning, men i de enkelte tilfælde.

Der bør dog ikke kunne overlades kordegnen selvstændige undervisningsopgaver, medmindre han er tilstrækkeligt uddannet hertil. På den anden side må kordegnenes muligheder for gennem efteruddannelseskurser at tilegne sig en sådan uddannelse lettes. Om uddannelsens omfang og tilrettelæggelse henvises til kapitel 8.

Der foreslås altså ikke en generel udvidelse af kordegnens tjenestepligter med undervisningsopgaver, men derimod at åbne mulighed for, at dette kan ske i konkrete tilfælde.

Dispensation fra uddannelseskravet bør kunne meddeles af biskoppen, såfremt kordegnen har anden uddannelse, der giver tilsvarende forudsætninger.

5.3. Kombination med andre stillinger i folkekirken.

5.3.1. Organiststillingen.

Langt de fleste organiststillinger er deltidsstillinger, hvorfor der også her kan tænkes en kombination med sognemedhjælperfunktioner.

Organiststillingerne har i det sidste tiår undergået en ændring, der har understreget stillingens placering i menighedens liv. Gennem medvirken ved menighedsmøder, oprettelse af frivillige kor, undervisning af konfirmander og på anden måde er organistens funktion i menighedens hverdag udbygget.

Navnlig de store sognes højt uddannede organister vil have gode forudsætninger for en fortsat udbygning af menighedsarbejdet på områder, der grænser til eller er sammenfaldende med sognemedhjælperfunktioner. Eksempelvis kan nævnes opbygning af amatør-musikensembler og medvirken i klubarbejde. Det må dog formentlig erkendes, at det i almindelighed vil være enkelte sider af en sognemedhjælperstilling, der med rimelighed kan forbindes med organiststillinger, ligesom sådanne ordninger vil være meget konkrete.

Der er af kirkeministeren den 10. december 1976 nedsat en arbejdsgruppe vedrørende organisttjenesten. Nærværende udvalg henstiller, at også de her berørte aspekter tages i betragtning i arbejdsgruppen.

5.3.2. Kirketjenerstillingen.

Det bør efter udvalgets opfattelse også være muligt at kombinere kirketjenerstillingen med sognemedhjælperfunktioner i de tilfælde, hvor stillingen enten er kvoteret, eller stillingsindholdet i øvrigt giver plads derfor.

De i de senere år opførte store kirkekomplekser har i mange sogne givet kirketjeneren en mere central placering i kirken end tidligere, idet stillingsindehaveren som oftest er ansvarlig for koordinering af de aktiviteter, der foregår i kirkens lokaler - ikke blot de af menighedsråd, præst og kirkelige organisationer arrangerede, men også andre foreningers

og organisationers. Kirketjeneren vil kunne være en værdifuld medhjælp i et sognemedhjælperarbejde i alle dets praktiske aspekter som f. eks. klargørelse af lokaler med bordopstilling, pasning af teknisk apparatur, duplikering og meget andet. Sjældnere formentlig vil kirketjeneren derimod selvstændigt kunne påtage sig sognemedhjælperfunktioner.

5.4. Selvstændig ny stilling som sognemedhjælper.

På grundlag af sit kommissorium har udvalget naturligvis følt det som en primær opgave at arbejde videre med de i tidligere udvalg fremsatte tanker om indførelse af sognemedhjælperstillinger som nye selvstændige stillinger - hvis oprettelse ifølge kommissoriet forudsætter en hertil sigtende lovbestemmelse.

Denne mulighed lå da også i det udsendte spørgeskema, og man er ikke i tvivl om, at besvarerne, således som spørgeskemaet var formuleret, har svaret bekræftende på, at der er behov for en ny selvstændig stilling i folkekirken.

Det forhold, at et flertal har svaret bekræftende på udvalgets spørgsmål om, hvorvidt der er behov for en sognemedhjælperstilling i deres sogn, er imidlertid ikke noget argument for, at stillingen skal være en ny selvstændig stilling, da der ikke var stillet alternative spørgsmål. Det, man kan udlede af undersøgelsen, er alene, at et flertal af menighedsrådsmedlemmer og præster mener, at oprettelse af en ny stilling kan afhjælpe de konstaterede behov.

Om det vil være rigtigt at oprette en ny stilling må afhænge også af besvarelsen af de øvrige spørgsmål i spørgeskemaet og af forholdene i øvrigt.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at kun ca. 45 pct. af de menighedsrådsmedlemmer, der har svaret ja til, at der er behov for en sognemedhjælper i deres sogn, mener, at der er behov for en heltidsstilling. Selv i sogne på over 7.000 indbyggere svarer kun 50 pct. ja til, at der er behov for en heltidsstilling, medens 37 pct. mener, at der alene er behov for en deltidsstilling, gennemgående med en beskæftigelsesgrad på omkring 50 pct., men dog meget varierende. Når man hertil føjer, at udvalget har foreslået sogne-

nne- og medhjælperfunktionerne afgrænset snævrere, end det utvivlsomt i nogle besvarelser har været forudsat, og tillige har foreslået, at en stor del af funktionerne obligatorisk indgår i kordegnestillingen, hvor der er en sådan, kan man sikkert konkludere, at der kun sjældent vil være behov for en selvstændig ny heltidsstilling som sognemedhjælper.

I større pastorater, hvor betingelserne for oprettelse af en kordegnestilling vil være til stede, vil sognemedhjælperens funktioner være begrænset til pædagogiske opgaver. Der vil være tale om en egentlig katekestilling. I betragtning af, at der i sådanne sogne ofte vil være flere præster, er det ikke sandsynligt, at der er behov for varetagelse af så mange andre pædagogiske opgaver, at de vil kunne beslaglægge en fuld arbejdsuge. Udelukkes kan det dog ikke, at det i meget store sogne, hvor et efter befolkningstallet beregnet antal præstestillinger vil give en for den enkelte præst stærkt begrænset gudstjenesteturnus, vil blive foretrukket i stedet for endnu en præstestilling at oprette en heltidsstilling som sognemedhjælper (kateket). Dette må dog betragtes som undtagelsestilfælde, og den altoverskyggende hovedregel vil være, at der bliver tale om en deltidsbeskæftigelse, formentlig ofte en bibeskæftigelse.

Dette forhold gør det ikke i sig selv principielt betænkeligt at oprette selvstændige sognemedhjælperstillinger, men det vil kunne indebære praktiske vanskeligheder at få stillingerne besat. Disse vanskeligheder kendes i forvejen fra de kvoterede kirkefunktionærstillinger i folkekirken.

Hertil kommer yderligere det forhold, at det er udvalgets bestemte opfattelse, at det må være en forudsætning for at kunne virke som sognemedhjælper (kateket), at vedkommende har gennemgået en dertil sigtende uddannelse, og at denne uddannelse må have en høj standard, hvis vedkommende skal kunne varetage de undervisningsmæssige opgaver betryggende. Det fremgår også af besvarelserne af spørgeskemaet, at både menighedsrådsmedlemmer og præster er opmærksomme på, at der må stilles krav om en solid uddannelse. Som velegnede uddannelser nævnes diakon/diakonisseuddannelsen og læreruddannelsen. 64 pct. af menighedsrådsmedlemmerne og 73 pct. af præsterne mener, at en sognemedhjælper ud over at have en erhvervsuddannelse, som f. eks. en af de lige

nævnte, bør gennemgå et særligt »sognemedhjælperkursus«.

Når der stilles krav om en omfattende og længere varende uddannelse, må det forudses, at der ikke vil være tilstrækkeligt mange, der er interesseret i at gennemgå en sådan uddannelse, hvis ikke heltidsbeskæftigelse eller i hvert fald hovedbeskæftigelse kan forventes.

Disse vanskeligheder, der i praksis vil kunne løses på forskellig måde, f. eks. enten ved ansættelse af en sognemedhjælper (kateket) for flere pastorater eller ved kombinationsstillinger, jfr. nedenfor, må tages i betragtning ved tilrettelæggelsen af den særlige uddannelse, men ikke ved fastlæggelsen af uddannelsens kvalitet.

I hvert fald ændrer disse betænkeligheder ikke, at der fortsat består et udækket behov, hvis der kun skabes øgede muligheder for oprettelse af præstestillinger og for udvidelse af kordegnenes og eventuelle andre kirkefunktionærers stillingsindhold.

Der må forudses vanskeligheder med at få al den kvalificerede kirkelige undervisning, der er behov for, udført ved ansættelse af flere præster - måske mest af økonomiske, men dog også af andre grunde, jfr. kap. 4.1. Det vil næppe heller være realistisk at forvente, at behovet kan dækkes af kordegnene, selv om der gives dem mulighed for ved en supplerende efteruddannelse at kvalificere sig til at varetage undervisning. Enten kan kordegnen have nok i sit almindelige arbejdsområde, eller han kan savne evne for eller lyst til pædagogisk arbejde.

Heller ikke andre sognemedhjælperfunktioner vil kunne fås varetaget i pastorater på mellem 3.000 og 5.000 beboere, der ikke har og ikke kan få en kordegn¹⁾, til hvem sognemedhjælperforpligtelser kan henlægges, ej heller i en overgangsperiode i pastorater, der har en kordegn, der enten ikke kan eller vil påtage sig sognemedhjælperfunktioner, jfr. foran om betænkelighederne ved at forpligte de nu ansatte kordegne dertil.

Det er som en betænkelighed ved at oprette selvstændige stillinger som sognemedhjælper anført, at det vil kunne belaste de i forvejen ikke for lette samarbejdsforhold i sognene, når der ikke eksisterer nogen tradition

for stillingens placering og funktion i forhold til de øvrige stillinger. Denne betænkelighed er utvivlsomt realistisk, men bør måske dog snarere føre til en generel overvejelse af samarbejdsformerne i menighederne - herunder også præsterne imellem - end til at opgive tanken om selvstændige stillinger, som der måtte være behov for.

Det er herudover blevet anført, at det er ugørligt at tilrettelægge en sognemedhjælperuddannelse, som kan undgå farerne for dilletantisme. Er dette rigtigt, er udvalget enigt i, at stillingerne bør opgives, men udvalget deler ikke denne pessimistiske opfattelse.

Endvidere kunne man nære frygt for, at en sognemedhjælper vil kunne bruge sin stilling som en genvej til at blive ansat som præst i sognet i henhold til »lægmandsparagraffen« (§ 42 i lov af 30. juni 1922 om menighedsråd, med senere ændringer, jfr. § 5 i lov af 16. juni 1962 om adgang til præsteembeder i folkekirken). Hvis dette blev almindeligt, ville det medføre en forringelse af præstestandens uddannelse og status, som folkekirken ikke kan være tjent med. En sådan udvikling ville også kunne friste teologiske studenter til gennem ansættelse som sognemedhjælper at søge at blive præster, uden at have gennemgået det teologiske studium. Udvalget anser dog disse betænkeligheder for mere teoretiske end praktiske og skønner altså, at hensynet til en imødekommelse af det konstaterede behov i videre udstrækning, end det kan ske efter de i de foregående punkter omtalte muligheder, vejer tungere end de betænkeligheder, der er anført imod oprettelse af en selvstændig stilling som sognemedhjælper. Udvalget må således konstatere, at man på dette punkt ikke deler den opfattelse, der er givet udtryk for i den tidligere omtalte betænkning, der i maj 1978 er afgivet af det af Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer nedsatte udvalg.

I overensstemmelse med foranstående foreslår udvalget, at der skabes mulighed for oprettelse af selvstændige sognemedhjælperstillinger, men at oprettelsen af sådanne selvstændige stillinger normalt indskrænkes til følgende tilfælde:

¹⁾ Man er herved gået ud fra, at den af udvalget af 14. januar 1971 foreslåede betingelse i henseende til befolkningstal for oprettelse af en stilling som kordegn gennemføres.

A. I pastorater, hvor der er oprettet en kordegnestilling, eller hvor betingelserne for at oprette en kordegnestilling er til stede, begrænses stillingsindholdet for en sognemedhjælper til undervisningsopgaver (kateketstilling).

B. I pastorater, hvor der ikke er oprettet kordegnestilling og ikke er mulighed for at oprette en sådan, kan stillingsindholdet for en sognemedhjælper fastsættes helt eller delvis sammenfaldende med udvalgets afgrænsning af sognemedhjælperfunktioner i det hele.

C. I pastorater, hvor der er ansat en kordegn, men hvor kordegnen ikke ønsker at overtage et udvidet stillingsindhold, kan tillige i en overgangsperiode (indtil ledighed i kordegnestillingen) såvel pædagogiske opgaver som de øvrige sognemedhjælperopgaver henlægges til en selvstændig ny stilling.

Selvstændige stillinger¹⁾ - som henholdsvis kateket, sogneassistent, eller en kombination af disse - kan være såvel heltids- som deltidsstillinger (herunder bibeskæftigelse). Ved deltidsbeskæftigelse er det naturligvis forudsat, at sognemedhjælperen kan have andet erhverv ved siden af.

Udvalget ønsker særligt at henlede opmærksomheden på den udvikling, der i den senere tid har åbnet mulighed for, at arbejdsopgaver inden for forskellige ansættelsesområder kombineres i en stilling. Udvalget kan anbefale, at der skabes mulighed for oprettelse af stillinger, der kombinerer lærer/kateketfunktioner.

Den 7. december 1978 er der indgået en rammeaftale mellem finansministeriet og Akademikernes Centralorganisation om kombinationsbeskæftigelse for tjenestemænd. Der kan ifølge rammeaftalen for nærmere afgrænsede områder indgås aftaler om kombinationsbeskæftigelse efter de i aftalen an-

førte retningslinier. Disse retningslinier indebærer, at der i den for hovedstillingen fastsatte arbejdstid kan indregnes beskæftigelse ved andre institutioner. Påtager en ansat sig deltidsbeskæftigelse uden for hovedstillingen, indgår denne bibeskæftigelse som en del af hovedstillingen og medregnes i arbejdstiden, således at den samlede beskæftigelse udfylder rammen. Deltidsbeskæftigelsen indregnes normalt efter arbejdstimetallet - for undervisere efter særlige regler. En ansat oppebærer i forbindelse med indregning af deltidsbeskæftigelse den for stillingen sædvanlige løn inklusive tillæg. En sådan ordning kan tillige etableres ved opslag.

Tilsvarende rammeaftale er indgået mellem undervisningsministeriet og Lærernes Centralorganisation.

Udvalget finder det naturligt, at de nye muligheder for en formaliseret kombination af stillinger inden for forskellige ansættelsesområder udnyttes til at knytte lærere i folkeskolen til den kirkelige undervisning. I pastorater, hvor der kun er behov for en bibeskæftiget kateket, vil muligheden for en kombination med en lærerstilling være af stor interesse. En sådan ordning vil også medvirke til, at den traditionelle samhørighed mellem skole og kirke styrkes. Men også for sådanne kombinationsstillinger må det være en afgørende betingelse, at de, der ønsker ansættelse, har gennemført en særlig uddannelse med henblik på varetagelse af kirkelig undervisning, jfr. nærmere herom udvalgets forslag i kap. 8.

Kombinations-rammeaftalerne kan også tænkes benyttet til at kombinere stillinger som gymnasie- eller seminarielærer med kateketstillinger - navnlig hvor læreren er teologisk uddannet. Det må dog i sådanne tilfælde anses for mere hensigtsmæssigt, at den pågældende ansættes som hjælpepræst.

¹⁾ Om et mindretals forbehold. Se side 61.

Kapitel 6

Fremgangsmåden ved realisering af de af udvalget foreslåede muligheder

6.1. Almindelige synspunkter.

Udvalget har i de foregående kapitler stillet forslag om flere forskellige måder, hvorpå man kan afhjælpe et konstateret behov for medhjælp til varetagelse af såkaldte sogne-medhjælperfunktioner.

Disse forslag skal, som det også er fremgået, betragtes som alternative muligheder, forstået på den måde, at i hvert enkelt konkret tilfælde må de implicerede myndigheder overveje, hvilken mulighed der bedst imødekommer netop deres medhjælpsbehov, evt. hvilken kombination af muligheder der er mest velegnet.

Udvalget føler sig overbevist om, at man ved at foreslå forskellige muligheder skaber de bedste betingelser for at løse de meget differentierede medhjælpsproblemer, der foreligger - både fra sted til sted og inden for det enkelte sogn.

Fremgangsmåden i forbindelse med oprettelse af funktionen vil være eller kan være afhængig af, hvilken løsningsmulighed der foretrækkes.

6.2. Kordegnestillingen.

6.2.1. Sogneassistentfunktioner.

Som det er fremgået af kap. 5. 2., foreslår udvalget, at der foretages en generel ændring af kordegnens stillingsindhold, således at sogneassistentfunktioner (kap. 4 2 B) optages i standardregulativet for kordegnestillingerne som et generelt stillingsindhold på linie med administrative opgaver for menighedsrådet (kap. 4 2 C 1). Dette indebærer en potentiel forpligtelse for alle kordegne, der for den enkelte kordegn vil blive aktuel, såfremt der i

den særlige beskrivelse af stillingen (regulativets afsnit B) træffes beslutning herom. Det vil sige, at overdragelse af konkrete sogneassistentfunktioner til kordegnen skal ske efter de for ændring af regulativet¹⁾ almindeligt gældende regler, jfr. kirkeministeriets cirkulære af 15. juli 1975 angående udfærdigelse af regulativer for kirke- og kirkegårdsfunktionærer.

Efter disse regler skal ændringen besluttet af menighedsrådet og forhandles med kordegnen - evt. hans organisation. Derefter skal regulativændringen godkendes af provstiudvalget.

Det er en selvfølge, at såfremt regulativændringen indebærer medhjælp for præsten (præsterne) i deres mødevirksomhed eller tjeneste på alderdomshjem m. v., må præsten (præsterne) være indforstået hermed. Dette er allerede nu en selvfølgelig regel ved f. eks. udvidelse af en kordegns forpligtelse til at medvirke ved en præsts andagter på alderdomshjem m. v. Desuagtet skal udvalget dog foreslå, at det pålægges provstiudvalgene, forinden de godkender regulativændringer, hvorved kordegnens forpligtelser udvides med sogneassistentfunktioner, at indhente præstens skriftlige erklæring, hvis denne ikke allerede foreligger²⁾.

I denne forbindelse skal bemærkes, at der både i dette tilfælde og i tilfælde, hvor sogneassistentfunktionen (se om afgrænsning heraf side 44 f) varetages uden tilknytning til kordegnestilling, kan opstå konkurrence mellem menighedsråd og præst om brugen af sognemedhjælperen. Er tvisten til stede allerede forinden sognemedhjælperfunktionens oprettelse, må tilsynsmyndigheden udskyde

¹⁾ Man erindrer herved om udvalgets opfattelse, hvorefter der til udvidelse af en nu ansat kordegns forpligtelse med sogneassistentfunktioner bor kræves den ansattes samtykke, jfr. side 41.

²⁾ Jfr. om en senere ansat præsts stilling nedenfor side 49.

sin godkendelse, indtil parterne kan blive enige. Iøvrigt må regulativet udarbejdes så utvetydigt og nøjagtigt, at senere tvist i almindelighed udelukkes.

Hvis regulativændringen bør medføre ændrede lønforhold (klassificering, beskæftigelsesgrad), bør sagen forelægges kirkeministeriet.

6.2.2. Kateketfunktionen.

Til beslutning om at overdrage kateketfunktionen til en kordegn, eller - såfremt kordegnen ikke har den dertil fornødne uddannelse - at lade ham gennemgå en sådan uddannelse, må følgende kræves:

a. Af den omstændighed, at udgifterne i forbindelse med kateketfunktioner efter udvalgets forslag bør afholdes af kirkekassen - og tilsvarende gælder udgifterne i forbindelse med kordegnes efteruddannelse - følger, at menighedsrådets beslutning herom må foreligge.

b. Det er i denne betænkning gentagne gange tidligere betonet, at en sognemedhjælperes varetagelse af kateketfunktioner må ske som medhjælp ved præsteembedets forkyndende og vejledende opgave. Det må derfor kræves, at præstens tilslutning til antagelse af kordegnen som kateket - eventuel efteruddannelse - foreligger.

c. Provstiudvalget må som den myndighed, der fastsætter den kirkelige ligning, godkende, at der af kirkekassen afholdes udgifter til en kateketordning. Det må formodes, at provstiudvalget i denne forbindelse vil kræve en sandsynliggørelse af, at der består et behov for varetagelse af kateketfunktioner i det pågældende pastorat.

Udvalget foreslår, at der gives ankemulighed til stiftsøvrigheden i sager af den her omtalte art.

d. Endelig må kordegnens tilslutning til at påtage sig hvervet og evt. en fornøden efteruddannelse foreligge. Et evt. forbehold herom i det stillingsopslag, hvorefter kordegnen er ansat, overflødiggør senere udtrykkeligt samtykke.

e. Indirekte vil også kirkeministeriets godkendelse komme på tale, såfremt omklassificering af stillingen forudsættes foretaget i forbindelse med kateketfunktionens henlægelse hertil. Efter gældende regler vil kirkeministeriets tiltrædelse af, at udgiften til ef-

teruddannelse afholdes af kirkens kasse, være fornøden. En almindelig bemyndigelse i så henseende foreslås dog givet menighedsrådene.

6.3. Anden varetagelse af sognemedhjælperfunktioner.

6.3.1. Sogneassistentfunktionen.

Som nævnt vil der kunne tænkes en sogneassistentfunktion uden forbindelse med kordegnestillingen i følgende tilfælde:

a. I pastorater, hvor betingelserne for oprettelse af kordegnestilling ikke er til stede.

b. I en overgangsperiode i de tilfælde, hvor kordegnen ikke indvilger i at overtage denne funktion.

Der er formentlig ingen grund til ved oprettelse af en sådan stilling at følge en anden fremgangsmåde end foran skitseret. Det vil sige, at menighedsrådet i samarbejde med præsten må udfærdige et regulativudkast og på grundlag heraf beregne beskæftigelsesgraden i stillingen. Herefter må provstiudvalgets godkendelse indhentes.

6.3.2. Kateketfunktionen.

Står menighedsrådet og præsten overfor at skulle imødekomme et behov for undervisning af forskellige grupper i pastoratet, og kan behovet ikke imødekommes ved at tillægge kordegnen en kateketfunktion, må de derefter foreliggende muligheder overvejes. Bør oprettelse af en yderligere fast præstestilling eller en hjælpepræstestilling foretrækkes fremfor en særlig kateketstilling?

Oprettelse af en fast præstestilling sker ved kgl. resolution. En hjælpepræstestilling oprettes af kirkeministeriet. Initiativ til oprettelse af endnu en præstestilling - fast eller midlertidig - kan tages af præst og menighedsråd i forening eller hver for sig.

Oprettelse af en kateketstilling må forudsætte enighed mellem menighedsråd og præst. Stillingens karakter taget i betragtning, bør godkendelse af oprettelsen gives af kirkeministeriet efter indhentet erklæring fra bisoppen. Kirkeministeriet må påse, at behovet for stillingen er sandsynliggjort. I kirkeministeriets godkendelse må tillige ligge en stillingtagen til beskæftigelsesgraden og ansættelsesperioden.

6.4. Ansættelseskompetence og opslag.

Kompetencen til at ansætte en sognemedhjælper foreslås tillagt menighedsrådet/ene i alle tilfælde.

Tilsvarende må afskedigelsesbeføjelsen tilkomme menighedsrådet/ene, jfr. kap. 7.5. om et særligt tilfælde, hvor præsten fritages for tilsynet af kirkeministeriet, der så samtidig pålægger menighedsrådet at foretage afskedigelse af sognemedhjælperen.

I tilfælde, hvor sognemedhjælperfunktionen oprettes uden tilknytning til kordegnestilling, må stillingen opslås. I opslaget må optages:

1. Stillingens lønskala.
2. Beskæftigelsesgrad.
3. Tjenesteområde.
4. Sognemedhjælperfunktionernes art.
5. Uddannelseskrav,

samt sædvanlige oplysninger om ansøgningsfrist m. v. Almindelige regler om opslag af sognemedhjælperstillinger forudsættes fastsat af kirkeministeriet.

Menighedsråd/ene udfærdiger ansættelsesbrev for sognemedhjælperen. Endvidere udfærdiges regulativ for sognemedhjælperen. Heri må bl. a. anføres, hvilke(n) præst(er), der udover tilsynet med sognemedhjælperen.

6.5. Afsluttende bemærkninger.

Anden fremgangsmåde ved oprettelse af en sognemedhjælperfunktion end den foran foreslåede er naturligvis mulig. Udvalget mener dog efter at have overvejet de forskellige i betragtning kommende muligheder, at den foreslåede fremgangsmåde er den, der bedst tilfredsstiller hensynet til på den ene side, at oprettelsen ikke skal være administrativt for kompliceret, og på den anden side, at der bør være fornøden kontrol med oprettelse, særligt af kateketfunktionen uden tilknytning til en bestående stilling i folkekirken. Ansvar for præsteembedernes oprettelse og pastoraaternes afgrænsning - og dermed for præsternes arbejdsbyrde - har kirkeministeriet og biskopperne. Det er næppe muligt eller hensigtsmæssigt at adskille dette ansvar fra ansvaret for kateketfunktionen.

Praktiske grunde taler også for denne ordning. Det må forudses, at en selvstændig kateketfunktion ofte vil blive etableret som en kombinationsstilling (se herom kap. 5.4.), og til oprettelse af en sådan kræves en særlig

aftale mellem kirkeministeriet og vedkommende myndighed.

Det forudsættes, at der af præsten udarbejdes en nøje beskrivelse af kateketfunktionen, således som den tænkes gennemført lokalt, og at denne beskrivelse tiltrædes af menighedsrådet. Beskrivelsen må være så nøjagtig udarbejdet, at den kan give tilstrækkeligt grundlag for udfærdigelse af regulativ for kateketen.

Oprettelse af en sognemedhjælperfunktion er i alle tilfælde gjort afhængig af, at pastoraaternes menighedsråd beslutter sig herfor.

Udvalget har drøftet, om menighedsrådets beslutning om en stillings oprettelse bør være enstemmig eller om det - som sædvanligt ved oprettelse af kirkefunktionærstillinger og menighedsrådsbeslutninger iøvrigt - bør kunne ske ved almindelig stemmeflerhed.

Når spørgsmålet om enstemmighed - evt. kvalificeret flertal - overhovedet har været overvejet, er årsagen naturligvis, at stillingen - i hvert fald kateketfunktionen - er ny og uprøvet. Man bør ikke overdimensionere behovsopgørelsen. Det er let at oprette en stilling, men svært - og for indehaveren ofte smertefuldt - at nedlægge den igen. En bestemmelse om, at der til en gyldig beslutning om en sognemedhjælperstillings oprettelse kræves enstemmighed, må formodes at lægge en dæmper på beslutningsprocessen - en dæmper, som må antages i højere grad at sikre tilstedeværelsen af det fornødne behov for stillingen.

Endvidere vil et krav om enstemmighed, i så høj grad som det er muligt, sikre, at menighedsrådets syn på stillingsfunktionen ikke ændres væsentligt ved nyt menighedsrådsvalg. Det er herved taget i betragtning, at stillingens oprettelse sine steder kan få betydelig indflydelse på det kirkelige liv og dermed også fremkalde en betydelig modstand. Da sognemedhjælperen ikke (som præsten) skal være uafhængig af menighedsrådet, er et skiftende syn på stillingen i menighedsrådet uheldigt for indehaverens tryghed i stillingen.

Imidlertid vil det ikke være overensstemmende med den måde, hvorpå beslutninger træffes i råd og organisationer at kræve enstemmighed i menighedsrådets indstilling og heller ikke i overensstemmelse med almindelige demokratiske principper. Udvalget har derfor ikke ment at burde stille forslag herom, men finder, at menighedsrådets afgørelse

bør træffes ved almindelig stemmeflerhed. De foran nævnte hensyn bør tilgodeses af den myndighed, der skal godkende stillingens oprettelse.

Som anført i kap. 4.2.2 må beslutningen om oprettelse af en sognemedhjælperfunktion træffes ved afstemning i et fællesmøde mellem pastoratets menighedsråd. Undtagelse herfra bør kunne gøres for bestående kordegnestillinger, hvis tjenesteområde kun udgør en del af pastoratet.

Udvalget har foreslået, at der - foruden **menighedsrådets(enes)** beslutning for en sognemedhjælper - stilles krav om præstens tilslutning hertil. Hvis der er ansat flere præster i et pastorat, anses det for tilstrækkeligt, at

en af præsterne tilslutter sig sognemedhjælperfunktionens oprettelse. Tilfælde, hvor kun en af et pastorats præster vil benytte sig af sognemedhjælperen, vil naturligvis påvirke sognemedhjælperfunktionens omfang - dette gælder i særlig grad, hvor pastoratet er opdelt i distrikter **mellem** præsterne - og tilsynsmyndigheden må ved vurdering af behovet tage hensyn hertil.

Medens som sagt en sognemedhjælperfunktions oprettelse er afhængig af tilslutning fra en præst i pastoratet, må en præst, der nyansættes i pastoratet, akceptere sognemedhjælperfunktionen, som den er udformet, og kan ikke frasige sig tilsyn med sognemedhjælperen.

Kapitel 7

Løn- og ansættelsesvilkår. Tilsyn

7.1. Ansættelsesformen.

Særlige spørgsmål om ansættelsesformen opstår kun, hvor sognemedhjælperfunktionen oprettes som en selvstændig stilling. Det er for udvalget en selvfølge, at stillingerne ikke - i hvert fald ikke for **større** erfaring haves om deres virkemåde - bør oprettes med så fast en ansættelsesform som tjenestemandsansættelse. Dette må dog ikke være til hinder for, at der som led i en kombinationsaftale, hvorefter sognemedhjælperfunktionen indregnes i en tjenestemandsstilling under en anden forvaltningsmyndighed, træffes bestemmelse om, at folkekirken skal bidrage til den pågældende tjenestemandspension.

Ansættelse bør formentlig ske på vilkår efter funktionærloven. Såfremt der senere etableres en forhandlingsberettiget organisation, vil overenskomst eventuelt kunne indgås.

Det må påregnes, at en del stillinger oprettes til bestemte opgaver. I sådanne **tilfælde** bør stillingen oprettes for en bestemt periode.

Hvor stillingsindhold af sognemedhjælperkarakter henlægges til en kirkefunktionærstilling, vil dette stillingsindhold blive omfattet af den pågældendes almindelige ansættelsesform.

7.2. Lønniveauet.

Lønniveauet bør afpasses til uddannelsesniveauet, det arbejde, der kan forventes til stillingen, og det ansvar, der er forbundet hermed.

For så vidt angår uddannelsesniveauet for kateketstillingen, er der med den uddannelsesplan, der foreligger i kap. 8, tilstræbt et niveau, som ligger mellem det, der er fastlagt for seminariernes linieuddannelse af folkeskolelærere i faget kristendomskundskab/religion, og det niveau, der er fastlagt for præster, som er uddannet i henhold til lov af 17.

marts 1971 om afhjælpning af præstemangel.

Det arbejde, der skal kunne henlægges til kateketstillingen, omfatter bl. a. såvel egentligt religionspædagogisk arbejde blandt børn og unge som kirkelig undervisning af voksne, og indebærer i væsentlig grad et selvstændigt ansvar for denne undervisnings tilrettelæggelse og udførelse.

Uddannelsen som sogneassistent er foreslået tilrettelagt på et lavere niveau.

En stor del af stillingerne både som kateket og som sogneassistent vil formodentlig være deltidsstillinger og aflønning bør ske med en til beskæftigelsesgraden svarende del af den fulde løn.

7.3. Andre ansættelsesvilkår.

De opgaver, der foreslås henlagt til sognemedhjælperstillingen, vil i nogle tilfælde nødvendiggøre, at der stilles *kontor* til rådighed eller tillægges sognemedhjælperen *kontorholdsgodtgørelse*.

Tilsvarende gælder *telefon* og *telefongodtgørelse*.

Bestemmelse om, at de fornødne udgifter hertil kan afholdes af kirkekassen, må optages i det almindelige lønningsregulativ for sognemedhjælperne. I regulativet må endvidere optages en bestemmelse om, at sognemedhjælperen har *tavshedspligt* med hensyn til de forhold, som han i medfør af stillingen bliver bekendt med, og hvis hemmeligholdelse ifølge sagens natur er påkrævet eller bliver den pågældende foreskrevet.

For så vidt angår andre løn- og ansættelsesforhold, som f. eks. løn under sygdom, under fravær på grund af barnefødsel, indkaldelse til militærtjeneste, ferier, fridage, ombud, konstitution m. m. bør de almindeligt for kirkefunktionærer gældende regler følges.

7.4. Lønberegning m. v.

Det foreslås, at lønberegning og lønreguleringer henlægges til stiftsøvrigheden, og at det tillige pålægges stiftsøvrigheden at påse, at ansættelsesbetingelserne er opfyldt.

Denne ordning svarer til, hvad der er gældende - eller foreslået - for en del af kirkefunktionærerne, og er motiveret i samme hensyn.

7.5. Tilsynet med sognemedhjælperen.

Da sognemedhjælperens tjenstlige forpligtelser i hovedsagen består i at være præsten til medhjælp i dennes arbejde, må præsten føre det daglige tilsyn med dette arbejde. Præsten vil have ansvaret for sognemedhjælperens varetagelse af sin stilling over for sin tilsynsmyndighed - biskoppen, der derfor gennem sit tilsyn med præsten vil have (over)tilsyn med sognemedhjælperen.

I de tilfælde, hvor flere præster i et sogn ønsker at gøre brug af en sognemedhjælper, må tilsynet deles mellem vedkommende præster. Er der tale om et fællesarbejde - hjælp for præsterne under et - således, at det ikke er muligt at udskille de enkelte præsters ansvar for arbejdet, træffes aftale om, hvem der skal føre tilsynet - i tilfælde af uenighed herom må tilsynet pålægges den, der har været ansat længst ved kirken.

Såfremt der til sognemedhjælperstillingen

henlægges opgaver, der allerede nu kan varetages af andre kirkefunktionærer - f. eks. hvervet som kasserer for de kirkelige kasser og hvervet som sekretær for menighedsrådet, - bør tilsynet følge de for disse hverv gældende regler.

Såfremt andre opgaver af menighedsrådet eventuelt henlægges til stillingen, må også menighedsrådet føre tilsyn hermed, dog kan tilsynet naturligvis overlades til præsten, såfremt denne er indforstået hermed.

Det må forudses, at der kan opstå tilfælde, hvor en præst ikke mere ønsker at varetage tilsynet med en sognemedhjælperes kateketfunktioner, f. eks. hvis sognemedhjælperen ikke følger præstens anvisninger eller gør dette på en måde, som efter præstens mening er til skade for samarbejdet. Præsten må da rette henvendelse til menighedsrådet om fritagelse for tilsynet. Deler menighedsrådet præstens opfattelse, bør sognemedhjælperens ansættelsesforhold bringes til ophør.

Er menighedsrådet derimod ikke enig med præster, kan tilsynet overføres til en eventuel anden præst i pastoratet. Står den mulighed ikke åben, må menighedsrådet forelægge sagen for kirkeministeriet, der derefter tager stilling til, om præstens begæring er begrundet og må tages til følge. I bekræftende fald må menighedsrådet herefter opsiges sognemedhjælperen - eller opsiges den del af stillingen, som indeholder kateketfunktionerne.

Kapitel 8.

Uddannelsen

8.1. Forkundskaber.

På grund af sognemedhjælperstillingens særlige karakter er særlige kvalifikationer nødvendige, og da der efter udvalgets mening ikke bør kræves andre forkundskaber end afsluttet folkeskole med eller uden prøve, samt nogle års erhvervspraksis eller erhvervsuddannelse, må der udformes en uddannelse, som kvalificerer til en stilling som sognemedhjælper.

Forkundskaberne hos de uddannelsessøgende vil dog formentlig være meget forskelligartede og for manges vedkommende ligge på et højere niveau end det ovenfor nævnte. Hvad især kateketstillingen angår, er det endda i høj grad ønskeligt, at der som udgangspunkt findes grundige pædagogiske kundskaber og erfaringer og helst også en betydelig teologisk indsigt. Man kunne derfor gøre sådanne fagligt relevante forkundskaber obligatoriske, som det er tilfældet i Norge, men udvalget har ikke ønsket dette, fordi man vil holde vejen åben for personer, som enten slet ikke, eller kun delvis, er i besiddelse af sådanne kundskaber forud for den særlige kateketuddannelse. Kateketstillingen og sogneassistentstillingen bør kunne søges af enhver, der kvalificerer sig gennem en relevant uddannelse.

Som følge af forkundskabernes forskellighed må uddannelsen formes dels som en hel, selvstændig uddannelse, dels som en supplerende, der godkender forhåndenværende kvalifikationer og derudover kræver de manglende kvalifikationer erhvervet ved supplerende kurser under nedenstående uddannelsesplan.

8.2. Tilrettelæggelse.

Udformningen af uddannelsesforløbet må tage hensyn til følgende forhold. En stor del af de uddannelsessøgende vil have et erhverv, som må bibeholdes under uddannel-

sen (og eventuelt også efter denne), mange vil også have familie.

Der må desuden regnes med, at de uddannelsessøgende bor spredt ud over landet, selv om en stor del formentlig vil være at finde i og omkring de større byer.

Disse forhold vil gøre det yderst vanskeligt for de fleste at deltage over en længere periode i en kontinuerlig dagundervisning, som kræver ophold i nærheden af uddannelsesstedet og derfor afbrydelse af erhvervsarbejdet og enten bopælsforandring eller fravær fra familien. Da udvalget i øvrigt mener, at der ikke vil være basis for oprettelse af en eller flere sognemedhjælperiskoler og kun kan anbefale en ordning med et minimum af institutionel opbygning og administration, vil man i det følgende se bort fra en uddannelsesform, som bygger på oprettelse af sognemedhjælperiskoler.

På grundlag af disse overvejelser vil udvalget anbefale følgende tilrettelæggelse af uddannelsen:

Uddannelsen baseres på selvstudium under vejledning.

Vejledningen kan gives enten

- a) af en lokal vejleder, hvis opgave er rådgivning og undervisning i et nærmere fastsat antal egentlige timer eller
- b) ved afholdelse af kurser, eller
- c) ved en kombination af vejledning og kursusafholdelse.

Ad a). En sådan studievejlederordning har vist sig særdeles brugbar under kirkeministeriets særudanneise til præsteembede i folkekirken, hvor de studerende også er »hjemstavnsbundne«. Beskikkelse til studievejleder gælder for en enkelt (eller nogle få) tilmeldte og kun for den (de) uddannelsessøgendes normerede studietid (3 år).

Ad b). Afholdelse af kurser kan ske:

Ved kursus arrangeret af sogne-medhjælperordningens ledelse, se punkt 8, eller ved eksisterende uddannelsesinstitutioner, som enten allerede har egnede fagkurser på deres program eller vil oprette sådanne inden for rammerne af deres fagområde. Udvalget tænker i første række her på landets seminarier, som har nogenlunde landsdækkende spredning, men også Danmarks Lærerhøjskole, universiteterne, diakonskoler og folkehøjskoler med udvidet undervisning m. m. bør nævnes. Her er flere muligheder: week-end kurser, aftenkurser over en kortere periode med 2 ugentlige kursusaftener å 2-3 timers undervisning eller intensive 3-ugers (evt. 14-dages) kurser, fortrinsvis henlagt til den almindelige ferieperiode.

I betragtning af de uddannelsessøgendes ovenfor omtalte almindelige forhold finder udvalget, at en studievejlederordning, suppleret med et eller to årlige 3-ugers kursus, vil kunne yde den bedst mulige vejledning og undervisning til støtte for selv- og hjemmestudiet. Et alternativ til 3-ugers kursus er deltagelse i specialkurser i pædagogik på et seminarium eller i omsorgsarbejde på en diakonskole.

I uddannelsesprogrammet må indgå elementer af praktik, især i sociale og pædagogiske fag. Behovet herfor kunne imødekommes med en lokal - dog ikke hjemsognets - præst som studievejleder og adgang til under hans vejledning at deltage i vedkommende sogns (dog ikke hjemsognets) kirkelige sognearbejde.

8.3. To uddannelsesmodeller.

Delingen af sogne-medhjælperstillingen i to: kateket og sogneassistent medfører opstilling af to uddannelsesmodeller, en for kateketen og en for sogneassistenten. De to modeller har dog - svarende til de to sider af sogne-medhjælperbegrebet - så meget fælles, at sogneassistentmodellen er identisk med basistrinet i kateketuddannelsen.

De to modeller er også gyldige i tilfælde af, at sogne-medhjælperfunktionerne ikke henlægges til selvstændige stillinger, men indkorporeres i allerede bestående - fortrinsvis kirkelige - stillinger.

Modellerne gælder for personer uden særlige forkundskaber. Findes særlige forkund-

skaber, erhvervet ved anden relevant uddannelse og/eller praksis, kan sådanne - efter nærmere regler, som fastsættes af det centrale råd (se punkt 8: administration og ledelse), ækvivalere med tilsvarende dele af sogne-medhjælperuddannelsen.

Eksempel: En folkeskolelærer med liniefaget kristendom/religion kan opnå reduktion i de teologiske fag, især i bibelkundskab.

8.4. Et forslag til skemalægning.

Et uddannelsesår opdeles i tre trimestre å 3 måneder samt 3 måneder uden planlagt undervisning. De 3 trimestre fordeles således, regnet fra 1. september:

1. trimester: september - november
2. trimester: januar - marts
3. trimester: april - juni

Frie måneder bliver således december, juli og august, som reserveres til særlige studieformål (f. eks. praktik) og selvstudium.

Denne opdeling letter overblikket over fagenes indbyrdes omfang og de enkelte fagkravs tidsfølge inden for faggrupperne. Desuden medfører den, at uddannelsen naturligt kan påbegyndes (og afsluttes) tre gange om året: 1. september, 1. januar og 1. april. Den tilgrundliggende studie- og kursusenhed bliver således 3 måneder.

8.5. Uddannelsens varighed.

Sogneassistentuddannelsen normeres til 3 trimestre (9 måneder, når studiet påbegyndes 1. september, ellers 12 måneder). Kateketuddannelsen normeres til 7 trimestre (= 2¹/₂ år). Heraf er de 3 første trimestre (= basistrinet) identisk med sogneassistentuddannelsen.

8.6. Fag og fagenes fordeling på trimestre.

Alle fag hører hjemme i en af de tre følgende faggrupper:

1. Teologiske fag.
2. Pædagogiske og tilhørende psykologiske fag.
3. Sociale fag.

Når den teologiske faggruppe - som det vil ses af den følgende oversigt over fagfordelingen - indtager en så fremtrædende plads, skyldes det, at såvel kateketen som sogneassistenten virker på præstens vegne og

dermed står under et kirkeligt tilsyn (se kap. 7.5.). Dertil kommer for kateketens vedkommende, at han må have et grundigt kendskab til Det nye Testaments vigtigste skrifter.

Blandt teologiens mange fag lægges hovedvægten derfor på nytestamentlig tekstlæsning med fortolkning, samt folkekirkens

evangelisk-lutherske bekendelse, troslære, gudstjeneste og salmebog.

Det kan tilføjes, at det hos mange uddannelsessøgende formentlig vil skorte mest på teologiske forkundskaber.

Angående de pædagogiske og sociale fag se efterfølgende fagfordeling.

Kateketuddannelsen

1. trimester:

Teologi	Bibelkundskab I Kirkekundskab	Bibelhistorie Det nye Testamente I Folkekirkens organisation og administration Folkekirkelige foreninger og arbejdsgrupper
---------	----------------------------------	---

2. trimester:

Pædagogik	Introduktion til pædagogikken Børne- og ungdomspsykologi
Sociale fag	Samfundsorientering Sociallovgivning Omsorgsarbejde for ældre

3. trimester:

Teologi	Bibelkundskab II Troslære I	Det gamle Testamente Katekismen Salmebogen Gudstjenesten
---------	--------------------------------	---

4. trimester:

Teologi	Bibelkundskab III Troslære II	Det nye Testamente
---------	----------------------------------	--------------------

5. trimester:

Pædagogik	Religionspædagogik Pædagogisk psykologi
Teologi	Kirkehistorie Konfessionskundskab

6. trimester:

Teologi	Bibelkundskab IV Troslære III Salmekundskab	Det nye Testamente
---------	---	--------------------

7. trimester:

Teologi	Etik Livsanskuelse
Psykologi	Pastorallære

Sogneassistentuddannelsen

Denne uddannelse er som nævnt identisk med de 3 første trimestre af kateketuddannelsen. Det fremgår af fagfordelingsskemaet, at det er nødvendigt for en sogneassistent at have et elementært kendskab til bibelen, folkekirkens evangelisk-lutherske kristendomsforståelse, dens gudstjeneste, organisation og administration. En indsigt i pædagogikkens og børne- og ungdomspsykologiens begyndelsesgrunde vil være en god støtte for en sogneassistent som leder af børne- og ungdomsklubber o. lign., ligesom de sociale fag kan komme til nytte under omsorgsarbejde (besøgstjeneste).

Af hensyn til sogneassistentens virksomhed som leder af ungdomsklubber o.a. er deltagelse i et lederkursus under fritidsloven hensigtsmæssigt.

8.7. Prøver.

Såvel sogneassistent- som kateketstudiet afsluttes med en prøve i de under denne uddannelse læste fag. En kateketstuderende kan dele prøven i 2, henholdsvis efter 3. og 7. trimester.

Angående reduktion i pensum se ovenfor punkt 3.

Prøverne er mundtlige.

Prøve afholdes efter behov i tilslutning til et trimester. Prøver afholdes, når der foreligger tilmeldelse 1 måned før prøvens afholdelse.

Der gives bedømmelserne: bestået - ikke

bestået.

Man kan indstille sig 3 gange til den samme prøve.

Det centrale udvalg (se punkt 8.) nedsætter en eksamenskommission, som foretager prøverne.

8.8. Administration og ledelse.

Udvalget kan ikke anbefale, at der ved etableringen af en sognemedhjælperordning oprettes nye institutioner eller en omfattende administration, men en ansvarlig ledelse er naturligvis uundværlig. Udvalgets forslag er følgende:

Der oprettes *et centralt udvalg* samt for hvert stift *et stiftsudvalg*.

Det centrale udvalg har ansvar for studieordning og afholdelse af prøver, stiftsudvalgene for tilrettelæggelse af kursusvirksomhed og beskikkelse af studievejledere.

Det centrale udvalg nedsættes af kirkeministeren. Udvalget består af i alt 5 medlemmer, herunder en biskop, der tillige er formand for udvalget, samt 4 andre medlemmer, som besidder særlig sagkundskab på de fagområder, der indgår i uddannelsen.

Hvert stiftsudvalg består af 5 medlemmer med stiftets biskop som formand og fire andre af landemodet udpegede medlemmer, heraf 2 medlemmer som repræsentanter for stiftets menigheder og 2 medlemmer med særlig indsigt i de fagområder, der indgår i uddannelsen.

Kapitel 9.

Økonomiske konsekvenser af en sognemedhjælperordning

9.1. Lønudgifter.

9.1.1. Lønudgifternes afholdelse.

Udgifterne til løn i forbindelse med de hidtil - uden for folkekirkens officielle rammer - etablerede sognemedhjælperordninger har helt overvejende været afholdt gennem frivillige bidrag. Ligeledes har de forslag til sognemedhjælperordninger, der har været fremsat fra forskellig side - bortset fra strukturkommissionens forslag - næsten alle indebåret, at lønnen blev afholdt dels over den kirkelige ligning, dels i større eller mindre omfang ved frivillige bidrag.

Der indgik i udvalgets behovsundersøgelse et spørgsmål om, hvorvidt en sognemedhjælper løn bør afholdes helt eller kun delvis af lokale kirkelige midler. Besvarelserne viste et overvejende flertal - stigende med pastoratets størrelse - for, at lønnen bør afholdes helt af lokale kirkelige midler.

Udvalget deler denne opfattelse. Det ligger allerede forudsætningsvis i det forslag til fastlæggelse af sognemedhjælperfunktionerne, som man netop bl. a. har søgt afgrænset i forhold til det frivillige kirkelige arbejde, jfr. kap. 4.3. Udvalget har tilstræbt at definere en sognemedhjælperfunktion, der rummes inden for folkekirkens officielle rammer, og hvortil udgifterne må afholdes af folkekirkens offentlige midler.

Udvalget anser det ikke for rimeligt at stille forslag om forøgelse af statens tilskud til folkekirken i dette øjemed, hvorfor der ikke er nogen mulighed for at afholde lønudgifterne af statskassen.

Efter principperne for den traditionelle fordeling af folkekirkens udgifter mellem fællesfonden og de lokale kirkelige kasser bør udgifter vedrørende sognemedhjælpere afholdes af de lokale kirkelige kasser. Gan-

ske vist er sognemedhjælperfunktionerne afledet af præsteembedet - hvad ikke mindst gælder kateketfunktionen - men det gælder også for kirkebetjeningen, at den i væsentlige funktioner er til hjælp for præsten i hans tjeneste. Her kan også henvises til bestemmelsen i lov om folkekirkens lønningsvæsen m. m. § 34 stk. 3, hvorefter konfirmandmedhjælp aflønnes af den lokale præstelønningskasse. Samstemmende hermed er der heller ikke tale om refusion af fællesfonden til kirkekasserne af kvotatillæg til organister for medvirken ved konfirmandundervisningen.

Udvalget foreslår herefter udgifterne i forbindelse med en sognemedhjælperordning afholdt af pastoratets kirkekasser. Når kirkekasserne - og ikke præstelønningskasserne - foreslås, skyldes det, at kordegens løn afholdes af kirkekasserne, og at en væsentlig del af sognemedhjælperfunktionen må forventes varetaget i forbindelse med **kordegne**-stillingerne. En refusionsordning kirkekasserne imellem i pastoratet kan næppe antages at give vanskeligheder.

9.1.2. Antal stillinger.

Behovsundersøgelsen giver ikke direkte nogen oplysning om, hvor mange sognemedhjælperstillinger, der er behov for, da det var overladt menighedsrådsmedlemmeme som enkeltpersoner at besvare skemaets spørgsmål om behovet. Herved får man ikke kendskab til, hvorledes en afstemning i menighedsrådet ville være faldet ud, hvis medlemmerne i et menighedsrådsmøde skulle have truffet beslutning om ansættelse af en **sognemedhjælper**¹⁾.

I forbindelse med den statistiske bearbejdelse af spørgeskemaerne fortoges imidlertid en såkaldt fiktiv afstemning²⁾ henholdsvis inden for de enkelte sogne og inden for de

¹⁾ Om grunden til valg af fremgangsmåde ved behovsundersøgelsen se kap. 3.1.

²⁾ Se herom bilag 1 side 118.

pastorater, der var omfattet af undersøgelsen. Denne afstemning blev foretaget, fordi man fandt, at det kunne være relevant at danne sig et skøn over, hvorledes resultatet angående selve behovet for en sognemedhjælper ville falde ud, når man betragtede de enkelte menighedsråd som svarenheder. Der blev i den af Danmarks Statistik udarbejdede rapport over behovsundersøgelsen taget stærkt forbehold over for at drage nogen vidtgående konklusion på grundlag af den foretagne fiktive afstemning. Det blev imidlertid anført, at den strenge procedure, der var fulgt ved afstemningen, antagelig giver et mere negativt billede af behovet for sognemedhjælper end virkeligheden.

Den fiktive afstemning blev bl. a. foretaget for 462 *pastoraters* vedkommende. Resultatet var, at der - efter de af statistikkerne fastsatte strenge kriterier i 220 af 462 pastorater var flertal for en sognemedhjælperordning, medens der i 213 pastorater var flertal imod, og i 29 pastorater stemmelighed. I disse tal indgår pastorater af alle størrelser.

Den positive tendens er stærkere jo større henholdsvis sognene eller pastoraterne er. Således viste den fiktive afstemning i *sogne*, at i sogne med 5.000 indbyggere og derover var der i 154 sogne flertal for en *sogne*-medhjælperordning, i 80 sogne flertal imod og i 15 sogne stemmelighed. Denne undersøgelse viste igen, at i sogne under 3.000 indbyggere dominerer sogne med flertal imod sognemedhjælper, medens det modsatte er tilfældet i sogne på over 3.000 indbyggere.

Tager man alene pastorater i størrelsen 3.000 indbyggere og derover, viste den fiktive afstemning, at 209 af 333 pastorater havde behov for en sognemedhjælper, eller ca. 62 pct.

Tillader man sig at tage den fiktive pastoraatsafstemning som udgangspunkt, må man altså regne med, at der i en eller anden form er behov for sognemedhjælper i ca. 60 pct. af alle pastorater på over 3.000 indbyggere.

Pastoraternes folketal fordelte sig pr. 1/1 1977 således:

Folketal.	Antal pastorater:
3.000- 3.999	111
4.000- 4.999	76
5.000- 5.999	68
6.000- 6.999	53
7.000- 7.999	38

8.000- 8.999	40
9.000- 9.999	30
10.000-10.999	25
11.000-11.999	21
12.000-12.999	18
13.000-13.999	8
14.000-14.999	20
15.000-15.999	10
16.000 og derover	13

I alt 531

Ud fra den fiktive afstemning i pastorater på over 3.000 indbyggere skulle der således være et skønnet behov for sognemedhjælper i ca. 60 pct. af disse 531 pastorater, altså i ca. 320 pastorater.

Sammenholder man dette forhold med, at der ifølge den **beretning** af 20. november 1978, som kirkeministeriets udvalg af 14. januar 1971 har afgivet vedrørende **kordegnestillingerne**, pr. 1. januar 1977 var ansat kordegn i 293 af disse sogne, og at der ved gennemførelse af udvalgets forslag vil være mulighed for ca. 344 kordegnestillinger, kan man heraf slutte, at det vil være muligt at få varetaget sognemedhjælperfunktioner ved kordegne i stort set alle pastorater, hvor der er behov.

Det skal igen bemærkes, at de ovenstående tal er behæftet med mange usikkerhedsmomenter. En ting er, at man trods alle disse usikkerhedsmomenter kan skønne, at der, såfremt sogneassistentfunktioner gøres til et generelt indhold i kordegnestillingen, vil kunne ske en vis afhjælpning af behovet i de sogne, hvor det største behov er fundet. En anden ting er, at det ikke er muligt at udtale sig om arten og omfanget af de sognemedhjælperfunktioner, der ønskes varetaget i de enkelte pastorater, således at man herudfra kan beregne antallet af henholdsvis kateket/sogneassistentstillinger og omfanget af henholdsvis heltids/deltidsbeskæftigelse. Ud fra behovsundersøgelsen kan man dog skønne, at behovet for varetagelse af henholdsvis kateketfunktioner og sogneassistentfunktioner er nogenlunde lige stort, men med en **overvægt** i menighedsrådene på sogneassistentfunktionerne, medens der er mindst behov for varetagelse af administrative funktioner.

Det man kan gisne om, er, at de samlede lønudgifter til kordegne vil stige - ikke så meget i forhold til de nuværende lønninger

som i forhold til de udgifter, der vil blive konsekvensen af en gennemførelse af det forslag, som kirkeministeriets udvalg af 14. januar 1971 har fremsat. Herudover synes de udgifter, der vil være forbundet med gennemførelsen af nærværende udvalgs forslag at blive moderate.

9.2. Udgifter til uddannelse.

9.2.1. Udgifter til efteruddannelse.

Man skal foreslå, at udgifter til efteruddannelse af kordegne med henblik på varetagelse af kateketfunktioner afholdes af kirkekassen i lighed med, hvad der er gældende for kirkefunktionærs efteruddannelse i øvrigt, samt at der bevilges kordegnen tjenestefrihed med løn i fornødent omfang.

9.2.2. Udgifter ved etablering af en uddannelse for sognemedhjælpere.

Uddannelsen må tilbydes vederlagsfrit. Det kan med rimelighed forudses, at kurser kan etableres på seminarier uden særskilt udgift for folkekirken. Derimod vil der muligvis kunne opstå udgifter i forbindelse med etablering af kurser ved andre institutioner. Ligeledes må der nok påregnes udgifter ved afholdelse af prøver og i hvert fald i forbindelse med etablering af en studievejlederordning.

Et nærmere skøn over udgifterne lader sig ikke opstille, forinden uddannelsen er lagt i faste rammer.

Udvalget foreslår, at den fornødne hjemmel til at afholde udgifterne tilvejebringes af præsteembedernes fællesfond.

Kapitel 10

Sammenfatning af udvalgets forslag

10.1. Yderligere præstestillinger. Hjelpepræster.

Udvalget anbefaler, at kirkeministeriet tager sin praksis med hensyn til oprettelse af præstestillinger - herunder hjelpepræstestillinger - op til overvejelse på det grundlag, som foreligger i den foretagne behovsundersøgelse (bilag 1). De heri konstaterede behov for såvel kirkelig undervisning som omsorgsarbejde antages i vid udstrækning at være opstået af en vis mangel på præstelig arbejdskraft i de større pastorater og vil derfor kunne afhjælpes ved oprettelse af heltids- eller deltidstillinger.

Det er endvidere udvalgets opfattelse, at en revision af præsteuddannelsen, hvorved der lægges større vægt end hidtil på den pædagogiske side af uddannelsen, yderligere ville medvirke til at gøre præsterne mere kvalificerede til at varetage af undervisningsopgaver.

10.2. Kordegnestillingen.

Udvalget indstiller, at der foretages en generel udvidelse af kordegnens tjenestepligter med:

Varetagelse af alle praktiske opgaver i forbindelse med præstens(ernes) mødearrangementer, klubvirksomhed o. lign., samt medvirken ved disse arrangementer sammen med præsten eller alene.

Varetagelse af alle praktiske opgaver i forbindelse med menighedsrådets(enes) mødearrangementer, klubvirksomhed o. lign. samt medvirken ved disse arrangementer sammen med menighedsrådet eller alene.

Pligt til at medvirke ved eller selv, efter anvisning fra præsten at holde andagter på institutioner, plejehjem, alderdomshjem m. v.

Husbesøg efter anvisning af præsten i det enkelte tilfælde.

Udvidelse af tjenestepligterne for nu ansatte kordegne foreslås betinget af kordegnens samtykke.

Udvalget anbefaler, at der skabes mulighed for at ansætte kontormedhjælp til kordegnen i registreringsarbejdet i tilfælde, hvor han ikke kan varetage både det sædvanlige kordegnearbejde og sognemedhjælperarbejdet.

Det henstilles, at der - eventuelt gennem nedsættelse af en arbejdsgruppe - søges tilrettelagt en uddannelse til kordegnestillingerne, der tager hensyn til stillingsindholdet i sin helhed, samt at der åbnes efteruddannelsesmuligheder for ansatte kordegne, jfr. side 42.

Det foreslås, at der gives menighedsrådene beføjelser til at afholde de nødvendige udgifter.

Biskoppen skal kunne dispensere fra uddannelseskrav for de nuværende kordegne.

10.3. Sognemedhjælperstillingen.**10.3.1. Kateketstillingen.*****Stillingsindhold.***

Kateketen skal - i samarbejde med præsten og på dennes ansvar - selvstændigt varetage kristendomsundervisning på folkekirkenes bekendelsesgrundlag, herunder:

Undervisning af konfirmander.

Religionspædagogisk arbejde blandt børn og unge.

Kirkelig undervisning af voksne, herunder af specielle grupper.

Undervisningen skal kunne varetages i forskellige former, f. eks. almindelig undervisning, studie kredse, foredragsrækker, situationsspil m. v.

Tjenesteområde.

Et eller flere pastorater (dog med mulighed for undtagelse herfra, hvor stillingen er kombineret med en anden stilling).

Betingelser for oprettelse af kateketstilling.

- a) Pastoratet (pastoraterne) skal (hvert) have mindst 3.000 beboere
- b) Menighedsrådets beslutning - hvis flere menighedsråd indgår i tjenesteområdet truffet på et fællesmøde - skal foreligge.
- c) Pastoratets præst - hvis flere præster, en af dem - skal samtykke i oprettelsen.
- d) Som grundlag for de under b) og c) nævnte beslutninger skal foreligge et regulativ, der udførligt opregner, hvilke opgaver der skal påhvile den pågældende.
- e) Provstiudvalget skal som ligningsmyndighed meddele godkendelse. Der gives mulighed for at påanke provstiudvalgets afgørelse til stiftsøvrigheden.
- 0 Kirkeministeriets godkendelse skal foreligge.

Ansættelsesbetingelser

- a) Sædvanligt opslag.
- b) Ansøgere skal være medlem af folkekirken.
- c) Ansøgere skal have bestået en særlig prøve eller have dispensation herfra.
- d) Der stilles ikke alderskrav.

Ansættelses- og afskedigelseskompetence.

Ansættelses- og afskedigelseskompetence foreslås tillagt menighedsrådet(ene), således som det er tilfældet for kirkefunktionærer.

I særlige tilfælde kan kirkeministeriet pålægge menighedsrådet at afskedige kateketen eller at opsig den del af stillingen, som indeholder funktioner, hvormed præsten har tilsyn, jfr. kap. 7.5.

Ansættelsesformen

Ansættelser bør formentlig ske på vilkår efter funktionærloven, indtil der eventuelt er etableret en forhandlingsberettiget organisation for sognemedhjælpere, der vil kunne medvirke ved indgåelse af aftale om en overenskomstmæssig ansættelse og aflønning.

Løn- og ansættelsesvilkår.

Løn- og ansættelsesvilkår foreslås fastsat af kirkeministeriet (finansministeriet).

Udvalget stiller ikke forslag om en bestemt løn, men skal anbefale, at lønniveauet afpasses til uddannelsesniveaut, det arbejde, der kan forventes i stillingen, og det ansvar, der er forbundet hermed. Man skal herved henlede opmærksomheden på, at uddannelsesnive-

auet for kateketfunktioner må antages at skulle ligge mellem det, der er fastlagt for seminariernes linieuddannelse af folkeskolelærere i kristendomskundskab/religion og det niveau, der er fastlagt for præster, uddannet i henhold til lov om afhjælpning af præstemangelen. Ligeledes skal bemærkes, at udvalget forudsætter, at kateketfunktionen i væsentlig grad indebærer et selvstændigt ansvar for undervisningens tilrettelæggelse og udførelse.

Andre løn- og ansættelsesforhold som f. eks. løn under sygdom, fravær på grund af barnefødsel, indkaldelse til militærtjeneste, ferie, fridage, ombud, konstitution, telefongodtgørelse m. m. bør følge de for kirkefunktionærer almindelige gældende regler.

Der må pålægges kateketen tavshedspligt med hensyn til de forhold, som han i medfør af stillingen bliver bekendt med, og hvis hemmeligholdelse ifølge sagens natur er påkrævet eller bliver den pågældende foreskrevet.

Tilsyn.

Udvalget anbefaler, at det pålægges præsten at føre det daglige tilsyn med kateketens arbejde. Hvor flere præster i et sogn ønsker at gøre brug af en kateket, må hver præst have tilsyn med kateketen i det omfang, han yder præsten medhjælp. Er der tale om hjælp for præsterne under ét, således at det ikke er muligt at udskille de enkelte præsters ansvar for arbejdet, træffes aftale om, hvem der skal føre tilsynet. I tilfælde af uenighed herom må tilsynet pålægges den præst, der har været ansat længst ved kirken.

Om præstens mulighed for at tilbagetage tilsynstilsagnet se kap. 7.5.

Lønberegning.

Det foreslås, at lønberegning og lønreguleringer henlægges til stiftsøvrigheden, og at det tillige pålægges stiftsøvrigheden at påse, at ansættelsesbetingelserne bliver opfyldt.

10.3.2. Sogneassistentstillingen.

Stillingsindhold.

Udvalget indstiller, at sogneassistentens tjenestepligter omfatter følgende opgaver:

Varetagelse af alle praktiske opgaver i forbindelse med præstens(ernes) mødearrangementer, klubvirksomhed o. lign. samt med-

virker» ved disse arrangementer sammen med præsten eller alene.

Varetagelse af alle praktiske opgaver i forbindelse med menighedsrådets (enes) mødearrangementer, klubvirksomhed o. lign. samt medvirken ved disse arrangementer sammen med menighedsrådet eller alene.

Pligt til at medvirke ved eller efter anvisning af præsten at holde andagter på institutioner, plejehjem, alderdomshjem m. v.

Husbesøg efter anvisning af præsten i det enkelte tilfælde.

Betingelser for oprettelse af sogneassistentstilling.

- a) At pastoratet (pastoraterne) har (hvert) mindst 3.000 beboere.
- b) At betingelserne for oprettelse af en kordegnestilling ikke er tilstede eller - i en overgangssituation - at kordegnen ikke ønsker at overtage disse funktioner.
- c) At menighedsrådets beslutning - hvis flere menighedsråd indgår i tjenesteområdet truffet på et fællesmøde - skal foreligge.
- d) At der som grundlag herfor udarbejdes et regulativ, der udførligt opregner, hvilke opgaver der skal påhvile den pågældende.
- e) At pastoratets præst - hvis flere præster en af disse - skal samtykke i oprettelsen, såfremt regulativet indeholder funktioner, for hvilke præsteligt tilsyn er nødvendigt.
- 0 At provstiudvalget som ligningsmyndighed meddeler godkendelse. Der gives mulighed for at påanke provstiudvalgets afgørelse til stiftsøvrigheden.

Sogneassistentstillingen i øvrigt.

Bortset fra stillingsindhold og betingelser for oprettelse af sogneassistentstilling henvises til det under pkt. 10.3.1. vedr. kateketstillingen anførte.

10.4. Mindretalsindstilling vedrørende sogneassistentstillingen.

Et mindretal (*Jakobsen og Lindegaard*) kan ikke anbefale oprettelse af selvstændige sogneassistentstillinger, idet mindretallet finder, at assistentstillingens indhold dels er for spinkelt til at bære en ny stilling, dels allerede kan imødekommes ved omformning af bestående kordegne- og kirketjenerstillinger.

10.5. Kombination af sognemedhjælperstillinger med andre stillinger.

Som nævnt under pkt. 10.2. anser udvalget sogneassistentfunktionerne som naturligt henhørende under kordegnestillingen.

Man finder det yderligere ønskeligt, at kateketfunktioner forbindes med **kordegne**-funktioner, hvor betingelserne herfor er tilstede, samt at sogneassistentstillingen omvendt kan kombineres med kordegnefunktioner af administrativ art som kasserer og sekretær.

I det omfang de enkelte funktioner kombineres inden for forskellige stillinger, må de i øvrigt for de enkelte funktioner gældende retsregler følges.

Endeligt finder udvalget det ønskeligt, at der indgås kombinationsaftale mellem undervisningsministeriet/kirkeministeriet og Lærernes Centralorganisation efter principperne i aftale af 11. december 1978 mellem finansministeriet og Akademikernes Centralorganisation om kombinationsbeskæftigelse, således at der bliver mulighed for at kombinere lærerstillinger med kateketstillinger.

10.6. Uddannelsen.

Forkundskaber.

Såvel kateketstillingen som sogneassistentstillingen bør kunne søges af enhver, der kvalificerer sig gennem en relevant uddannelse. Da der ikke bør kræves andre forkundskaber end afsluttet folkeskole (med eller uden prøve) samt nogle års erhvervspraksis eller erhvervsuddannelse, og da forkundskaberne derfor vil være meget forskellige hos de enkelte, må uddannelsen formes dels som en hel selvstændig uddannelse, dels som en supplerende uddannelse, der godkender forhåndenværende kvalifikationer og derudover kræver de manglende kvalifikationer erhvervet ved supplerende kurser under den i kap. 8 omtalte uddannelsesplan.

Tilrettelæggelse

Udvalget skal anbefale, at uddannelsen tilrettelægges, således at den baseres på selvstudium under vejledning, og at vejledningen gives enten

- a) i form af en lokal vejleder, hvis opgave er rådgivning og undervisning i et nærmere fastsat antal ugentlige timer, eller

- b) ved afholdelse af kurser, eller
- c) ved kombination af vejledning og kursus-afholdelse.

Ad a) beskikkelse til studievejledere bør kun gælde for en enkelt (eller nogle få tilmeldte) og kun for den (de) uddannelsessøgendes normerede studietid.

Ad b) Kurser kan enten arrangeres af sogne- og medhjælperordningens ledelse eller finde sted ved eksisterende uddannelsesinstitutioner, som enten allerede har egnede fagkurser på deres program eller vil oprette sådanne inden for rammerne af deres fagområde.

To uddannelsesmodeller

Opdelingen i 2 stillingstypen kateketen og sogneassistenten, medfører, at der må opstilles 2 hertil svarende uddannelsesmodeller.

Modellerne gælder for personer uden særlige forkundskaber, men er der tale om særlige forkundskaber, erhvervet ved anden relevant uddannelse og/eller erhvervspraksis, bør vedkommende efter nærmere fastsatte regler kunne opnå reduktion for de til uddannelsen svarende dele af sogne- og medhjælperuddannelsen.

Kateketuddannelsen

Kateketuddannelsen er normeret til at vare 2½ år (= 7 trimestre), idet et uddannelsesår er inddelt i 3 trimestre. Fagene foreslås at omfatte følgende faggrupper:

1. Teologiske fag.
2. Pædagogiske fag og tilhørende psykologiske fag.
3. Sociale fag.

Udvalget lægger megen vægt på den teologiske faggruppe, især på nytestamentlig tekstlæsning med fortolkning samt folkekirkens evangelisk-lutherske bekendelse, tros- og salmebog.

Angående fagfordelingen på de enkelte trimestre henvises til kap. 8.6.

Kateketuddannelsen afsluttes med en mundtlig prøve i de under uddannelsen læste fag. En kateketstuderende kan dele prøven i to henholdsvis efter tredje og syvende trimester.

Sogneassistentuddannelsen

Sogneassistentuddannelsen er identisk med de 3 første trimestre af kateketuddannelsen. Uddannelsen vil vare 9-12 måneder afhængig af, på hvilket tidspunkt af året studiet påbegyndes.

Uddannelsen vil herefter omfatte elementært kendskab til bibelen, folkekirkens evangelisk-lutherske kristendomsforståelse, gudstjeneste, organisation og administration. Herudover gives indsigt i pædagogikkens og børne- og ungdomspsykologiens begyndelsesgrunde samt i sociallovgivningen.

Det forudsættes, at også sogneassistentuddannelsen afsluttes med en mundtlig prøve.

Kordegneuddannelsen

Der henvises til udvalgets forslag - kap. 5.2.2 og kap. 10.2 - om nedsættelse af en arbejdsgruppe, der får til opgave at tilrettelægge en uddannelse, som tager hensyn til det foreslåede stillingsindhold i sin helhed.

Prøver

Man skal anbefale, at såvel kateketstudiet som sogneassistentuddannelsen afsluttes med en prøve i de under uddannelsen læste fag.

Der kan meddeles reduktion i pensum, jfr. kap. 8.3.

Prøverne er mundtlige.

Prøverne afholdes efter behov i tilslutning til et trimester.

Prøverne afholdes, når der foreligger tilmeldelse en måned før prøvens afholdelse.

Der gives bedømmelsen: bestået - ikke bestået.

Man kan indstille sig 3 gange til samme prøve.

Prøverne foretages ved en af det centrale udvalg (jfr. nedenfor) nedsat eksamenskommission.

Administration og ledelse af uddannelsen

Udvalget skal anbefale, at der af kirkemissionen nedsættes et centralt udvalg bestående af i alt 5 medlemmer, herunder en biskop, der tillige er formand for udvalget, samt 4 andre medlemmer, der besidder særlig sagkundskab på de områder, der indgår i uddannelsen.

Det centrale udvalg skal have til opgave dels at tilrettelægge en studieordning, dels at nedsætte en eksamenskommission, som lader afholde prøver.

Endvidere skal udvalget anbefale, at der for hvert stift nedsættes et stiftsudvalg, der består af 5 medlemmer med stiftets biskop som formand og 4 andre af landemodet udpegede medlemmer, heraf 2 medlemmer som repræsentanter for stiftets menigheder og 2

medlemmer med særlig indsigt i de fagområder, der indgår i **uddannelsen**.

Stiftsudvalgene skal foretage tilrettelæggelsen af kursusvirksomhed og beskikkelse af **studievejledere**.

Kapitel 11.

Tillæg vedr. sekretærbistand til præster

I forbindelse med udvalgets undersøgelse af, hvilke opgaver menighedsråd og præster har behov for at få udført ved antaget medhjælp, er det konstateret, at der i et vist omfang er behov for sekretærbistand omfattende administrative opgaver såsom bl. a. kasserervirksomhed for de kirkelige kasser, sekretærbistand for menighedsrådet, sekretærbistand til præsten og ministerialbogsførelse. Besvarelsenerne viste, at dette behov ikke - som behovet for varetagelse af andre sognemedhjælperopgaver - stiger med sognenes indbyggertal, men - med enkelte afvigelser - har den modsatte tendens, altså at behovet er faldende med stigende indbyggertal.

Denne tendens har sin naturlige forklaring i, at der i sogne med et indbyggertal på omkring 7-8.000 og derover ofte vil blive ansat endnu en præst, og at sogne af denne størrelsesorden ofte vil ansætte en kordegn, der tillige i mangfoldige tilfælde varetager hvervet som kasserer og sekretær for menighedsrådet.

Som nævnt side 39, har også det under kirkeministeriets udvalg af 14. januar 1971 nedsatte underudvalg i sin beretning af 20. november 1978 erkendt, at der i sogne med et indbyggertal på under 5.000 kan være et udtalt behov for medhjælp til præsten i registreringsarbejdet.

Nærværende udvalg finder, at der bør tages hensyn til det konstaterede behov for medhjælp til ovennævnte administrative opgaver også i tilfælde, hvor betingelserne for oprettelse af en sognemedhjælperstilling ikke er til stede, d.v.s. i sogne på under 3.000 indbyggere.

Der er dog allerede efter gældende regler mulighed for at antage lønnet medhjælp til hvervet som kasserer for de kirkelige kasser og sekretær for menighedsrådet. Tilbage er imidlertid behovet for sekretærbistand til præsten og medhjælp til ministerialbogsførelsen, hvilke opgaver efter udvalgets opfattelse ikke er typiske sognemedhjælperfunktioner.

Betingelserne for ansættelse af sekretærmehhjælp til præsterne må være, at præstens arbejdstid er af et sådant omfang, at den strækker sig ud over den normale arbejdstid, og at præsten foretrækker denne form for aflastning fremfor ansættelse af en teologisk medhjælp (hjælpepræst).

Man skal anbefale, at ansættelse af sekretærbistand til præsten sker efter samme regler som ansættelse af medhjælp til konfirmandundervisning efter præstelønningslovens § 34, således at biskoppen efter indstilling fra vedkommende menighedsråd og præst kan meddele tilladelse hertil. Det forudsættes, at biskoppen godkender omfanget af den bistand, der bevilges.

Sognemedhjælper- og konfirmandundersøgelse 1975

Rapport over den af Kirkeministeriets Sognemedhjælperudvalg foranstaltede undersøgelse.

Ved lic. teol. Jørgen Thorgaard¹⁾

København, juli 1976.

Indholdsfortegnelse

	Side
Indledning om undersøgelsens baggrund, hensigt og gennemførelse	66
Spørgeskema A om sognemedhjælperbehovet og dets indhold	69
Spørgeskema B om ikke-præstelige embeder	113
Spørgeskema C om konfirmandhold	142
Sogne- og pastoratsafstemninger	118
Bilag 1: skema A	125
Bilag 2: skema B	137
Bilag 3: skema C	142
Bilag 4: Opgørelse af besvarelsesprocenter	143

¹⁾ enkelte afsnit i indledningen dog ved cand. oecon. Isak Isaksen

Indledning om undersøgelsens baggrund, hensigt og gennemførelse

Det af kirkeministeren nedsatte udvalg, der skal undersøge behovet for oprettelse af en sognemedhjælperstilling i den danske folkekirke, bad i begyndelsen af 1975 denne rapport forfatter være rådgiver i forbindelse med foretagelsen af en undersøgelse af det faktiske behov for en sådan stilling.

På en række møder i begyndelsen af 1975 fremlagde udvalget de problemer, medlemmerne ønskede klarlagt i undersøgelsen. Man ville have kendskab til det faktiske behovs omfang. Man ville vide, hvad menighederne i givet fald ville bruge en sognemedhjælper til, hvordan vedkommende skulle være uddannet, og hvordan vedkommende skulle ansættes og aflønnes.

Desuden ønskede udvalget et nøjere kendskab til, i hvilket omfang administrative funktioner for menighedsråd udføres af ansatte kordegne, kasserere og sekretærer. Man ville vide, hvordan sådanne var ansatte og aflønnede.

Man besluttede at anmode Danmarks Statistiks Servicekontor om at forestå den praktiske gennemførelse af undersøgelsen i samarbejde med kirkeministeriet og rapportens forfatter. To af kontorets medarbejdere, cand.polit. Lene Skotte og cand.oecon. Isak Isaksen, blev derfor på et tidligt tidspunkt inddraget i forberedelsesarbejdet, således at de kunne medvirke ved en udformning af spørgeskemaerne, der ville være hensigtsmæssig ved den senere kodning og databehandling.

De to problemområder blev herefter operationaliserede i henholdsvis spørgeskema A og spørgeskema B, se bilag 1 og 2.

Senere på foråret besluttede udvalget at foretage en undersøgelse af konfirmandundervisningsforholdene i tilslutning til sognemedhjælperundersøgelsen. Undersøgelsen af konfirmandundervisningsforholdene har berøring med udvalgets kommissorium, for så vidt det pædagogiske område kan forventes at være et væsentligt felt af en eventuel sognemedhjælper funktion.

Beslutningen om at foretage en undersøgelse af forholdene vedrørende konfirmandundervisningsforholdene blev truffet for sent

til, at skemaet kunne indgå i den prøveundersøgelse, som for skemaerne A og B's vedkommende fandt sted i april-maj 1975. Det har således ikke gennemgået samme justeringsproces som disse to. Under særlig hensyntagen til præsteforeningsmedlemmernes ønsker har man foretaget den skemaredaktion, hvis resultat foreligger som skema C, jfr. bilag 3. Spørgsmålene vedrører konfirmandundervisningens kvantitative data, for så vidt angår antal børn og hold, undervisningsagenter, undervisningslokaler, undervisningsperioder og klassetrin for undervisningen.

Sideløbende med skemaarbejdet diskuterede man omfanget af de respondenter, der skulle indgå i undersøgelsen.

Man var med hensyn til sognemedhjælperundersøgelsen interesseret i at høre synspunkter og få beskrivelser fra et bredt udsnit af præster og menighedsrådsmedlemmer i den danske folkekirke. Man diskuterede i den forbindelse forskellige fremgangsmåder: Udtage et sociologisk repræsentativt udsnit af alle menighedsrådsmedlemmer og præster i hele landet; spørge menighedsrådsmedlemmer og præster i et enkelt stift; spørge menighedsrådsmedlemmer og præster i enkelte stifter; vælge sidste fremgangsmåde, men supplere med alle særligt store pastorater i hele landet.

Man valgte den sidste fremgangsmåde. Udvalget valgte at betragte de enkelte menighedsrådsmedlemmer og de enkelte præster som svarenheder. Ved at gøre enkeltpersoner til svarenhed eliminerer man nemlig mange forvridninger som erfaringsmæssigt kan opstå, hvor kollektivet er svarenhed. Samtidig ville man supplerende betragte det enkelte menighedsråd som svarenhed, jfr. afsnittet pag. 107-112.

Man bestemte sig for i alt tre undersøgelsesenheder: Alle valgte menighedsrådsmedlemmer samt præster i Ribe og Helsingør stifter, og desuden i alle pastorater med et indbyggertal på over 5000 i de øvrige stifter. De to stifter adskiller sig geografisk og urbaniseringsmæssigt så klart fra hinanden, at de kan betragtes som sociologiske modpoler i stiftsbilledet. Man kunne i tilslutning hertil forvente, at de også ville fremvise et polart

billede i synet på behovet for en sognemedhjælper. Desuden ville man medtage de særligt store pastorater ud fra en formening om, at der i disse ville være tale om et særligt udtalt behov.

Undersøgelsen bekræfter i nogen grad, som det vil fremgå, at de to stifter er polare i synspunkterne. Med nogen forsigtighed kan man derfor betragte resultaterne fra disse to stifter som nogenlunde repræsentativt for menighedsrådsmedlemmer og præster i landet som helhed. Gruppen af særligt store pastorater indgår naturligvis ikke i denne tilnærmelsesvis repræsentativitet.

På denne baggrund kan vi bestemme undersøgelsens hensigt således:

Den har en vejledende funktion for det af kirkeminister Kresten Damsgaard nedsatte udvalg. Et bredt udsnit af valgte menighedsrådsmedlemmer og præster i den danske folkekirke skal give udtryk for deres vurdering af behovet for sognemedhjælper i deres egne menigheder samt tage stilling til strukturelle og funktionelle problemer i forbindelse med eventuel oprettelse af sådanne stillinger i folkekirken (skema A, side 125-136). Desuden skal undersøgelsen indsamle oplysninger om aflønningsforhold i forbindelse med administrative funktioner i de undersøgte enheder (skema B side 137-141). Endelig skal undersøgelsen kaste et særligt lys over ét af en sognemedhjælperinstitutions særlige arbejdsområder: konfirmandundervisningen.

Herefter følger en redegørelse¹⁾ for undersøgelsens gennemførelse:

På grundlag af erfaringer indvundet ved en prøveundersøgelse i april-maj 1975 gennemførtes i oktober og november måned 1975 den egentlige sognemedhjælperundersøgelse. I tilknytning til sognemedhjælperundersøgelsen blev der samtidigt gennemført en spørgeskemaundersøgelse vedrørende konfirmandundervisningen omfattende de samme pastorater, som var udvalgt til sognemedhjælperundersøgelsen.

Til undersøgelserne benyttedes følgende 3 skemaer:

Skema A til besvarelse hos valgte menighedsrådsmedlemmer og præster i de udvalgte pastorater (sogne).

Skema B til besvarelse hos formanden for menighedsrådet.

Skema C til besvarelse hos sognepræsten i samråd med eventuelle andre præster i pastoratet.

På grundlag af den af udvalget fastlagte ramme for undersøgelserne blev der udsendt spørgeskemaer til følgende pastorater:

1) Alle pastorater i Helsingør stift (109 pastorater).

2) Alle pastorater i Ribe stift (136 pastorater).

3) Alle øvrige pastorater i landet med over 5.000 indbyggere ved folketællingen 9. november 1970 (221 pastorater).

Der blev i alt udsendt 8.045 skemaer fordelt på:

6.170 A-skemaer til valgte menighedsrådsmedlemmer.

800 A-skemaer til præster.

609 B-skemaer.

466 C-skemaer.

Udsendelsen af spørgeskemaerne med følgeskrivelser blev foretaget af Kirkeministeriet den 10. oktober 1975 på følgende måde:

A-skemaerne til de valgte menighedsrådsmedlemmer og B-skemaerne til menighedsrådsformændene blev samlet sendt til menighedsrådets formand, der herefter fordelte A-skemaerne (med tilhørende kuvert). Formanden var ansvarlig for indsamling af medlemmernes skemaer (i lukket kuvert) og indsendelse af skemaerne (samlet) til Kirkeministeriet. Indsendelsesfristen var fastsat til 17. november, altså en 5 ugers besvarelsesfrist.

Præsterne, som i deres egenskab af fødte menighedsrådsmedlemmer, skulle besvare skema A, fik dette tilsendt direkte. Præsternes besvarelse skulle omfatte hele pastoratet, hvorimod de valgte medlemmers besvarelse skulle gå på sognet. Endvidere fik sognepræsten tilsendt et skema C, der skulle besvares i samråd med eventuelle øvrige præster i pastoratet.

Denne udsendelsesprocedure fungerede særdeles tilfredsstillende, idet der ved udsendelsen af de godt 8.000 skemaer stort set ikke var tale om hverken fejladresseringer eller manglende skemaer i forsendelserne.

Besvarelsesfristen var fastsat til 5 uger og indenfor denne tidsfrist indkom en væsentlig andel (ca. 60 pct.) af de udsendte skemaer. Da der ved besvarelsesfristens udløb dagligt indkom et betydeligt antal skemaer, blev det

¹⁾ ved cand. oecon. Isak Isaksen

aftalt at udskyde rykningen. Først den 9. december blev der foretaget en skriftlig rykning (Helsingør stift dog telefonisk), idet der alene blev sendt en rykkerskrivelse til de præster, hvorfra man manglede besvarelser, samt til de menighedsrådsformænd, som overhovedet ikke havde indsendt A-skemaer.

Ved undersøgelsen indkom i alt 87 pct. af de udsendte skemaer, jfr. bilag 4, men da en del af spørgeskemaerne var ubesvarede blev den opnåede svarprocent lidt lavere, nemlig 84 pct. En besvarelsesprocent af denne størrelsesorden må anses for værende særdeles tilfredsstillende.

Den procentvise andel af indkomne A-skemaer fra de valgte menighedsrådsmedlemmer og fra præsterne var henholdsvis 85 pct. og 92½ pct., medens den tilsvarende procentvise andel af de besvarede skemaer var 81 pct. og 91 pct. Selv om der er tale om en absolut tilfredsstillende svarprocent fra de valgte medlemmers side, er der dog tale om en bemærkelsesværdig forskel i svarprocenten for de to grupper.

Baggrunden for præsternes højere besvarelse må sikkert søges i følgende forhold:

1) der er for deres vedkommende tale om en direkte personlig tilsendelse af spørgeskemaet (i modsætning til de valgte menige medlemmer, som er anonyme i forhold til Kirkeministeriet, og hvor et afleveret blank skema tillige er anonymt i forhold til formanden);

2) præster, som ikke havde indsendt skema A, blev rykket - modsat blev der kun foretaget rykning af de menighedsrådsformænd, der overhovedet ikke havde indsendt

A-skemaer;

3) man må forvente, at præsterne gennemgående har et større kendskab og dermed også en større tilbøjelighed til at udtrykke deres meninger om undersøgelsens problemstillinger.

4) præster er tjenstligt forpligtet til at udfylde skemaet, der er fremsendt af Kirkeministeriet.

Med hensyn til både skema B og skema C er der i begge tilfælde tale om nogle bemærkelsesværdigt høje besvarelsesprocenter på omkring 95 pct. En væsentlig grund hertil må sikkert søges i det forhold, at der i begge tilfælde er tale om spørgsmål af ren objektiv karakter, medens skema A indeholder flere spørgsmål af mere »opinionsagtig« tilsnit. Endvidere havde det måske også betydning, at den personkreds, der skulle besvare skema B og C, i mange tilfælde også var ansvarlig for indsendelse af skema A.

I den nu følgende analyse af undersøgelsens resultater gennemgår vi spørgsmål for spørgsmål i de tre skemaer. (Rapportens afsnit om undersøgelsen vedrørende konfirmandundervisningsforhold (skema C) er særskilt afgivet til Kirkeministeriet, jfr. udvalgets betænkning side 8, og medtages derfor ikke her (udvalgets bemærkning)). Resultatbeskrivelsen har til hensigt at forelægge resultaterne, som de er, og ikke at drage konklusioner, som er udvalgets opgave. Af samme grund foretages ingen sammenfatning af resultaterne, da der allerede i noget sådant ville være tale om oplæg til en beslutningsprocedure.

Spørgeskema A om sognemedhjælperbehovet og dets indhold

Kvaliteten i besvarelserne af skema A har været absolut tilfredsstillende, idet stort set alle skemaer er korrekt udfyldte og næsten ingen spørgsmål synes at være blevet misforstået. Indsættelse af ekstra mellemtekster m.v. har medført en betydelig højere besvarelse af de spørgsmål, der i for mange tilfælde var ubesvarede ved prøveundersøgelsen.

De komplicerede første spørgsmål (1-5) i skema A blev i store træk besvaret tilfredsstillende, selv om der var problem med behandlingen af spørgsmålene i følgende tilfælde:

- 1) Spørgsmål 1 var besvaret med nej og spørgsmål 2, 3 eller 4 var besvaret med ja. I disse tilfælde blev nej'et i spørgsmål 1 prioriteret fremfor et eventuelt ja i et af de følgende tre spørgsmål.
- 2) Skema A var ubesvaret bortset fra at der under bemærkninger (spørgsmål 19)

tydeligt var anført, at man i princippet syntes, at en sognemedhjælperordning var en udmærket foranstaltning i større sogne (pastorater) men ikke nødvendigt i ens eget lille sogn (pastorat). I disse tilfælde er spørgsmål 1 behandlet som værende besvaret nej, og skemaet medtaget blandt besvarede skemaer.

Med henblik på læsningen af de følgende tabeller bemærkes i øvrigt følgende:

»AB« står overalt for absolutte tal, og »PR« står for procenttal. Procenttallene er hele tal og skal læses vandret, hvorved deres sum normalt - men når der er tale om hele tal ikke nødvendigvis - bliver 100. Procenttallene skal i mange tilfælde tolkes varsomt, nemlig hvor de er baserede på få besvarelser.

Sidestillede stjerner i en tabelrubrik angiver, at der ikke kan foretages procentberegninger, da der ingen besvarelser er inden for den pågældende svarkategori.

Spørgsmål 1:

Mener De, at der er behov for en sognemedhjælper i Deres menighed?

Tabel 1: Valgte menighedsrådsmedlemmer.

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Helsingør stift

Sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0	0	6	100	0	0	0	0	6
500- 1000	23	28	51	63	7	9	0	0	81
1000- 2000	52	43	62	52	6	5	0	0	120
2000- 3000	21	32	40	61	5	8	0	0	66
3000- 5000	72	58	45	36	8	6	0	0	125
5000- 7000	83	50	78	47	5	3	0	0	166
7000-10000	131	63	67	32	11	5	0	0	209
10000-12000	80	71	26	23	6	5	0	0	112
12000-15000	97	65	44	29	9	6	0	0	150
15000-	98	81	21	17	2	2	0	0	121
Totalt	657	57	440	38	59	5	0	0	1156

Ribe stift

Sognestørrelse (indbyggere)

- 500	25	11	179	80	20	9	0	0	224
500- 1000	58	16	286	80	15	4	0	0	359
1000- 2000	65	17	295	78	18	5	0	0	378
2000- 3000	51	41	67	54	7	6	0	0	125
3000- 5000	20	48	19	45	3	7	0	0	42
5000- 7000	32	56	24	42	1	2	0	0	57
7000-10000	26	51	20	39	5	10	0	0	51
10000-12000	16	41	21	54	2	5	0	0	39
12000-15000	0	**	0	***	0	***	0	*	0
15000-	7	50	5	36	2	14	0	0	14
Totalt	300	23	916	71	73	6	0	0	1289

Øvrige stifter

Sognestørrelse (indbyggere)

- 500	13	32	27	67	0	0	0	0	40
500- 1000	12	17	51	74	6	9	0	0	69
1000- 2000	15	44	17	50	2	6	0	0	34
2000- 3000	2	29	5	71	0	0	0	0	7
3000- 5000	24	47	21	41	6	12	0	0	51
5000- 7000	330	61	166	31	42	8	0	0	538
7000-10000	484	61	236	30	77	10	0	0	797
10000-12000	332	69	118	24	34	7	0	0	484
12000-15000	213	62	104	30	24	7	0	0	341
15000-	133	65	53	26	19	9	0	0	205
Totalt	1558	61	798	31	210	8	0	0	2566

Alle stifter

Sognestørrelse (indbyggere)

- 500	38	14	212	79	20	7	0	0	270
500- 1000	93	18	388	76	28	6	0	0	509
1000- 2000	132	25	374	70	26	5	0	0	532
2000- 3000	74	37	112	57	12	6	0	0	198
3000- 5000	116	53	85	39	17	8	0	0	218
5000- 7000	445	58	268	35	48	6	0	0	761
7000-10000	641	61	323	31	93	9	0	0	1057
10000-12000	428	67	165	26	42	7	0	0	635
12000-15000	310	63	148	30	33	7	0	0	491
15000-	238	70	79	23	23	7	0	0	340
Totalt	2515	50	2154	43	342	7	0	0	5011

De valgte menighedsrådsmedlemmer i Helsingør stift rummer som helhed et tydeligt flertal for, at der er behov for en sognemedhjælper i menighederne. 57 pct finder et behov, mens 38 pct. ikke mener, et sådant behov foreligger. Bemærkelsesværdigt få er i tvivl, kun 5 pct.

En nærmere betragtning af tallene afslører hurtigt en nøje sammenhæng mellem holdningen og sognestørrelsen. I de små sogne er der et flertal, som siger nej - ikke til noget

generelt spørgsmål om behovet for sogne medhjælpere, men til spørgsmålet om noget behov i deres eget - lille - sogn. Tendensen skifter klart på 3.000 indbyggergrænsen. Når sognestørrelsen er over denne grænse, er der et klart flertal af de valgte menighedsrådsmedlemmer, som finder et behov. Selv om tendensen ikke følger en ubrudt stigende kurve, er det tydeligt, at behovet vokser med sognestørrelsen.

I Ribe stift er billedet vendt. Som helhed foreligger en meget klar afvisning af noget behov. Af 1289 besvarere siger 916 eller 71 pct. nej, mens kun 300 valgte menighedsrådsmedlemmer eller 23 pct. siger ja.

Også i Ribe stift spiller sognestørrelsen ind. Også her er 3000 indbygger-grænsen et vendepunkt, men ikke et vendepunkt af samme radikale karakter som i Helsingør stift.

For det første er langt de fleste af Ribe-besvarerne valgt i sogne på mindre end 3000 indbyggere. Deres negative holdning tæller derfor meget stærkt i helhedsbilledet. Det modsatte er tilfældet i Helsingør stift.

For det andet er holdningsskiftet ikke nær så markant i Ribe som i Helsingør. Ja-procenten går ikke i nogen gruppe højere end til 56 (5000-7000 indbyggere), mens den i Helsingør går helt op til 81 (over 15.000 indbyggere). En enkelt af stor-sognegrupperne (10.000-12.000 indbyggere) har ovenikøbet flertal for nej.

Selv om sognestørrelsen hævder sig som en bestemmende faktor for behovs-vurderingen, er den ikke eneførendende. Man kunne formode, at et kirkeligt eller folkeligt særkende i Ribe stift har gjort sig gældende, idet tendensen i de øvrige stifter bekræfter resultaterne i Helsingør stift. Undersøgelsen giver dog ikke mulighed for en klar præcisering af, hvorvidt Helsingør stift i henseende til undersøgelsens problem er mere typisk for landet som helhed end Ribe stift, idet alle sogne under »øvrige stifter« findes inden for gruppen af store pastorater (over 5000 indbyggere).

Man kan derfor indskrænke sig til den foreløbige konklusion, at valgte menighedsrådsmedlemmer i sogne indenfor Helsingør og Ribe stifter på under 3000 indbyggere har et flertal, som ikke mener, de i deres menigheder har behov for sognemedhjælpere, mens valgte menighedsrådsmedlemmer i sogne på over 3000 har et flertal, der mener det modsatte. Denne holdningstilkendegivelsesafhængighed af sognestørrelsen - jo større sogn desto større positiv holdning til sognemedhjælper-behovet - er mere udtalt i Helsingør stift end i Ribe stift. Sammenhængen hermed er behovet betydeligt stærkere udbredt i Helsingør stift end i Ribe stift, også når man holder sognestørrelsesfaktoren konstant.

Man kan desuden fastslå, at der i de pastorater, som tæller over 5000 indbyggere, er et klart flertal for sognemedhjælper-behovet blandt de valgte menighedsrådsmedlemmer i sogne på mere end 3000 indbyggere. Når man betragter den totale fordeling af alle 5011 besvarere, stiger behovet i en næsten ubrudt kurve sammen med sognestørrelsen.

Man skal ved vurderingen af totalprocenttallene (50 for ja og 43 for nej) naturligvis være opmærksom på, at der foreligger en overrepræsentation af større sogne, idet alle sogne i Danmark inden for pastorater med 5000 eller flere indbyggere er medtaget, mens sogne inden for pastorater med under 5000 indbyggere kun er medtaget for Ribe og Helsingør stifters vedkommende. Også ved senere tabeller skal man have dette forhold for øje.

Tabel 1 a: Præster.

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
<i>Helsingør stift</i>									
<i>Pastoratstør. (indbyggere)</i>									
— 500	0	***	0	***	0		0	***	0
500— 1000	0	***	0	***	0	**	0	***	0
1000— 2000	1	10	9	90	0	0	0	0	10
2000— 3000	5	63	3	38	0	0	0	0	8
3000— 5000	8	53	7	47	0	0	0	0	15
5000— 7000	14	67	7	33	0	0	0	0	21
7000—10000	20	65	10	32	1	3	0	0	31
10000—12000	11	73	4	27	0	0	0	0	15

12000–15000	17	65	7	27	2	8	0	0	26
15000–	29	85	3	9	2	6	0	0	34
Totalt	105	66	50	31	5	3	0	0	160

*Ribe stift**Pastoratstør. (indbyggere)*

– 500	0	0	3	100	0	0	0	0	3
500– 1000	0	0	14	93	1	7	0	0	15
1000– 2000	10	20	39	76	2	4	0	0	51
2000– 3000	10	36	18	64	0	0	0	0	28
3000– 5000	7	47	7	47	1	7	0	0	15
5000– 7000	3	43	4	57	0	0	0	0	7
7000–10000	5	45	6	55	0	0	0	0	11
10000–12000	1	17	5	83	0	0	0	0	6
12000–15000	0	***	0	***	0	**	0	***	0
15000–	0	0	1	50	1	50	0	0	2
Totalt	36	26	97	70	5	4	0	0	138

*Øvrige stifter**Pastoratstør. (indbyggere)*

– 500	0	***	0	***	0	**	0	***	0
500– 1000	0	***	0	***	0	**	0	***	0
1000– 2000	0	***	0	***	0	**	0	***	0
2000– 3000	0	***	0	***	0	**	0	***	0
3000– 5000	1	50	1	50	0	0	0	0	2
5000– 7000	72	79	18	20	1	1	0	0	91
7000–10000	91	71	29	22	9	7	0	0	129
10000–12000	68	81	13	15	3	4	0	0	84
12000–15000	67	84	10	13	3	4	0	0	80
15000–	28	64	13	30	3	7	0	0	44
Totalt	327	76	84	20	19	4	0	0	430

*Alle stifter**Pastoratstør. (indbyggere)*

– 500	0	0	3	100	0	0	0	0	3
500– 1000	0	0	14	93	1	7	0	0	15
1000– 2000	11	18	48	79	2	3	0	0	61
2000– 3000	15	42	21	58	0	0	0	0	36
3000– 5000	16	50	15	47	1	3	0	0	32
5000– 7000	89	75	29	24	1	1	0	0	119
7000–10000	116	68	45	26	10	6	0	0	171
10000–12000	80	76	22	21	3	3	0	0	105
12000–15000	84	79	17	16	5	5	0	0	106
15000–	57	71	17	21	6	7	0	0	80
Totalt	468	64	231	32	29	4	0	0	728

Også for præsterne i Helsingør stift spiller indbyggertallet en rolle for synet på benovet for sognemedhjælpere: Jo større pastorat man er ansat i, desto mere tilbøjelig er man til at svare ja på det stillede spørgsmål. Korrelationens stabilitet er dog beskeden på

grund af det beskedne antal besvarere i hver enkelt rubrik.

Ser man på totaltallet for Helsingør stift, bekræftes tendensen fra de valgte menighedsrådsmedlemmer, idet den positive holdning blandt præsterne er endnu større: 66 pct for og 31 pct. imod (for de valgte menigheds-

rådsmedlemmer var de tilsvarende procenttal 57 og 38).

Hos Helsingør-præsterne foregår skiftet fra negativt til positivt flertal allerede ved 2000 indbygger-grænsen, men basistallene er for små til nogen egentlig slutning.

Præsterne i Ribe stift frembyder et meget ufortolkeligt billede. Totalfordelingen: 26 pct. ja og 70 pct. nej, svarer næsten helt nøjagtigt til fordelingen blandt stiftets valgte menighedsrådsmedlemmer, hvor de tilsvarende procenttal var 23 og 71. Men for præsteres vedkommende optræder pastoratsstørrelsen ikke som nogen behovsforklarende faktor. Det bemærkes, at ingen størrelsesgruppe har flertal for positiv holdning. I et enkelt tilfælde (3000–5000 indbyggere) er der paritet.

Såfremt det er rigtigt, at størrelsesfaktoren i Ribe stift forstyrres indflydelsesmæssigt af kirkelige og folkelige mønstre, som unddrager sig nærmere analyse i denne undersøgelse, kan sådanne opinionsfaktorer altså skønnes at være endnu mere udbredte blandt præster end blandt valgte menighedsrådsmedlemmer.

Sådanne skøn giver naturligvis kun mening med basis i en teori om, at den kirkelige enhedsstørrelse er en faktor, der påvirker

behovsvurderingen. At det forholder sig således, dokumenterer materialet imidlertid som helhed ganske klart.

I stor-pastoraterne er der et meget betydeligt flertal blandt præsterne for **sogne**-medhjælpere: 76 pct. ja mod kun 20 pct. nej, jfr. 61-31 blandt valgte menighedsrådsmedlemmer.

Også i tabellen over alle stifter finder man et tydeligt flertal: 64 pct. ja mod 32 pct. nej. Her var fordelingen hos valgte menighedsrådsmedlemmer 50 - 43. Præsterne ser altså i betydeligt større omfang et behov for **sogne**-medhjælpere. En del af forklaringen herpå kunne være, at præsterne gennemgående svarer for større enheder (pastorater) end de valgte rådsmedlemmer (sogne). Hvis man imidlertid sammenligner de to gruppers besvarelser inden for samme størrelsesgruppe (sognestørrelse/pastoratsstørrelse), er der gennemgående en større andel af præster end valgte, der svarer positivt i alle størrelsesgrupper fra 5000 indbyggere og opefter, jfr. tabel 1 og 1 a.

Tabellen over alle stifter bekræfter også størrelsesfaktorens betydning samt den tidligere noterede deling ved 3000 indbyggergrænsen, her ved pastoratsstørrelsen.

*Tabel 1 b: Valgte menighedsrådsmedlemmer.
fordeling efter stifter.*

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
Københavns stift	525	63	224	27	88	11	0	0	837
Helsingør stift	657	57	440	38	59	5	0	0	1156
Roskilde stift	171	59	96	33	23	8	0	0	290
Loll.-Falster stift	23	59	14	36	2	5	0	0	39
Fyns stift	122	48	105	42	25	10	0	0	252
Ålborg stift	291	66	120	27	27	6	0	0	438
Viborg stift	160	57	108	39	12	4	0	0	280
Århus stift	144	72	44	22	13	6	0	0	201
Ribe stift	300	23	916	71	73	6	0	0	1289
Haderslev stift	122	53	87	38	20	9	0	0	229
Totalt	2515	50	2154	43	342	7	0	0	5011

Denne tabel viser besvarelsernes fordeling stift for stift. Man skal her erindre sig, at kun Helsingør og Ribe stifter er totale. For de

øvrige stifters vedkommende har man kun medtaget de store enheder.

Det betyder, at ja-procenten i Helsingør og Ribe er mere dækkende. Men det betyder

også, at Helsingør med 57 pct. ja, hvor de små sogne er indregnet, ser ud til at være rigtigt valgt som liggende i den positive ende af stifterne, idet stiftets tal hævder sig i forhold til stifter, hvor kun de store pastorater er talt med.

Samtidig kan det med sikkerhed fastslås, at Ribe stift i forhold til andre stifter er ekstremt negativ. Som tidligere nævnt kan den-

ne relative negativitet ikke nærmere præciseres, da vi ikke har totaltal for gruppen »øvrige stifter«.

For at få større klarhed over dette forhold, som spiller en stor rolle for vurderingen af denne undersøgelses repræsentativitet, har vi foretaget en ekstra beregning af holdningerne i alle sogne på over 5000 indbyggere.

Tabel 1 c: Valgte menighedsrådsmedlemmer i sogne med over 5.000 indbyggere

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
Københavns stift	525	63	224	27	88	11	0	0	837
Helsingør stift ..	489	65	236	31	33	4	0	0	758
Roskilde stift	167	63	77	29	22	8	0	0	266
Loll.-Falster stift	23	70	8	24	2	6	0	0	33
Fyns stift	113	53	76	36	24	11	0	0	213
Ålborg stift	268	69	102	26	20	5	0	0	390
Viborg stift	148	62	81	34	11	5	0	0	240
Århus stift	131	81	22	14	9	6	0	0	162
Ribe stift	81	50	70	43	10	6	0	0	161
Haderslev stift ..	117	52	87	39	20	9	0	0	224
Totalt	2062	63	983	30	239	7	0	0	3284

Således ser billedet altså ud, når vi holder sognestørrelsesfaktoren konstant.

Tabellen bekræfter Ribe stifts relativt laveste positive holdning, men man registrerer klart sognestørrelsesfaktorens indflydelse, når man ser, at 23 pct. positive (tabel 1 b) i totalbilledet bliver til 50 pct. positive (tabel 1 c) i de store sogne.

Helsingør ligger fortsat i den positive ende af stifterne, men vi kan nu, ved at sammenligne tabel 1 b og tabel 1 c, se, at et valg af Århus stift, måske også af Ålborg stift, sandsynligvis ville have givet et mere positivt helhedsbillede. Men da Helsingør stift er valgt ud fra geografiske og urbaniseringsmæssige hensyn også, kan man som sagt se dette valg

bekræftet med hensyn til en generel relativ positiv holdning til behovet for en sogne medhjælper.

Ser vi bort fra de to særligt undersøgte stifter, kan vi opstille de øvrige i denne rækkefølge, hvad angår positiv holdning til behovet for sognemedhjælper hos valgte menighedsrådsmedlemmer i sogne inden for pastorater på over 5.000 indbyggere: 1. Århus stift (72 pct. ja), 2. Ålborg stift (66 pct. ja), 3. Københavns stift (63 pct. ja), 4. Roskilde og Lolland-Falster stifter (59 pct. ja), 5. Viborg stift (57 pct. ja), 6. Haderslev stift (53 pct. ja) og 7. Fyns stift (48 pct. ja).

En tilsvarende fordeling af præsterne følger ikke noget væsentlig nyt til billedet.

*Tabel 1 d. Valgte menighedsrådsmedlemmer,
fordeling efter sognetype*

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
Helsingør stift									
Sognetype									
Hovedsogn, et-sgpast	485	60	293	36	36	4	0	0	814
Hovedsogn, fl-sgpast	56	48	53	46	7	6	0	0	116
Anneks sogn	64	47	60	44	11	8	0	0	135
Kirkedistrikt	52	57	34	37	5	5	0	0	91
Totalt	657	57	440	38	59	5	0	0	1156
Ribe stift									
Sognetype									
Hovedsogn, et-sgpast	113	26	302	69	20	5	0	0	435
Hovedsogn, fl-sgpast	38	14	212	81	13	5	0	0	263
Anneks sogn	39	14	219	79	18	7	0	0	276
Kirkedistrikt	110	35	183	58	22	7	0	0	315
Totalt	300	23	916	71	73	6	0	0	1289
Øvrige stifter									
Sognetype									
Hovedsogn, et-sgpast	1311	62	615	29	172	8	0	0	2098
Hovedsogn, fl-sgpast	145	66	59	27	16	7	0	0	220
Anneks sogn	38	30	77	61	11	9	0	0	126
Kirkedistrikt	64	52	47	39	11	9	0	0	122
Totalt	1558	61	798	31	210	8	0	0	2566
Alle stifter									
Sognetype									
Hovedsogn, et-sgpast	1909	57	1210	36	228	7	0	0	3347
Hovedsogn, fl-sgpast	239	40	324	54	36	6	0	0	599
Anneks sogn	141	26	356	66	40	7	0	0	537
Kirkedistrikt	226	43	264	50	38	7	0	0	528
Totalt	2515	50	2154	43	342	7	0	0	5011

I denne tabel kan vi aflæse den indflydelse, sognets status giver på behovsholdningen. Ser vi først fordelingen på »alle stifter«, viser det sig, at man finder den højeste ja-procent i et-sognspastorater (57 pct.). Den er lavest i anneks-sogne (26 pct.), mens **hovedsogne** i flersognspastorater og kirkedistrikter indtager en mellemstilling (40 pct. og 43 pct.). Det bekræfter en formodning om, at anneks-sognene trækker gennemsnittet ned; men man skal bemærke, at der kun indgår 537 anneks-sogne-besvarere i det samlede materiale, mens 3.347 af de 5.011 besvarere

er valgte menighedsrådsmedlemmer inden for hovedsogne i et -sognspastorater.

Det billede holder imidlertid ikke helt, når vi ser på opsplitningen af totalmaterialet. I gruppen af stor-pastorater i »øvrige stifter« er den positive holdning størst i kategorien »hovedsogn i flersognspastorater«. Og her træder kirkedistrikterne stærkere frem.

I Ribe stift viser det sig, at det er valgte menighedsrådsmedlemmer inden for kirkedistrikter, der trækker ja-niveauet op, mens såvel hoved- som anneks-sogne i flersognspastorater er meget negative.

I Helsingør stift bekræftes denne tendens, men indenfor en langt mere positiv radius.

Resultatet bliver, at vi finder det største behov i et-sognspastorater og kirkedistrikter,

og at der er et særligt klart behov i hovedsogne i flersognspastorater, hvor pastoraters indbyggertal er over 5.000.

Spm. 2: Mener De, at der i Deres menighed er behov for ansættelse af en sognemedhjælper til pædagogisk arbejde?

Tabel 2: Valgte menighedsrådsmedlemmer

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
Helsingør Stift									
sognestørrelse (indbyggere)									
- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	11	48	11	48	0	0	1	4	23
1.000- 2.000	41	79	6	12	1	2	4	8	52
2.000- 3.000	16	76	0	0	2	10	3	14	21
3.000- 5.000	47	65	19	26	4	6	2	3	72
5.000- 7.000	65	78	14	17	3	4	1	1	83
7.000-10.000	118	90	8	6	2	2	3	2	131
10.000-12.000	66	82	12	15	1	1	1	1	80
12.000-15.000	75	77	15	15	4	4	3	3	97
15.000-	89	91	6	6	3	3	0	0	98
Totalt	528	80	91	14	20	3	18	3	657
Ribe Stift									
sognestørrelse (indbyggere)									
- 500	19	76	4	16	0	0	2	8	25
500- 1.000	34	59	16	28	2	3	6	10	58
1.000- 2.000	53	82	7	11	2	3	3	5	65
2.000- 3.000	40	78	7	14	1	2	3	6	51
3.000- 5.000	12	60	4	20	4	20	0	0	20
5.000- 7.000	22	69	10	31	0	0	0	0	32
7.000-10.000	19	73	7	27	0	0	0	0	26
10.000-12.000	13	81	1	6	1	6	[	6	16
12.000-15.000	0	***	0	#**	0	***	0	***	0
15.000-	5	71	2	29	0	0	0	0	7
Totalt	217	72	58	19	10	3	15	5	300
Øvrige stifter									
sognestørrelse (indbyggere)									
- 500	11	85	2	15	0	0	0	0	13
500- 1.000	10	83	2	17	0	0	0	0	12
1.000- 2.000	14	93	0	0	1	7	0	0	15
2.000- 3.000	2	100	0	0	0	0	0	0	2
3.000- 5.000	16	67	4	17	2	8	2	8	24
5.000- 7.000	242	73	53	16	20	6	15	5	330
7.000-10.000	351	73	96	20	22	5	15	3	484
10.000-12.000	253	76	51	15	15	5	13	4	332
12.000-15.000	147	69	51	24	10	5	5	2	213
15.000-	111	83	14	11	4	3	4	3	133
Totalt	1.157	74	273	18	74	5	54	3	1.558

*Alle stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	30	79	6	16	0	0	2	5	38
500- 1.000	55	59	29	31	2	2	7	8	93
1.000- 2.000	108	82	13	10	4	3	7	5	132
2.000- 3.000	58	78	7	9	3	4	6	8	74
3.000- 5.000	75	65	27	23	10	9	4	3	116
5.000- 7.000	329	74	77	17	23	5	16	4	445
7.000-10.000	488	76	111	17	24	4	18	3	641
10.000-12.000	332	78	64	15	17	4	15	4	428
12.000-15.000	222	72	66	21	14	5	8	3	310
15.000-	205	86	22	9	7	3	4	2	238
Totalt	1.902	76	422	17	104	4	37	3	2.515

Den første analyse af denne tabel drejer sig om selve behovsforholdet. I en senere analyse ser vi på en opsplitning af det pædagogiske behovsindhold.

Man har valgt at specificere det forventelige indhold af en sognemedhjælper-funktion i tre hovedgrupper: Pædagogik, omsorg og sekretærbistand. Den hovedmasse af besvarende vi her får at gøre med, er naturligvis ikke *alle* undersøgelsens besvarende (5.011 valgte menighedsrådsmedlemmer), men kun halvdel, nemlig den halvdel, der på spm. 1 svarede ja (2.515 besvarende). For præsternes vedkommende skal vi operere med 468, nemlig de 64 pct. (af de i alt 728 besvarende præster), som svarede ja til spm. 1. Det er vigtigt at erindre, at de følgende analyser alene bygger på besvarelser fra dem, der for deres egne menigheds vedkommende mener, der er behov for en sognemedhjælper.

Lad os herefter se på besvarelserne, som de er stillet op i tabel 2.

Vi konstaterer et udtalt positivt udfald i alle stiftskategorier. Ja-procenterne samler sig temmelig stabilt omkring gennemsnittet: 76 pct., og kun få er i tvivl: 4 pct.

Der er i øvrigt ingen signifikante sammenhænge at påvise.

Langt de fleste af de 468 positive præster i undersøgelsen svarer ja til behovet for en sognemedhjælper til pædagogisk arbejde. Tabellen, som ikke gengives, viser totalt 402 ja (lig 86 pct.) og 53 nej (lig 11 pct.), mens 7 (lig 1 pct.) er usikre. Der er kun små og statistisk tilfældige variationer.

(Tabel 2 b, s. 79-80).

Vi kommer herefter til opsplitningen af det pædagogiske indhold.

Tabellen viser en underopdeling af spm. 2, idet man har undersøgt prioriteringen af den svarkategori, der hed: »a) Kirkelig undervisning af børn.«

Ikke mindre end 54 pct. af dem, der har sagt ja til behovet for en sognemedhjælper til pædagogisk arbejde, giver denne funktion en førsteprioritet. I Ribe stift er vi helt oppe på 61 pct., mens de to andre kategorier viser 53 pct. Lægger vi første- og anden prioriteringen sammen, når vi op på 70 pct., der rangerer denne funktion meget højt. Kun 1 pct. giver den laveste prioritet, mens 14 pct. ingen prioritet giver dem.

Tabel 2 b: Valgte menighedsrådsmedlemmer: Prioritering af kirkelig undervisning af børn hos de valgte menighedsrådsmedlemmer, der har svaret ja til behov for en sognemedhjælper til pædagogisk arbejde. *

	1. pri.		2. pri.		3. pri.		4. pri.		5. pri.		Ingen prioritet		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Helsingør Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	6	50	2	17	0	0	0	0	0	0	3	25	0	0	1	8	12
1.000- 2.000	24	53	10	22	0	0	2	4	0	0	5	11	0	0	4	9	45
2.000- 3.000	9	47	3	16	4	21	0	0	0	0	0	0	0	0	3	16	19
3.000- 5.000	31	63	6	12	4	8	0	0	0	0	6	12	0	0	2	4	49
5.000- 7.000	27	41	19	29	4	6	1	2	0	0	14	21	0	0	1	2	66
7.000-10.000	72	60	17	14	9	7	2	2	2	2	16	13	0	0	3	2	121
10.000-12.000	38	57	13	19	2	3	1	1	0	0	11	16	0	0	2	3	67
12.000-15.000	41	53	12	15	7	9	2	3	1	1	12	15	0	0	3	4	78
15.000-	39	44	19	21	17	19	2	2	1	1	10	11	0	0	1	1	89
Totalt	287	53	101	18	47	9	10	2	4	1	77	14	0	0	20	4	546

Ribe Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	9	43	4	19	1	5	1	5	0	0	3	14	0	0	3	14	21
500- 1.000	25	63	2	5	2	5	1	2	0	0	4	10	0	0	6	15	40
1.000- 2.000	34	61	4	7	0	0	2	4	0	0	13	23	0	0	3	5	56
2.000- 3.000	26	60	6	14	1	2	2	5	0	0	5	12	0	0	3	7	43
3.000- 5.000	8	67	2	17	1	8	0	0	0	0	1	8	0	0	0	0	12
5.000- 7.000	14	64	2	9	0	0	1	5	1	5	3	14	0	0	1	5	22
7.000-10.000	13	68	4	21	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	0	0	19
10.000-12.000	9	64	3	21	0	0	0	0	0	0	1	7	0	0	1	7	14
12.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
15.000-	3	60	1	20	0	0	0	0	0	0	1	20	0	0	0	0	5
Totalt	141	61	28	12	5	2	8	3	1	0	32	14	0	0	17	7	232

	1. pri.		2. pri.		3. pri.		4. pri.		5. pri.		Ingen prioritet		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Øvrige stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	6	55	1	9	1	9	1	9	0	0	2	18	0	0	0	0	11
500- 1.000	6	60	1	10	0	0	1	10	0	0	2	20	0	0	0	0	10
1.000- 2.000	3	21	4	29	0	0	0	0	0	0	7	50	0	0	0	0	14
2.000- 3.000	2	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
3.000- 5.000	4	22	4	22	1	6	1	6	0	0	6	33	0	0	2	11	18
5.000-7.000	138	54	37	14	16	6	9	4	4	2	32	12	0	0	21	8	257
7.000-10.000	202	55	57	16	26	7	7	2	9	2	47	13	0	0	18	5	366
10.000-12.000	162	61	41	15	12	5	4	2	2	1	30	11	0	0	15	6	266
12.000-15.000	66	43	29	19	14	9	6	4	3	2	27	18	0	0	7	5	152
15.000-	56	49	21	18	9	8	5	4	1	1	18	16	0	0	5	4	115
Totalt	645	53	195	16	79	7	34	3	19	2	171	14	0	0	68	6	1.211

Alle stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	15	47	5	16	2	6	2	6	0	0	5	16	0	0	3	9	32
500- 1.000	37	60	5	8	2	3	2	3	0	0	9	15	0	0	7	11	62
1.000-2.000	61	53	18	16	0	0	4	3	0	0	25	22	0	0	7	6	115
2.000- 3.000	37	58	9	14	5	8	2	3	0	0	5	8	0	0	6	9	64
3.000- 5.000	43	54	12	15	6	8	1	1	0	0	13	16	0	0	4	5	79
5.000-7.000	179	52	58	17	20	6	11	3	5	1	49	14	0	0	23	7	345
7.000-10.000	287	57	78	15	35	7	10	2	11	2	64	13	0	0	21	4	506
10.000-12.000	209	60	57	16	14	4	5	1	2	1	42	12	0	0	18	5	347
12.000-15.000	107	47	41	18	21	9	8	3	4	2	39	17	0	0	10	4	230
15.000-	98	47	41	20	26	12	7	3	2	1	29	14	0	0	6	3	209
Totalt	1.073	54	324	16	131	7	52	3	24	1	280	14	0	0	105	5	1.989

Vi kan altså slutte, at kirkelig undervisning af børn indtager en hovedstilling i **sogne-**medhjælperens funktion for dem, der siger ja til behovet for en sognemedhjælper til pædagogisk arbejde.

Tabel 2 c side 81-82:

Denne tabel, der rummer en procentuel fordeling af de valgte menighedsrådsmedlemmer, der har sagt ja til den pædagogiske funktion, bekræfter, at kirkelig undervisning af børn er den absolutte hovedsag i **sogne-**medhjælperens pædagogiske arbejde for de valgte menighedsrådsmedlemmer. På andenpladsen kommer en kirkelig undervisning af unge i 14-18 års alderen. Det er bemærkelsesværdigt, at konfirmandundervisningshjælpen må nøjes med en tredjeprioritering. Man noterer således, at hver tredje besvarer simpelthen ikke har givet denne funktion nogen prioritet. På fjerdepladsen, men langt nede i rækken, kommer kirkelig voksenundervisning, tæt fulgt af uddannelse af frivillige kirkelige hjælpere.

Vi kan i denne prioritering læse, at kritikken af folkeskolens undervisning i kristendom er slået stærkt igennem hos de valgte menighedsrådsmedlemmer, men at det samme ikke kan siges om en af mange registreret krise inden for konfirmandundervisningen. Det synes at være en udbredt grundholdning, at til konfirmandundervisningen »har vi jo en«, men undervisningen af børn og unge er en påtrængende opgave, hvortil hjælp er fornøden.

Tabel 2 d side 82:

Hos præsterne forstærkes tendensen hos de valgte menighedsrådsmedlemmer. Her er

vi helt oppe på 61 pct. i førsteprioriteringen af børneundervisning.

Der er dog en interessant nuance, hvad angår konfirmandundervisningshjælpen. Tilsyneladende - hvad angår selve førsteprioriteringen - indtager den tredjepladsen som hos de valgte menighedsrådsmedlemmer. Men ser vi på fordelingen af de øvrige prioriteringer, ser det samlede prioritetsbillede hos præsterne således ud: 1: Børn, 2: Unge, 3: Voksne, 4: Konfirmander, 5: Kirkelige hjælpere.

Når også præsterne, som kender konfirmandundervisningsproblemerne til daglig, prioriterer de andre opgaver over dette område, har vi et tydeligt kendetegn på, at hele undervisningsproblemet føles meget belastende for besvarerne af begge kategorier, og at det udgør en tungtvejende faktor i den positive holdning til oprettelse af et embede som sognemedhjælper.

Spørgsmålet har vist sig meget velegnet til at aftegne såvel et kirkeligt problemområde som en angivelse af et hovedindhold i et eventuelt nyt kirkeligt embede.

Havde området ikke været følt problematiseret, havde det enkleste og intellektuelt mindst krævende været at pege på et kendt område: Konfirmandundervisningen, hvis akutte problematisering desuden er kendt. Men der har været endnu mere påtrængende emner.

Med henblik på læsningen af tabellerne 2 c og 2 d bemærkes, at når man summerer inden for de enkelte prioriteter, altså lodret, får man normalt et tal, der er forskelligt fra 100. Det skyldes dels muligheden for **side-**ordnet prioritering, dels muligheden for at undlade prioritering.

Tabel 2 c: Prioritering af alle arbejdsområder inden for det pædagogiske arbejde - hos de valgte menighedsrådsmedlemmer, der har svaret ja til behov for en sognemedhjælper til pædagogisk arbejde

Procenttal

Arbejdsområde	1. pri.	2. pri.	3. pri.	4. pri.	5. pri.	Ingen prioritet	Ved ikke/uoplyst	Totalt
Kirkelig undervisning af børn	54	16	7	3	1	14	5	100
Hjælp til konfirmandundervisningen	29	10	9	9	5	32	5	100

Kirkelig undervisning
af unge i 14-18 års

alderen	29	23	16	5	1	21	5	100
Kirkelig voksenundervisning .	14	9	16	15	6	36	5	100
Uddannelse af frivillige kirkelige hjælpere ...	14	6	10	9	10	45	5	100

Tabel 2 d: Prioritering af alle arbejdsområder inden for det pædagogiske arbejde hos de præster, der har svaret ja til behov for en sognemedhjælper til pædagogisk arbejde.

Procenttal

Arbejdsområde	1. pri.	2. pri.	3. pri.	4. pri.	5. pri.	Ingen prioritet	Ved ik- ke/ uoplyst	Totalt
Kirkelig undervisning af børn	61	16	7	4	1	9	1	100
Hjælp til konfirmand- undervisningen	32	8	6	10	7	36	1	100
Kirkelig undervisning af unge i 14-18 års alderen	32	22	16	6	1	22	1	100
Kirkelig voksenundervisning .	24	14	18	12	7	25	1	100
Uddannelse af frivillige kirkelige hjælpere ...	19	8	10	11	10	40	1	100

Spm. 3: Mener De, at der i Deres menighed er behov for ansættelse af en sognemedhjælper til varetagelse af omsorgsarbejde, der ikke falder ind under den sociale bistandslovgivning?

Tabel 3: Valgte menighedsrådsmedlemmer

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Helsingør Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	13	57	6	26	1	4	3	13	23
1.000- 2.000	33	63	13	25	4	8	2	4	52
2.000- 3.000	16	76	2	10	2	10	1	5	21
3.000- 5.000	54	75	12	17	4	6	2	3	72
5.000- 7.000	54	65	22	27	5	6	2	2	83
7.000-10.000	103	79	16	12	11	8	1	1	131
10.000-12.000	67	84	7	9	5	6	1	1	80
12.000-15.000	71	73	19	20	4	4	3	3	97
15.000-	80	82	14	14	3	3	1	1	98
Totalt	491	75	111	17	39	6	16	2	657

*Ribe Stift**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	17	68	4	16	1	4	3	12	25
500-1.000	36	62	16	28	4	7	2	3	58
1.000-2.000	48	74	10	15	5	8	2	3	65
2.000-3.000	37	73	10	20	2	4	2	4	51
3.000- 5.000	15	75	3	15	2	10	0	0	20
5.000- 7.000	24	75	6	19	1	3	1	3	32
7.000-10.000	17	65	7	27	2	8	0	0	26
10.000-12.000	12	75	3	19	1	6	0	0	16
12.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
15.000-	7	100	0	0	0	0	0	0	7
Totalt	213	71	59	20	18	6	10	3	300

*Øvrige stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	9	69	1	8	2	15	1	8	13
500- 1.000	8	67	3	25	0	0	1	8	12
1.000-2.000	6	40	5	33	3	20	1	7	15
2.000-3.000	2	100	0	0	0	0	0	0	2
3.000- 5.000	15	63	4	17	4	17	1	4	24
5.000- 7.000	276	84	35	11	11	3	8	2	330
7.000-10.000	426	88	32	7	15	3	11	2	484
10.000-12.000	277	83	36	11	15	5	4	1	332
12.000-15.000	176	83	23	11	8	4	6	3	213
15.000-	113	85	14	11	6	5	0	0	133
Totalt	1.308	84	153	10	64	4	73	2	1.558

*Alle stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	26	68	5	13	3	8	4	11	38
500- 1.000	57	61	25	27	5	5	6	6	93
1.000-2.000	87	66	28	21	12	9	5	4	132
2.000-3.000	55	74	12	16	4	5	3	4	74
3.000-5.000	84	72	19	16	10	9	3	3	116
5.000-7.000	354	80	63	14	17	4	11	2	445
7.000-10.000	546	85	55	9	28	4	12	2	641
10.000-12.000	356	83	46	11	21	5	5	1	428
12.000-15.000	247	80	42	14	12	4	9	3	310
15.000-	200	84	28	12	9	4	1	0	238
Totalt	2.012	80	323	13	121	5	59	2	2.515

Den positive holdning til omsorgsfunktionen er endnu mere udtalt end den først nævnte til pædagogfunktionen. 80 pct. svarer ja, kun 13 pct. svarer nej - til pædagogfunktionen var de tilsvarende tal 76 pct. og 17 pct. De store pastorater har den højeste ja-procent: 84 pct. - til pædagogfunktionen lå de 10 pct. lavere. Omvendt sagde 80 pct. i Helsingør stift ja til den pædagogiske funktion - til omsorgsfunktionen er procenttallet her nede på 75 pct. I Ribe stift er der ingen

forskel på synet på behovet for de to funktions områder.

For præsternes vedkommende er forholdet omvendt, idet behovet for den pædagogiske funktion her vurderes højere end den omsorgsmæssige. 76 pct. af de 468 præster siger ja til omsorgsfunktionen, mens 86 pct. af dem sagde ja til den pædagogiske funktion. Der er i alle tre stiftskategorier lavere procenttal for det omsorgsmæssige.

Tabel 3 b side 84-85:

Denne tabel viser prioriteringen af den første mulige kategori: »husbesøg, sjælesorg, anden omsorg for den enkelte«.

Den anden mulige kategori hed: »kirkeligt omsorgsarbejde i videre forstand, f. eks. møder, klubvirksomhed m. v.« Det er tydeligt, at der er størst stemning for den første af de to kategorier. Den prioriteres som højest af 73 pct. Helsingør stift ligger klart lavest, og

det kan hænge sammen med, at menighedsarbejdet i dette stift bygger på »møder, klubvirksomhed m. v.« i højere grad end for de andre stifters vedkommende.

Tabel 3 c og tabel 3 d, side 86.

De to tabeller viser, at de to besvarerkategorier prioriterer ens, men at »kirkeligt omsorgsarbejde i videre forstand« møder mest velvilje hos præsterne.

Tabel 3 b: Valgte menighedsrådsmedlemmer, der har svaret ja til behov for en sognemedhjælper til omsorgsarbejde: Deres prioritering af kategorien »husbesøg, sjælesorg, anden omsorg for den enkelte

	1.		2.		Ingen prioritet		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
Helsingør Stift											
<i>sognestørrelse (indbyggere)</i>											
- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	10	63	3	19	0	0	0	0	3	19	16
1.000- 2.000	18	51	9	26	6	17	0	0	2	6	35
2.000- 3.000	11	65	4	24	1	6	0	0	1	6	17
3.000- 5.000	37	66	9	16	7	13	0	0	3	5	56
5.000- 7.000	35	63	10	18	9	16	0	0	2	4	56
7.000-10.000	77	74	13	13	13	13	0	0	1	1	104
10.000-12.000	48	71	10	15	9	13	0	0	1	1	68
12.000-15.000	49	66	14	19	8	11	0	0	3	4	74
15.000-	39	48	23	28	18	22	0	0	1	1	81
Totalt	324	64	95	19	71	14	0	0	17	3	507
Ribe Stift											
<i>sognestørrelse (indbyggere)</i>											
- 500	12	60	4	20	1	5	0	0	3	15	20
500- 1.000	27	71	3	8	6	16	0	0	2	5	38
1.000- 2.000	39	78	4	8	5	10	0	0	2	4	50
2.000- 3.000	32	82	3	8	2	5	0	0	2	5	39
3.000- 5.000	12	80	2	13	1	7	0	0	0	0	15
5.000- 7.000	17	68	5	20	2	8	0	0	1	4	25
7.000-10.000	14	82	3	18	0	0	0	0	0	0	17
10.000-12.000	10	83	1	8	1	8	0	0	0	0	12
12.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
15.000-	5	71	1	14	1	14	0	0	0	0	7
Totalt	168	75	26	12	19	9	0	0	10	4	223

Øvrige stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	7	70	2	20	0	0	0	0	1	10	10
500- 1.000	8	89	0	0	0	0	0	0	1	11	9
1.000- 2.000	4	57	2	29	0	0	0	0	1	14	7
2.000- 3.000	2	100	0	0	0	0	0	0	0	0	2
3.000- 5.000	9	56	3	19	3	19	0	0	1	6	16
5.000- 7.000	206	73	43	15	26	9	0	0	9	3	284
7.000-10.000	345	79	57	13	22	5	0	0	13	3	437
10.000-12.000	222	79	31	11	23	8	0	0	5	2	281
12.000-15.000	138	76	18	10	17	9	1	1	8	4	182
15.000-	88	78	16	14	9	8	0	0	0	0	113
Totalt	1.029	77	172	13	100	7	1	0	39	3	1.341

Alle stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	19	63	6	20	1	3	0	0	4	13	30
500- 1.000	45	71	6	10	6	10	0	0	6	10	63
1.000- 2.000	61	66	15	16	11	12	0	0	5	5	92
2.000- 3.000	45	78	7	12	3	5	0	0	3	5	58
3.000- 5.000	58	67	14	16	11	13	0	0	4	5	87
5.000- 7.000	258	71	58	16	37	10	0	0	12	3	365
7.000-10.000	436	78	73	13	35	6	0	0	14	3	558
10.000-12.000	280	78	42	12	33	9	0	0	6	2	361
12.000-15.000	187	73	32	13	25	10	1	0	11	4	256
15.000-	132	65	40	20	28	14	0	0	1	0	201
Totalt	1.521	73	293	14	190	9	1	0	66	3	2.071

Tabel 3 c. Prioritering af arbejdsområder inden for omsorgsarbejdet – hos valgte menighedsråds-medlemmer, der har svaret ja til behov for en sognemedhjælper til omsorgsarbejde.

Procenttal

Arbejdsområder	1. pri.	2. pri.	Ingen prioritet	Ved ikke/uoplyst	Totalt
Husbesøg, sjælesorg, anden omsorg	73	14	9	3	100
Kirkeligt omsorgsarbejde i videre forstand, møder, klubvirksomhed	40	38	19	3	100

Tabel 3 d. Prioritering af arbejdsområder inden for omsorgsarbejdet – hos præster, der har svaret ja til behov for en sognemedhjælper til omsorgsarbejde.

Procenttal

Arbejdsområder	1. pri.	2. pri.	Ingen prioritet	Ved ikke/uoplyst	Totalt
Husbesøg, sjælesorg, anden omsorg	72	18	8	1	100
Kirkeligt omsorgsarbejde i videre forstand, møder, klubvirksomhed	51	36	11	1	100

Spm. 4: Mener De. at der i Deres menighed er behov for ansættelse af en *sognemedhjælper* til sekretærarbejde ?

Tabel 4: Valgte menighedsrådsmedlemmer

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
<i>Helsingør Stift</i>									
<i>sognestørrelse (indbyggere)</i>									
- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	12	52	10	43	0	0	1	4	23
1.000- 2.000	30	58	19	37	1	2	2	4	52
2.000- 3.000	9	43	7	33	2	10	3	14	21
3.000- 5.000	43	60	27	38	1	1	1	1	72
5.000- 7.000	43	52	32	39	5	6	3	4	83
7.000-10.000	64	49	57	44	5	4	5	4	131
10.000-12.000	33	41	35	44	6	7	6	7	80
12.000-15.000	46	47	37	38	12	12	2	2	97
15.000-	46	47	46	47	5	5	1	1	98
Totalt	326	50	270	41	37	6	24	4	657
<i>Ribe Stift</i>									
<i>sognestørrelse (indbyggere)</i>									
- 500	13	52	6	24	5	20	1	4	25
500- 1.000	33	57	18	31	4	7	3	5	58
1.000- 2.000	23	35	31	48	6	9	5	8	65
2.000- 3.000	21	41	25	49	1	2	4	8	51
3.000- 5.000	11	55	9	45	0	0	0	0	20
5.000- 7.000	17	53	13	41	1	3	1	3	32
7.000-10.000	17	65	9	35	0	0	0	0	26
10.000-12.000	1	6	11	69	3	19	1	6	16
12.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
15.000-	2	29	4	57	1	14	0	0	7
Totalt	138	46	126	42	21	7	15	5	300
<i>Øvrige stifter</i>									
<i>sognestørrelse (indbyggere)</i>									
- 500	6	46	4	31	2	15	1	8	13
500- 1.000	4	33	6	50	0	0	2	17	12
1.000- 2.000	11	73	2	13	2	13	0	0	15
2.000- 3.000	0	0	2	100	0	0	0	0	2
3.000- 5.000	17	71	6	25	1	4	0	0	24
5.000- 7.000	130	39	159	49	26	8	15	5	330
7.000-10.000	173	36	254	52	45	9	12	2	484
10.000-12.000	129	39	169	51	25	8	9	3	332
12.000-15.000	95	45	100	47	14	7	4	2	213
15.000-	53	40	68	51	8	6	4	3	133
Totalt	618	40	770	49	123	8	47	3	1.558

*Alle stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

• 500	19	50	10	26	7	18	2	5	38
500- 1.000	49	53	34	37	4	4	6	6	93
1.000- 2.000	64	48	52	39	9	7	7	5	132
2.000- 3.000	30	41	34	46	3	4	7	9	74
3.000- 5.000	71	61	42	36	2	2	1	1	116
5.000- 7.000	190	43	204	46	32	7	19	4	445
7.000-10.000	254	40	320	50	50	8	17	3	641
10.000-12.000	163	38	215	50	34	8	16	4	428
12.000-15.000	141	45	137	44	26	8	6	2	310
15.000-	101	42	118	50	14	6	5	2	238
Totalt	1.082	43	1.166	46	181	7	86	3	2.515

Som man kan se, er der et drastisk fald i den positive holdning til sognemedhjælperfunktionerne, når vi kommer fra omsorgs- og pædagogområdet til sekretærarbejdet. På det sidste område er der flere negative (1.166 = 46 pct.) end positive (1.082 = 43 pct.) svar. Mest positiv er man i Helsingør stift (50 pct. ja mod 41 pct. nej), mindst i de store pastorer i de 8 øvrige stifter (40 pct. ja mod 49 pct. nej). Som man vil se, er det især de valgte menighedsrådsmedlemmer i store sogne, der trækker gennemsnittet ned.

Tabel 4 a side 88-89

Præsterne har en noget mere positiv opfattelse af behovet: 56 pct. af de 468 ja-sigere til selve sognemedhjælper-behovet siger ja til behov for en sekretær-funktion, mens 37 pct. siger nej. Man kunne have ventet, at det især var præsterne i de store pastorer, der var positive, men en sådan tendens angiver tallene ikke.

Man kunne af de to tabeller drage den slutning, at de valgte menighedsrådsmedlemmer synes, at præsterne selv kan varetage sekretærfunktionerne, mens præsterne af naturlige grunde ser anderledes på det. Uoverensstemmelsen kunne også bunde i manglende kendskab til menighedsarbejdets funktioner fra de valgte menighedsrådsmedlemmers side.

Det er dog mere nærliggende at antage, at besvarerne har været meget optaget af stillingens indhold og derfor i deres egen indholdsvurdering taget udgangspunkt i de sider af funktionen, der i givet tilfælde ville være rettet ud mod dem selv og deres behov. Der af de valgte menighedsrådsmedlemmers høje positive vurdering af omsorgsarbejdet, som

umiddelbart er rettet mod menighedens læge medlemmer. Det samme gælder deres næsten lige så høje vurdering af pædagog-arbejdet, men når præsterne her er endnu mere positive, hænger det sammen med, at der for deres vedkommende er tale om pligtområder, hvor de derfor registrerer et ekstraordinært behov. Sekretærfunktionerne noteres hos begge grupper lavest, men det er udpræget en mod præsternes daglige arbejde rettet funktion. Derfor reagerer de relativt mest positivt på den.

Man kan umiddelbart konkludere, at sekretærfunktionen hos de adspurgte spiller en tilbagetrædende rolle, mens reaktionen på de to først omtalte funktioner udløser en meget positiv og selektiv reaktion, der klart angiver, at undersøgelsens befolkning lægger meget stor vægt på et eventuelt sognemedhjælper-embedes omsorgsbestemte og pædagogiske indhold. Undersøgelsens anvisning er her indiskutabelt klar.

Tabel 4 b side 90-91

Af Ribe stifts 153 ja-sigere til sekretærfunktionen har 85 eller 56 pct. prioriteret denne underfunktion højest. Den har også - men med mindre styrke - fået 1. pladsen i Helsingør stift (51 pct.) og i de store pastorer (44 pct.). Jo mindre sognet er, i desto højere grad prioriterer de valgte menighedsrådsmedlemmer denne underfunktion højest.

Tabel 4 c side 92

Som man ser af tabellen, er kasserervirk-somheden skarpt forfulgt af funktionen som menighedsrådets sekretær, mens sekretærarbejdet for præsten og virkartjeneste deler en tredjeplads.

Tabel 4 d side 92

Præsterne vælger ikke kasserervirksomheden som det principale, men derimod den 4. kategori: »ministerialbogsførelse og /eller vikartjeneste ved kirkelige handlinger«. Læg-

ger man denne funktion sammen med funktionen som sekretær for præsten, der her sættes noget højere end i den foregående tabel, har vi en begrundelse for præsternes relativt højere vurdering af behovet for en sekretærfunktion.

Tabel 4 a. Præster

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
Helsingør Stift									
pastoratstørrelse (indbyggere)									
- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
1.000- 2.000	1	100	0	0	0	0	0	0	1
2.000- 3.000	5	100	0	0	0	0	0	0	5
3.000- 5.000	6	75	0	0	2	25	0	0	8
5.000- 7.000	8	57	4	29	2	14	0	0	14
7.000-10.000	15	75	5	25	0	0	0	0	20
10.000-12.000	8	73	3	27	0	0	0	0	11
12.000-15.000	11	65	6	35	0	0	0	0	17
15.000-	18	62	8	28	2	7	1	3	29
Totalt	72	69	26	25	6	6	1	1	105
Ribe Stift									
pastoratstørrelse (indbyggere)									
- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
1.000- 2.000	7	70	2	20	0	0	1	10	10
2.000- 3.000	5	50	5	50	0	0	0	0	10
3.000- 5.000	3	43	4	57	0	0	0	0	7
5.000- 7.000	2	67	1	33	0	0	0	0	3
7.000-10.000	2	40	3	60	0	0	0	0	5
10.000-12.000	0	0	1	100	0	0	0	0	1
12.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
15.000-	0	***	0	***	0	***	0	***	0
Totalt	19	53	16	44	0	0	1	3	36
Øvrige stifter									
pastoratstørrelse (indbyggere)									
- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
1.000- 2.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
2.000- 3.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
3.000- 5.000	0	0	1	100	0	0	0	0	1
5.000- 7.000	44	61	23	32	4	6	1	1	72
7.000-10.000	37	41	45	49	9	10	0	0	91
10.000-12.000	38	55	24	35	4	6	2	3	68
12.000-15.000	35	52	26	39	6	9	0	0	67
15.000-	16	57	10	36	1	4	1	4	28
Totalt	170	52	129	39	24	7	4	1	327

*Alle stifter**pastoratsstørrelse (indbyggere)*

- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
1.000- 2.000	8	73	2	18	0	0	1	9	11
2.000- 3.000	10	67	5	33	0	0	0	0	15
3.000- 5.000	9	56	5	31	2	13	0	0	16
5.000- 7.000	54	61	28	31	6	7	1	1	89
7.000-10.000	54	47	53	46	9	8	0	0	116
10.000-12.000	46	57	28	35	4	5	2	2	80
12.000-15.000	46	55	32	38	6	7	0	0	84
15.000-	34	60	18	32	3	5	2	4	57
Totalt	261	56	171	37	30	6	6	1	468

Tabel 4 b: Valgte menighedsrådsmedlemmer, der har sagt ja til behovet for en sognemedhjælper til sekretærarbejde: Deres prioritering af kasserervirksomhed ved de kirkelige kasser.

	1		2		3		4		Ingen prioritet		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
Helsingør Stift															
ognestørrelse (indbyggere)															
- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	8	62	1	8	0	0	0	0	3	23	0	0	1	8	13
1.000- 2.000	16	50	7	22	1	3	0	0	6	19	0	0	2	6	32
2.000- 3.000	8	67	1	8	0	0	0	0	0	0	0	0	3	25	12
3.000- 5.000	34	77	1	2	2	5	0	0	6	14	0	0	1	2	44
5.000- 7.000	23	50	3	7	2	4	0	0	15	33	0	0	3	7	46
7.000-10.000	27	39	6	9	8	12	1	1	22	32	0	0	5	7	69
0.000-12.000	24	62	3	8	3	8	0	0	3	8	0	0	6	15	39
2.000-15.000	20	42	6	13	2	4	5	10	13	27	0	0	2	4	48
5.000-	19	40	4	9	0	0	2	4	21	45	0	0	1	2	47
Totalt	179	51	32	9	18	5	8	2	89	25	0	0	24	7	350
Ribe Stift															
ognestørrelse (indbyggere)															
- 500	9	64	2	14	0	0	0	0	2	14	0	0	1	7	14
500- 1.000	24	67	4	11	0	0	0	0	4	11	0	0	4	11	36
1.000- 2.000	21	75	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0	6	21	28
2.000- 3.000	11	44	1	4	5	20	0	0	4	16	0	0	4	16	25
3.000- 5.000	4	36	0	0	1	9	0	0	6	55	0	0	0	0	11
5.000- 7.000	10	56	2	11	1	6	1	6	2	11	0	0	2	11	18
7.000-10.000	5	29	2	12	1	6	0	0	9	53	0	0	0	0	17
0.000-12.000	1	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	50	2
2.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
15.000-	0	0	0	0	0	0	0	0	2	100	0	0	0	0	2
Totalt	85	56	11	7	8	5	1	1	30	20	0	0	18	12	153

	1		2		3		4		Ingen prioritet		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Øvrige stifter

og størrelse (indbyggere)

- 500	2	29	1	14	1	14	0	0	2	29	0	0	1	14	7
500- 1.000	2	33	0	0	0	0	0	0	2	33	0	0	2	33	6
1.000- 2.000	5	45	2	18	1	9	2	18	1	9	0	0	0	0	11
2.000- 3.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
3.000- 5.000	9	53	1	6	1	6	1	6	5	29	0	0	0	0	17
5.000- 7.000	62	43	17	12	8	6	3	2	39	27	0	0	16	11	145
7.000-10.000	82	44	17	9	11	6	7	4	52	28	1	1	15	8	185
0.000-12.000	58	42	10	7	5	4	6	4	48	35	0	0	11	8	138
2.000-15.000	47	47	7	7	3	3	6	6	29	29	1	1	6	6	99
15.000-	24	42	5	9	3	5	0	0	21	37	0	0	4	7	57
Totalt	291	44	60	9	33	5	25	4	199	30	2	0	55	8	665

Alle stifter

og størrelse (indbyggere)

- 500	11	52	3	14	1	5	0	0	4	19	0	0	2	10	21
500- 1.000	34	62	5	9	0	0	0	0	9	16	0	0	7	13	55
1.000- 2.000	42	59	9	13	2	3	2	3	8	11	0	0	8	11	71
2.000- 3.000	19	51	2	5	5	14	0	0	4	11	0	0	7	19	37
3.000- 5.000	47	65	2	3	4	6	1	1	17	24	0	0	1	1	72
5.000- 7.000	95	45	22	11	11	5	4	2	56	27	0	0	21	10	209
7.000-10.000	114	42	25	9	20	7	8	3	83	31	1	0	20	7	271
0.000-12.000	83	46	13	7	8	4	6	3	51	28	0	0	18	10	179
2.000-15.000	67	46	13	9	5	3	11	7	42	29	1	1	8	5	147
5.000-	43	41	9	8	3	3	2	2	44	42	0	0	5	5	106
Totalt	555	48	103	9	59	5	34	3	318	27	2	0	97	8	1.168

Tabel 4 c: Prioritering af arbejdsområder inden for sekretærarbejdet – hos valgte menighedsrådsmedlemmer, der har svaret ja til behov for en sognemedhjælper til sekretærarbejde.

Procenttal

Arbejdsområder	1. pri.	2. pri.	3. pri.	4. pri.	Ingen prioritet	Ved ikke/uoplyst	Total
Kasserervirksomhed vedrørende de kirkelige kasser.....	48	9	5	3	27	8	100
Sekretærarbejde for menighedsrådet	32	21	10	4	25	8	100
Sekretærarbejde for præsten ...	26	12	11	7	36	8	100
Ministerialbogsførelse og/eller vikartjeneste ved kirkelige handlinger	25	13	11	7	36	8	100

Tabel 4 d: Prioritering af arbejdsområder inden for sekretærarbejdet – hos præster, der har svaret ja til behov for en sognemedhjælper til sekretærarbejde.

Procenttal

Arbejdsområder	1. pri.	2. pri.	3. pri.	4. pri.	Ingen prioritet	Ved ikke/uoplyst	Total
Kasserervirksomhed vedrørende de kirkelige kasser.....	42	12	9	4	30	3	100
Sekretærarbejde for menighedsrådet	27	17	17	8	28	3	100
Sekretærarbejde for præsten ...	34	15	6	11	32	3	100
Ministerialbogsførelse og/eller vikartjeneste ved kirkelige handlinger	49	14	9	3	21	3	100

Spm. 5: De har nu set på 3 mulige hovedarbejdsområder for en sognemedhjælper. Hvis De skal placere disse hovedarbejdsområder efter hvor vigtige De synes, de er, i hvilken rækkefølge vil De da placere dem?

Tabel 5: Prioritering af de tre hovedarbejdsområder – hos valgte menighedsrådsmedlemmer, der har svaret ja til en sognemedhjælper.

Procenttal

Hovedarbejdsområder	1. pri.	2. pri.	3. pri.	Ingen prioritet	Ved ikke/uoplyst	Totalt/
Pædagogisk arbejde	48	24	5	20	3	100
Omsorgsarbejde	51	26	5	15	3	100
Sekretærarbejde	18	12	22	45	3	100

Tabel 5 a: Prioritering af de tre hovedarbejdsområder – hos præster, der har svaret ja til en sognemedhjælper.

Procenttal

Hovedarbejdsområder	1. pri.	2. pri.	3. pri.	Ingen prioritet	Ved ikke/uoplyst	Totalt/
Pædagogisk arbejde	68	15	5	10	1	100
Omsorgsarbejde	37	32	10	21	1	100
Sekretærarbejde	18	19	26	36	1	100

Disse to tabeller bekræfter den foregående stærker den.
 analyses vurdering af prioriteringerne og for-

Hos de valgte menighedsrådsmedlemmer er rækkefølgen; 1: Omsorgsarbejde, 2: Pædagogisk arbejde og 3: Sekretærarbejde. Det bekræftes, at den pædagogiske funktion følger tæt på den omsorgsmæssige. Men sekretærfunktionens lavere placering forstærkes.

Hos præsterne er rækkefølgen:

1: Pædagogisk arbejde,

2: Omsorgsarbejde og 3: Sekretærarbejde.

Det bekræftes, at det pædagogiske er principalt, men denne føring forstærkes meget, når præsterne bliver bedt om en klar prioritering. Det bekræftes, at sekretærfunktionen vurderes lavest, men relativt højere end hos de valgte menighedsrådsmedlemmer.

Spm. 6: Mener De, at der er andre opgaver for sognemedhjælperen i Deres menighed?

Til dette spørgsmål svarer 18 pct. af de valgte menighedsrådsmedlemmer nej, 14 pct. svarer ja og 58 pct. ved ikke. Hos præsterne er de tilsvarende procenttal: 32 pct. nej, 15 pct. ja og 50 pct. ved ikke.

Det betyder, at man ved specificeringen af tænkelige opgaver i spørgeskemaet har ramt det erkendte behovs indhold nogenlunde inklusivt.

354 valgte menighedsrådsmedlemmer (14 pct.) og 68 præster (15 pct.) peger dog på andre opgaver end de i skemaet nævnte. Eksempler på opgaver, der nævnes flere gange, er: Konkret hjælp, hvor bistandsloven er utilstrækkelig; redaktion af kirkebladet; omsorg for enlige; ungdomsarbejde; søndagsskole; personlig kontakt ved besøg i hjem, skoler og på plejehjem.

Tabel 6 side 95

Denne tabel skal fortælle noget om sammenhængende svarmønstre hos besvarende valgte menighedsrådsmedlemmer. I analysen kan man gå frem på den måde, at man op-

stiller svargrupperne i størrelseskategorier.

Betragter man totalfordelingen, finder man den mest udbredte sammenhæng (926 besvarede = 18 pct.) mellem spørgsmålene 1, 2 og 3. Dette kan ikke undre, da vi blandt ja-sigere til hovedspørgsmålet fandt meget stor tilslutning til pædagog- (spm. 2) og omsorgsfunktionen (spm. 3).

Isolerer vi dernæst den gruppe, som siger ja til alle opstillede behovsområder, er vi nede på 635 eller 13 pct. Det vil igen sige (da totalpopulationen i denne tabel er alle besvarende, inklusive de 2.154, der har sagt nej til behovet for en sognemedhjælper), at mellem $\frac{1}{4}$ - og $\frac{1}{3}$ del af de valgte **menighedsråds**medlemmer, der går ind for sognemedhjælper-behovet, definerer behovet som indeholdende alle de tre opstillede hovedområder.

Tabellen demonstrerer, at langt den overvejende del af dem, der går ind for behovet for en sognemedhjælper, også går ind for enten: Både det pædagogiske og **omsorgs-**mæssige behov, eller: Alle tre anførte behovsområder:

Tabel 6: Kombinationer af spørgsmålene 1, 2, 3, 4 og 6 hos valgte menighedsrådsmedlemmer.

	Ja til spm. 1, 2,3 og 4		Ja til spm. 1 og kun 2,3		Ja til spm. 1 og kun 2,4		Ja til spm. 1 og kun 3,4		Ja til spm. 1 og kun 2		Ja til spm. 1 og kun 3		Ja til spm. 1 og kun 4		Ja til spm. 1 og kun 6		Nej til spm. 1		Ved ikke uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Alle stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500 .	10	4	13	5	3	1	1	0	4	1	2	1	5	2	0	0	212	79	20	7	270
500- 1.000 .	19	4	21	4	3	1	6	1	12	2	11	2	21	4	0	0	388	76	28	6	509
1.000- 2.000 .	32	6	38	7	22	4	3	1	16	3	14	3	7	1	0	0	374	70	26	5	532
2.000- 3.000 .	17	9	27	14	7	4	1	1	7	4	10	5	5	3	0	0	112	57	12	6	198
3.000- 5.000 .	35	16	26	12	9	4	9	4	5	2	14	6	18	8	0	0	85	39	17	8	218
5.000- 7.000 .	100	13	166	22	30	4	32	4	33	4	56	7	28	4	0	0	268	35	48	6	761
7.000-10.000 .	168	16	252	24	29	3	30	3	39	4	96	9	27	3	0	0	323	31	93	9	1.057
10.000-12.000 .	105	17	173	27	18	3	22	3	36	6	56	9	18	3	0	0	165	26	42	7	635
12.000-15.000 .	75	15	110	22	10	2	30	6	27	5	32	7	26	5	0	0	148	30	33	7	491
15.000-	74	22	100	29	14	4	6	2	17	5	20	6	7	2	0	0	79	23	23	7	340
Totalt	635	13	926	18	145	3	140	3	196	4	311	6	162	3	0	0	2.154	43	342	7	5.011

Tabel 6 a: Kombinationer af spørgsmålene 1, 2, 3, 4 og 6 hos præsterne.

	Ja til spm. 1, 2,3 og 4		Ja til spm. 1 og kun 2,3		Ja til spm. 1 og kun 2,4		Ja til spm. 1 og kun 3,4		Ja til spm. 1 og kun 2		Ja til spm. 1 og kun 3		Ja til spm. 1 og kun 4		Ja til spm. 1 og kun 6		Nej til spm. 1		Ved ikke uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Alle stifter

pastoratsstørrelse (indbyggere)

- 500 .	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	100	0	0	3
500- 1.000 .	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	93	1	7	15
1.000- 2.000 .	4	7	3	5	1	2	1	2	0	0	0	0	2	3	0	0	48	79	2	3	61
2.000- 3.000 .	7	19	4	11	2	6	0	0	1	3	0	0	1	3	0	0	21	58	0	0	36
3.000- 5.000 .	4	13	4	13	2	6	0	0	3	9	0	0	3	9	0	0	15	47	1	3	32
5.000- 7.000 .	28	24	24	20	13	11	9	8	4	3	7	6	4	3	0	0	29	24	1	1	119
7.000-10.000 .	41	24	41	24	5	3	4	2	13	8	8	5	4	2	0	0	45	26	10	6	171
10.000-12.000 .	28	27	23	22	12	11	3	3	7	7	4	4	3	3	0	0	22	21	3	3	105
12.000-15.000 .	30	28	28	26	7	7	2	2	8	8	2	2	7	7	0	0	17	16	5	5	106
15.000-	29	36	17	21	4	5	0	0	5	6	1	1	1	1	0	0	17	21	6	7	80
Totalt.....	171	23	144	20	46	6	19	3	41	6	22	3	25	3	0	0	231	32	29	4	728

Tabel 6 a side 96

Hos præsterne finder vi altså den mest udbredte sammenhæng mellem spørgsmålene 1, 2, 3 og 4 - sammenhængende med, at præsterne vurderede sekretærfunktionen højere, end de valgte menighedsrådsmedlemmer.

Spm. 7: Mener De, at en særlig skoleuddannelse kan være fordelagtig for en sognemedhjælper i Deres menighed?

Spørgsmålet bevares meget positivt. 1.542 af de valgte menighedsrådsmedlemmer eller 61 pct. svarer ja, 579 eller 23 pct. svarer nej, mens 256 eller 10 pct. er usikre. Man er mindst positiv (51 pct. ja) og mest usikker (15 pct.) i Ribe stift.

Præsterne er endnu mere positive. 369 eller 79 pct. ja, 41 eller 9 pct. nej og 52 eller 11 pct. ved ikke. Også her noterer Ribe stift sig for den relativt laveste begejstring for særlig skoleuddannelse (61 pct.) og største usikkerhed (33 pct.).

Spm. 8: Hvilken skoleuddannelse mener De, en sognemedhjælper i Deres menighed mindst bør have?

1680 valgte menighedsrådsmedlemmer sagde ja (eller var uoplyste) til, at en sognemedhjælper bør have en særlig skoleuddannelse. Heraf mener nu 936 eller 56 pct., at en sognemedhjælper mindst bør have realeksamen, mellemskoleeksamen eller en statskontrolleret prøve fra 9. eller 10. klasse. Af præsterne bliver 168 (45 pct. af 375) stående på dette mindstekrav.

325 (eller 19 pct.) valgte **menighedsråds-**

medlemmer går ind for studenter - eller H.F.-eksamen. Hos præsterne stilles dette krav af 141 (eller 38 pct.)

I begge grupper peger 10 pct. på «anden skoleuddannelse», hvor man eksempelvis nævner: højskoleophold; diakonuddannelse; efterskoleophold.

Jævnfører man resultaterne fra spørgsmål 7 og 8, når man frem til en relativt udbredt mening om, at real- eller dermed ligestillet eksamen bør være minimum af krav til en sognemedhjælper grundliggende skolegang. Et stort mindretal blandt præsterne hæver kravet til studenter- eller H.F.-eksamen.

Spm. 9: Mener De, at en erhvervsuddannelse kan være fordelagtig for en sognemedhjælper i Deres menighed?

Tilslutningen til dette synspunkt er så overvældende stor, at mange besvarere vel nærmest må siges at opfatte det som en selvfølgelig forudsætning, at en sognemedhjælper som baggrund har en eller anden erhvervsuddannelse, selv om der kun spørges om det fordelagtige i en sådan.

Blandt de 2.515 valgte menighedsrådsmedlemmer, der går ind for en sognemedhjælper, siger 2.183 (87 pct.) ja til spørgsmålet. Kun 162 (6 pct.) siger nej, og 113 (4 pct.) er usikre. Især valgte menighedsrådsmedlemmer inden for de store pastorater går ind for det.

Blandt de 468 præster, der går ind for en sognemedhjælper, er tilslutningen til en erhvervsuddannelse endnu mere overbevisende: 434 (93 pct.) ja, 16 (3 pct.) nej og 14 (3 pct.) ved ikke.

Spm. 10: Hvilken eller hvilke erhvervsuddannelser mener De kan være fordelagtige for en sognemedhjælper i Deres menighed?

Tabel 10: Fordelingen af valgte menighedsrådsmedlemmer i absolutte tal.

	Husm.afl. hjemmehj.	Fam. vejl.	Sygeplj. sygehj.	Social- rådg.	Diakon. diakonis.	Kontorudd.	Lærerudd.	Fritids- pædagog	Anden
	8.	3.	5.	4.	1.	7.	2.	6.	

Helsingør Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
500- 1.000	4	5	5	5	6	5	5	3	2
1.000- 2.000	7	14	7	11	13	17	16	15	7
2.000- 3.000	2	6	4	6	6	5	10	7	2
3.000- 5.000	11	15	16	20	36	24	27	16	8
5.000- 7.000	11	20	18	17	36	28	29	18	10
7.000-10.000	20	38	36	35	68	35	62	30	22
10.000-12.000	14	29	20	26	36	17	39	18	14
12.000-15.000	14	30	26	34	43	24	47	19	13
15.000-	23	37	30	38	45	35	53	33	16
Totalt	106	194	162	192	289	190	288	159	94

Ribe Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	3	5	6	3	12	7	5	8	2
500- 1.000	6	11	11	7	28	13	12	8	3
1.000- 2.000	9	18	12	10	37	9	19	15	4
2.000- 3.000	10	13	12	11	31	9	17	12	3
3.000- 5.000	0	5	4	3	12	3	9	4	1
5.000- 7.000	4	6	9	9	16	9	15	6	3
7.000-10.000	4	3	7	7	17	10	7	7	1
10.000-12.000	1	2	3	3	10	1	6	4	2
12.000-15.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15.000-	1	2	1	1	5	0	2	1	1
Totalt	38	65	65	54	168	61	92	65	20

	Husm.afl. hjemmehj.	Fam. vejl.	Sygeplj. sygehj.	Social- rådg.	Diakon. diakonis.	Kontorudd.	Lærerudd.	Fritids- pædagog	Anden
	8.	3.	5.	4.	1.	7.	2.	6.	

Øvrige stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0	2	4	5	7	3	9	3	0
500- 1.000	2	4	2	3	6	1	1	3	1
1.000- 2.000	1	2	5	2	4	4	8	1	1
2.000- 3.000	2	2	2	2	2	2	2	2	0
3.000- 5.000	4	6	5	5	10	9	7	2	1
5.000- 7.000	52	125	101	107	195	56	118	88	37
7.000-10.000	86	174	176	191	301	93	178	128	58
10.000-12.000	75	119	114	122	208	67	129	91	30
12.000-15.000	35	82	62	72	129	62	79	55	23
15.000-	27	51	37	54	81	31	63	34	17
Totalt	284	567	508	563	939	328	594	407	168

99

Alle stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	3	7	10	8	19	10	14	11	2
500- 1.000	12	20	18	15	40	19	18	14	6
1.000- 2.000	17	34	24	23	54	30	43	31	12
2.000- 3.000	14	21	18	19	39	16	29	21	5
3.000- 5.000	15	26	25	28	58	36	43	22	10
5.000- 7.000	67	151	128	133	247	93	162	112	50
7.000-10.000	110	215	219	233	386	138	247	165	81
10.000-12.000	90	150	137	151	254	85	174	113	46
12.000-15.000	49	112	88	106	168	86	126	74	36
15.000-	51	90	68	93	131	66	118	68	34
Totalt	428	826	735	809	1.396	579	974	631	282

Da der har været mulighed for at sætte flere kryds i spørgeskemaet, rummer tabellen ikke nogen procentuel fordeling, men må analyseres som et simpelt pointsystem.

Vi ser da, at de valgte menighedsrådsmedlemmer prioriterer de angivne erhvervsuddannelser således:

1: Diakon/diakonisse	1.396
2: Lærer	974
3: Familievejleder	826
4: Socialrådgiver	809
5: Sygeplejerske/hjælper	735
6: Fritidspædagog	631
7: Kontor	579
8: Husmoderafløser/hjemmehjælper	428
9: Anden	282

(eksempelvist nævnes: praktiske erhverv; kordegn; beskæftigelsesmedhjælper; håndværker; handelsuddannelse; lederuddannede for ungdomskorps; sundhedsplejerske.)

Denne prioritering er næsten helt identisk i alle tre stiftsgrupper. Eneste undtagelse er Helsingør stift, der vurderer »kontor« relativt højere end de andre, og Ribe, der vurderer »socialrådgiver« relativt lavere.

Ud over at pege på medlemmernes meninger om relevante erhvervsbaggrunde giver denne tabel os temmeligt gode informationer om det indhold, man tænker sig indlagt i stillingen. Således skulle tabellen gerne bekræfte de analyser, besvarelsener af spørgsmålene 2, 3, 4, 5 og 6 gav os anledning til.

Det gør den også - på en måde, som bekræfter den logiske konsistens i besvarelsener og dermed et væsentligt område af undersøgelsens validitet.

Topplaceringen af diakon-uddannelsen svarer nøje til topprioriteringen af omsorgsarbejdet, selv om dette område naturligvis ikke er fuldt dækket af diakon-uddannelsen.

Tilsvarende svarer anden-placeringen af læreruddannelsen til anden-prioriteringen af stillingens pædagogiske indhold.

Endelig er kontoruddannelsens beskedne placering nøje sammenlignelig med den relativt lave prioritering af en sognemedhjælper

sekretærarbejde.

I tilskud til denne værdifulde og bekræftende information vil de øvrige vurderinger også kunne indgå i en samlet overvejelse af et eventuelt nyt embedes indhold.

Tabel 10 a side 101

Præsterne prioriterer altså erhvervsuddannelserne således:

1: Lærer	322
2: Diakon/diakonisse	289
3: Fritidspædagog	162
4: Socialrådgiver	153
5: Familievejleder	133
6: Kontor	116
7: Sygeplejerske/sygehjælper...	109
8: Husmoderafløser/hjemmehjælper	42

Der er små, men ikke opmærksomhedskrævende afvigelser fra denne skala i de enkelte stiftsgrupper. To af dem: den relativt højere vurdering af kontoruddannelsen i Helsingør og den relativt lavere vurdering af socialrådgiveruddannelsen i Ribe (den vurderes til gengæld relativt højere i de store pastoraers gruppe), svarer til tendenser hos de valgte menighedsrådsmedlemmer.

Også her finder vi en klar bekræftelse på de tidligere analyser. Ligesom præsterne vurderede sognemedhjælperembedets pædagogiske indhold højere end dets omsorgsmæssige indhold, prioriterer de her - i modsætning til de valgte menighedsrådsmedlemmer - læreruddannelsen højest med diakonuddannelsen på andenpladsen. Således får vi endnu en gang en bekræftelse på, at besvarerne har været meget bevidste og sikre i deres bestemmelse af funktionens indhold.

Denne bekræftelse bliver næsten ovenud præcis, når vi ser, at de valgte menighedsrådsmedlemmer prioriterer kontoruddannelsen til en 7. plads, mens præsterne flytter den op til en 6. plads, og vi erindrer, at begge besvarergrupper vurderede sekretær-funktionen relativt lavt, men at præsterne dog vurderede den en smule højere, end de valgte menighedsrådsmedlemmer gjorde.

Tabel 10a: Fordelingen af præster i absolutte tal.

	Husm.afl. hjemmehj.	Fam. vejl.	Sygeplj. sygehj.	Social- rådg.	Diakon. diakonis.	Kontorudd.	Lærerudd.	Fritids- pædagog	Anden
	8.	5.	7.	4.	2.	6.	1.	3.	

Helsingør Stift

pastoratsstørrelse (indbyggere)

- 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
500- 1.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.000- 2.000	0	0	0	0	1	0	1	1	0
2.000- 3.000	1	1	1	1	2	4	5	2	1
3.000- 5.000	0	1	1	1	4	4	3	1	0
5.000- 7.000	0	4	1	5	8	3	9	3	0
7.000-10.000	3	9	3	8	12	7	18	11	2
10.000-12.000	1	4	2	5	6	7	8	9	0
12.000-15.000	2	3	5	6	9	7	14	8	1
15.000-	2	8	4	12	13	6	26	14	0
Totalt	9	30	17	38	55	38	84	49	4

Ribe Stift

pastoratsstørrelse (indbyggere)

- 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
500- 1.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.000- 2.000	2	1	2	1	5	5	5	3	1
2.000- 3.000	2	4	3	2	9	2	8	3	0
3.000- 5.000	0	0	1	0	2	1	5	0	0
5.000- 7.000	0	1	2	1	3	0	3	2	0
7.000-10.000	0	1	1	1	3	1	4	0	0
10.000-12.000	0	0	0	0	0	0	1	0	1
12.000-15.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15.000-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	4	7	9	5	22	9	26	8	2

	Husm.afł. hjemmehj.	Fam. vejl.	Sygeplj. sygehj.	Social- rådg.	Diakon. diakonis.	Kontorudd.	Lærerudd.	Fritids- pædagog	Anden
	8.	5.	7.	4.	2.	6.	1.	3.	

Øvrige stifter *Pastoratsstørrelse (indbyggere)*

- 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
500- 1.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.000- 2.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.000- 3.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.000- 5.000	0	0	1	1	1	0	1	1	0
5.000- 7.000	4	16	20	19	48	17	43	21	3
7.000-10.000	11	27	29	33	60	17	56	26	6
10.000-12.000	5	21	18	21	40	15	51	21	7
12.000-15.000	6	23	10	23	43	17	44	25	7
15.000-	3	9	5	13	20	3	17	11	4
Totalt	29	96	83	110	212	69	212	105	27

Alle stifter *Pastoratsstørrelse (indbyggere)*

- 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
500- 1.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.000- 2.000	2	1	2	1	6	5	6	4	1
2.000- 3.000	3	5	4	3	11	6	13	5	1
3.000- 5.000	0	1	3	2	7	5	9	2	0
5.000- 7.000	4	21	23	25	59	20	55	26	3
7.000-10.000	14	37	33	42	75	25	78	37	8
10.000-12.000	8	25	20	26	46	22	60	30	8
12.000-15.000	8	26	15	29	52	24	58	33	8
15.000-	5	17	9	25	33	9	43	25	4
Totalt	42	133	109	153	289	116	322	162	33

Man bør også bemærke, at begge besvarergrupper sætter kategorien »husmoderafløser/hjemmehjælper« allerlavest. »Socialrådgiver« vurderes nogenlunde ens, og mens »fritidspædagog« indtager tredjepladsen på præsternes skala, giver de valgte menighedsrådsmedlemmer »familievejleder« denne placering. Endelig bemærkes, at kun få præster lægger vægt på »sygeplejerske/sygehjælper«, og at den også rangerer i den lave ende hos de valgte menighedsrådsmedlemmer. Her skal man dog betænke, at en vis sygeplejeuddannelse indgår i diakonuddannelsen.

Spm. 11: Mener De, at der udover de i spm. 8 og 10 nævnte uddannelser vil være behov for, at sognemedhjælperen i Deres menighed gennemgår et særligt »sognemedhjælperkursus« ?

Til dette spørgsmål svarer 1.609 (64 pct.) valgte menighedsrådsmedlemmer ja med laveste ja-procent i Ribe stift (51 pct.) og med en ret klar positiv sammenhæng med sognestørrelsen. 355 (14 pct.) svarer nej og ikke mindre end 396 (16 pct.) er usikre. Usikkerheden er størst i Ribe stift (22 pct.)

Præsterne går endnu mere ind for en særlig uddannelse. 343 (73 pct.) siger ja hertil, også her med lavest tilslutning i Ribe stift (58 pct.), og også her med positiv sammenhæng med pastoratsstørrelsen. 71 præster (15 pct.) siger nej og 48 (10 pct.) er usikre.

Spm. 12: Hvilke fagområder skal et sådant »sognemedhjælperkursus« omfatte ?

De valgte menighedsrådsmedlemmer og præster, der har sagt ja til et særligt kursus, har kunnet anføre, hvilke emner dette kursus burde omfatte. I modsætning til spørgsmål 10 angav spørgeskemaet ingen faste kategorier. Det har givet en stor spredning af emner,

som vi har sammenfattet i 7 grupper for de hyppigst optrædende emners vedkommende. Vi har dog ikke kunnet undgå en betydelig kategori, hvor oplysningerne har kombineret flere af kategorierne. Den kaldes i tabellen - lidt misvisende - for »andet«.

(Tabel 12, s. 104).

Bortset fra den talstærke kombinationskategori fordeler 1.764 svar fra valgte menighedsrådsmedlemmer sig altså således:

1. Kristendomskundskab, teologi	173(10 pct.)
2. Pædagogik, psykologi, menneskekundskab.	159 (9 pct.)
3. Social forsorg, omsorgsarbejde, sociallovgivning	122 (7 pct.)
4. Administrativt kirkeligt arbejde	62 (4 pct.)
5. Samtaleteknik, kommunikation, sjælesorg	34 (2 pct.)
6. Børne-og ungdomsarbejde	25 (1 pct.)
7. Praktisk kirkeligt arbejde	8 (0 pct.)

Tabellen er værdifuld, fordi den reflekterer uddannelsessynspunkter, som ikke er styrede. Samtidig må man antage, at mange har været i tvivl om sagen, og at denne tvivlrådighed også har fundet udtryk i resultatet. Derfor skal man være varsom i fortolkningen.

Når således »kristendomskundskab, teologi« indtager en førsteplads, skal man ikke forestille sig, at besvarerne mener, der nødvendigvis er tale om et hovedfag. Ej heller, at man i det hele taget anser det for mest væsentligt af alle. Men det er et fagområde, som naturligt løber i pennen, når man skal overveje indholdet af en uddannelse til et kirkeligt embede.

Tabel 12: Udvælgelse og fordeling af fag i et sognemedhjælperkursus blandt de valgte menighedsrådsmedlemmer.

		Kr.doms- bibl.kund. teologi	Soc.fors. omsorg.arb. soc.lovg.	Samtaletek. kommunik. sjælesg.	Pædagog. psykolog. men.kund.	Børne- ungsdoms- arbejde	Admin. kirkeligt arbejde	Praktisk kirkeligt arbejde	Andet	Uoplyst	Totalt
		2.	4.	6.	3.	7.	5.	8.	1.		
AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	

Helsingør Stift**sognestørrelse (indbyggere)**

- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	0	0	1	8	0	0	1	8	0	0	1	8	0	0	8	23	7	54	13
1.000- 2.000	5	14	0	0	0	0	4	11	0	0	1	3	0	0	3	41	12	32	37
2.000- 3.000	5	31	0	0	1	6	2	13	1	6	1	6	0	0	2	13	4	25	16
3.000- 5.000	6	12	6	12	4	8	2	4	0	0	3	6	1	2	22	45	5	10	49
5.000- 7.000	11	19	6	10	1	2	8	14	1	2	2	3	0	0	14	24	15	26	58
7.000-10.000	10	11	7	7	2	2	11	12	2	2	3	3	0	0	41	44	18	19	94
10.000-12.000	3	5	8	14	2	4	7	12	1	2	1	2	0	0	22	39	13	23	57
12.000-15.000	10	15	7	10	2	3	6	9	1	1	2	3	0	0	30	45	9	13	67
15.000-	4	6	6	9	0	0	7	10	0	0	2	3	2	3	33	48	15	22	69
Totalt	54	12	41	9	12	3	48	10	6	1	16	3	3	1	182	40	98	21	460

Ribe Stift**sognestørrelse (indbyggere)**

- 500	3	18	0	0	0	0	2	12	0	0	1	6	0	0	4	24	7	41	17
500- 1.000	7	20	1	3	1	3	1	3	0	0	2	6	0	0	9	26	14	40	35
1.000- 2.000	8	18	1	2	1	2	7	16	2	5	3	7	0	0	8	18	14	32	44
2.000- 3.000	7	23	2	6	0	0	5	16	1	3	0	0	0	0	9	29	7	23	31
3.000- 5.000	3	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	60	1	10	10
5.000- 7.000	1	5	0	0	1	5	1	3	0	0	1	5	0	0	9	45	7	35	20
7.000-10.000	4	29	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	57	1	7	14
10.000-12.000	1	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	67	3	25	12
12.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
15.000-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	100	0	0	3
Totalt	34	18	5	3	3	2	16	9	3	2	7	4	0	0	64	34	54	29	186

	Kr.doms- bibl.kund. teologi	Soc.fors. omsorg.arb. soc.løvg.	Samtaletek. kommunik. sjælesg.	Pædagog. psykolog. men.kund.	Børne- ungdoms- arbejde	Admin. kirkeligt arbejde	Praktisk kirkeligt arbejde	Andet	Uoplyst	Totalt
	2.	4.	6.	3.	7.	5.	8.	1.		
	AB PR	AB PR	AB PR	AB PR	AB PR	AB PR	AB PR	AB PR	AB PR	

Øvrige stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0	0	0	0	1	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	67	3	25	12
500- 1.000	2	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17	3	50	6
1.000- 2.000	0	0	1	8	0	0	3	23	1	8	1	8	0	0	3	23	4	31	13	
2.000- 3.000	0	0	1	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	50	0	0	2	
3.000- 5.000	1	7	0	0	0	0	2	13	0	0	1	7	0	0	5	33	6	40	15	
5.000- 7.000	19	8	17	7	2	1	18	8	5	2	6	3	1	0	108	47	53	23	229	
7.000-10.000	25	7	32	9	6	2	20	6	2	1	11	3	4	1	175	51	65	19	340	
10.000-12.000	25	10	13	5	4	2	24	10	4	2	8	3	0	0	113	46	53	22	244	
12.000-15.000	10	7	9	6	4	3	12	8	4	3	6	4	0	0	79	52	29	19	153	
15.000-	3	3	3	3	2	2	16	15	0	0	6	6	0	0	56	54	18	17	104	
Totalt	85	8	76	7	19	2	95	8	16	1	39	3	5	0	549	49	234	21	1.118	

Alle stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	3	10	0	0	1	3	2	7	0	0	1	3	0	0	12	41	10	34	29	
500- 1.000	9	17	2	4	1	2	2	4	0	0	3	6	0	0	13	24	24	44	54	
1.000- 2.000	13	14	2	2	1	1	14	15	3	3	5	5	0	0	26	28	30	32	94	
2.000- 3.000	12	24	3	6	1	2	7	14	2	4	1	2	0	0	12	24	11	22	49	
3.000- 5.000	10	14	6	8	4	5	4	5	0	0	4	5	1	1	33	45	12	16	74	
5.000- 7.000	31	10	23	7	4	1	27	9	6	2	9	3	1	0	131	43	75	24	307	
7.000-10.000	39	9	40	9	8	2	31	7	4	1	14	3	4	1	224	50	84	19	448	
10.000-12.000	29	9	21	7	6	2	31	10	5	2	9	3	0	0	143	46	69	22	313	
12.000-15.000	20	9	16	7	6	3	18	8	5	2	8	4	0	0	109	50	38	17	220	
15.000-	7	4	9	5	2	1	23	13	0	0	8	5	2	1	92	52	33	19	176	
Totalt	173	10	122	7	34	2	159	9	25	1	62	4	8	0	795	45	386	22	1.764	

Man må i det hele taget ikke lægge for meget i denne prioritering, idet der også kan være fejlmuligheder indbygget i den efterfølgende kategorisering.

Tabellen giver os med disse reservationer visse informationer om de valgte menighedsrådsmedlemmers syn på fagindholdet af en særlig sognemedhjælperuddannelse. Vi har allerede sådanne - mere præcise - informationer fra spørgsmålene om embedets hovedområder og erhvervsmæssige baggrund. Supplerende hertil kan vi nu iagttage, at det højt prioriterede omsorgsarbejde må rumme et teologisk eller »pastoralt« indhold, at et område som sygepleje ikke samler tilslutning, når ikke skemaet selv stimulerer dertil, og at det omsorgsmæssige og pædagogiske hovedindhold i **Øvrigt** bekræftes.

Hos præsterne fordeler fagene sig således

(idet »andet«-kategorien tæller 216 eller (62 pct.)):

1. Kristendomskundskab, teologi 53(15 pct.)
2. Pædagogik, psykologi, menneskekundskab 29 (8 pct.)
3. Social forsorg, omsorgsarbejde, sociallovgivning 10 (3 pct.)
4. Administrativt kirkeligt arbejde 7 (2 pct.)
5. Samtaleteknik, kommunikation, sjælesorg 5 (1 pct.)
6. Børne- og ungdomsarbejde 2 (1 pct.)
7. Praktisk kirkeligt arbejde 1 (0 pct.)

Præsternes besvarelser følger således de valgte menighedsrådsmedlemmers.

Spm. 13: Mener De, at sognemedhjælperen i Deres menighed skal være deltids- eller heltidsansat?

Tabel 13: Valgte menighedsrådsmedlemmer

	Deltid		Heltid		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Helsingør Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0		0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	13	57	2	9	5	22	3	13	23
1.000- 2.000	33	63	7	13	7	13	5	10	52
2.000- 3.000	8	38	10	48	3	14	0	0	21
3.000- 5.000	29	40	35	49	8	11	0	0	72
5.000- 7.000	40	48	24	29	16	19	3	4	83
7.000-10.000	40	31	66	50	19	15	6	5	131
10.000-12.000	36	45	22	27	17	21	5	6	80
12.000-15.000	37	38	46	47	14	14	0	0	97
15.000-	35	36	49	50	11	11	3	3	98
Totalt	271	41	261	40	100	15	25	4	657

Ribe Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	10	40	6	24	5	20	4	16	25
500- 1.000	36	62	11	19	6	10	5	9	58
1.000- 2.000	42	65	14	22	6	9	3	5	65
2.000- 3.000	30	59	10	20	8	16	3	6	51
3.000- 5.000	12	60	3	15	4	20	1	5	20
5.000- 7.000	19	59	11	34	0	0	2	6	32
7.000-10.000	13	50	9	35	3	12	1	4	26
10.000-12.000	5	31	7	44	3	19	1	6	16
12.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0

15.000-	1	14	5	71	1	14	0	0	7
Totalt	168	56	76	25	36	12	20	7	300

*Øvrige stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	6	46	5	38	2	15	0	0	13
500- 1.000	5	42	4	33	3	25	0	0	12
1.000- 2.000	5	33	4	27	4	27	2	13	15
2.000- 3.000	0	0	0	0	2	100	0	0	2
3.000- 5.000	11	46	8	33	3	13	2	8	24
5.000- 7.000	128	39	148	45	46	14	8	2	330
7.000-10.000	156	32	246	51	69	14	13	3	484
10.000-12.000	94	28	184	55	48	14	6	2	332
12.000-15.000	62	29	123	58	22	10	6	3	213
15.000-	37	28	78	59	16	12	2	2	133
Totalt	504	32	800	51	215	14	39	3	1.558

*Alle stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	16	42	11	29	7	18	4	11	38
500- 1.000	54	58	17	18	14	15	8	9	93
1.000- 2.000	80	61	25	19	17	13	10	8	132
2.000- 3.000	38	51	20	27	13	13	3	4	74
3.000- 5.000	52	45	46	40	15	13	3	3	116
5.000- 7.000	187	42	183	41	62	14	13	3	445
7.000-10.000	209	33	321	50	91	14	20	3	641
10.000-12.000	135	32	213	50	68	16	12	3	428
12.000-15.000	99	32	169	55	36	12	6	2	310
15.000-	73	31	132	55	28	12	5	2	238
Totalt	943	37	1.137	45	351	14	84	3	2.515

Der er altså flertal for heltidsansættelse: 45 pct. mod 37 pct. for deltid. Dette resultat bekræfter en udbredt **serios** behovsforne-melse. Men som tabellen viser, er der betyde-lige nuancer.

1 **Helsingør** stift står man lige i synet på de to ansættelsesformer. Der er en vis ten-dens til, at tilbøjeligheden for heltid vokser med sognestørrelsen, men der er også brud på denne linie.

I **Ribe** stift er der stort flertal for deltid. Også her slår sognestørrelsen igennem: Jo større sogn, desto mere tilbøjelighed for hel-tid.

I de store enheder foretrækker omvendt et

stort flertal heltid.

Denne sammenlagte tabel viser, at der er over 50 pct. for heltid i alle sognestørrelses-kategorier på 7.000 indbyggere og derover. Ved den samme grænse ophører det relative flertal for deltid.

Hos præsterne går kun 129 (28 pct.) ind for deltid, mens 289 (62 pct.) er for heltid, og kun 44 (9 pct.) er usikre. Pastoratsstørrelsens indflydelse slår meget stærkt igennem: Jo større pastorater, desto mere tilbøjelighed for heltid.

I **Ribe** stift går 24 (67 pct.) ind for deltid, mens 10 (28 pct.) er for heltid.

Spm. 14: Hvis deltidsansat - hvor mange timer om ugen?

Tabel 14: Valgte menighedsrådsmedlemmer

	1-9 t.		10-19 t.		20-24 t.		25-39 t.		Ved ikke uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
Helsingør stift	20	7	63	21	92	31	24	8	97	33	296
Ribe stift	26	14	32	17	47	25	4	3	79	42	188
Øvrige stifter	24	4	99	18	195	36	52	10	173	32	543
Alle stifter	70	7	194	19	334	33	80	7	349	34	1.027

Tabellen viser en stor usikkerhed, men også en stor samling omkring et niveau, der ville svare til en halvdagsstilling.

For præsterne ser totalfordelingen således ud

	1-9 t.		10-19 t.		20-24 t.		25-39 t.		Ved ikke uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	
Alle stifter	6	5	34	25	52	39	9	6	34	25	135

Vi kan herefter slutte, at tilhængerne af en sognemedhjælper i store sogne overvejende går ind for heltidsansættelse, mens tilhængerne i små sogne overvejende går ind for halvtidsansættelse. Der vil dog være betydelige forskydninger i dette billede fra sogn til sogn.

Spm. 15: Hvorledes mener De, sognemedhjælperen skal aflønnes?

Tabel 15: Valgte menighedsrådsmedlemmer

	Helt af lokale kirkelige midler		Delvis af lokale kirkelige midler		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Helsingør Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	10	43	3	13	6	26	4	17	23
1.000- 2.000	27	52	10	19	11	21	4	8	52
2.000- 3.000	8	38	5	24	8	38	0	0	21
3.000- 5.000	41	57	14	19	17	24	0	0	72
5.000- 7.000	52	63	11	13	16	19	4	5	83
7.000-10.000	83	63	17	13	27	21	4	3	131
10.000-12.000	49	61	17	21	11	14	3	4	80
12.000-15.000	61	63	17	18	19	20	0	0	97
15.000-	60	61	21	21	14	14	3	3	98
Totalt	391	60	115	18	129	20	22	3	657

*Ribe Stift**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	7	28	10	40	5	20	3	12	25
500- 1.000	20	34	9	16	22	38	7	12	58
1.000- 2.000	27	42	21	32	13	20	4	6	65
2.000- 3.000	17	33	19	37	12	24	3	6	51
3.000- 5.000	7	35	8	40	4	20	1	5	20
5.000- 7.000	16	50	10	31	4	13	2	6	32
7.000-10.000	19	73	4	15	2	8	1	4	26
10.000-12.000	10	63	2	13	3	19	1	6	16
12.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
15.000-	4	57	1	14	1	14	1	14	7
Totalt	127	42	84	28	66	22	23	8	300

*Øvrige stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	7	54	2	15	4	31	0	0	13
500- 1.000	6	50	0	0	4	33	2	17	12
1.000- 2.000	7	47	4	27	4	27	0	0	15
2.000- 3.000	0	0	2	100	0	0	0	0	2
3.000- 5.000	16	67	3	13	4	17	1	4	24
5.000- 7.000	187	57	70	21	68	21	5	2	330
7.000-10.000	273	56	96	20	106	22	9	2	484
10.000-12.000	187	56	67	20	69	21	9	3	332
12.000-15.000	125	59	37	17	47	22	4	2	213
15.000-	76	57	28	21	21	16	8	6	133
Totalt	884	57	309	20	327	21	38	2	1.558

*Alle stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	14	37	12	32	9	24	3	8	38
500- 1.000	36	39	12	13	32	34	13	14	93
1.000- 2.000	61	46	35	27	28	21	8	6	132
2.000- 3.000	25	34	26	35	20	27	3	4	74
3.000- 5.000	64	55	25	22	25	22	2	2	116
5.000- 7.000	255	57	91	20	88	20	11	2	445
7.000-10.000	375	59	117	18	135	21	14	2	641
10.000-12.000	246	57	86	20	83	19	13	3	428
12.000-15.000	186	60	54	17	66	27	4	1	310
15.000-	140	59	50	21	36	15	12	5	238
Totalt	1.402	55	508	20	522	21	83	3	2.515

Det er et interessant resultat. Ud af fem tilhængere er de tre tilhængere af, at sogne-medhjælperen aflønnes helt af lokale kirkelige midler; den fjerde mener, at aflønningen skal ske delvis af lokale midler; og den femte er i tvivl. Som man kan se, vokser ønsket om at afholde aflønningen af lokale kirkelige

midler med sognestørrelsen.

Præsterne bekræfter denne holdning.

316 eller 68 pct. har krydset ved »helt af lokale kirkelige ligningsmidler«, 80 eller 17 pct. ved »delvist« og 65 eller 14 pct. er usikre.

Spm. 16: Mener De, at sognemedhjælperen kun skal være tilknyttet Deres sogn, eller skal sognemedhjælperen være fælles for Deres sogn og et eller flere nabosogne?

Tabel 16: Valgte menighedsrådsmedlemmer

	Tilknyttet Deres sogn		Sogne indenfor pastoratet		Tilknyttet flere pastorater		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Helsingør Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	8	35	6	26	4	17	3	13	2	9	23
1.000- 2.000	19	37	18	35	10	19	1	2	4	8	52
2.000- 3.000	9	43	6	29	5	24	1	5	0	0	21
3.000- 5.000	34	47	22	31	9	13	7	10	0	0	72
5.000- 7.000	57	69	14	17	6	7	6	7	0	0	83
7.000-10.000	114	87	5	4	3	2	6	5	3	2	131
10.000-12.000	49	61	22	27	2	2	4	5	3	4	80
12.000-15.000	76	78	10	10	3	3	8	8	0	0	97
15.000-	78	80	8	8	5	5	6	6	1	1	98
Totalt.....	444	68	111	17	47	7	42	6	13	2	657

Ribe Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	7	28	11	44	3	12	2	8	2	8	25
500- 1.000	18	31	23	40	6	10	7	12	4	7	58
1.000- 2.000	19	29	22	34	18	28	4	6	2	3	65
2.000- 3.000	26	51	8	16	8	16	6	12	3	6	51
3.000- 5.000	7	35	7	35	5	25	0	0	1	5	20
5.000- 7.000	18	56	7	22	5	16	0	0	2	6	32
7.000-10.000	17	65	3	12	2	8	1	4	3	12	26
10.000-12.000	14	88	1	6	0	0	0	0	1	6	16
12.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0	***	0
15.000-	7	100	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Totalt.....	133	44	82	27	47	16	20	7	18	6	300

Øvrige stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	4	31	8	62	0	0	1	8	0	0	13
500- 1.000	3	25	8	67	0	0	0	0	1	8	12
1.000- 2.000	3	20	11	73	0	0	1	7	0	0	15
2.000- 3.000	1	50	1	50	0	0	0	0	0	0	2
3.000- 5.000	13	54	7	29	2	8	1	4	1	4	24
5.000- 7.000	221	67	45	14	36	11	23	7	5	2	330
7.000-10.000	355	73	38	8	39	8	41	8	11	2	484
10.000-12.000	257	77	35	11	15	5	17	5	8	2	332
12.000-15.000	165	77	28	13	7	3	12	6	1	0	213
15.000-	106	80	9	7	7	5	9	7	2	2	133
Totalt.....	1.128	72	190	12	106	7	105	7	29	2	1.558

Alle stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	11	29	19	50	3	11	3	8	2	5	38
------------	----	----	----	----	---	----	---	---	---	---	----

500- 1.000 ...	29	31	37	40	10	11	10	11	7	8	93
1.000- 2.000 ...	41	31	51	39	28	21	6	5	6	5	132
2.000- 3.000 ...	36	49	15	20	13	18	7	9	3	4	74
3.000- 5.000 ...	54	47	36	31	16	14	8	7	2	2	116
5.000- 7.000 ...	296	67	66	15	47	11	29	7	7	2	445
7.000-10.000 ...	486	76	46	7	44	7	48	7	17	3	641
10.000-12.000 ...	320	75	58	14	17	4	21	5	12	3	428
12.000-15.000 ...	241	78	38	12	10	3	20	6	1	0	310
15.000-	191	80	17	7	12	5	15	6	3	1	238
Totalt	1.705	68	383	15	200	8	167	7	60	2	2.515

Denne tabel fører klar tale! Man kunne have ventet, at den overvejende stemning havde været en tilknytning til alle sogne inden for pastoratet, således at sognemedhjælperens arbejdsområde var identisk med præsterens.

Men det er absolut ikke tilfældet. Det er i forhold til rimelige forventninger en af undersøgelsens overraskelser, at kun 15 pct. af de positive valgte menighedsrådsmedlemmer går ind for denne ordning. Som man ser, er det først og fremmest de store sogne, der trækker denne procent ned. Og da vi ved, at 1.909 af de positive valgte menighedsrådsmedlemmer tilhører et-sognspastorater, har vi formentlig her en forklaring på den lave tilslutning til den mest indlysende løsning, nemlig at talrige et-sognspastoratsbeboere automatisk har sat deres kryds i den første rubrik, fordi den helt svarede til deres egne forhold, uden at tænke over, at der lå et rigtig princip i den anden kategori.

For nærmere at få viden om dette har vi

undersøgt, hvordan medlemmer i flersogns-pastorater har fordelt sig.

Tabel 16 a. Side 111

Holdningsmønsteret er klart domineret af et-sognspastoraterne. Derfor skal man i dette tilfælde tage flersognspastoraternes holdning som det gyldigste udtryk. Men også her må det stadig siges at være opsigtsvækkende, at de 606 valgte menighedsrådsmedlemmer inden for flersognspastoraterne fordeler sig med 265 (44 pct.) for »kun eget sogn«, 220 (36 pct.) for »alle sogne i pastoratet« og 59 (10 pct.) for »flere pastorater«. Vi bliver nødt til at slutte, at man i meget høj grad forbinder sognemedhjælper-funktionen med *det enkelte sogn*.

Præsternes besvarelse følger de valgte menighedsrådsmedlemmers. Af 468 præster går 338 (72 pct.) ind for »kun eget sogn«, 57 (12 pct.) »alle sogne indenfor pastoratet« og 43 (9 pct.) »flere pastorater«.

*Tabel 16 a: Valgte menighedsrådsmedlemmer.
Fordeling af flersognspastoraternes medlemmer i spm. 16*

	Kun Ders sogn AB PR		Alle sogne i pastoratet AB PR		Flere pastorater AB PR		Ved ikke AB PR		Uoplyst AB PR		Totalt
Et-sognspastorat .	1.440	75	163	9	141	7	126	7	39	2	1.909
Flersognspastorat	265	44	220	36	59	10	41	7	21	3	606
Totalt	1.705	68	383	15	200	8	167	7	60	2	2.515

Spm. 17: Har De kendskab til én eller flere sognemedhjælperordninger på frivillig basis?

Af alle undersøgelsens 5.011 valgte menighedsrådsmedlemmer svarer 70 pct. nej til dette spørgsmål. 16 pct. svarer ja, idet 7 pct. har kendskab fra eget sogn, 8 pct. fra andre sogne, og 1 pct. fra eget og andre. 14

pct. er uoplyst.

Af de 728 præster svarer 58 pct. nej, mens 37 pct. svarer ja - 8 pct. med kendskab fra eget sogn, 27 pct. med kendskab fra andre og 2 pct. fra eget og andre. 5 pct. er uoplyst.

Spm. 18: Hvordan synes De, denne/disse sognemedhjælperordninger har fungeret?

Tabel 18: Valgte menighedsrådsmedlemmer

	Tilfreds- stillende		Ikke tilfreds- stillende		Ved ikke		Uoplyst		Totalt
	AB	PR	AB	PR	AB	PR	AB	PR	

Helsingør Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0	***	0	***	0	***	0	***	0
500- 1.000	1	4	1	4	1	4	24	89	27
1.000- 2.000	3	16	0	0	0	0	16	84	19
2.000- 3.000	4	33	0	0	0	0	8	67	12
3.000- 5.000	14	36	0	0	5	13	20	51	39
5.000- 7.000	18	37	2	4	3	6	26	53	49
7.000-10.000	23	41	4	7	8	14	21	38	56
10.000-12.000	10	36	1	4	4	14	13	46	28
12.000-15.000	26	67	1	3	0	0	12	31	39
15.000-	48	80	0	0	8	13	4	7	60
Totalt	147	45	9	3	29	9	144	44	329

Ribe Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	17	21	0	0	2	2	61	76	80
500- 1.000	14	11	3	2	4	3	107	84	128
1.000- 2.000	11	12	2	2	2	2	74	83	89
2.000- 3.000	6	18	0	0	1	3	27	79	34
3.000- 5.000	2	25	0	0	0	0	6	75	8
5.000- 7.000	5	28	0	0	3	17	10	56	18
7.000-10.000	11	50	1	5	4	18	6	27	22
10.000-12.000	6	67	0	0	0	0	3	33	9
12.000-15.000	0	***	0	***	0	***	0	***	0
15.000-	3	60	0	0	0	0	2	40	5
Totalt	75	19	6	2	16	4	296	75	393

Øvrige stifter

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	3	23	0	0	1	8	9	69	13
500- 1.000	4	17	1	4	1	4	17	74	23
1.000- 2.000	2	20	0	0	0	0	8	80	10
2.000- 3.000	2	100	0	0	0	0	0	0	2
3.000- 5.000	6	43	0	0	1	7	7	50	14
5.000- 7.000	78	48	7	4	14	9	63	39	162
7.000-10.000	133	55	12	5	21	9	77	32	243
10.000-12.000	85	53	12	7	15	9	48	30	160
12.000-15.000	49	46	3	3	4	4	51	48	107
15.000-	21	37	4	7	5	9	27	47	57
Totalt	383	48	39	5	62	8	307	39	791

*Alle stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	20	22	0	0	3	3	70	75	93
500- 1.000	19	11	5	3	6	3	148	83	178
1.000-2.000	16	14	2	2	2	2	98	83	118
2.000- 3.000	12	25	0	0	1	2	35	73	48
3.000- 5.000	22	36	0	0	6	10	33	54	61
5.000- 7.000	101	44	9	4	20	9	99	43	229
7.000-10.000	167	52	17	5	33	10	104	32	321
10.000-12.000	101	51	13	7	19	10	64	32	197
12.000-15.000	75	51	4	3	4	3	63	43	146
15.000-	72	59	4	3	13	11	33	27	122
Totalt	605	40	54	4	107	7	747	49	1.513

Tilfredsheden med de frivillige ordninger, man kender, er altså særdeles stor. En ikke-tilfredshedsprocent på 4 er i virkeligheden så beskeden, at den nærmest forsvinder.

Vi må altså konstatere, at de frivillige ordninger har været en succes, selv om man som medmotiverende den høje positive vurdering sikkert må medregne en høj grad af kirkepolitisk motivation - »det skal være godt, for det er rigtigt«.

Præsterne går endnu videre i tilfredshed: 199 (65 pct.) har været tilfredse med de ordninger, de kender. 26 (8 pct.) har ikke fundet dem tilfredsstillende. 40 (13 pct.) er usikre og 43 (14 pct.) er uoplyst.

Vi har set på sammenhængen mellem dette resultat og selve holdningen til sognemedhjælperordningen (spm. 1): (Tabel 18 a, s. nedenfor).

Her har vi altså fordelt de 1.513 valgte menighedsrådsmedlemmer, som ifølge spørgsmål 17 har kendskab til sognemedhjælper-ordningen på frivillig basis. 49 pct. af dem går ind for en sognemedhjælper, 46 pct. går imod. Man bemærker dog, at 747 slet ikke har oplyst, om de finder ordningerne tilfredsstillende. Fordelingen af de 605 valgte menighedsrådsmedlemmer, der fandt de kendte frivillige ordninger tilfredsstillende, er en iagttagelse værd, idet næsten hver femte af dem siger nej til en sognemedhjælper i deres egen menighed. På samme måde er det interessant, at der er flertal for ja til sognemedhjælper i egen menighed blandt dem, der finder de frivillige ordninger utilfredsstillende. Her er materialet dog for beskeden (i alt 54 besvarere) til, at man kan drage nogen slutning.

*Tabel 18 a: Valgte menighedsrådsmedlemmer
Korrelation mellem spm. 18 og spm. 1*

		Ja	Nej	Ved ikke		Uoplyst		Totalt*)	
Tilfredsstillende.	490	81	107	18	8	1	0	0	605
Ikke tilfredsstillende.	32	59	22	41	0	0	0	0	54
Ved ikke.	68	64	31	29	8	7	0	0	107
Uoplyst.	151	20	542	73	54	7	0	0	747
Totalt.	741	49	702	46	70	5	0	0	1.513

*) Antal medlemmer med kendskab til sognemedhjælperordninger på frivillig basis. (Sp. 17).

Spørgeskema B om administrative forhold vedr. menighedsrådene.

Undersøgelsen er foretaget for at tilvejebringe oplysning om, i hvilket omfang menighedsrådene har antaget lønnet medhjælp i forbindelse med varetagelsen af deres funktioner. Motiveringen for undersøgelsen har været muligheden for, at disse medhjælps-

funktioner kunne indgå i en eventuel sogne-medhjælperstilling og dermed få betydning for de økonomiske konsekvenser af et eventuelt forslag om sognemedhjælperstillinger. Tilsvarende motivering ligger bag de i spørgeskema B indeholdte spørgsmål vedrørende kordegneansættelser.

Skema B.

Udfyldes kun af formanden for menighedsrådet.

Der indgår i alt 580 besvarelser. Kvaliteten af besvarelserne må anses for at være tilfredsstillende.

Spm. B 1: Er der ansat en kordegn ved kirken?

Spm. B 4: Hvorledes er kordegnen aflønnet?

Tabel B 1: Menighedsrådsformænd.

Er der ansat en kordegn ved kirken?

	Ja, tjenstm. afløn. AB	Ja, honorar afløn. AB	Ja, afløn.: ved ikke AB	Ja, afløn.: uoplyst AB	Nej AB	Ved ikke AB	Uoplyst AB	Totalt AB
--	------------------------	-----------------------	-------------------------	------------------------	--------	-------------	------------	-----------

Helsingør Stift

sognestørrelse (indbyggere)

- 500	0	0	0	0	1	0	0	1
500- 1.000	1	1	0	0	13	0	1	16
1.000- 2.000	0	2	0	0	20	0	0	22
2.000- 3.000	1	3	0	0	6	0	0	10
3.000- 5.000	4	4	0	0	7	0	0	15
5.000- 7.000	16	1	0	0	3	0	0	20
7.000-10.000	17	0	0	0	1	0	0	18
10.000-12.000	8	0	0	0	0	0	0	8
12.000-15.000	13	1	0	0	0	0	0	14
15.000-	10	0	0	0	0	0	0	10
Totalt	70	12	0	0	51	0	1	134

*Ribe Stift**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500.	0	9	0	0	33	0	0	42
500- 1.000.	0	15	0	0	46	0	0	61
1.000- 2.000.	1	11	0	0	50	0	0	62
2.000- 3.000.	0	5	0	0	13	0	0	18
3.000- 5.000.	0	2	0	0	4	0	0	6
5.000- 7.000.	3	1	0	0	2	0	0	6
7.000-10.000.	4	0	0	0	1	0	0	5
10.000-12.000.	3	0	0	0	0	0	0	3
12.000-15.000.	0	0	0	0	0	0	0	0
15.000-.	1	0	0	0	0	0	0	1
Totalt	12	43	0	0	149	0	0	204

*Øvrige stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500.	0	2	0	0	5	0	0	7
500- 1.000.	1	2	0	0	8	0	0	11
1.000- 2.000.	0	4	0	0	5	0	0	9
2.000- 3.000.	0	1	0	0	0	0	0	1
3.000- 5.000.	2	0	0	0	3	0	0	5
5.000- 7.000.	35	3	0	0	18	0	0	56
7.000-10.000.	63	0	0	0	6	0	0	69
10.000-12.000.	42	0	0	0	0	0	0	42
12.000-15.000.	26	0	0	0	0	0	0	26
15.000-.	16	0	0	0	0	0	0	16
Totalt	185	12	0	0	45	0	0	242

*Alle stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500.	0	11	0	0	39	0	0	50
500- 1.000.	2	18	0	0	67	0	1	88
1.000- 2.000.	1	17	0	0	75	0	0	93
2.000- 3.000.	1	9	0	0	19	0	0	29
3.000- 5.000.	6	6	0	0	14	0	0	26
5.000- 7.000.	54	5	0	0	23	0	0	82
7.000-10.000.	84	0	0	0	8	0	0	92
10.000-12.000.	53	0	0	0	0	0	0	53
12.000-15.000.	39	1	0	0	0	0	0	40
15.000-.	27	0	0	0	0	0	0	27
Totalt	267	67	0	0	245	0	1	580

Spm. B 5: Efter hvilken lønramme aflønnes kordegnen pr. 1. juli 1975?

Spm. B 6: Hvilket rådighedstillæg har kordegnen pr. 1. juli 1975?

Tabel B 2: Tjenestemand- og tjenestemandslignende aflønnede kordegne.

Grundbeløb for tjenestemand-(lignende) aflønnede kordegne.

	720 kr. AB	900 kr AB	1.080 kr. AB	1.200 kr. AB	Ved ikke AB	Uoplyst AB	Totalt
<i>Helsingør Stift</i>							
Lønramme 7-13	20	4	0	0	0	1	25
Lønramme 9-14-17	0	28	4	2	0	0	34
Lønramme 14-17-20	0	7	0	2	0	0	9
Ved ikke	0	0	0	0	0	1	1
Uoplyst	0	0	0	0	0	2	2
Total	20	39	4	4	0	4	71
<i>Ribe Stift</i>							
Lønramme 7-13	4	1	0	0	0	0	5
Lønramme 9-14-17	0	4	2	0	0	1	7
Lønramme 14-17-20	0	0	0	0	0	0	0
Ved ikke	0	0	0	0	0	0	0
Uoplyst	0	0	0	0	0	0	0
Total	4	5	2	0	0	1	12
<i>Øvrige stifter</i>							
Lønramme 7-13	40	17	4	0	1	4	66
Lønramme 9-14-17	0	62	13	8	2	4	89
Lønramme 14-17-20	0	20	6	0	0	0	26
Ved ikke	0	0	0	0	0	0	0
Uoplyst	0	0	0	0	0	4	4
Total	40	99	23	8	3	12	185
<i>Alle stifter</i>							
Lønramme 7-13	64	22	4	0	1	5	96
Lønramme 9-14-17	0	94	19	10	2	5	130
Lønramme 14-17-20	0	27	6	2	0	0	35
Ved ikke	0	0	0	0	0	1	1
Uoplyst	0	0	0	0	0	6	6
Total	64	143	29	12	3	17	268

Tabel B 3: Kvotalønnede kordegne.

Antal kvotalønnede kordegne, fordelt efter kvotens størrelse.

	Kvote 1-24	Kvote 25-49	Kvote 50-74	Kvote 75-97	Ved ikke	Uoplyst	Totalt
Helsingør Stift	0	0	3	4	0	2	9
Ribe Stift	0	0	1	0	0	0	1
Øvrige stifter .	0	0	3	4	1	4	12
Alle stifter ____	0	0	7	8	1	6	22

Spm. B 7: Hvor stort er kordegnens honorar pr. måned?

(Bruttobeløb pr. 1 juli 1975).

Tabel B 4: Honorar-aflønnede kordegne.

Honorar pr. måned.

	0- 1.999 kr.	2.000- 2.999 kr.	3.000- 4.999 kr.	5.000 kr.	Ved ikke	Uoplyst	Totalt
Helsingør Stift	7	1	0	3	0	2	13
Ribe Stift	37	2	2	0	1	1	43
Øvrige stifter	9	0	1	1	0	1	12
Alle stifter	53	3	3	4	1	4	68

Spm. B 8: Er der ansat en eller flere selvstændigt lønnede kasserere (og/eller regnskabsførere) for de kirkelige kasser?

Spm. B 9: Hvor stort er det samlede honorar pr. måned?
(Bruttobeløb pr. 1. juli 1975).

Tabel B 5: Selvstændigt lønnede kasserere.

Honorar pr. måned.

	0- 199 kr. AB	200- 299 kr. AB	300- 499 kr. AB	500 kr. AB	Ved ikke AB	Uoplyst AB	Totalt
Helsingør Stift	5	8	11	39	0	3	66
Ribe Stift	47	11	10	14	0	10	92
Øvrige stifter	8	6	16	88	1	18	137
Alle stifter	60	25	37	141	1	31	295

I en del tilfælde har det været muligt for kirkeministeriet at checke de lønninger, der er opgivet her og i tabel B 6, specielt ved også at sammenholde aflønningen med sognekasserer. I de øvrige tilfælde blev det anførte månedshonorar accepteret, med mindre det var åbenbart urimeligt sammenlignet

med sognekasserer.

Generelt må det antages, at de anførte honorarer nok i enkelte tilfælde er for høje, muligvis fordi der i en del tilfælde er medtaget aflønning af ekstra arbejdsfunktioner ud over det egentlige kasserer- og sekretærarbejde.

Spm. B 10: Er der ansat en selvstændigt lønnet sekretær for menighedsrådet?

Spm. B 11: Hvor stort er dennes honorar pr. måned?
(Bruttobeløb pr. 1. juli 1975).

Tabel B 6: Selvstændigt lønnede sekretærer.

Honorar pr. måned.

	0- 49 kr. AB	50- 99 kr. AB	100- 149 kr. AB	150 kr. AB	Ved ikke AB	Uoplyst AB	Totalt
Helsingør Stift	0	1	2	10	1	3	17
Ribe Stift	0	1	1	0	0	7	9
Øvrige stifter	0	0	0	6	1	6	13
Alle stifter	0	2	3	16	2	16	39

Den sidste analyse af materialet fra B-ske-maet gælder en række kombinationer af spørgsmålene B 1 (kordegn), B 8 (selvstændigt lønnet kasserer), B 10 (selvstændigt lønnet sekretær) og B 2: Er kordegnen tillige an-

sat som kasserer (regnskabsfører) for de kirkelige kasser? samt B 3: Er kordegnen ansat som sekretær for menighedsrådet?
(tabel B 7).

De hyppigste tre kombinationer er altså:

Kordegn plus selvstændigt lønnet kasserer (146 tilfælde), men her trækker de store pastorater stærkt op.

2. Ingen kordegn og ingen anden medhjælp (134 tilfælde), men her trækker de mange små sogne i Ribe Stift tallet op.

3. Ingen kordegn, men selvstændigt lønnet kasserer (104 tilfælde).

Tabel B 7: Menighedsrådsformænd.

Kombination af spm. 1, 2, 3, 8 og 10.

	Helsing- ør stift	Ribe stift	Øvrige stifter	Alle stifter
Kordegn er kass. og sekr.	17	5	26	48
Kordegn er kass., selvst. lønnet sekr.	3	0	1	4
Kordegn er kass., ingen selvst. lønnet sekr.	10	2	23	35
Kordegn er kass., ved ikke/uoplyst om selvst. lønnet sekr.	0	1	2	3
Kordegn er sekr., selvst. lønnet kass.	4	1	14	19
Kordegn er sekr., ingen selvst. lønnet kass.	2	0	4	6
Kordegn er sekr., ved ikke/uoplyst om selvst. lønnet kass.	0	0	0	0
Kordegn, selvst. lønnet kass. og sekr.	8	1	7	16
Kordegn, selvst. lønnet sekr.	0	0	0	0
Kordegn, selvst. lønnet kass.	31	27	88	146
Kordegn, ingen anden medhjælp	7	15	31	53
Kordegn, ingen selvst. lønnet kass., ved ikke/uoplyst om selvst. lønnet sekr.	0	1	0	1
Kordegn, ingen selvst. lønnet sekr., ved ikke/uoplyst om selvst. lønnet kass.	0	0	0	0
Kordegn, ved ikke/uoplyst om selvst. lønnet kass. og sekr.	0	2	1	3
Ingen kordegn, selvst. lønnet sekr. og kass.	3	1	1	5
Ingen kordegn, selvst. lønnet sekr.	0	0	0	0
Ingen kordegn, selvst. lønnet kass.	19	60	25	104
Ingen kordegn, ingen anden medhjælp	28	88	18	134
Ingen kordegn, ingen selvst. lønnet kass., ved ikke/uoplyst om selvst. lønnet sekr.	1	0	0	1
Ingen kordegn, ingen selvst. lønnet sekr., ved ikke/uoplyst om selvst. lønnet kass.	0	0	1	1
Ingen kordegn, ved ikke/uoplyst om selvst. lønnet sekr. og kass.	0	0	0	0
Ved ikke/uoplyst om kordegn	1	0	0	1
Totalt	134	204	242	580

Sogne- og pastoratsafstemninger

I dette afsluttende afsnit redegøres for et fiktivt afstemningsforsøg, som er foretaget ved en manipulation af besvarelsenerne af spørgsmål 1 i skema A og krydstabelleringer med visse spørgsmål i skema B og C.

Som tidligere omtalt ønskede man i udvalget at betragte det enkelte menighedsrådsmedlem og den enkelte præst som selvstændig svarenhed for at få det mest præcise billede. Imidlertid kunne det også være relevant at danne sig et skøn over, hvorledes resultatet angående selve behovet for en sognemedhjælper ville falde ud, når man betragtede det enkelte råd som svarenhed, idet man kunne forestille sig, at en afstemning inden for det enkelte råd, eventuelt blandt alle rådsmedlemmer inden for det enkelte pastorat med flere sogne, kunne blive afgørende for oprettelsen af et eventuelt nyt sognemedhjælperembede inden for sognet eller pastoratet.

Undersøgelsen er ikke således tilrettelagt, at man kan få sikkerhed på dette punkt. Men for at give et tilnærmelsesvist billede af en eventuel rådsafstemningsprocedure inden for det undersøgte område har vi for hvert sogn foretaget en efterfølgende »afstemning« blandt de valgte menighedsrådsmedlemmer, blandt disse og sognets præst(er) og blandt medlemmer og præster inden for det enkelte pastorat. »Afstemningen« skulle ved at optælle de enkelte besvarelsers faktiske svar på spørgsmål 1 i skema A (Mener De, at der inden for Deres menighed er behov for en sognemedhjælper?) vise, om der på det grundlag ville være flertal for en sognemedhjælperordning inden for menigheden.

Det understreges, at der her er tale om manipulation. Vi har ingen sikkerhed for, hvorledes en reel afstemning i de berørte sogne og pastorater ville være faldet ud, idet undersøgelsen ikke giver kendskab til en række faktorer, som her måtte spille ind.

For at mindske usikkerheden ved en sådan manipuleret afstemning har vi opstillet stren-

ge kriterier for flertal, idet vi ved »flertal« forstår en majoritet (altså simpelt flertal) af »ja-stemmer« blandt de »afgivne stemmer«, og således, at ubesvarede eller blanke skemaer ikke medregnes ved opgørelsen af antal »afgivne stemmer«, medens besvarede skemaer med »ved ikke« eller »uoplyst« for skema A, spørgsmål 1 medregnes blandt de »afgivne stemmer« og altså medregnes som »nej-stemmer«.

Denne strenge procedure giver antageligt et mere negativt billede end virkeligheden. Men da der er tale om en kunstig afstemningssituation, har vi fundet det nødvendigt, og må selv herefter tage forbehold over for nogen vidtgående konklusion på grundlag af denne procedure.

Vi begynder med den manipulerede afstemning blandt valgte menighedsrådsmedlemmer inden for det enkelte sogn.

Tabel D 1: Sogneafstemning blandt valgte menighedsrådsmedlemmer, antal sogne, hvor mindst 1 af de valgte menighedsrådsmedlemmer har indsendt skema. (Tabel D 1, side 113).

Den manipulerede afstemning er altså foretaget for 593 sognes vedkommende. Der var - efter vore strenge kriterier - flertal for en sognemedhjælperordning i knapt halvdelen, 247, flertal imod i 305 sogne, og »stemmelighed« i 41 sogne, hvilket vil sige sogne, hvori de klare »ja-stemmer«s antal stod lige med det samlede antal af »nej«, »ved ikke« og »uoplyst«. I Ribe Stift er modstander-sognene i stort overtal med 174 af i alt 210 sogne. I Helsingør Stift er der flest flertalsogne, 66 og 51 med flertal imod. Og i den tredje gruppe har vi et stort flertal af flertalsogne, 154 og 80 med flertal imod.

Når man tager alle sogne under ét (tabelens nederste opstilling), ser man igen, at holdningsmønsteret skifter ved 3.000-indbygger sognegrænsen: I alle sognegrupper under 3.000 indbyggere dominerer sogne med fler-

tal imod, mens det modsatte er tilfældet i alle sognegrupper over 3.000 indbyggere.

Tabel D 2: Sogneafstemning blandt valgte menighedsrådsmedlemmer og præster, antal

sogne, hvor enten mindst 1 præst eller et valgt menighedsrådsmedlem har besvaret skemaet. (Tabel D 2, side 121).

Tabel D 1 Sogneafstemning blandt valgte menighedsrådsmedlemmer, antal sogne hvor mindst 1 af de valgte menighedsrådsmedlemmer har indsendt skema.

	Flertal for	Stem- me- lighed	Flertal imod	Totalt
<i>Helsingør Stift</i>				
<i>sognestørrelse (indbyggere)</i>				
- 500	0	0	1	1
500- 1.000	4	3	10	17
1.000- 2.000	8	3	9	20
2.000- 3.000	1	1	8	10
3.000- 5.000	10	3	3	16
5.000- 7.000	7	2	10	19
7.000-10.000	12	0	7	19
10.000-12.000	8	1	0	9
12.000-15.000	7	4	2	13
15.000-	9	0	1	10
Totalt	66	17	51	134
<i>Ribe Stift</i>				
<i>sognestørrelse (indbyggere)</i>				
- 500	2	1	40	43
500- 1.000	4	3	61	68
1.000- 2.000	6	1	53	60
2.000- 3.000	7	0	11	18
3.000- 5.000	2	2	2	6
5.000- 7.000	3	1	2	6
7.000-10.000	3	0	2	5
10.000-12.000	0	0	3	3
12.000-15.000	0	0	0	0
15.000-	0	1	0	1
Totalt	27	9	174	210
<i>Øvrige stifter</i>				
<i>sognestørrelse (indbyggere)</i>				
- 500	2	1	5	8
500- 1.000	1	1	12	14
1.000- 2.000	3	0	3	6
2.000- 3.000	0	0	1	1
3.000- 5.000	2	1	3	6
5.000- 7.000	36	3	18	57
7.000-10.000	44	5	23	72
10.000-12.000	33	1	7	41
12.000-15.000	19	3	5	27
15.000-	14	0	3	17
Totalt	154	15	80	249

*Alle stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	4	2	46	52
500- 1.000	9	7	83	99
1.000- 2.000	17	4	65	86
2.000- 3.000	8	1	20	29
3.000- 5.000	14	6	8	28
5.000- 7.000	46	6	30	82
7.000-10.000	59	5	32	96
10.000-12.000	41	2	10	53
12.000-15.000	26	7	7	40
15.000-	23	1	4	28
Totalt	247	41	305	593

Tabel D 2: Sogneafstemning blandt valgte menighedsrådsmedlemmer og præster, antal sogne, hvor enten mindst 1 præst eller et valgt menighedsrådsmedlem har besvaret skemaet.

	Flertal for	Stem- me- lighed	Flertal imod	Totalt
--	----------------	------------------------	-----------------	--------

*Helsingør Stift**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	0	0	1	1
500- 1.000	4	1	12	17
1.000- 2.000	9	1	11	21
2.000- 3.000	1	0	9	10
3.000- 5.000	10	3	3	16
5.000- 7.000	8	2	9	19
7.000-10.000	12	0	7	19
10.000-12.000	8	0	1	9
12.000-15.000	9	2	2	13
15.000-	9	0	1	10
Totalt	70	9	56	135

*Ribe Stift**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	3	0	40	43
500- 1.000	5	2	61	68
1.000- 2.000	5	6	49	60
2.000- 3.000	6	1	11	18
3.000- 5.000	2	0	4	6
5.000- 7.000	2	1	3	6
7.000-10.000	3	0	2	5
10.000-12.000	0	0	3	3
12.000-15.000	0	0	0	0
15.000-	0	0	1	1
Totalt	26	10	174	210

*Øvrige stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	5	2	4	11
500- 1.000	3	2	9	14
1.000- 2.000	3	0	3	6

2.000- 3.000	0	0	1	1
3.000- 5.000	2	0	4	6
5.000- 7.000	39	3	15	57
7.000-10.000	45	11	16	72
10.000-12.000	33	2	6	41
12.000-15.000	22	0	5	27
15.000-	13	1	3	17
Totalt	165	21	66	252

*Alle stifter**sognestørrelse (indbyggere)*

- 500	8'	2	45	55
500- 1.000	12	5	82	99
1.000- 2.000	17	7	63	87
2.000- 3.000	7	1	21	29
3.000- 5.000	14	3	11	28
5.000- 7.000	49	6	27	82
7.000-10.000	60	11	25	96
10.000-12.000	41	2	10	53
12.000-15.000	31	2	7	40
15.000-	22	1	5	28
Totalt	261	40	296	597

Her har vi talt præsternes (altså alle præster inden for pastoratet, ikke altid identisk med sognet) besvarelser med og er nået op på ialt 597 sogne. Resultatet af den udvidede optælling er blevet en beskedent stigning i antal positive sogne og et beskedent fald i antal negative sogne. Herved bekræftes den relativt større positive holdning blandt præsterne.

Tabel D 3: Pastoratsafstemning blandt valgte menighedsrådsmedlemmer og præster, antal pastorater, hvor mindst 1 af de valgte menighedsrådsmedlemmer eller præster har indsendt skema. (Tabel D 3).

Endelig har vi her en optælling af alle besvarere inden for det enkelte pastorat. I 462 pastorater var der 220 med flertal for sogne-medhjælperordning, der var stemmelighed i 29 pastorater og flertal imod i 213 pastorater. Nærmere ligevægt kunne man næppe komme. Når man anvender pastoratet som enhed, sker holdningsskiftet ved 5.000 indbyg-

gergrænsen.

Endelig har vi undersøgt, om tilstedeværelsen af andre embeder og funktioner i menigheden har betydning for resultatet af den manipulerede afstemningsprocedure. Vi har sammenkoblet besvarelserne af spørgsmålene 1, 2, 3, 8 og 10 i skema B og spørgsmål 7 i skema C med »afstemningsresultaterne« fra tabel D 2, altså blandt de valgte menighedsrådsmedlemmer i sognet og pastoratets præster.

Undersøgelsen har ikke givet signifikante resultater. Hvor man i forvejen har kordegn, kasserer, sekretær og konfirmandmedhjælper er flertalssognesses antal stadig det største. Hvor man ikke har sådanne embeder og funktioner, dominerer sogne med flertal imod.

Vi har således ikke fundet nogen kilde til holdningen over for behovet for en sogne-medhjælperordning, som er stærkere end den kirkelige enheds størrelse.

Tabel D 3: Pastoratsafstemning blandt valgte menighedsrådsmedlemmer og præster, antal pastorater, hvor mindst 1 af de valgte menighedsrådsmedlemmer eller præster har indsendt skema.

	Flertal for	Stem- me- lighed	Flertal imod	Totalt
<i>Helsingør Stift</i>				
<i>pastoratsstørrelse (indbyggere)</i>				
- 500	1	—	—	1
500- 1.000	—	—	1	1
1.000- 2.000	3	—	9	12
2.000- 3.000	2	—	7	9
3.000- 5.000	7	2	6	15
5.000- 7.000	7	2	8	17
7.000-10.000	12	—	9	21
10.000-12.000	7	—	1	8
12.000-15.000	9	2	2	13
15.000-	11	—	1	12
Totalt	59	6	44	109
<i>Ribe Stift</i>				
<i>pastoratsstørrelse (indbyggere)</i>				
- 500	—	—	4	4
500- 1.000	—	—	17	17
1.000- 2.000	1	2	53	56
2.000- 3.000	4	—	25	29
3.000- 5.000	2	1	9	12
5.000- 7.000	2	1	2	5
7.000-10.000	2	—	4	6
10.000-12.000	—	—	3	3
12.000-15.000	—	—	—	—
15.000-	—	—	1	1
Totalt	11	4	118	133
<i>Øvrige stifter</i>				
<i>pastoratsstørrelse (indbyggere)</i>				
- 500	—	—	—	—
500- 1.000	—	—	—	—
1.000- 2.000	—	—	—	—
2.000- 3.000	—	—	—	—
3.000- 5.000	1	—	4	5
5.000- 7.000	37	4	12	53
7.000-10.000	41	11	19	71
10.000-12.000	34	2	8	44
12.000-15.000	23	1	5	29
15.000-	14	1	3	18
Totalt	150	19	51	220

*Alle stifter**pastoratsstørrelse (indbyggere)*

- 500.....	1	-	4	5
500- 1.000.....		-	18	18
1.000- 2.000.....	4	2	64	70
2.000- 3.000.....	6	—	32	38
3.000- 5.000.....	10	3	19	32
5.000- 7.000.....	46	7	22	75
7.000-10.000.....	55	11	32	98
10.000-12.000.....	41	2	12	55
12.000-15.000.....	32	3	7	42
15.000-.....	25	1	5	31
Totalt	220	29	213	462

KIRKEMINISTERIETS
SOGNEMEDHJÆLPERUDVALG

--	--	--	--	--	--	--	--

Skema A.

Udfyldes af alle medlemmer af menighedsrådet
(også af præsterne)

Spørgeskema om behovet
for **sognemedhjælpere**

Til
menighedsrådsmedlemmerne
oktober 1975

Kirkeministeriet nedsatte den 9. april 1974 nærværende udvalg, der bl. a. har fået til opgave at undersøge og drøfte:

- 1) om der er behov for stillinger som **sogne-**medhjælpere og i givet fald, hvor stort dette behov er,
- 2) hvad hensigten med en sådan ordning bør være, og hvorledes stillingen bør beskrives,
- 3) hvorledes sognemedhjælperens funktion og kompetence bør være i forhold til sognets præster, øvrige kirkelige betjening og menighedsrådet,
- 4) hvorledes en sognemedhjælper bør aflønnes og ansættes.

Udvalget har ment, at nogle af disse spørgsmål bedst belyses ved at foretage et rundspørge til et repræsentativt udsnit af landets menighedsrådsmedlemmer og præster. For at sikre, at undersøgelsen giver det korrektest mulige resultat, har udvalget indgået et samarbejde med Danmarks Statistik.

Som grundlag for undersøgelsen har udvalget udarbejdet nærværende spørgeskema.

De bedes udfylde skemaet (uden for menighedsrådsmøde) og tilbagelevere det i vedlagte kuvert (lukket) *til menighedsrådets formand, senest den 10. november 1975.*

Skemaerne samles af formanden og tilbageendes (i de lukkede kurverter) til kirkeministeriet.

Da undersøgelsens resultat vil være grundlag for udvalgets videre arbejde, og da resultatets brugbarhed er afhængigt af den omhu, med hvilken spørgeskemaerne er udfyldt,

skal man anmode Dem om, forinden besvarelsen påbegyndes, at gennem læse hele skemaet og dernæst gennem en omhyggelig overvejelse og besvarelse af skemaets enkelte spørgsmål at bidrage til, at udvalgets overvejelse om en sognemedhjælperordning kan ske på det solidest mulige grundlag. Det understreges, at udvalget ikke har nogen forhåndsindstilling med hensyn til, om en sognemedhjælperordning bør fremmes.

Ved udfyldelsen af skemaet bedes det bemærket, at der måske allerede i Deres menighed er ansat en medhjælp til varetagelse af en eller flere af de opgaver, en sognemedhjælperordning kan tænkes at omfatte (således medhjælp ved konfirmandundervisning, kasserer for de kirkelige kasser og sekretær for menighedsrådet). Mener De, at denne medhjælpsordning bør opretholdes, besvares skemaets spørgsmål om behov for en sådan medhjælp i en egentlig sognemedhjælpsordning bekræftende.

Skemaet vil blive betragtet som fortroligt materiale og vil kun blive anvendt i en sådan form, at individuelle besvarelser ikke vil kunne identificeres, hvorved bemærkes, at det er overladt til de enkelte medlemmer, om de vil underskrive skemaet eller forblive anonyme.

Man vil være taknemlig, hvis De vil gøre opmærksom på de problemer, De støder på under besvarelsen, i den særlige rubrik for bemærkninger. Opstår der tvivl med hensyn til skemaets udfyldelse, kan man henvende sig telefonisk til kirkeministeriet, tlf. (01) 14 62 63.

Med venlig hilsen
Børge Diderichsen
formand

De bedes læse spørgsmål 1–5 igennem, før De begynder besvarelsen

Spørgsmål 1:

Mener De, at der er behov for en sognemedhjælper i Deres menighed?

Ja	☐	1	} Gå til
spm. 17
Nej	☐	2	
Ved ikke	☐	8	
	☐	9	

Spørgsmål 2:

Mener De, at der i Deres menighed er behov for ansættelse af en sognemedhjælper til pædagogisk arbejde?

	☐	0
Ja	☐	1
Nej	☐	2
Ved ikke	☐	8

Pædagogisk arbejde kan omfatte:

a) Kirkelig undervisning af børn	☐
b) Hjælp til konfirmandundervisning	☐
c) Kirkelig undervisning af unge i 14–18 års alderen	☐
d) Kirkelig voksenundervisning	☐
e) Uddannelse af frivillige kirkelige medhjælpere	☐

Hvis De har svaret *ja* til spørgsmål 2, bedes De placere de forskellige arbejdsområder efter, hvor vigtige De synes, de er. Det gøres på følgende måde:

De skriver et et-tal (1) i den firkantede rubrik ved den arbejdsopgave, som De betragter som den vigtigste, dernæst et to-tal (2) i rubrikken ved den arbejdsopgave, som De betragter som den næstvigtigste, osv. Hvis De betragter to eller flere arbejdsopgaver som lige vigtige, skriver De det samme tal i rubrikkerne. De opgaver, De ikke tillægger nogen betydning, springer De over.

Spørgsmål 3:

Mener De, at der i Deres menighed er behov for ansættelse af en sognemedhjælper til varetagelse af *omsorgsarbejde*, der *ikke* falder **ind** under den sociale bistandslovgivning?

	☐	0
Ja	☐	1
Nej	☐	2
Ved ikke	☐	8
	☐	9

Omsorgsarbejde kan omfatte:

a) Husbesøg, sjælesorg, anden

omsorg for den enkelte ☐

b) Kirkeligt omsorgsarbejde i videre forstand,

f. eks. møder, klubvirksomhed m. v. ☐

Hvis De har svaret *ja til spørgsmål 3*, bedes De placere de forskellige arbejdsområder efter, hvor vigtige De synes, de er. Det gøres på følgende måde:

De skriver et et-tal (1) i den firkantede rubrik ved den arbejdsopgave, som De betragter som den vigtigste, dernæst et to-tal (2) i rubrikken ved den arbejdsopgave, som De betragter som den næstvigtigste, osv. Hvis De betragter de to arbejdsopgaver som lige vigtige, skriver De det samme tal i rubrikkerne. De opgaver, De ikke tillægger nogen betydning, springer De over.

Spørgsmål 4:

Mener De, at der i Deres menighed er behov for ansættelse af en sognemedhjælper til sekretærarbejde?

	☐	0
Ja	☐	1
Nej	☐	2
Ved ikke	☐	8
	☐	9

Sekretærarbejde kan omfatte:

a) Kasserervirksomhed vedrørende

de kirkelige kasser ☐

b) Sekretærarbejde for menighedsrådet ☐

c) Sekretærarbejde for præsten ☐

d) Ministerialbogsførelse og/eller vikartjeneste ved kirkelige handlinger . ☐

Hvis De har svaret *ja til spørgsmål 4*, bedes De placere de forskellige arbejdsområder efter, hvor vigtige De synes, de er. Det gøres på følgende måde:

De skriver et et-tal (1) i den firkantede rubrik ved den arbejdsopgave, som De betragter som den vigtigste, dernæst et to-tal (2) i rubrikken ved den arbejdsopgave, som De betragter som den næstvigtigste, osv. Hvis De betragter to eller flere arbejdsopgaver som lige vigtige, skriver De det samme tal i rubrikkerne. De opgaver, De ikke tillægger nogen betydning, springer De over.

Hvis De har svaret »nej« eller »ved ikke« til hvert af spørgsmålene 2, 3 og 4, så gå straks til spørgsmål 6. Hvis De har svaret »ja« til et eller flere af spørgsmålene 2, 3 og 4, bedes spørgsmål 5 besvaret, inden De går videre til spørgsmål 6.

Spørgsmål 5:

De har nu set på 3 mulige hovedarbejdsområder for en sognemedhjælper. Hvis De skal placere disse hovedarbejdsområder efter hvor vigtige De synes, de er, i hvilken rækkefølge vil De da placere dem?

Pædagogisk arbejde	☐
Omsorgsarbejde	☐
Sekretærarbejde	☐

De skriver et et-tal (1) i den firkantede rubrik ved det hovedarbejdsområde, som De betragter som det vigtigste; dernæst et to-tal (2) i rubrikken ved det hovedarbejdsområde, som De betragter som det næstvigtigste, osv.

Hvis De betragter to eller flere hovedarbejdsområder som lige vigtige, skriver De det samme tal i rubrikkerne.

De hovedarbejdsområder, De ikke tillægger nogen betydning, springer De over.

Såfremt De er i tvivl om, hvorvidt der er andre opgaver for sognemedhjælperen, bedes De sætte kryds ved » Ved ikke« i spørgsmål 6.

Spørgsmål 6:

Mener De, at der er andre opgaver for sognemedhjælperen i Deres menighed?

Ja, skriv: _____	☐	0
Nej	☐	1
Ved ikke	☐	2
	☐	8
	☐	9

Spørgsmål 7 og 8 vedrører skoleuddannelse, ikke erhvervsuddannelse. I spørgsmål 9 og 10 spørges om erhvervsuddannelse.

Spørgsmål 7:

Mener De, at en særlig skoleuddannelse kan være fordelagtig for en sognemedhjælper i Deres menighed?

Ja	☐	0	
Nej	☐	1	
Ved ikke	☐	2	} Gå til spm. 9
	☐	8	
	☐	9	

Spørgsmål 8:

Hvilken *skoleuddannelse* mener De en sognemedhjælper i Deres menighed mindst bør have?

	☐	0
Statskontrolleret prøve fra 9. eller		
10. klasse, mellemskole-, realeksamen	☐	1
Studerter- eller HF-eksamen	☐	2
Anden skoleuddannelse, skriv:		
_____	☐	3
Nej	☐	2
Ved ikke	☐	8
	☐	9
-

Spørgsmål 9:

Mener De, at en *erhvervsuddannelse* kan være fordelagtig for en sognemedhjælper i Deres menighed?

	☐	0	
Ja	☐	1	
Nej	☐	2	} Gå til
spm. 11
Ved ikke	☐	8	
	☐	9	

Spørgsmål 10:

Hvilken eller hvilke *skoleuddannelser* mener De kan være fordelagtige for en sognemedhjælper i Deres menighed?

(Gerne flere krydser)

Husmoderafløser, hjemmehjælper	☐
Familievejleder	☐
Sygeplejerske, sygehjælper	☐
Socialrådgiver	☐
Diakon/diakonisse	☐
Kontoruddannelse	☐
Læreruddannelse	☐
Fritidspædagog	☐
Anden, skriv:	☐

Spørgsmål 11:

Mener De, at der udover de i spørgsmålene 8 og 10 nævnte uddannelser vil være behov for at sognemedhjælperen i Deres menighed gennemgår et særligt »sognemedhjælperkursus«?

	☐	0	
Ja	☐	1	
Nej	☐	2	} Gå til
spm. 13
Ved ikke	☐	8	
	☐	9	

Hvis De har svaret ja i spørgsmål 11 til, at der er behov for, at sognemedhjælperen gennemgår et sognemedhjælperkursus, bedes De i spørgsmål 12 anføre, hvilke områder dette kursus bør omfatte.

Spørgsmål 12:

Hvilke fagområder skal et sådant »sognemedhjælperkursus« omfatte?

Skriv: _____ ☐

Spørgsmål 13:

Mener De, at sognemedhjælperen i Deres menighed skal være deltids- eller heltidsansat?

	☐	0	
Deltidsansat	☐	1	
Heltidsansat	☐	2	} Gå til
Ved ikke	☐	8	
	☐		

Spørgsmål 14:

Hvor mange timer om ugen?

Skriv, antal timer: _____

Spørgsmål 15:

Hvorledes mener De, sognemedhjælperen skal aflønnes?

	☐	0
Fuldt ud af lokale		
kirkelige ligningsmidler	☐	1
Delvis af lokale		
kirkelige midler	☐	2
Ved ikke	☐	8
	☐	9

Spørgsmål 16:

Mener De, at sognemedhjælperen kun skal være tilknyttet deres sogn eller skal sognemedhjælperen være fælles for Deres sogn og et eller flere nabosogne?

	☐	0
Kun tilknyttet Deres sogn	☐	1
Tilknyttet alle sogne		
indenfor pastoratet	☐	2
Tilknyttet flere pastorater	☐	3
Ved ikke	☐	8
	☐	9

Spørgsmål 17:

Har De kendskab til én eller flere sognemedhjælperordninger på frivillig basis?

Ja, i eget sogn	☐	1	} Gå til
spm. 19
Ja, i andre sogne	☐	2	
Nej	☐	3	
	☐		
-

Spørgsmål 18:

Hvordan synes De denne/disse sognemedhjælperordninger har fungeret?

	☐	0
Tilfredsstillende	☐	1
Ikke tilfredsstillende	☐	2
Ved ikke	☐	8
	☐	
-

Spørgsmål 19:

Har De i øvrigt bemærkninger?

☐

Dato: _____

Eventuel underskrift: _____

KIRKEMINISTERIETS
SOGNEMEDHJÆLPERUDVALG

--	--	--	--	--	--

Skema B.

Udfyldes kun af formanden for menighedsrådet

Tillæg til spørgeskema om
behovet for sognemedhjælpere

Spørgsmål 1:

Er der ansat en kordegn ved kirken?

	☐	0	
Ja	☐	1	
Nej	☐	2	Gå til spm. 8
	☐		

Spørgsmål 2:

Er kordegnen tillige ansat som kasserer (regnskabsfører) for de kirkelige kasser?

	☐	0
Ja	☐	1
Nej	☐	2
	☐	

Spørgsmål 3:

Er kordegnen ansat som sekretær for menighedsrådet?

	☐	0
Ja	☐	1
Nej	☐	2
	☐	

Spørgsmål 4:

Hvorledes er kordegnen aflønnet?

	☐	0	
1) Som tjenestemand	☐	1	} Gå til
2) Med tjenestemandslignende løn	☐	2	
3) Honoraraflønnet	☐	3	} Gå til
	☐		
	☐		
-

Spørgsmål 5:

Efter hvilken lønramme aflønnes kordegnen pr. 1. juli 1975?

	☐	0
Lønramme 7-13	☐	1
Lønramme 9-14-17	☐	2
Lønramme 14-17-20	☐	3
	☐	

Hvis kordegnen er *kvotalønnet*

oplyses kvotens størrelse: _____

☐☐

Spørgsmål 6:

Hvilket rådighedstillæg har kordegnen pr. 1. juli 1975?

	☐	0		
Grundbeløb {	☐	1	} Gå til	
	☐	2		spm. 8
	☐	3		
	☐	4		
	☐			

Spørgsmål 7:

Bruttobeløb pr. 1. juli 1975

Skriv: _____

Er der ansat en eller flere selvstændigt lønnede kasserere (og/eller regnskabsførere) for de kirkelige kasser?

Ja ☐ 1
 Nej ☐ 2 Gå til
 ☐ spm. 10

Bruttobeløb pr. 1. juli 1975

Skriv: _____

Er der ansat en selvstændigt lønnet sekretær for menighedsrådet?

Ja ☐ 1
 Nej ☐ 2 Gå til
 ☐ spm. 12

Spørgsmål 11:

Hvor stort er dennes honorar pr. måned?

Bruttobeløb pr. 1. juli 1975

Skriv: _____

--	--	--	--

Spørgsmål 12:

Har De i øvrigt bemærkninger?

☐

Dato: _____

Eventuel underskrift: _____

Spørgeskema C om konfirmandforhold

(udelades, da denne del af undersøgelsen er særskilt afgivet til kirkeministeriet den 6. oktober
1976)

Opgørelse af besvarelsesprocenter ved sognemedhjælper- og konfirmandundersøgelsen.

1. Skema A – valgte menighedsrådsmedlemmer.

Stift	Udsendte skemaer	Indkomne skemaer		Besvarede skemaer	
		Antal	i pct. af udsendte skemaer	Antal	i pct. af udsendte skemaer
København	1.059	889	83,9	837	79,0
Helsingør	1.428	1.202	84,2	1.156	81,0
Roskilde	369	315	85,4	290	78,6
Lolland-Falsters	47	41	87,2	39	83,0
Fyn	307	264	86,0	252	82,1
Århus	557	455	81,7	438	78,6
Ålborg	360	294	81,7	280	77,8
Viborg	234	210	89,7	201	85,9
Ribe	1.533	1.344	87,7	1.289	84,1
Haderslev	276	235	85,1	229	83,0
Totalt	6.170	5.249	85,1	5.011	81,2

2. Skema A – præster

Stift	Udsendte skemaer	Indkomne skemaer	Besvarede skemaer
København	159	146	140
Helsingør	176	162	160
Roskilde	50	49	49
Lolland-Falsters	6	6	6
Fyn	46	45	45
Århus	83	77	76
Ålborg	49	46	45
Viborg	32	30	30
Ribe	153	140	138
Haderslev	41	39	39
Totalt	800	740	728
I procent af udsendte skemaer		92,5	91,0

3. Skema B

Stift	Udsendte skemaer	Indkomne skemaer	Besvarede skemaer
København.....	77	73	73
Helsingør	138	135	134
Roskilde	30	30	29
Lolland-Falsters	4	4	4
Fyn	26	24	24
Århus	44	41	41
Ålborg	30	29	29
Viborg	21	21	21
Ribe	218	205	204
Haderslev	21	21	21
Totalt	609	583	580
I procent af udsendte skemaer		95,7	95,2

4. Skema C – konfirmandundersøgelsen (udgået).

5. Skema A, B og C (udgået).

Forslag om oprettelse af en stilling som sognemedhjælper - afgivet den 12. marts 1973 til kirkeministeriet af et af biskopperne nedsat udvalg.

Efter indstilling fra biskopperne og med baggrund i strukturkommissionens betænkning pkt. 4.3.3.2. har et udvalg med biskop Johs. W. Jacobsen (formand), sognepræst Børge Riisgaard (Den danske Præsteforening), proprietær Steen Fibiger og provst Sv. Ebbe Jakobsen (Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer), forstanderinde, søster Signe Krogh (Diakonirådet), generalsekretær, pastor Gunnar Hermansen (Kirkefondet og Dansk Bibelskole), kordegn H. Voltzmann (Danmarks kordegneforening), forstander, cand. mag. Jens Kr. Krarup (Løgumkloster højskole), forstander, pastor Kr. Hjerrild Buhl (Haslev udvidede højskole), og docent, dr. theol. P. Nepper-Christensen (Teologi for lægfolk) gennemarbejdet spørgsmålet om oprettelse af en stilling som sognemedhjælper i Den danske folkekirke.

Udvalget har under sit arbejde indkaldt rapporter fra en del sogne, hvor man i en årrække på frivillig basis har haft sognemedhjælperordninger, samt fra en række personer, der har været eller er ansat i sådanne stillinger. Man har endvidere haft materiale om sognemedhjælperordninger i Norge, Sverige og Svejts til rådighed, ligesom man har haft lejlighed til at beskæftige sig med henvendelser om sagen fra Kirkeligt Centrum, Frivilligt Dreng Forbund og diakonelever ved Diakonhøjskolen i Århus. I øvrigt har arbejdet - ikke mindst hvad angår stillingsbeskrivelse - i ret stort omfang kunnet baseres på et materiale, der var stillet til rådighed af Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer, og som hidrører fra et udvalgsarbejde, der i 1960-61 udførtes af Landsforeningen og biskopperne i fællesskab, samt på et udkast fra Kirkefondet. Endelig har udvalget haft lejlighed til at gøre sig bekendt med uddannelsesplaner fra Løgumkloster højskole,

Hasle" udvidede højskole, Diakonhøjskolen i Århus, Diakonskolen på kolonien Filadelfia og Teologi for lægfolk i Århus foruden norske og svenske uddannelsesplaner samt et materiale fra en arbejdsgruppe på Nr. Nissum seminarium.

Det er udvalgets opfattelse, at der i mange både store og mindre sogne er et påtrængende behov for ansættelse af en mandlig eller kvindelig sognemedhjælper, og at der derfor snarest bør skabes lovhjemmel for ansættelse og aflønning af sådanne kirkelige medarbejdere. Det er endvidere udvalgets opfattelse, dels at der ikke bør gives en sådan stilling et alt for stramt generelt arbejdsområde, men at stillingsindholdet i et vist omfang må afhænge af det enkelte sogns behov, dels at der i sådanne stillinger hovedsageligt bør ansættes personer, der i forvejen har en ret højt kvalificeret uddannelse, og derfor må forventes at være i besiddelse af en vis modenhed.

Dette sidste medfører tillige, at man ikke går ind for en særlig (og langvarig) sognemedhjælperuddannelse, men derimod tænker sig den uddannelse og erfaring, de pågældende på anden måde har erhvervet sig, suppleret med specialkurser af forskellig art og fulgt op med jævnlige efteruddannelseskurser.

Der har i udvalget været usikkerhed med hensyn til selve stillingsbetegnelsen. Foruden betegnelsen sognemedhjælper kunne man ønske overvejet betegnelserne sognesekretær (der anvendes i den efterfølgende stillingsbeskrivelse) og menighedssekretær.

Som resultat af udvalgets drøftelser skal man herved nedenfor fremkomme med forslag til stillingsbeskrivelse, heri indbefattet uddannelseskrav.

Stillingsbeskrivelse

1. Definition

En sognesekretær er en kvinde eller mand, som med godkendelse af stiftets biskop (kvalifikationer) og provstiudvalget (ansættelses- og lønvilkår) ansættes af menighedsrådet til hjælp i det kirkelige arbejde i sognet.

2. Arbejdsopgaver

Sognesekretæren har i sognet særlige og selvstændige opgaver i samarbejde med præst(er), menighedsråd og lægfolk iøvrigt. Disse opgaver kan - som i nedenstående skematiske opstilling - udformes i to hovedlinier:

Sognesekretær

Kateketlinie

- 1) Dåbsundervisning (evt. i forbindelse med eksisterende arbejde for børn og unge.
- 2) Hjælp til konfirmandundervisning.
- 3) Undervisning af teen-age-grupper.
- 4) Kirkelig voksenundervisning.
- 5) Medarbejderuddannelse.

Diakonilinie

- 1) Omsorgsarbejde. Sognesekretærens opgave er i samråd med sognets præst(er) at varetage husbesøg, rådgivning, sjælesorg og praktisk hjælp for bl. a. ensomme, gamle, syge, invalide og andre i sognet, der trænger til medmenneskelig omsorg og åndelig hjælp.
- 2) Opfølgning af opsøgende arbejde i fællesskabsformidlende virksomhed, f. eks. klubarbejde.
- 3) Arbejdet foregår i samarbejde med en evt. eksisterende menighedspleje.

(fælles for begge linier)

- 1) Almindeligt sekretærarbejde f. eks. for menighedsråd og menighedspleje.
- 2) Konsulentvirksomhed for evt. andet kirkeligt arbejde i sognet.
- 3) Løsning af problemer i forbindelse med fritiden.
- 4) Uløste opgaver.

Ovenstående opstilling er anvendt for tydeligheds skyld. Indtil det i særligt krævende sogne bliver muligt at oprette to stillinger, som principielt er berettiget, vil praksis formentlig være en stilling, hvis arbejdsområde er en eller anden kombination af de to skitserede linier, alt efter sognets aktuelle behov.

Hvor det anses for formålstjenligt, kan en kombination af kordegnestilling og sognesekretærstilling overvejes.

Nærmere bestemmelser om sognesekretærtjenestens vilkår skal i hvert enkelt tilfælde fastsættes i et af det enkelte menighedsråd udarbejdet regulativ, der godkendes af biskoppen.

3. Stillingsplacering

Ansættelse af sognesekretær sker i henhold til lov om folkekirkens lønningsvæsen m. m. § 32, stk. 5: »Indenfor rammerne af de i henhold til stk. 1 og stk. 2 fastsatte regler træffer menighedsrådet afgørelse om kirkebetjeningens ordning, aflønning og ansættelsesvilkår for de ansatte. Afgørelsen skal godkendes af provstiudvalget.«

Den, der ansættes, skal med hensyn til kvalifikationer være godkendt af stiftets biskop. Sognesekretæren indsættes ved stillingens tiltrædelse i sin tjeneste ved en af sognets gudstjenester. Lønæssigt ansættes sognesekretæren mindst på niveau med kordegnestilling, men iøvrigt efter kvalifikationer og hidtidig stilling. Ansættelse bør ske på åremålsbasis - evt. som deltidsbeskæftigelse.

4. Ansættelsesområde

Den enhed, sognesekretæren almindeligvis ansættes indenfor, er sognet. Dette hovedsynspunkt udelukker dog ikke, at sognesekretæren, hvor forholdene iøvrigt taler derfor, kan ansættes i fællesskab af to eller flere sogne.

5. Særlige ansættelsesmuligheder

Udover det ovenfor anførte kunne man til løsning af særlige opgaver uden for den sædvanlige sognestruktur, f. eks. af miljømæssig art, overveje mulighed for ansættelse af sognesekretærer på stiftsplan.

6. Uddannelse

En forudsætning for ansættelse som sognesekretær må være en af det offentlige anerkendt uddannelse, f. eks. lærereksamen, eksamen som socialrådgiver, autorisation som sygeplejerske eller anden tilsvarende uddannelse - eller at den pågældende på anden vis gennem en alsidig uddannelse og virksomhed af kirkelig, pædagogisk, diakonal eller social art har godtgjort at have forudsætninger for at kunne udfylde en sådan stilling.

Endvidere forudsættes et par års tilfredsstillende erhvervspraksis inden for uddannelsesfeltet samt en kirkelig uddannelse i et omfang af mindst 500 skematimer i følgende fag: 1) bibelkundskab, 2) troslære og kirkekundskab, 3) kristendoms-pædagogik og dens anvendelse i sognet, 4) sjælesorg, 5) diakoni, herunder forholdet mellem diakoni og offentligt socialarbejde, 6) kirkelig administration. Hvad angår kristendoms-pædagogik og sjælesorg-diakoni, kan hovedvægten evt. læg-

ges på det ene af disse to emne-områder, afhængig af ansøgerens uddannelse og kommende arbejde. Uddannelsen kan fordeles over et tidsrum af 4 år, og den bør tidsmæssigt placeres i slutningen af eller efter den forudgående faglige uddannelse. Pensum opstilles og målbeskrivelse fastsættes af kirkeministeriet efter indstilling fra et af ministeriet nedsat bedømmelsesudvalg, som iøvrigt har til opgave at gennemgå alle ansøgninger og påse, at ansøgere opfylder de ovenfor anførte forudsætninger for ansættelse. Bedømmelsesudvalget skal tillige råde den enkelte ansøger med hensyn til deltagelsen i den ovenfor omtalte kirkelige uddannelse. Den kirkelige uddannelse kan erhverves ved deltagelse i et eller flere kurser på eksisterende uddannelsessteder, f. eks. diakoniskoler, folkehøjskoler, Teologi for lægfolk, Dansk Bibelskole. Det forventes, at de institutioner, der opretter kursus for sognesekretærer, udnytter eksisterende tilskudsordninger med henblik på at billiggøre kurserne for deltagerne.

7. Efteruddannelse

En sognesekretær er forpligtet til at deltage i efteruddannelseskurser inden for sit arbejdsfelt i mindst 2 uger årligt. Den ansættende myndighed skal godkende kursusdeltagelsen og derefter bevilge orlov med fuld løn samt dække omkostningerne ved kursusdeltagelsen. Det af kirkeministeriet nedsatte bedømmelsesudvalg kan konsulteres med henblik på muligheder for efteruddannelse.

P.u.v.

Johs. W. Jacobsen

Danmarks kordegneforenings redegørelse af 16. februar 1979 til udvalget.

Kordegneforeningen bringer sognemedhjælperudvalget en tak, fordi man har bedt os gøre et forsøg på at vurdere kordegnestillingen og dens eventuelle relation til en sognemedhjælperordning. Også tak, fordi man i udvalget har taget den beretning, som en arbejdsgruppe under 14. januar-udvalget har udarbejdet, op til vurdering. Denne beretning, der omhandler oprettelse af **kordegne**-stillinger og beskæftigelsesgraden i **kordegne**-stillinger, bygger på principper, som måske netop i udvalget er værd at notere sig, og som der i det følgende kort skal gøres rede for.

Det kan ikke bortforklares, at **kordegne**-standen i dag fornemmer en mærkværdig dobbeltstilling, som vi endnu ikke ved, hvordan vi skal håndtere. Set fra én side synes kordegnestillingen at være blevet styrket, men set fra en anden side forekommer de foranstaltninger, der har befæstet stillingen, tillige at frembyde en fare for, at der opstår helt andre problemer, der kan virke nedbrydende, når man ser kordegneinstitutionen i folkekirkens helhed.

Vi må først konstatere, at den usikkerhed omkring stillingens overlevelse, som snart i adskillige år har været et særdeles belastende moment både for den enkelte kordegn, men også for kordegnestanden som helhed, synes svundet ganske betragteligt med indførelse af registrering efter bopælskriteriet fra og med januar 1978.

Vi har - og bestemt ikke med urette - måttet føle, at der i mange år har været lagt sprængstof under vore stole ved ideerne om overgang til borgerlig personregistrering i folkeregistrenes regi. Ikke underligt, at vi nervøst har følt vore dage talte, og derfor heller ikke underligt, at vi med hensyn til vore stillinger ikke har evnet at danne os noget helhedssyn, når enhver tanke om fremtiden forlods er blevet mødt med ordene: »under hensyntagen til de igangværende overvejelser om indførelse af borgerlig personregistrering, ... så kan det ikke lade sig gøre

...« Naturligvis nødvendige forbehold. Så er det vel heller ikke underligt, om vi en overgang så sognemedhjælperstillinger som en redningsplanke for vore folk, hvis registreringen blev taget fra os. Vi mente vel også, at det var en så uhyrlig tanke, at folkekirken blot ville sende en hel gruppe medarbejdere ud i mørket. Og mente vel også, at det i givet tilfælde ville være den naturligste ting, at man i en sognemedhjælperordning satsede på en personalegruppe, hvis daglige arbejde og liv i lokalmenighederne i mangt og meget netop indebar tendenser mod det, man kunne tænke sig, at en sognemedhjælperordning skulle indeholde.

Nu har vi imidlertid med tilfredshed konstateret, at en videreudvikling af CPR foreløbig er standset ved det såkaldte CPR-78, og at dette system endnu ikke er i stand til at overtage kirkebøgernes funktion. Og endelig har vi med tilfredshed fulgt udviklingen i den - for os at se - ganske sunde befolkningsholdning, der ytrer sig i mistillid til de store registerkoncentrationer.

Samtidig med disse aspekter er vore gentagne krav om en udjævning af registreringsbyrden gennem indførelse af registrering efter bopælskriteriet blevet hørt, og vi må anse denne foranstaltning for i sig selv at indebære en befæstelse af kordegnestillingerne.

Skal vi vurdere vor situation ud fra ovennævnte, må det skønnes, at når både kordegnene fortsat er placeret centralt i den befolkningsnære enhed, som sognet er, og når alle kordegne nu er inddraget aktivt i anmeldelses- og indrapporteringsproceduren til de offentlige myndigheder, har dette ikke bare befæstet kordegneinstitutionen i sig selv, men det har tillige befæstet folkekirken som den servicefunktion, den i disse henseender bør være, hvorved kontaktfladen mellem lokalbefolkning og lokalkirke er blevet større via kordegnekontorerne.

Imidlertid har vi også i kølvandet af bopælsregistreringen set nogle følgevirkninger,

hvis endelige konsekvenser vi i dag ikke kan overskue.

1) Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer har i samråd med kordegneforeningen fremsat ønske om en vurdering af de personalemæssige konsekvenser, som bopælsregistreringen har medført.

2) Mange præster, der ikke tidligere har haft arbejde med **fødselsanmeldelser** og -indberetninger, føler dette arbejde som en byrde, der indskrænker deres aktivitetsudfoldelse på andre områder, hvorfor de ønsker sig frigjort derfra ved oprettelse af kordegnestilling. Efter sigende er antallet af sådanne fremsatte ønsker ikke ubetydeligt.

3) Fra kordegneforeningen er rejst krav om ligestilling med de øvrige funktionærgrupper i folkekirken med hensyn til mulighed for omdannelse af flere stillinger til tjenestemandstillinger, idet vi har fundet, at forudsætningerne for en fortsat begrænsning på dette område måtte være bortfaldet med bopælsregistreringens indførelse. Der er fra 14. januar-udvalget gjort enstemmig indstilling til kirkeministeriet om at søge kravet gennemført.

(I skrivende stund er kravet gennemført ved kirkeministeriets cirkulæreskrivelse af 9. juli 1979).

Den ændrede registreringssituation i forbindelse med disse andre nævnte aspekter har medført nødvendigheden af en nøjere vurdering af kordegneområdet i dets helhed. Den foreliggende beretning fra 14. januar-udvalget skal ses som en del af denne vurdering, men efter vor opfattelse også kun som en del, nemlig de aspekter, der er knyttet til beskæftigelsesgraden i de kordegnestillinger, som vi indholdsmæssigt kender i dag.

Der er herunder taget stilling til det samlede personaleomfang inden for vor gruppe. Det må næppe forøges, da mængden af det samlede antal registreringer ikke er øget. Der er ligeledes - ikke mindst af hensyn til kommende forhandlinger om tjenestemandssættelser - taget hensyn til beskæftigelsesgraden i den enkelte stilling, vurderet ud fra befolkningsunderlag og evt. administrativt arbejde for menighedsrådet. Vi har herunder måttet erkende, at forudsætninger for fortsat heltidsbeskæftigelse næppe er til stede alle de steder, hvor der hidtil har været heltidsansatte, og vi har tilsagt vor aktive støtte til en sanering, således at der åbnes mulighed for

en gradvis overflytning af den overkapacitet, der synes at være nogle steder, til områder, hvor nye behov opstår.

Og endelig giver beretningen udtryk for, at kordegneområdets personalekapacitet skal styres fra centralt hold.

Den bygger på det stillingsindhold, som vi reelt kender i dag, og som omfatter registreringer, kirketjeneste og administrativt arbejde for menighedsrådene.

Men det må fra vor side siges, at hvis kordegneinstitutionen alene bedømmes herudfra, så er det en for snæver betragtning, der vil få denne beretning, hvis den betragtes som noget isoleret, til at virke amputerende på de kordegnefunktioner, som lokalmenighederne kender til, men som hidtil ikke har kunnet optages i stillingsindholdet, og som derfor ikke er medtaget i beretningen. Der er andet og mere, der skal tales om, når man taler om kordegne. Og derfor ønsker vi, at alle vore forhold tages i betragtning, inden man skri-der til isolerede foranstaltninger.

Dette end mere, når vi skal fremdrage den 4. følge af bopælsregistreringen:

4) Fuldførelse af en kirkebogsreform.

Vi har netop fået indbydelse til at deltage i en af kirkeministeriet nedsat arbejdsgruppe, der skal fremlægge forslag vedr. den afsluttende del af kirkebogsreformen. Det må antages, at det kommende gruppearbejde ender med et forslag om rationalisering og modernisering af registreringssystemet, hvilket formodentlig yderligere vil medvirke til befæstelse af vore stillinger som registratorer.

Det er givet, at dette vil medføre personalemæssige konsekvenser, som vi i dag slet ikke kan overskue. En overgang f. eks. til maskinel kirkebogsføring vil indebære en formindsket arbejdsbyrde i manuel henseende for den enkelte kordegn, men uden tvivl også samtidig en skærpelse af krav til nøjagtighed, ordenssans og forudsætningsvis viden. En formindsket manuel arbejdsbyrde vil igen tage sig ud som overkapacitet, men vi må fra kordegnensiden alvorligt sige: lad os nu.passe på, at vi får tingene til at hænge sammen. Lad os ikke med formindsket arbejdsindsats på nogle områder af kordegnens virke også komme til at formindske mulighederne for gode, reelle stillinger. For det gode, som kordegnestillingen er i en menighed, må ikke ødelægges.

Der synes for vor stillingsgruppe altså at være problemer undervejs, som vi mener, at folkekirken må være forpligtet til at løse. Der må være et eller andet sted i folkekirkens system, hvor man kan høre - og seriøst tage ad notam - det, som lokalmenighederne allerede ved om kordegnenes virken udover kirketjeneste, kirkebogsføring og regnskaber.

Det har tidligere været fremført for dette udvalg - og vi vil nu gøre det igen - at det at være kordegn i en menighed ofte indebærer meget af det, som vi vel efterhånden traditionelt kan opfatte som indholdet i en sogne-medhjælperordning. Nuvel - det er os ikke bekendt, hvilke tanker dette udvalg forbinder med en sognemedhjælper, men vi håber, at de forhold, vi vil fremdrage, har relevans til udvalgets tanker.

Det er vanskeligt at tegne et entydigt billede af kordegne, både fordi menighedernes ønsker og behov er forskellige, men også fordi kordegnene er forskellige. Men det må nu være opgaven - uden overdrivelse, men også uden beskedenhed - at fremdrage, hvad kordegne i menighedssammenhæng også er - foruden at være kirkebogsførere.

Eksempelvis kan nævnes kordegne, der påtager sig administrativt arbejde for deres lokalmenighed: sørger for mødeindkaldelser, modetiltættelæggelse, trykning af programmer, aftaler med medvirkende, administration af menighedshuse, herunder udlån af lokaler, medvirken ved bazarer, tilmeldinger, billetsalg, indkassering af penge og lignende.

Konkret kan nævnes en kordegn, der fører regnskab for menighedssamfundet, for dets menighedspleje, dets week-endhytte, dets ungdomsarbejde, dets jubilæumsfond samt dets legater. Det indebærer mangfoldiggørelse af regnskaber, økonomimøder, aflæggelse af regnskaber i bestyrelser og ved årsmøder. Alt frivilligt, men med god relevans til kordegnestillingen.

Det er relevant at nævne kordegne, der mange steder har specialiseret sig i omsorgsarbejde, herunder vel især med henblik på ældre: besøg i hjemmene, på institutioner, på hospitalet, tiltættelæggelse og afholdelse af møder for ældre, deres skovture, deres julefester osv.

Og hvem - om ikke kordegnen - sørger for at organisere transport af ældre, der ikke

selv kan gå. Der er eksempler på, at kordegnen selv lægger bil og benzin til.

Lige så relevant er det at nævne kordegne, der tager sig af børne- og ungdomsarbejde. Mange kordegne er jo rekrutteret fra ungdomskorpsene.

Eller kordegne, der dygtiggør sig ved at tage kurser for at kunne deltage i undervisning på forsvarlig vis.

Nævnes skal tillige de mange sociale og menneskelige problemer, der møder kordegnen på kontoret.

Alt eksempler på, at det at være kordegn er at være aktivt medarbejdende i kirkens forpligtelse over for lokalmenigheden og det enkelte menneske. I mange år - helt op til 50-erne - var det regulativført, at kordegnen skulle deltage i menighedens aktiviteter. Og den dag i dag hører det i hvert fald i menighedens bevidsthed forudsætningsvist til kordegnestillingens indhold, at han er aktivt engageret. Alt dette har formodentligt blot været naturligt, hvorfor man da heller aldrig indtil for få år siden kunne drømme om at kvotere kordegnestillinger. Der har været nødvendigt tidsmæssigt spillerum, men amputeres dette spillerum, bliver resultatet den effektivt arbejdende kordegn, der er færdig med sit arbejde, når hans kvota er opbrugt. For da skal han ud og indtjene supplerende løn andetsteds for at have en anstændig aflønning som andre mennesker.

Det skal understreges, at vi ikke finder idealbilledet af kordegnen i alt dette, men det er ment som eksempler på, hvorledes mange sogne allerede har deres sognemedhjælper - eller kan få ham - måske med supplerende uddannelse.

Derfor må det siges til dette udvalg: set fra vor synsvinkel ville det være ulykkeligt, om man herfra foreslår oprettelse af nye stillinger med ansættelse af nye mennesker. I mangfoldige tilfælde har man et brugeligt materiale i de allerede ansatte.

Men såfremt man skønner, at der er behov for en formalisering af det arbejde, som kordegnene i mange år har været engageret i, så vil man tilmed være med til at løse de problemer, der er ved at opstå omkring os.

Men det kræver en koordinering af del-løsningerne.

REGULATIV

for

kordegnestillinger

aflønnet efter lønrammesystemet

Dette regulativ er gældende for stillingen som kordegn

ved kirke(r), og indeholder

A. Fælles bestemmelser for kordegne

B. Særlige bestemmelser for kordegnen ved fornævnte kirke(r)

A. FÆLLES BESTEMMELSER FOR KORDEGNE

Kordegne forretter i overensstemmelse med bestemmelserne i dette regulativ tjeneste på kontoret og ved folkekirkens gudstjenester og kirkelige handlinger i kirken og i eventuelle andre gudstjenestelokaler, der midlertidigt eller varigt benyttes af sognemenigheden.

Kordegns kontor skal holdes åbent *hver* søgnedag fra kl.....til kl.....samt.....dag tillige fra kl.....til kl....., uanset eventuelle kirkelige handlinger i kontortiden.

Ekspeditionstid

Tjenesten på kontoret omfatter førelsen af sognets eller sognenes **kontra**ministerialbøger og varetagelsen af alle forretninger iøvrigt, der er forbundet med førelsen af ministerialbøgerne. Han fører tillige hovedministerialbøgerne, såfremt dette er fastsat i afsnit B. Tjenesten forrettes i alle henseender i overensstemmelse med de herom gældende almindelige forskrifter for ministerialbøgers **førelse**. Hvor kordegnen er ansat ved to kirker, skal der i afsnit B. være optaget bestemmelser om den daglige arbejdsangang mellem præster og kordegn, fastsat af præsterne efter forhandling med kordegnen og godkendt af provsten.

Førelse af ministerialbøger

Foruden sognets eller sognenes kontramministerialbøger fører kordegnen kirkens tillysningsbog og kommunionbog samt meddeler oplysninger til dagbladenes prædikantliste.

Kordegnen opkræver betaling for kirkens brug og andre ydelser i henhold til kirkens takstregulativ og indbetaler det opkrævede til kirkens kas-

Betaling for kirkens brug
m. v.

Er kordegnen tillige kasserer for menighedsrådet (jfr. afsnit B), varetages kassererforretningerne i overensstemmelse med de af menighedsrådet herom fastsatte bestemmelser. Er der af menighedsrådet eller provstiudvalget stillet krav om sikkerhedsstillelse, skal størrelsen og arten heraf være fastsat i afsnit B. Udgiften til præmie for en eventuel kautionsforsikring afholdes af kirkens kasse.

Kassererforretninger

Endvidere varetager kordegnen kontormæssige forretninger vedrørende kirken og kirkegården (ene) samt eventuelt hvervet som sekretær for menighedsrådet i overensstemmelse med bestemmelserne herom i dette regulativs afsnit B.

Administrative opgaver
iøvrigt

Efter menighedsrådets beslutning kan der etableres selvstændigt kontor for kordegnen. Er kontoret indrettet i kordegns bolig, ydes der godtgørelse herfor i overensstemmelse med de herom til enhver tid gældende regler.

Kontorlokale

Kordegnen har det selvstændige ansvar for de på kontoret værende ministerialbøger og alle arkivalier og disses opbevaring i overensstemmelse med de herom gældende særlige bestemmelser. Mangler vedrørende kontorets indretning i så henseende skal indberettes til menighedsrådet med forslag til manglernes afhjælpning.

**Medvirken ved gudstjenester
og kirkelige handlinger**

Kordegneren deltager i forberedelsen af folkekirkens gudstjenester og kirkelige handlinger i overensstemmelse med det nedenfor og i afsnit B anførte, uanset hvilken præst der medvirker, og for hvem den kirkelige handling udføres, og uanset om gudstjenesten er særligt arrangeret. Omfatter kordegnens ansættelsesområde flere sogne, skal der i afsnit B fastsættes bestemmelser om, ved hvilken kirke og hvilke gudstjenestelokaler kordegneren skal gøre tjeneste under gudstjenester, og i hvilket omfang kordegnens kirketjeneste ved kirkelige handlinger i kirkerne overtages af andre.

Kordegneren skal så tidligt som muligt underrette kirkens øvrige personale bortset fra medlemmerne af kirkens kor om fastsatte gudstjenester, kirkelige handlinger, kirkekoncerter, møder m. v.

Kordegneren sørger for, at brød og vin er fremsat på alteret, medmindre det er pålagt kirketjeneren.

Kordegneren skal være til stede under gudstjenester og kirkelige handlinger i foreskreven tjenestedragt. Han medvirker efter den fungerende præsts anvisninger og skal sammen med kirkens øvrige personale yde sin bistand til, at gudstjenesten eller den kirkelige handling ikke forstyrres af uorden eller uro.

Kordegneren har pligt til efter gudstjenester at bistå ved tømning af kirkens bøger i overensstemmelse med de af kirkeministeriet herom fastsatte bestemmelser, jfr. kirkeministeriets cirkulære af 8. maj 1963.

**Tjeneste ved kapeller,
sygehuse m. v.**

Såfremt bestemmelse herom er truffet i afsnit B, omfatter tjenesten tilige forberedelse og medvirken ved bisættelser i kapeller og krematorium, som er beliggende i ansættelsesområdet, eller som betjener ansættelsesområdet, medvirken ved kirkens præst(er)'s gudstjenester og andagter på sygehuse og hjem, samt varetagelse af udsyngninger.

Kordegneren har det selvstændige ansvar for, at hans tjenestepligter opfyldes.

**B. SÆRLIGE BESTEMMELSER FOR KORDEGNEN
VED OVENNÆVNTE KIRKE**

Stillingen er: en tjenstemandsstilling/tjenstemandslignende lønnet stilling.

Den er klassificeret i lønramme.....

med en lønkvota på.....%.

Til lønnen ifølge lønrammen ydes et rådighedstillæg med et grundbeløb
på for tiden===== kr. Årlig.

Kordegns faste ugentlige fridag er..... dag.

Kordegns har kontor i kirkens/eget lokale beliggende:

Kordegns er/er ikke kasserer for sognets kirkekasse og præstelønnings-
kasse.

Sikkerhedsstillelse:

(Såfremt kordegns er kasserer, vedhæftes der regulativet en instruks
for kassererforretningerne).

Kordegns er/er ikke sekretær for menighedsrådet

Kordegns skal/skal ikke bære tjenstedragt (kjole/særlig uniform) under
medvirken ved gudstjenester og kirkelige handlinger i kirken.

Dette regulativ underskrives af

Dato

.....
(menighedsrådet)

Dato

.....
(kordegnen)

Dato

.....
(provstiudvalget)

Ved ændring af dette regulativ følges fremgangsmåden i kirkeministeriets
cirkulære af 15/7 1975.

